

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης

Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία & την Κοινωνική Καινοτομία

Μάρτιος 2023

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας για την Απασχόληση των Νέων

Περιεχόμενα

1	ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	5
2	ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ	7
3	EXECUTIVE SUMMARY	12
4	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	16
4.1	ΓΕΝΙΚΑ	16
4.2	ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ Κ.Α.Λ.Ο., ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ	18
4.3	ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	22
5	ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	26
5.1	Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	26
5.1.1	Το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης	28
5.2	Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	34
5.2.1	Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα	34
5.2.2	Το Εθνικό Πλαίσιο	36
5.2.2.1	Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο	36
5.2.2.2	Το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας	38
5.2.2.3	Το ελληνικό οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας	40
5.2.2.4	Η χρηματοδότηση των εγχειρημάτων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα	47
5.2.3	Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020	49
5.2.3.1	Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 και η Κοινωνική Οικονομία	49
5.2.3.2	Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και η Κοινωνική Οικονομία στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 και της Ε.Π. 9ν	54
5.2.3.3	Αρμόδιοι φορείς του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων (2014-2020)	55
5.2.3.4	Το Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας και το έργο SEED	56
5.2.3.5	Ανάπτυξη εργαλείου αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου	57
5.2.4	Ο νέος σχεδιασμός για την περίοδο 2021-2027	58
5.2.4.1	ΕΠ “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”	58
5.2.4.2	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2021-2027	61
5.2.4.3	Αρμόδιοι φορείς εμπλεκόμενοι στον σχεδιασμό και συντονισμό δράσεων κοινωνικής καινοτομίας για την περίοδο 2021-2027	65
6	SWOT ΑΝΑΛΥΣΗ	67
6.1	ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ SWOT	67
6.2	ΟΙ ΔΙΑΦΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ	72
7	Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	76
7.1	ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	76
7.2	ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	76
7.3	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	77

7.4	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΠΥΛΩΝΕΣ)	78
7.5	ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.....	79
7.6	ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ.....	82
8	ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	84
8.1	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΑΜΕΣΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	87
	ΔΡΑΣΗ 1Η: ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΘΕΣΜΙΚΟΥ / ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ Κ.ΑΛ.Ο.	87
	ΔΡΑΣΗ 2Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΥ (ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΔΙΟ)	90
	ΔΡΑΣΗ 3Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ Κ.ΑΛ.Ο.	92
	ΔΡΑΣΗ 4Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ Κ.ΑΛ.Ο.	94
	ΔΡΑΣΗ 5Η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ/ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.	97
	ΔΡΑΣΗ 6Η: ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ΚΥΔΣ) ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο.	100
	ΔΡΑΣΗ 7Η: ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ	102
	ΔΡΑΣΗ 8Η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ (ACCESS TO MARKET)-ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΓΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΟΥΣ ΑΛΥΣΙΔΩΝ.....	104
	ΔΡΑΣΗ 9Η: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ	106
	ΔΡΑΣΗ 10Η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	109
	ΔΡΑΣΗ 11Η: ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ CLUSTERS (ΣΥΣΤΑΔΩΝ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΘΗΣΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	111
	ΔΡΑΣΗ 12Η: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. (ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥΣ, ΜΕ ΠΙΛΟΤΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ)	113
	ΔΡΑΣΗ 13Η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΝΑ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο. - ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο., ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ.....	115
	ΔΡΑΣΗ 14Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. / ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΕ ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ/ΕΠΙΤΑΧΥΝΤΕΣ	117
	ΔΡΑΣΗ 15Η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ (ΔΥΠΑ) ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΤΟ ΑΤΟΜΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΛΟΙΠΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ..	119
	ΔΡΑΣΗ 16Η: ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (ΔΥΠΑ-ΣΧΟΛΕΣ ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ).....	121
	ΔΡΑΣΗ 17Η: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ.....	123
	ΔΡΑΣΗ 18Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ (ΤΡΙΠΛΗ-ΤΕΤΡΑΠΛΗ ΕΛΙΚΑ), ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Κ.ΑΛ.Ο.	126
	ΔΡΑΣΗ 19Η: ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΕΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	129
	ΔΡΑΣΗ 20Η: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΚΑΙ ΕΝΩΣΕΩΝ	132

ΔΡΑΣΗ 21Η: ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ Κ.ΑΛ.Ο. ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΚΟΙΝΑ ΚΑΙ ΟΜΑΔΕΣ ΣΤΟΧΟΥΣ (ΑΝΑ ΟΜΑΔΑ ΣΤΟΧΟ)-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ, ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΕΣ	134
ΔΡΑΣΗ 22Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΗ, ΠΡΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΕΚΘΕΣΕΙΣ, ΣΥΝΕΔΡΙΑ, ΔΙΚΤΥΑ, ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΚΑΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ, ΚΛΠ.)	137
ΔΡΑΣΗ 23Η: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΑΙΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΧΑΡΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ, ΕΜΠΛΕΚΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ	140
8.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ	142
ΔΡΑΣΗ 24Η: ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (ΕΚΙΚΚ)	142
ΔΡΑΣΗ 25Η: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (ΕΚΙΚΚ), ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΤΟΥ ΕΚΙΚΚ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΠΕΔΟ	144
ΔΡΑΣΗ 26Η: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	147
8.3 ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ.....	150
8.4 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΕΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.....	154
8.5 ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΑΦΕΙΑΣ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ	158
8.6 ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΘΜΟΥ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	159
9 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	160
9.1 ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	160
9.2 ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	163
9.3 ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ.....	164
9.4 ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	165
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	166
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΈΡΕΥΝΑΣ ΠΕΔΙΟΥ	167
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΣΒΑ) ΚΑΙ Κ.ΑΛ.Ο.	169
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΑΝΑΛΥΣΗ SWOT	171
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΑΝΑΛΥΣΗ PESTLE	181
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ (PROBLEM TREES).....	186
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: ΣΥΝΔΕΣΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΜΕ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ.....	191

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ– ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ – ΠΛΑΙΣΙΑ

Πίνακας 1: ΣΒΑ που αφορούν σε κοινωνικά θέματα	25
Πίνακας 2: Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη	27
Πίνακας 3: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Μητρώου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (31/8/2022)	35
Πίνακας 4: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Ειδικού Μητρώου Άλλων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (31/8/2022)	36
Πίνακας 5: Χαρτογράφηση ενδιαφερόμενων μερών	47
Πίνακας 6: Συνέργειες μεταξύ των Ειδικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής.....	81
Πίνακας 7: Προτεινόμενο Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων	157
Πίνακας 8: Πίνακας συνάφειας των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής με του Ειδικούς Στόχους .	158
Πίνακας 9: Πίνακας συνάφειας και συνεργειών των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής.....	159

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1: Σύνοψη της αξίας που προσδίδει η Ε.Ε. στην Κοινωνική Οικονομία με βάση τις αρχές που τη διέπουν	33
Διάγραμμα 2: Προτεραιότητες ΕΠ ΕΠΑΝΑΔ 2021-2027	60

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΛΑΙΣΙΩΝ

Πλαίσιο 1: Η αποτύπωση Κοινωνικού Αντίκτυπου ως εργαλείο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις.....	23
Πλαίσιο 2: Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη (SEAP Dec 2021):	26
Πλαίσιο 3: Ευρωπαϊκή Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας.....	30
Πλαίσιο 4: Το Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ.....	61

1 Συντομογραφίες

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΕΠΠ	Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών
ΑΜΚΕ	Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΔΥΠΑ	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (πρώην ΟΑΕΔ)
ΕΑΑΔΗΣΥ	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΑΔΗΣΥ	Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
ΕΒΕΑ	Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών
ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ	Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Τομέα Απασχόλησης & Κοινωνικής Οικονομίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΤΑΑ	Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
ΕΚΕ	Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (CSR)
ΕΚΚΕ	Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
ΕΚΚΚ	Ελληνικό Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΛΠΕΜΑ	Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Κοινωνική Επιτροπή
ΕΠΑΝΕΚ	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία
ΕΣΠΑ	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΥΣΕΚΤ	Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου
Κ.Α.Λ.Ο.	Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία
ΚΕΑ	Κοινωνικό Επίδομα Αλληλεγγύης
ΚΚ	Κοινωνική Καινοτομία
ΚΟ	Κοινωνική Οικονομία
ΚΟΙΝΣΕΠ	Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
ΚΟΙΣΠΕ	Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης

ΚΥΔΣ	Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητική Οργάνωση
ΜΜΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΑΕΔ	Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΚΕ	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ΟΤΑ	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΟΠΑ	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΕΠ	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΣΠ	Στρατηγική Προτεραιότητα
ΤΠΔ	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων
ΥΓΟΣ	Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (SGEI)
ΕΥ ΚΕΚΟ	Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία
AFI	Action Finance Initiative
CAP	Common Agricultural Policy
CSEI	Clusters of Social and Ecological Innovation
CSR	Corporate Social Responsibility
ESG	Environment, Social, Governance
GBER	General Block Exemption Regulation
NEETs	Young people Not in Employment, Education, or Training
SCO	Simplified Cost Options
SDGs	Sustainable Development Goals
SEED	Social innovation EcosystEm Development
SGEI	Services of General Economic Interest

2 ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής και του επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία

«...η Εθνική Στρατηγική υποστηρίζει την εδραίωση και ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. ώστε αυτή να καταστεί δυναμικός χώρος σχεδιασμού και εφαρμογής, με συμμετοχικό τρόπο, ενεργητικών πολιτικών που προσφέρουν λύσεις σε δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα, εμπλέκοντας τις άμεσα ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες...»

Το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, ενσωματώνοντας σε σημαντικό βαθμό δράσεις κοινωνικής καινοτομίας, σχεδιάστηκε λαμβάνοντας υπόψιν την υφιστάμενη κατάσταση του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. και τη δυναμική του ελληνικού οικοσυστήματος κοινωνικής οικονομίας, το θεσμικό/νομικό πλαίσιο και τη (δυσνητικά) διαθέσιμη χρηματοδότηση, προγενέστερες εθνικές στρατηγικές ανάπτυξης του τομέα, συναφείς πολιτικές της ΕΕ (και ειδικότερα το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία¹) καθώς και τις διαφαινόμενες ανάγκες όπως αυτές έχουν εντοπισθεί από τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά και από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που εμπλέκονται στον τομέα.

Το επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης καλείται να ενισχύσει το οικοσύστημα και τους οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας, ώστε ο τομέας να αναπτυχθεί δυναμικά και βιώσιμα, οδηγώντας στα οφέλη που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα. Βασικές Ομάδες Στόχους του Σχεδίου είναι ιδίως μέλη Ευπαθών/Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων, Άνεργοι (περιλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων), κάτοικοι περιοχών με γεωγραφικούς περιορισμούς (απομακρυσμένων, νησιωτικών, κλπ.), γυναίκες, ΑΜΕΑ, νέοι έως 29 ετών, άτομα με ψυχο-κοινωνικά προβλήματα, Ρομά, αποφυλακισθέντες, άστεγοι, μετανάστες / πρόσφυγες, αναγνωρίζοντας τη σημαντική συνεισφορά της κοινωνικής οικονομίας στην κοινωνική ένταξη και επιχειρηματικότητα.

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει πέντε στρατηγικούς στόχους, που αναλύονται ως πυλώνες στρατηγικής, και εναρμονίζονται πλήρως με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Επικαιροποίηση του Θεσμικού/ Κανονιστικού Πλαισίου

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η **αναθεώρηση του θεσμικού/ρυθμιστικού πλαισίου** της Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να αντιμετωπισθούν οι ασάφειες του νόμου που έχουν πλέον αναγνωρισθεί, και να επιτευχθεί η άρτια εφαρμογή του νόμου, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την τρέχουσα πραγματικότητα στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. Παράλληλα, το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στο

¹ *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*, Social Economy Action Plan, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Dec 2021

ενιαίο Μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο. θα αναβαθμιστεί, οδηγώντας με τον τρόπο αυτό σε πληρέστερη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος. Υπό το πρίσμα αυτό, οι ειδικοί στόχοι του πυλώνα είναι:

- Η επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου
- Η ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον

Εκτιμώμενα αποτελέσματα από την επίτευξη των ειδικών στόχων αφορούν σε:

- Μείωση ασαφειών και άρση αντιφάσεων του ν. 4430/2016 με το υφιστάμενο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο σε άλλα πεδία επιχειρηματικότητας
- Μείωση των δυσκολιών στην εφαρμογή του νόμου (λόγω της υπερ-ρύθμισης που επιφέρει στο οικοσύστημα), σε πλήρη ευθυγράμμιση με την τρέχουσα πραγματικότητα στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο.
- Μείωση του γραφειοκρατικού φορτίου για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που λειτουργούν με περιορισμένους πόρους, όσον αφορά κυρίως τις εμπορικές τους δραστηριότητες, ενθαρρύνοντας έτσι την εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών αλλά και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας.
- Διεύρυνση και αναβάθμιση του υφιστάμενου Μητρώου φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να εγγράφονται σε αυτό (και να συστήνονται) όλοι οι φορείς, ανεξάρτητα από την πιθανή εγγραφή τους σε επιμέρους μητρώα άλλων Υπουργείων - οδηγώντας σε πληρέστερη απεικόνιση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. και διευκολύνοντας τη σύγκριση στοιχείων με άλλες χώρες αλλά και τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ανάπτυξη στοχευμένων Χρηματοδοτικών Εργαλείων

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η υποστήριξη της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση, διευκολύνοντας την πρόσβαση είτε σε υπάρχουσα χρηματοδότηση (κρατική, π.χ. ΚΥΔΣ, ή ευρωπαϊκή, π.χ. πόροι ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα συγχρηματοδότησης, είτε από τον ιδιωτικό τομέα, κλπ.), είτε σε νέα χρηματοδοτικά προϊόντα/εργαλεία από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Υπό το πρίσμα αυτό, οι ειδικοί στόχοι του πυλώνα είναι:

- Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς, αναγκαία για τη δραστηριοποίηση και λειτουργία τους
- Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς
- Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
- Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

Εκτιμώμενα αποτελέσματα της υποστήριξης της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση αφορούν σε:

- Διευκόλυνση της πρόσβασης σε υπάρχουσα χρηματοδότηση (είτε κρατική, π.χ. ΚΥΔΣ, ή ευρωπαϊκή, π.χ. πόροι ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα συγχρηματοδότησης, είτε από τον ιδιωτικό τομέα, κλπ.)
- Υποστήριξη μιας σταθερά ανοικτής διαδικασίας πρόσβασης σε (συγ)χρηματοδότηση (omni channel funding)
- Άρση της δυσκολίας/απροθυμίας των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να εμπλακούν με την κοινωνική οικονομία και ενίσχυση προς αυτό των οργανισμών τοπικής/περιφερειακής εμβέλειας
- Προώθηση της ανάπτυξης και διάθεσης χρηματοδοτικών προϊόντων/εργαλείων από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, διαμορφωμένα και στοχευμένα στις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο., ενθαρρύνοντας τη δράση μεσαζόντων (τόσο της ζήτησης όσο και της προσφοράς).

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση Ικανοτήτων

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η ενίσχυση των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Τα στελέχη του δημόσιου τομέα (σε όλες τις βαθμίδες και εμπλεκόμενους φορείς του δημοσίου) θα ενισχυθούν με επαρκείς γνώσεις/καταρτίσεις για την κοινωνική οικονομία, το κοινωνικό επιχειρείν και την κοινωνική καινοτομία. Οι ίδιοι οι φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. θα ενισχυθούν με (i) επιχειρηματικές και συχνά τομεακές γνώσεις αλλά και (ii) γνώσεις για τον ίδιο τον χαρακτήρα της «κοινωνικής οικονομίας». Με βάση τα ανωτέρω, ο ειδικός στόχος του πυλώνα διατυπώνεται ως:

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
- Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις

Εκτιμώμενα αποτελέσματα της ενίσχυσης των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. αφορούν σε:

- Ενίσχυση των ικανοτήτων των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., όπου παρατηρείται έλλειψη (i) επιχειρηματικών και συχνά τομεακών γνώσεων και (ii) γνώσεων για τον χαρακτήρα της «κοινωνικής οικονομίας»
- Ενίσχυση των ικανοτήτων των στελεχών του δημόσιου τομέα (σε όλες τις βαθμίδες και συμπεριλαμβανομένων όλων των φορέων του δημοσίου), όπου παρατηρείται έλλειψη γνώσεων/κατάρτισης για την κοινωνική οικονομία, το κοινωνικό επιχειρείν και την κοινωνική καινοτομία.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Ενίσχυση της Δικτύωσης και των Συνεργασιών

Στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η υποστήριξη της δικτύωσης του οικοσυστήματος. Το networking αλλά και η δημιουργία ενώσεων και συνεργασιών αναγνωρίζεται ως μια bottom-up απαίτηση και τάση. Ο Στόχος θα διευκολύνει και θα ενθαρρύνει αυτή τη ζύμωση του οικοσυστήματος, δημιουργώντας «χώρους» (φυσικούς, όπως οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. ή διαδικτυακούς), όπου οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούν να συναντηθούν και να αναπτύξουν συνεργασίες και συνέργειες. Με βάση τα ανωτέρω, ο ειδικός στόχος του πυλώνα διατυπώνεται ως:

- Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

Εκτιμώμενα αποτελέσματα της υποστήριξης της δικτύωσης του οικοσυστήματος είναι:

- Διευκόλυνση της δικτύωσης, αλλά και της δημιουργίας ενώσεων και συνεργασιών, π.χ. με τη δημιουργία «χώρων» (φυσικών, όπως οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. ή διαδικτυακών), όπου οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συναντηθούν και να αναπτύξουν συνεργασίες και συνέργειες
- Δημιουργία ευκαιριών δικτύωσης οδηγώντας στην ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών καθώς και στην αναγνώριση ευκαιριών για νέες συνεργασίες
- Ενθάρρυνση της δικτύωσης της ελληνικής κοινωνικής οικονομίας, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, οδηγώντας στην βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα και σε βελτιωμένες σχέσεις κράτους-φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

Τέλος, στο πλαίσιο του στρατηγικού στόχου επιχειρείται η ευαισθητοποίηση, η επικοινωνία της ιδέας και η ανάδειξη της αξίας της κοινωνικής οικονομίας καθώς υφίσταται μια αναγνωρισμένη ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την ύπαρξη και τα οφέλη της Κ.ΑΛ.Ο. . Με βάση τα ανωτέρω, ο ειδικός στόχος του πυλώνα διατυπώνεται ως:

- Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο.

Εκτιμώμενα αποτελέσματα από την επίτευξη του Στρατηγικού Στόχου είναι:

- Βελτιωμένη ενημέρωση της κοινωνίας – και ιδίως των νέων αλλά και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων - σχετικά με την ύπαρξη, τους στόχους, τη λειτουργία και τα οφέλη της Κ.ΑΛ.Ο.
- Διάδοση γνώσεων για την κοινωνική επιχειρηματικότητα σαν επιχειρηματικό μοντέλο και ανάπτυξη της σχετικής δυναμικής
- Ουσιαστική κατανόηση των μερών του οικοσυστήματος σχετικά με τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο., οδηγώντας στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα
- Ανάδειξη του καινοτόμου κοινωνικού χαρακτήρα της Κ.ΑΛ.Ο., οδηγώντας στην περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα.

Η **κοινωνική καινοτομία** αποτελεί οριζόντια συνιστώσα του επικαιροποιημένου Σχεδίου Δράσης. Όλοι οι άξονές του είτε έχουν ως εγγενές στοιχείο την κοινωνική καινοτομία είτε την προωθούν/αξιοποιούν για την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου και το (συν)σχεδιασμό. Ως οριζόντια συνιστώσα, η πρόβλεψη για κοινωνική καινοτομία θα στηρίζεται σε μηχανισμούς 4πλης έλικας, έτσι ώστε η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα να είναι συνεχώς εξελισσόμενες και να συνεισφέρουν στην ενεργό συμμετοχή και την εταιρικότητα για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

3 EXECUTIVE SUMMARY

The vision of the National Strategy and the validated Action Plan for the Social Economy is

“... the National Strategy supports the consolidation and development of the Social and Solidarity Economy, transforming it into *a dynamic space for designing and implementing*, in a participatory manner, *active policies* that offer solutions to hard-to-solve social problems, engaging the social groups directly affected by these...”

The Action Plan for the Social Economy, which includes a considered number of social innovation actions, was designated taking into account the current situation in the SSE sector and the dynamics of the Greek social economy ecosystem; the institutional/legal framework and the financing (potentially available); previous national development strategies for the sector; the EU's relevant policies (particularly the EU SEAP²) as well as the emerging needs of the sector as these were identified by the SSE actors but also by the relevant public sector authorities and services involved in the sector.

The updated Action Plan is expected to strengthen the social economy ecosystem and organisations, so that the sector can develop dynamically and sustainably, leading to the benefits which the social economy can offer to Greece. The key Target Groups of the Plan are primarily the members of vulnerable social groups, the unemployed (including the long-term unemployed), the inhabitants of disadvantaged geographical areas (e.g. remote or island areas, etc.), women, persons with disabilities, youth up to 29 years of age, persons with psycho-social problems, Roma, ex-offenders, the homeless, migrants and refugees, as it takes account of the important contribution of social economy to social inclusion and to entrepreneurship.

The Action Plan includes five strategic objectives, which form the pillars of the strategy, and are fully aligned with the European SEAP.

STRATEGIC OBJECTIVE 1: Updating of the Institutional/Regulatory Framework

This strategic objective refers to the **review of the institutional/regulatory framework** of the SSE, in order to address the acknowledged ambiguities of the law, and to achieve its sound application, in full alignment with the current SSE environment. At the same time, the institutional framework concerning the single Register of SSE Entities will be upgraded, thus leading to a more complete mapping of the ecosystem. In light of this, the specific goals of this strategic pillar are:

² *Building an economy that works for people: an action plan for the social economy*, Social Economy Action Plan, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Dec 2021

- The updating, expansion and harmonisation of the Institutional/Regulatory framework.
- The transposition of the regulatory dimension of the SSE in the wider business institutional environment.

The estimated results of achieving these specific objects are:

- Reduction of ambiguities and contradictions between Law 4430/2016 and the existing institutional and regulatory framework in other fields of entrepreneurship.
- Reduction of difficulties in the implementation of the law (due to the over-regulation it imposes on the ecosystem) in full alignment with the current environment in the SSE sector.
- Reduction of the administrative burden for SSE entities which operate with limited resources, especially as regards their commercial activities, thus encouraging the application of the procedures as foreseen, and the development of the social economy.
- Extension and upgrading of the current Register of SSE Entities, so that all entities enrol on this register regardless of their possible registration in individual registers of other Ministries – leading to a more complete mapping of the SSE ecosystem, facilitating the comparison of data with other countries, and supporting the development of targeted policies.

How about the creation of satellite accounts for the social economy? Has Greece taken any steps to use the support from ESTAT for setting up satellite accounts?

Improving data collection is a major objective of the EC Social economy action plan (SEAP).³

STRATEGIC OBJECTIVE 2: Development of targeted Financial Instruments

This strategic objective aims to support the access of SSE entities to financing, facilitating their access to existing funding (national, e.g. socially-responsible public procurement, or European, e.g. NSRF funds and other co-financing programmes, or from the private sector, etc.), or to new financial products/tools provided by banks and other financial institutions. In light of this, the specific goals of this strategic pillar are:

- The facilitation of access of SSE entities to appropriate financial products/tools and mechanisms, necessary for their activities and operation.
- The strengthening of the participation of SEE entities in public tenders.
- Improvement of the access of SEE entities to the markets: in the supply of products/services for which there is a demand from the public as well as the private sector.
- The strengthening of the participation of SEE entities in grants and co-funded programmes.

The estimated results of supporting the access of SEE entities to funding are:

³ SEAP p. 20 “Having relevant data and statistics is also key to making social economy business models better understood and ensuring evidence-based policy. However, existing data on the social economy are often scarce, incomplete and difficult to compare. For example, only a few Member States have adapted their national accounting systems to collect supplementary data (“satellite accounts”) on the social economy, despite the financial support available from the EU budget. As a result, statistics on the size, workforce, development and challenges of the social economy are missing.”

- Facilitation of access to existing funding (either national, e.g. socially-responsible public procurement, or European, e.g. NSRF funds and other co-financing programmes, or from the private sector, etc.).
- Support of a consistent and open process of access to (co-) financing (omni-channel funding).
- Removal of the difficulty/reluctance of financing institutions to become involved in the social economy and support of such institutions with a local/regional scope.
- Promotion of the development and availability of financial products/tools by banks and other financial institutions, tailored and targeting the needs of the SSE, encouraging the activities of both demand and supply side intermediate organisations, etc.

STRATEGIC OBJECTIVE 3: Capacity Building

This strategic objective aims to strengthen the capacities of SSE ecosystem stakeholders. Public sector staff (at all levels and in all public bodies engaging with the SSE) will be supported with sufficient knowledge/training on the social economy, social entrepreneurship and social innovation. SSE entities themselves will be supported with (i) entrepreneurial and also sectoral knowledge, as well as (ii) knowledge about the nature of the 'social economy' itself. Against this background, the specific goals of this strategic pillar are:

- The strengthening of the capacities of entities within and outside the ecosystem
- Cooperation between SSE organisations and private sector enterprises, supported by joint networking and partnerships.

The estimated results of strengthening the capacities of entities involved in the SSE ecosystem are:

- Strengthened capacities of SSE organisations, where a lack of (i) entrepreneurial and often sectoral knowledge and (ii) knowledge of the nature of the 'social economy' is observed.
- Strengthened capacities of public sector staff (at all levels and in all public bodies engaging with the SSE), where a lack of knowledge/training about the social economy, social entrepreneurship and social innovation is observed.

STRATEGIC OBJECTIVE 4: Strengthening of Networking and Partnerships

This strategic objective aims to support the networking of the ecosystem. Networking, and the creation of associations, are recognised as a bottom-up requirement and trend. This objective will facilitate and encourage such developments within the ecosystem, creating "spaces" (either physical, such as the SSE Fairs, or online), where social economy entities can meet and develop collaborations and synergies. Against this background, the specific goals of this strategic pillar are:

- The strengthening and improvement of networking and collaboration between different components of the SSE ecosystem.

The estimated results of supporting the networking of the ecosystem are:

- Facilitation of networking and of the creation of associations and collaborations, e.g. through the creation of “spaces” (either physical, such as SSE Fairs, or online), where social economy entities can meet and develop collaborations and synergies.
- Creation of networking opportunities, leading to the exchange of information, know-how and good practices, as well as the identification of opportunities for new collaborations.
- Encouragement of networking for the Greek social economy at national and European level, leading to the sustainable development of the sector and improved relations between state and SSE entities.

STRATEGIC OBJECTIVE 5: Awareness and Communication

Finally, this strategic objective aims to increase awareness, communicate the idea, and promote the value of the social economy, as there is an acknowledged need to inform citizens about the existence and benefits of the SSE. Against this background, the specific goal of this strategic pillar is

- The increase in the visibility of the SSE.

The estimated results of achieving this Strategic Objective are:

- Improved awareness of society – and certainly of young people but also of vulnerable social groups – of the existence, goals, operation and benefits of SSE.
- Dissemination of knowledge about social entrepreneurship as a business model and development of the relevant dynamics.
- Substantial understanding of SSE needs by the members of the ecosystem, leading to the further development of the sector.
- Promotion of the innovative social charter of SSE, leading the further development of the sector.

Social Innovation is a horizontal component of the updated Action Plan. All its axes either have an inherent element of social innovation, or promote/utilise it for the achievement of the Plan’s objectives and its (co)design. As a horizontal component, the provision for social innovation will be based on quadruple helix mechanisms, so that Social Economy and Entrepreneurship are continuously evolving and contribute to active participation and partnership for enduring social cohesion.

4 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

4.1 Γενικά

Οι οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών είναι, παγκόσμια, ενεργοί φορείς ανάπτυξης και προαγωγής της κοινωνίας, καθώς αποτελούν τον τρίτο πυλώνα που δραστηριοποιείται παράλληλα με τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. Το οικοσύστημα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) αποτελεί δραστήριο υποσύστημα της Κοινωνίας των Πολιτών, όπου δρα επιχειρηματικά στοχοθετώντας την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, σε αντίθεση με την κερδοσκοπική στοχοθέτηση του ιδιωτικού τομέα. Το οικοσύστημα, εκπορευόμενο από τους ίδιους τους πολίτες, παρέχει εγγύτητα και γνώση των κοινωνικών προβλημάτων, καθιστώντας τον ουσιαστικό δρώντα και συνεργάτη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, που προωθεί μια εναλλακτική μορφή προσέγγισης της οικονομικής δραστηριότητας καλύπτοντας συχνά τα κενά που δημιουργούνται.

Η σημασία του οικοσυστήματος έχει αναγνωριστεί από τα Ηνωμένα Έθνη, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον ΟΟΣΑ, την Παγκόσμια Τράπεζα, και πολλούς άλλους διεθνείς οργανισμούς, που προωθούν δράσεις ενίσχυσής του και ενδυνάμωσής του. Η Κ.ΑΛ.Ο. δραστηριοποιείται σε όλους τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), εργαζόμενη με τον Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα και η ενίσχυση αυτής της συνεργασίας αποτελεί προτεραιότητα για τον στόχο 17. Συμπληρωματικά, στο σχέδιο δράσης για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα, η συνεισφορά της Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.Ο.) αναγνωρίζεται ποικιλοτρόπως, ενώ αναγνωρίζοντας την ευρύτερη σημασία της Κοινωνικής Οικονομίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή την έχει αναδείξει ως ένα από τα 14 βιομηχανικά οικοσυστήματα της ενιαίας αγοράς⁴. Για αυτό τον λόγο η ΕΕ προχώρησε στη δημιουργία ενός σχεδίου δράσης για την Κοινωνική Οικονομία, τονίζοντας όχι μόνο την συνεισφορά του οικοσυστήματος σε θέσεις εργασίας αλλά και την μεγάλη ανεκμετάλλευτη δυναμική που έχει ο χώρος για κάποια κράτη μέλη, λόγω περιορισμένης ανάπτυξης.

Παράλληλα, η εγγύτητά του οικοσυστήματος με την κοινωνία και η δυνατότητά του να προσφέρει ενεργές και καινοτόμες λύσεις, έχει αποδειχθεί ευεργετική για την προαγωγή της κοινωνικής συνοχής και έχει αναγνωριστεί από πολλές χώρες, που σχεδιάζουν προγράμματα ενίσχυσης του οικοσυστήματος μέσω των δημόσιων πολιτικών. Η στροφή του ιδιωτικού τομέα σε περιβάλλον βιωσιμότητας και χρηστής διακυβέρνησης (Environmental, Social, Governance – ESG) και τα προγράμματα ΕΚΕ – Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης που υλοποιεί, δημιουργούν συνθήκες συνεργασίας του οικοσυστήματος και με τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και περαιτέρω ανάπτυξης του χώρου. Τέλος, η οργάνωση του οικοσυστήματος μέσω ενεργής συμμετοχής των πολιτών και δημοκρατικών-συνεργατικών διεργασιών ενισχύει την έννοια του “ενεργού πολίτη” που αποτελεί απαίτηση των σύγχρονων

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-industrial-strategy_el

δημοκρατιών καθώς διευκολύνει τον συμμετοχικό σχεδιασμό πολιτικών, την κατανόηση και αποδοχή τους, αυξάνοντας τη συμμόρφωση και την κοινωνική συνοχή.

Το οικοσύστημα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα, αν και αναιμικό, χαρακτηρίζεται από έντονη κινητικότητα και καινοτομία. Συγκρινόμενο με άλλες χώρες της ΕΕ, έχει παθογένειες που μπορούν να αντιμετωπιστούν, αλλά έχει και ισχυρούς ηγέτες που μπορούν να αποτελέσουν φάρους για την περαιτέρω ανάπτυξή του. Η παρούσα στρατηγική αναγνωρίζει την ανάγκη ενίσχυσης του οικοσυστήματος, μέσω σύγχρονων εργαλείων και συνεργασιών πολλαπλής έλικας, με σκοπό τη δημιουργική και ενεργητική επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων της χώρας και τη θετική κοινωνική προαγωγή και ανάπτυξη.

Η μεθοδολογία σχεδιασμού της στρατηγικής συμπεριέλαβε συναντήσεις διαβούλευσης με τον δημόσιο τομέα, μέλη του οικοσυστήματος, τον ιδιωτικό τομέα και τα κοινωφελή ιδρύματα, και την ακαδημαϊκή κοινότητα. Επίσης, έγινε εκτεταμένη έρευνα γραφείου σε κείμενα και προτάσεις που έχουν τεθεί κατά καιρούς στη δημόσια συζήτηση για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος, αλλά και στις πολιτικές της ΕΕ και τις προτάσεις του ΟΟΣΑ αναφορικά με το θέμα.

Η ρευστότητα που χαρακτηρίζει τις δράσεις της κοινωνίας των πολιτών, και τα εναλλακτικά μοντέλα επιχειρηματικότητας και επιχειρησιακής δράσης που ενεργοποιούνται εντός του χώρου, απαιτούν ιδιαίτερη ευελιξία στο επίπεδο σχεδιασμού πολιτικής. Παράλληλα, η οριζοντιότητα που διακατέχει τα πεδία δράσης του οικοσυστήματος, εμπλέκει πολλαπλώς δημόσιες πολιτικές διαφορετικών θεματικών ενοτήτων. Τα ιδιαίτερα αυτά χαρακτηριστικά λαμβάνονται υπόψιν στο σχεδιασμό, σε μία προσπάθεια τόσο ενσωμάτωσης του οικοσυστήματος σε άλλες πολιτικές, όσο και αναγνώρισης της δυναμικής του χώρου σε πληθώρα θεματικών ενοτήτων.

Ακολουθώντας ευρωπαϊκά παραδείγματα η Στρατηγική μελέτησε πέντε πυλώνες ανάπτυξης του χώρου: το θεσμικό/ρυθμιστικό πλαίσιο, τα χρηματοδοτικά εργαλεία, την ενίσχυση ικανοτήτων, την ενίσχυση συνεργασιών και ενώσεων, και την ευαισθητοποίηση και επικοινωνία για το οικοσύστημα και τις αρχές του.

4.2 Ορισμοί Κοινωνικής Οικονομίας, επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο., Κοινωνικής Καινοτομίας

Η Κοινωνική Οικονομία χαρακτηρίζεται από πληθώρα ορισμών και η συζήτηση στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι συνεχής. Η ΕΕ αναγνωρίζει ότι η Κοινωνική Οικονομία περιλαμβάνει νομικές μορφές με διαφορετικά επιχειρηματικά και οργανωτικά μοντέλα, που δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα οικονομικών τομέων: γεωργία, δασοκομία, κατασκευές, επαναχρησιμοποίηση και επισκευή, διαχείριση αποβλήτων, χονδρικό και λιανικό εμπόριο, ενέργεια και κλίμα, πληροφόρηση και επικοινωνία, χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, κτηματομεσιτικές δραστηριότητες, επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, εκπαίδευση, υπηρεσίες υγείας και φροντίδας, κοινωνική εργασία, τέχνες, πολιτισμός και μέσα ενημέρωσης.

Για τον ΟΟΣΑ, ως Κ.ΑΛ.Ο. θεωρείται το σύνολο των ενώσεων, συνεταιρισμών, αλληλασφαλιστικών οργανισμών, ιδρυμάτων και κοινωνικών επιχειρήσεων των οποίων η δραστηριότητα παρακινείται από αξίες αλληλεγγύης, της υπεροχής του ανθρώπου έναντι του κεφαλαίου, δημοκρατικής και συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για την Κ.Ο. και των σχετικών πρωτοβουλιών της ΕΕ, η κοινωνική οικονομία καλύπτει οντότητες που μοιράζονται τις ακόλουθες βασικές κοινές αρχές και χαρακτηριστικά: την υπεροχή των ανθρώπων καθώς και τον κοινωνικό και/ή περιβαλλοντικό σκοπό έναντι του κέρδους, την επανεπένδυση των περισσότερων κερδών και πλεονασμάτων για την άσκηση δραστηριοτήτων προς το συμφέρον των μελών/χρηστών («συλλογικό συμφέρον») ή της κοινωνίας γενικότερα («κοινωνικό συμφέρον») και της δημοκρατικής και/ή συμμετοχικής διακυβέρνησης.

Παραδοσιακά, ο όρος κοινωνική οικονομία αναφέρεται σε τέσσερις κύριους τύπους νομικών μορφών που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες στα μέλη τους ή στην κοινωνία γενικότερα: συνεταιρισμοί, εταιρείες αλληλασφάλισης, ενώσεις και ιδρύματα (συμπεριλαμβανομένων των φιλανθρωπικών οργανώσεων). Είναι ιδιωτικοί φορείς, ανεξάρτητοι από τις δημόσιες αρχές και με συγκεκριμένες νομικές μορφές.

Οι κοινωνικές επιχειρήσεις νοούνται πλέον γενικά ως μέρος του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις λειτουργούν παρέχοντας αγαθά και υπηρεσίες για την αγορά με επιχειρηματικό και καινοτόμο τρόπο, έχοντας κοινωνικούς ή/και περιβαλλοντικούς στόχους ως αιτία της εμπορικής τους δραστηριότητας. Τα κέρδη επανεπενδύονται κυρίως με σκοπό την επίτευξη του κοινωνικού τους στόχου. Η μέθοδος οργάνωσης και διακυβέρνησής τους ακολουθεί επίσης δημοκρατικές ή συμμετοχικές αρχές ή επικεντρώνεται στην κοινωνική πρόοδο. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις υιοθετούν ποικίλες νομικές μορφές ανάλογα με το εθνικό πλαίσιο κάθε κράτους μέλους.

Στην Ελλάδα ο Νόμος 4430/2016 αντικατέστησε τον Νόμο 4019/2011 ο οποίος θεσμοθέτησε για πρώτη φορά την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Σύμφωνα με τον Νόμο 4430/2016, ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» ορίζεται «το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μία εναλλακτική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, βασισμένη στις αρχές της δημοκρατίας, της ισότητας, της αλληλεγγύης, της συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον.»

Ο Νόμος 4430/2016 ορίζει τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένας οργανισμός (ανεξαρτήτως νομικής μορφής), ώστε να θεωρηθεί ότι ανήκει στην κοινωνική οικονομία και να συμπεριληφθεί στο μητρώο που τηρεί το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.

Σύμφωνα με το Άρθρο 3 του νόμου, ορίζονται ως «Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας», οι εξής:

α. Οι **Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.Επ.)** του άρθρου 14, όπου αναφέρεται ότι οι Κοιν.Σ.Επ. είναι οι αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη συλλογική και την κοινωνική ωφέλεια, όπως ορίζονται στις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 2 και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Διακρίνονται σε:

α) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης, οι οποίες διακρίνονται σε δύο υποκατηγορίες:

αα) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή, των ατόμων που ανήκουν στις Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες, και

αβ) Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων, οι οποίες επιδιώκουν την ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ατόμων που ανήκουν στις Ειδικές Ομάδες Πληθυσμού.

β) Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής ωφέλειας, οι οποίες αναπτύσσουν δραστηριότητες «βιώσιμης ανάπτυξης», ή και παρέχουν «κοινωνικές υπηρεσίες γενικού ενδιαφέροντος».

β. οι **Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)** που διέπονται από το άρθρο 12 του Ν. 2716/1999 (Α' 96), συμπληρωματικά από τις διατάξεις του Ν. 1667/1986 (Α' 196), του άρθρου 12 του Ν. 3842/2010 (Α' 58) και του παρόντος νόμου. Οι Κοι.Σ.Π.Ε. θεωρούνται αυτοδικαίως Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Ένταξης.

γ. οι **Συνεταιρισμοί Εργαζομένων**, που συστήνονται με το άρθρο 24. Είναι οι Αστικοί Συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986 που έχουν ως καταστατικό σκοπό τη «συλλογική ωφέλεια», όπως ορίζεται στον παρόντα νόμο και διαθέτουν εκ του νόμου εμπορική ιδιότητα. Μέλη τους είναι αποκλειστικά και μόνο φυσικά πρόσωπα, τα οποία επιθυμούν να βιοποριστούν, παράγοντας από κοινού αγαθά και υπηρεσίες για τρίτους.

δ. **οποιοδήποτε άλλο μη μονοπρόσωπο νομικό πρόσωπο**, εφόσον έχει αποκτήσει νομική προσωπικότητα, όπως ιδίως αγροτικοί συνεταιρισμοί του Ν. 4384/2016 (Α' 78) και Ν. 4673/2020, αστικοί συνεταιρισμοί του Ν. 1667/1986, Αστικές Εταιρίες των άρθρων 741 επ. του Α.Κ., εφόσον σωρευτικά συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:

αα) Αναπτύσσει δραστηριότητες συλλογικής και κοινωνικής ωφέλειας, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 2.

ββ) Μεριμνά για την πληροφόρηση και τη συμμετοχή των μελών του και εφαρμόζει δημοκρατικό σύστημα λήψης αποφάσεων, σύμφωνα με την αρχή ένα μέλος μία ψήφος, ανεξάρτητα από τη συνεισφορά κάθε μέλους.

γγ) Το καταστατικό του προβλέπει περιορισμούς στη διανομή του ως εξής:

- i. ποσοστό τουλάχιστον 5% διατίθεται για το σχηματισμό αποθεματικού,
- ii. ποσοστό έως 35% αποδίδεται στους εργαζόμενους του Φορέα, εκτός κι αν τα 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης αποφασίσουν αιτιολογημένα τη διάθεση του ποσοστού αυτού σε δραστηριότητες του στοιχείου,
- iii. το υπόλοιπο διατίθεται για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη διεύρυνση της παραγωγικής του δραστηριότητας.

δδ) Εφαρμόζει σύστημα σύγκλισης στην αμοιβή της εργασίας, κατά το οποίο ο ανώτατος καθαρός μισθός δεν μπορεί να υπερβαίνει περισσότερο από τρεις φορές τον κατώτατο, εκτός και αν τα 2/3 των μελών της Γενικής Συνέλευσης αποφασίσουν διαφορετικά. Η υποχρέωση του προηγούμενου εδαφίου ισχύει και σε οποιαδήποτε μορφή σύμπραξης δύο ή περισσότερων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο.

εε) Αποβλέπει στην ενδυνάμωση των οικονομικών δραστηριοτήτων του και τη μεγιστοποίηση της παραγόμενης κοινωνικής ωφέλειας μέσω της οριζόντιας και ισότιμης δικτύωσης με άλλους φορείς Κ.Α.Λ.Ο.

στστ) Δεν έχει ιδρυθεί και δεν διοικείται άμεσα ή έμμεσα από Ν.Π.Δ.Δ. ή Ο.Τ.Α. α' ή β' βαθμού ή από άλλο νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Τέλος, η **Κοινωνική Καινοτομία (ΚΚ)** χαρακτηρίζεται από διαφορετικούς ορισμούς, με μικρές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, η ΚΚ αναφέρεται στο σχεδιασμό και την εφαρμογή νέων λύσεων που επιφέρουν αλλαγές στη εννοιολόγηση, στη διαδικασία, στο προϊόν ή στην οργάνωση και που στην ουσία στοχεύουν στη αύξηση της ευημερίας των ατόμων και των κοινοτήτων.⁵

Ως ΚΚ, σύμφωνα με τον ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, νοείται μια δραστηριότητα που είναι κοινωνική τόσο ως προς τους σκοπούς της όσο και ως προς τα μέσα της, και ειδικότερα

⁵ OECD (2021), LEED Programme - Social Innovation

ESF+, <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/esf-social-innovation>

μια δραστηριότητα που σχετίζεται με την ανάπτυξη και την εφαρμογή νέων ιδεών σχετικά με προϊόντα, υπηρεσίες, πρακτικές και μοντέλα, ενώ ικανοποιεί ταυτόχρονα κοινωνικές ανάγκες και δημιουργεί νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες μεταξύ δημόσιων, της κοινωνίας των πολιτών ή ιδιωτικών οργανώσεων, ωφελώντας έτσι την κοινωνία και ενισχύοντας την ικανότητά της να δράσει.

Σύμφωνα με το ΕΚΤ+ (European Social Fund +), η Κοινωνική Καινοτομία αναφέρεται στην ανάπτυξη νέων ιδεών, υπηρεσιών και μοντέλων ώστε να βελτιωθεί η αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων. Ο Κανονισμός ΕΚΤ+ ορίζει την κοινωνική καινοτομία ως: «μια δραστηριότητα που είναι κοινωνική τόσο ως προς τους σκοπούς της όσο και ως προς τα μέσα της και ιδίως μια δραστηριότητα που σχετίζεται με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών (που αφορούν προϊόντα, υπηρεσίες και μοντέλα) που ταυτόχρονα ανταποκρίνονται σε κοινωνικές ανάγκες και δημιουργούν νέες κοινωνικές σχέσεις ή συνεργασίες, ωφελώντας έτσι την κοινωνία και ενισχύοντας την ικανότητά της να δρα».⁶

Οι πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας, οι φορείς, τα δίκτυα και οι κοινότητες συμβάλλουν στην επίλυση κοινωνικών προκλήσεων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκαλούνται από τη δημογραφική αλλαγή, την κλιματική αλλαγή, την απασχόληση, τη μετανάστευση και τη φτώχεια, αλλά και εκείνες που απαιτούν ανθεκτικές απαντήσεις ως προς την έκτακτη ανάγκη, όπως αυτή της πανδημίας COVID 19. Όλες αυτές οι προκλήσεις έχουν τόσο ευρωπαϊκή όσο και παγκόσμια σημασία, που αντικατοπτρίζεται στους νέους παγκόσμιους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης που δρομολογήθηκαν το 2015 από τα Ηνωμένα Έθνη και στη στρατηγική για τη δίκαιη μετάβαση που υπογραμμίζεται από το πρόγραμμα της Πράσινης Συμφωνίας.

Αυτές οι προκλήσεις είναι αλληλένδετες και αλληλεξαρτώμενες. Η αντιμετώπισή τους απαιτεί τη συγκέντρωση γνώσης, πρακτικής, έρευνας και πολιτικής, προκειμένου να καταστεί δυνατός ο πειραματισμός και η μάθηση. Ωστόσο, οι υπάρχουσες πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας, οι φορείς, τα δίκτυα και οι κοινότητες δεν συνδέονται αποτελεσματικά μεταξύ τους. Αυτή η έλλειψη σύνδεσης οδηγεί σε χαμένες ευκαιρίες για:

- Διαμοιρασμό της γνώσης,
- Μεταφορά τεχνογνωσίας,
- Ενεργοποίηση νέων εξελίξεων και καινοτομιών χάρη σε μια ευρύτερη ροή πληροφοριών και αλληλεπίδρασης,
- Πειραματισμό με κοινές δράσεις για μια σειρά από κοινωνικές προκλήσεις.

Σε αυτό το πλαίσιο, το ΕΚΤ και το νέο ΕΚΤ+ έχει εστιάσει στην κοινωνική καινοτομία και αποτελεί ένα δυναμικά ισχυρό εργαλείο που επιτρέπει στις δημόσιες αρχές να δοκιμάζουν και αξιολογούν νέες προσεγγίσεις, να αναλαμβάνουν κινδύνους και να εμπλέκουν τους

⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 της 24 Ιουνίου 2021 για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου Plus (ESF+)

πολίτες και τις κοινότητες στη διαμόρφωση των δημόσιων πολιτικών απασχόλησης και δεξιοτήτων αλλά και λύσεων που καταπολεμούν τον κοινωνικό αποκλεισμό, τη φτώχεια και τις διακρίσεις, ώστε να είναι πιο αποτελεσματικές και κατάλληλες για το σκοπό τους.

4.3 Τα οφέλη της Κοινωνικής Οικονομίας

Οι δραστηριότητες της Κοινωνικής Οικονομίας επιφέρουν σημαντικά κοινωνικά και οικονομικά οφέλη, έχοντας παράλληλα θετικό αντίκτυπο στο περιβάλλον και ενισχύοντας την ψηφιακή μετάβαση. Συνοπτικά, τα οφέλη της ΚΟ είναι τα εξής:

- Ανάπτυξη συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε κοινωνικά προβλήματα που δεν έχουν λύσει ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας
- Δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών και βιώσιμων θέσεων εργασίας, μείωση του φαινομένου ‘brain drain’
- Κοινωνική ένταξη και ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτουσών ομάδων, και εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους (ισότητα των φύλων)
- Συνεισφορά στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, συμβολή στο εθνικό ΑΕΠ
- Συνεισφορά στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Ελλάδας και της Ευρώπης
- Βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ελλάδα και την Ευρώπη
- Ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής: των αγροτικών περιοχών και άλλων υποβαθμισμένων περιοχών
- Ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στην κοινωνία, ενδυνάμωση των δημοκρατικών θεσμών.

Πλαίσιο 1: Η αποτύπωση Κοινωνικού Αντίκτυπου ως εργαλείο για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις

Η EVPA (European Venture Philanthropy Association) προτείνει 5 βήματα για την μέτρηση του κοινωνικού αντίκτυπου:

1) Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής (γιατί και για ποιον γίνεται η ανάλυση επιπτώσεων), του επιπέδου (χαρτοφυλάκιο κοινωνικών επενδύσεων/ατομική κοινωνική επιχείρηση) και ποια είναι η επιθυμητή κοινωνική αλλαγή.

2) Κατάταξη των ενδιαφερόμενων μερών κατά σειρά προτεραιότητας, σταθμίζοντας τη συμβολή τους στην πληρότητα της ανάλυσης έναντι των απαιτούμενων πόρων και ανάλυση των εισροών τους (εάν υπάρχουν), των δραστηριοτήτων και των δυνητικών εκροών τους.

3) Μέτρηση των εκροών, των αποτελεσμάτων και του αντίκτυπου που προκύπτει από τη δραστηριότητα για τα ενδιαφερόμενα μέρη και κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαφορετικοί τύποι δεικτών μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την απεικόνιση του κοινωνικού αποτελέσματος της επιχείρησης Κ.ΑΛ.Ο.

4) Επαλήθευση του ότι ο αντίκτυπος δεν είναι υποκειμενικός και του βαθμού στον οποίο εκτιμήθηκε από τα ενδιαφερόμενα μέρη – λαμβάνοντας υπόψη ποσοτικές και/ή ποιοτικές μεθόδους και συγκρίνοντας τα αποτελέσματα των εργασιών με τους σχετικούς δείκτες αναφοράς

5) Συλλογή δεδομένων και σχεδιασμός ενός συστήματος για την αποθήκευση και τη διαχείριση των δεδομένων, καθώς και την ενσωμάτωση αυτών των πληροφοριών στις συνολικές λειτουργίες, και την υποβολή εκθέσεων προς τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς.

Η Κοινωνική Οικονομία συμπληρώνει τη δράση των κρατών-μελών της ΕΕ για την παροχή ποιοτικών κοινωνικών υπηρεσιών με οικονομικά αποδοτικό τρόπο. Συμπληρώνει επίσης τις προσπάθειές τους για την ένταξη των νεαρών ατόμων και των μειονεκτουσών ομάδων (π.χ. ατόμων με αναπηρία, ηλικιωμένων, μακροχρόνια ανέργων, ατόμων από μεταναστευτικές/προσφυγικές κοινότητες ή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες (ιδίως Ρομά), μονογονεϊκών οικογενειών) στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία γενικότερα. Η κοινωνική οικονομία συμβάλλει στην ποικιλομορφία των εταιρικών μορφών στην Ευρώπη, αυξάνοντας τις επιλογές των πολιτών και καταναλωτών καθώς και την ποιότητα των προϊόντων/υπηρεσιών. Η κοινωνική οικονομία συμβάλλει σημαντικά στο ΑΕΠ των χωρών στις οποίες είναι περισσότερο ανεπτυγμένη, π.χ. κατά 10 % στη Γαλλία.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, πολλοί οργανισμοί Κ.Ο. ενεπλάκησαν ενεργά στην αντιμετώπιση της κρίσης σε όλα τα επίπεδα, εκμεταλλευόμενοι θετικά την εγγύτητά τους με τις τοπικές κοινωνίες, αποδεικνύοντας την ευελιξία και ανθεκτικότητα αυτού του μοντέλου οργάνωσης καθώς και την αποτελεσματικότητα των καινοτόμων προσεγγίσεών τους στα προβλήματα που εμφανίστηκαν.

Παράλληλα, οι προσεγγίσεις της Κοινωνικής Οικονομίας συμβάλλουν στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, παρέχοντας βιώσιμα αγαθά και υπηρεσίες και γεφυρώνοντας το ψηφιακό χάσμα και διευκολύνοντας την πράσινη μετάβαση. Τα οικεία συμμετοχικά επιχειρηματικά μοντέλα, τα οποία λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των πολιτών, των εργαζομένων και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, συμβάλλουν στο να διασφαλιστεί η επίτευξη δίκαιων μεταβάσεων.

Η ανάπτυξη της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα είναι στόχος της χώρας ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ δίνει μεγάλη έμφαση στις δυνατότητες της Κοινωνικής Οικονομίας να οδηγήσει σε βιώσιμη και ανθεκτική κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη.

Οι συμμετοχικές, μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση των **Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης** (ΣΒΑ - Sustainable Development Goals SDGs) του ΟΗΕ σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι δραστηριότητες της Κ.Ο. καταπολεμούν τη φτώχεια, οδηγούν σε αειφόρες πόλεις και κοινότητες, στην υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση και στη βιώσιμη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών (βλ. Παράρτημα Β).

Η βιώσιμη ανάπτυξη υποστηρίζεται από τον «κοινωνικό πυλώνα», δημόσιες πολιτικές που στηρίζουν κοινωνικά ζητήματα που σχετίζονται με την ευημερία και συμπεριλαμβάνουν θέματα όπως υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση, στέγαση, απασχόληση κ.λπ. Οι σχετικές πολιτικές διασφαλίζουν ότι οι πολίτες έχουν πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες, έχουν γνώση των δικαιωμάτων τους και ασκούν υπεύθυνη επιρροή στην ανάπτυξη κοινωνικών πολιτικών και υπηρεσιών, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Κύρια ζητήματα περιλαμβάνουν: την εξάλειψη ή ανακούφιση της φτώχειας, την εξασφάλιση θέσεων εργασίας έναντι της συμβατικής εργασίας χωρίς παροχές, την εισοδηματική ανισότητα, την υγεία και υγειονομική περίθαλψη, την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την προκατάληψη κατά των γυναικών και την ανάγκη για ισότητα των φύλων.

Ενώ οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι οριζόντιοι, αρκετοί συγκεκριμένοι Στόχοι αφορούν σε κοινωνικά θέματα, όπως φαίνεται στον Πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 1: ΣΒΑ που αφορούν σε κοινωνικά θέματα

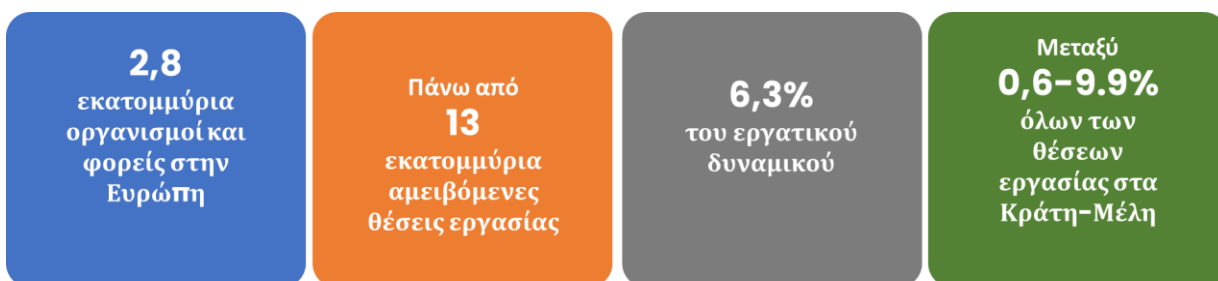
ΣΒΑ 1:	Μηδενική φτώχεια - Δίνουμε τέλος σε όλες τις μορφές της φτώχειας, παντού
ΣΒΑ 3:	Καλή υγεία και ευημερία - Διασφαλίζουμε μία ζωή με υγεία και προάγουμε την ευημερία για όλους, σε όλες τις ηλικίες
ΣΒΑ 4:	Ποιοτική εκπαίδευση - Διασφαλίζουμε την ελεύθερη, ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση προάγοντας τις ευκαιρίες για δια βίου μάθηση
ΣΒΑ 5:	Ισότητα των φύλων - Επιτυγχάνουμε την ισότητα των φύλων και την χειραφέτηση όλων των γυναικών και των κοριτσιών
ΣΒΑ 10:	Λιγότερες ανισότητες εντός και μεταξύ των χωρών

5 ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

5.1 Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη

Καθημερινά, περίπου 2,8 εκατομμύρια φορείς της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ευρώπη προσφέρουν απτές και καινοτόμες λύσεις σε βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ένωση. Δημιουργούν και διατηρούν ποιοτικές θέσεις εργασίας, συμβάλλουν στην κοινωνική και εργασιακή ένταξη των μειονεκτουσών ομάδων και στην ισότητα ευκαιριών για όλους, προωθούν τη βιώσιμη οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη, προωθούν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στις κοινωνίες μας, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα συστήματα κοινωνικής πρόνοιας της Ευρώπης και αναζωογονούν τις αγροτικές και εγκαταλελειμμένες περιοχές της Ευρώπης.

Πλαίσιο 2: Η Κοινωνική Οικονομία στην Ευρώπη (SEAP Dec 2021):

Η κοινωνική οικονομία μπορεί να συμβάλει στην εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στην υλοποίηση του οικείου σχεδίου δράσης του 2021 και των πρωταρχικών στόχων για το 2030, για παράδειγμα της αύξησης του ποσοστού απασχόλησης και της μείωσης του αριθμού των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Σε επίπεδο Ε.Ε., η κοινωνική οικονομία απασχολεί περίπου 13,6 εκατομμύρια άτομα· η μισθωτή απασχόληση κυμαίνεται μεταξύ 0,6 % και 9,9 % στα διάφορα κράτη μέλη. Αυτό δείχνει αφενός την άνιση ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας εντός της ΕΕ, αλλά αποκαλύπτει επίσης, ότι υπάρχουν σημαντικές αναξιοποίητες οικονομικές δυνατότητες όσο και δυνατότητες δημιουργίας θέσεων εργασίας για την κοινωνική οικονομία σε διάφορα κράτη μέλη και περιφέρειες, εάν ληφθούν κατάλληλα μέτρα.

Ομοίως, όπως έχει ήδη αναλυτικά αναφερθεί, η κοινωνική οικονομία συμβάλλει στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε ενωσιακό και παγκόσμιο επίπεδο. Ως εκ τούτου, οι συνεργατικοί και μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί αποτελούν βασικό πυλώνα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας της Ευρώπης.

Πίνακας 2: Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ευρώπη⁷

Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων:	περίπου 2,8 εκατ. οργανισμούς και φορείς	
	Ιταλία	102.500
	Γαλλία	96.600
	Γερμανία	77.500
	Πολωνία	24.500
Αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων ανά 1 εκατ. κατοίκων:	Ιταλία	1690
	Ουγγαρία	1629
	Λουξεμβούργο	1550
	Βέλγιο	1530
	Γαλλία	1400
Αριθμός συνεταιρισμών:	Πάνω από 131.000	
Συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στο εθνικό ΑΕΠ:	Ιταλία	15%
	Γαλλία	10%
	Ισπανία	10%
Αριθμός απασχολούμενων στην κοινωνική οικονομία:	■ πάνω από 13,6 εκατ αμειβόμενες θέσεις εργασίας (6,3% του εργατικού δυναμικού) ■ πάνω από 82,8 εκατ. εθελοντές που ισοδυναμεί με 5,5 εκατ (μη-αμειβόμενους) εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης, - συνολικά πάνω από 19,1 εκατ εργαζόμενους (αμειβόμενους και μη)	
Ποσοστά γυναικείας απασχόλησης στην κοινωνική οικονομία:	Βέλγιο:	70% του εργατικού δυναμικού της Κ.ΑΛ.Ο. είναι γυναίκες
	Γαλλία:	67% του εργατικού δυναμικού της Κ.ΑΛ.Ο. είναι γυναίκες
	Ιταλία	61% των εποχιακών εργαζομένων μερικής απασχόλησης σε κοινωνικούς συνεταιρισμούς

⁷ COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document 'Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions Building an economy that works for people: an action plan for the social economy' {COM(2021) 778 final} , Brussels, 9.12.2021 SWD(2021) 373 final

Η κοινωνική οικονομία θεωρείται ιστορικά στην Ευρώπη ως μέσο και εργαλείο για την αντιμετώπιση των αδυναμιών της αγοράς και του κράτους. Ωστόσο, κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες διευρύνθηκε η κατανόηση του τι συνεπάγεται η κοινωνική οικονομία. Η κοινωνική οικονομία έχει αποδείξει ότι συμβάλλει στην κοινωνική συνοχή και στην καλλιέργεια αίσθησης κοινοτικού και κοινωνικού κεφαλαίου, καθώς και ότι συμβάλλει στην αντιμετώπιση βασικών κοινωνικών προκλήσεων, όπως τα περιβαλλοντικά ζητήματα, η επισιτιστική κυριαρχία και η παροχή προσβάσιμης και ποιοτικής υγειονομικής περίθαλψης. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η κοινωνική οικονομία κατέδειξε τα πλεονεκτήματά και την ικανότητά της να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως για τα ευάλωτα άτομα. Επίσης, έδειξε τον τρόπο με τον οποίο μειώνει τις κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και αναζωογονεί τις τοπικές κοινότητες, όπου οι οργανώσεις αυτές είναι βαθιά ριζωμένες.

5.1.1 Το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης

Σε διεθνές επίπεδο, έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την καλύτερη κατανόηση και προβολή του πλήρους φάσματος των οφελών που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην οικονομία και την κοινωνία. Για παράδειγμα, τα Ηνωμένα Έθνη συγκρότησαν την δι-υπηρεσιακή ειδική ομάδα για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία πριν από μια δεκαετία για να επανεξετάσουν την ανάπτυξη στον απόηχο των πολλαπλών κρίσεων και στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγράμματος για την περίοδο μετά το 2015 το οποίο δεν είχε δώσει επαρκή προσοχή στην κοινωνική οικονομία. Ως εκ τούτου, η κοινωνική οικονομία αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο ως διαφορετικός τρόπος οργάνωσης της οικονομίας ή, όπως δήλωσε ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, ως «εναλλακτικό μοντέλο ανάπτυξης που αποσκοπεί στην εξεύρεση νέας ισορροπίας μεταξύ της οικονομικής αποδοτικότητας και της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας (...)». [Η] κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία προωθεί τον οικονομικό δυναμισμό, την κοινωνική και περιβαλλοντική προστασία, και την κοινωνικοπολιτική χειραφέτηση».

Εκτός από τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) αναγνώρισε επίσης τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής καινοτομίας στη δημιουργία πιο συμμετοχικών, δημιουργικών και βιώσιμων οικονομιών και κοινωνιών, και το 2020 δρομολόγησε την παγκόσμια δράση «Πρώθηση των οικοσυστημάτων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας» σε συνεργασία με την Ε.Ε. Το σχέδιο αυτό θα στηρίξει την ανάπτυξη και τη διεθνοποίηση της κοινωνικής οικονομίας σε όλες τις χώρες της ΕΕ, καθώς και στη Βραζιλία, τον Καναδά, την Ινδία, την Κορέα, το Μεξικό και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Σε αυτό το πολύ ευνοϊκό πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία στις 9 Δεκεμβρίου 2021.

Το Σχέδιο Δράσης βασίζεται στην εμπειρία δεκαετιών εργασίας των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών και εμπειρογνομόνων στον τομέα αυτόν. Το Σχέδιο αναγνωρίζει, για άλλη μια φορά, το μετασχηματιστικό δυναμικό της κοινωνικής οικονομίας και την ανθρωποκεντρική και ευαίσθητη ως προς τον πλανήτη προσέγγισή της στην οικονομία με τρεις στόχους:

1. Πρώτον, προσπαθεί να προσδιορίσει τον ρόλο της Ε.Ε. και των κρατών μελών στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για την κοινωνική οικονομία
2. Διερευνά τρόπους για την καλύτερη αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της κοινωνικής οικονομίας και,
3. Εξετάζει το βασικό ερώτημα: πώς μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά το Σχέδιο Δράσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, μέσα από το Σχέδιο Δράσης, προτείνει να αναληφθεί δράση σε τρεις τομείς:

1. Δημιουργία του κατάλληλου πλαισίου για την βιώσιμη ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας

Το πλαίσιο πολιτικής και το νομικό πλαίσιο έχουν καίρια σημασία για τη διαμόρφωση του κατάλληλου περιβάλλοντος που θα δώσει τη δυνατότητα στην κοινωνική οικονομία να ευδοκιμήσει. Στα πλαίσια αυτά περιλαμβάνονται η φορολογία, οι δημόσιες συμβάσεις και οι κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες θα πρέπει να προσαρμοστούν στις ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κοινωνικής οικονομίας.

Για να καλύψει τα ζητήματα αυτά, η Επιτροπή θα προτείνει σύσταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου σχετικά με την ανάπτυξη του πλαισίου συνθηκών για την κοινωνική οικονομία το 2023. Θα δημοσιεύσει επίσης κατευθυντήριες γραμμές για τα κράτη-μέλη σχετικά με τα φορολογικά πλαίσια για τις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας και θα διευκολύνει την πρόσβαση σε καθοδήγηση σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις μέσω εκπαίδευσης και διοργάνωσης θεματικά στοχευμένων σεμιναρίων και εργαστηρίων. Το Σχέδιο Δράσης αποσκοπεί επίσης στο να βελτιώσει τις ορθές πρακτικές στον τομέα των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημόσιων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) και να προωθήσει τα μοντέλα και τις πρακτικές της κοινωνικής οικονομίας εκτός των συνόρων της Ε.Ε.

2. Δημιουργία ευκαιριών για τη σύσταση και την επέκταση των οργανώσεων της Κοινωνικής Οικονομίας

Οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα πρέπει να λαμβάνουν τη σχετική στήριξη για να συσταθούν και να αναπτυχθούν, καθώς και για να παρέχουν επανειδίκευση και αναβάθμιση δεξιοτήτων στους εργαζομένους τους. Για την περίοδο 2021–2027 η Επιτροπή σκοπεύει να αυξήσει τη στήριξή της πέραν των εκτιμώμενων 2,5 δισ. ευρώ που είχαν διατεθεί στην κοινωνική οικονομία στο παρελθόν (2014–2020). Αναμένεται ότι θα υπάρξουν περισσότερες επενδύσεις, χάρη στο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προβλέπεται από το InvestEU και στην ενισχυμένη στήριξη του κοινωνικού αντικτύπου και της κοινωνικής καινοτομίας. Άλλα προγράμματα της ΕΕ θα προσφέρουν ειδική ή έμμεση στήριξη για την κοινωνική οικονομία, όπως, για παράδειγμα, το σκέλος «Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία - EaSI» του EKT+, το πρόγραμμα «Horizon Europe», το «Single Market Programme», το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης (European Solidarity Corps), το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» και το πρόγραμμα LIFE. Σε εθνικό επίπεδο, η χρηματοδότηση της ΕΕ θα είναι διαθέσιμη κυρίως μέσω των Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Μεταξύ άλλων δραστηριοτήτων, το 2023 η Επιτροπή θα θέσει σε λειτουργία μια νέα **Ευρωπαϊκή Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας** (EU Social Economy Gateway Portal), εξασφαλίζοντας ότι οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας θα μπορούν να βρουν συγκεντρωμένες σε ένα σημείο πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές, τα δίκτυα/τις πλατφόρμες και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ. Θα απλουστευθεί η πρόσβαση στην υφιστάμενη στήριξη και θα ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δράσεις της Ε.Ε. στον τομέα αυτό. Επιπλέον, η Πύλη θα διευκολύνει την πρόσβαση σε σχετικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων και θα παρέχει ειδική καθοδήγηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ (κατάρτιση, εργαστήρια, διαδικτυακά σεμινάρια, πρακτικοί οδηγοί και εργαλεία).

Πλαίσιο 3: Ευρωπαϊκή Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας

Η ΕΕ θα εγκαινιάσει μια νέα ενιαία Πύλη Κοινωνικής Οικονομίας το 2023, η οποία θα παρέχει ένα σαφές σημείο εισόδου για τους ενδιαφερόμενους φορείς της κοινωνικής οικονομίας, άλλους σχετικούς φορείς και άτομα που αναζητούν πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση, τις πολιτικές, τα δίκτυα/τις πλατφόρμες και τις πρωτοβουλίες της Ε.Ε. Θα απλουστεύσει την πρόσβαση στην υφιστάμενη στήριξη και θα ενισχύσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις δράσεις της Ε.Ε. στον τομέα αυτό. Επιπλέον, η Πύλη θα διευκολύνει την πρόσβαση σε σχετικές πρωτοβουλίες ανάπτυξης ικανοτήτων και θα παρέχει ειδική καθοδήγηση σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της Ε.Ε. (κατάρτιση, εργαστήρια, διαδικτυακά σεμινάρια, πρακτικοί οδηγοί και εργαλεία).

Ακόμα, το 2022 **θα δρομολογήσει νέα χρηματοπιστωτικά προϊόντα** στο πλαίσιο του προγράμματος InvestEU και θα βελτιώσει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Αντικείμενο είναι η κινητοποίηση ιδιωτικής χρηματοδότησης με στόχο τις ανάγκες των επιχειρήσεων της Κ.Ο. σε διάφορα στάδια ανάπτυξης. Αυτό περιλαμβάνει εγγυήσεις που θα επιτρέπουν την πρόσβαση σε πιστώσεις για τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, επενδύσεις μετοχικού και οιονεί μετοχικού (quasi-equity) κεφαλαίου σε κοινωνικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις που επενδύουν με κριτήριο τον αντίκτυπο, καθώς και επενδύσεις κεφαλαίου σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. Ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU θα παρέχει στήριξη στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.

Ανάλογα με το ενδιαφέρον της αγοράς, το InvestEU ενδεχομένως να στηρίξει τη δημιουργία διασυννοριακών επενδυτικών πλατφορμών, συγκεντρώνοντας εταίρους που ενδιαφέρονται να επενδύσουν στην κοινωνική οικονομία.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα :

- διασφαλίσει, σε συνεργασία με τους εταίρους υλοποίησης του InvestEU, ότι οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί του InvestEU, που παρέχουν χρηματοδότηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις, μπορούν εύκολα να εντοπιστούν από δυνητικούς δικαιούχους, π.χ. μέσω της πύλης InvestEU και της Ευρωπαϊκής Πύλης Κοινωνικής Οικονομίας
- συμπληρώσει τα χρηματοδοτικά μέσα με μη επιστρεπτές ενισχύσεις για τη δημιουργία αγορών χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ευρώπη, στηρίζοντας τη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών μέσων και προγραμμάτων επενδυτικής ετοιμότητας
- συμπληρώσει τα επενδυτικά μέσα μετοχικού κεφαλαίου με επιχορηγήσεις που αποσκοπούν στη μείωση του κόστους συναλλαγών για επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων σε κοινωνικές επιχειρήσεις
- στηρίζει τα δίκτυα της ΕΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της μικροχρηματοδότησης και της χρηματοδότησης κοινωνικών επιχειρήσεων, με στόχο τη βελτίωση της ευαισθητοποίησης και της καθοδήγησης όσον αφορά τη χρηματοδότηση της ΕΕ, τη βελτίωση της ικανότητας των οργανώσεων μελών και την παροχή έρευνας και δεδομένων.

Το 2022 ο Οργανισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου της Λιθουανίας (Lithuanian European Social Fund Agency ESFA) επιλέχθηκε να διαχειριστεί τη σχετική πρωτοβουλία «ESF Social Innovation+» κατά την περίοδο 2021-2027, η οποία θα υλοποιηθεί μέσω δύο

αξόνων εργασίας: (α) επιχορηγήσεις για την ανάπτυξη διακρατικών έργων κοινωνικής καινοτομίας και (β) Ευρωπαϊκό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία.⁸

3. Εξασφάλιση ότι η κοινωνική οικονομία και οι δυνατότητές της αναγνωρίζονται

Το Σχέδιο Δράσης έχει ως στόχο να καταστήσει την κοινωνική οικονομία πιο ορατή και να βελτιώσει την αναγνώριση του έργου και των δυνατοτήτων της. **Η Επιτροπή θα αναλάβει δραστηριότητες επικοινωνίας με έμφαση στον ρόλο και τις ιδιαιτερότητες της κοινωνικής οικονομίας.** Επιπλέον, η Επιτροπή θα δρομολογήσει μελέτη για τη συλλογή ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων με σκοπό την καλύτερη κατανόηση της κοινωνικής οικονομίας σε όλη την ΕΕ. Θα διοργανώσει επίσης μαθήματα κατάρτισης για δημόσιους υπαλλήλους σχετικά με διάφορα θέματα που σχετίζονται με την κοινωνική οικονομία, θα προαγάγει την κοινωνική οικονομία σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στηρίζοντας τις διασυνорιακές ανταλλαγές, κ.α.

Το **Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για την Κοινωνική Οικονομία** παρέχει ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο έως το 2030 για την περαιτέρω στήριξη της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας. Καθορίζει μια σειρά δράσεων που πρέπει να υλοποιηθούν σε συνδυασμό με την εφαρμογή του, για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των οικείων στόχων για την απασχόληση και τη μείωση της φτώχειας.

Η Επιτροπή επισημαίνει τις δυνατότητες της κοινωνικής οικονομίας να δημιουργεί θέσεις εργασίας και να προωθεί την κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της εφαρμογής από τα κράτη μέλη των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση. Το Σχέδιο Δράσης αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη της κοινωνικής οικονομίας και για την εφαρμογή του θα απαιτηθούν εξίσου η δέσμευση και η συνεργασία τους σε όλα τα επίπεδα —ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό, καθώς και διεθνές.

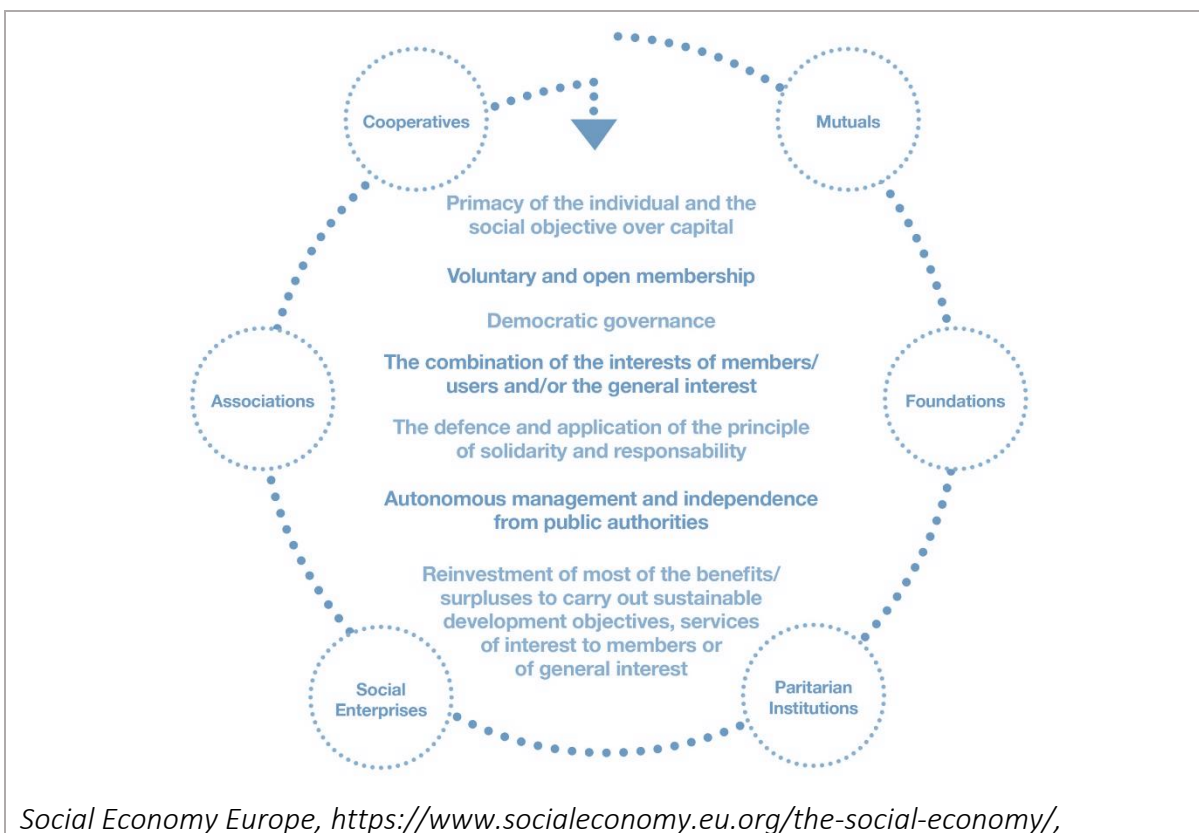
Ταυτόχρονα, υιοθετείται και υποστηρίζεται από την Ε.Ε. η έννοια της **Κοινωνικής Καινοτομίας**. Η **Κοινωνική Καινοτομία** μπορεί να οριστεί ως εισαγωγή νέων μοντέλων επιχειρηματικότητας και μηχανισμών βασισμένων στην αγορά, που προσφέρουν βιώσιμη οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική ευημερία.⁹ Αν και υπάρχουν νομοθεσίες και πολιτικές για την αντιμετώπιση μεγάλου αριθμού συγκεκριμένων κοινωνικών θεμάτων, η εμπειρία έχει δείξει ότι μερικές από τις πιο σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις είναι πολυπαραγοντικές και επομένως ιδιαίτερα πολύπλοκες για να αντιμετωπιστούν μέσω

⁸ <https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/esf-social-innovation>

⁹ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του European Social Fund + , ο ορισμός της κοινωνικής καινοτομίας(σε εθνικό επίπεδο) είναι ένα ερώτημα που θα απασχολήσει τα εθνικά Κέντρα Ενίσχυσης Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας.
<https://ec.europa.eu/european-social-fund-plus/en/competence-centres-social-innovation>

προκαθορισμένων νομικών πράξεων, κανόνων και διαδικασιών. Μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά πολύπλοκες κοινωνικές προκλήσεις και προβλήματα, καθώς αξιοποιείται η συμμετοχή πολλαπλών ενδιαφερόμενων με στόχο την ανάπτυξη πρωτότυπων λύσεων σε πιεστικές κοινωνικές ανάγκες. Η συμμετοχική φύση της Κοινωνικής Καινοτομίας στοχεύει στην επίτευξη κοινωνικών συμπεριφορικών αλλαγών που συμβάλλουν στην προώθηση της έννοιας της βιωσιμότητας στην οικονομική και κοινωνική ζωή ή στην προώθηση ενός κοινωνικού αγαθού.

Διάγραμμα 1: Σύνοψη της αξίας που προσδίδει η Ε.Ε. στην Κοινωνική Οικονομία με βάση τις αρχές που τη διέπουν

5.2 Η Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα

5.2.1 Στοιχεία κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα

Ο Νόμος 4430/2016 ορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων οι οργανισμοί του χώρου της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας θεωρείται ότι ανήκουν σε αυτή και εγγράφονται στο Γενικό Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., που διατηρεί το Υπουργείο Εργασίας (<https://kalo.gov.gr/>). Η Ετήσια Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. 2019-2020, που εκδίδει η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου συμπεριλαμβάνει μια εμπεριστατωμένη ανάλυση των χαρακτηριστικών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, όπως αυτοί ορίζονται στον ν.4430/16.

Υπάρχουν 2.213 φορείς εγγεγραμμένοι στο μητρώο (στοιχεία Αυγούστου 2022). Από αυτούς, 405 είναι σε κατάσταση «Προσωρινής Διαγραφής», «Οριστικής Διαγραφής» και «Ανενεργοί», ενώ 79 φορείς δεν έχουν δηλώσει ΑΦΜ. Συνεπώς, συνολικά 1.729 φορείς εγγεγραμμένοι στο μητρώο εμφανίζονται ως πλήρως ενεργοί.

Παρατηρείται μείωση στον αριθμό εγγραφών ανά έτος από το 2018, ενώ έως το 2018 υπήρχε αμιγώς αυξητική τάση. Αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί εν μέρη ως το αποτέλεσμα της μείωσης του αρχικού 'ενθουσιασμού' για την ίδρυση εγχειρημάτων σε έναν καινοτόμο, για την Ελλάδα, τομέα. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι φορείς ΚΟ στην καθημερινή τους λειτουργία επίσης συμβάλλουν στο μειωμένο ενδιαφέρον για αυτές τις νομικές μορφές εγχειρημάτων.

Η περιφερειακή κατανομή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε γενικές γραμμές ακολουθεί την αντίστοιχη κατανομή του πληθυσμού και του ΑΕΠ, με τις περισσότερες εγγραφές να εμφανίζονται στην περιφέρεια Αττικής. Παρόλο που η Αττική έχει μεγάλη συγκέντρωση φορέων Κ.ΑΛ.Ο., φαίνεται να βρίσκεται μόλις πάνω από τον εθνικό μέσο όρο όσον αφορά τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ανά 100.000 άτομα πληθυσμού. Οι περιφέρειες που ξεχωρίζουν από αυτή την άποψη είναι το Βόρειο και Νότιο Αιγαίο και η Δυτική Ελλάδα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Μητρώου:

- Ο κύκλος εργασιών των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για τα έτη 2019 και 2020 ανέρχεται στα €43.992.859 και €36.852.649 αντιστοίχως. Η μείωση αυτή μπορεί να αποδοθεί εν μέρει στο γεγονός ότι μικρότερος αριθμός φορέων κατέθεσε απολογιστικά στοιχεία, και εν μέρει στη μείωση των εγγεγραμμένων φορέων, δεδομένου ότι ο μέσος όρος του κύκλου εργασιών σε όλη την χώρα παρέμεινε ουσιαστικά σταθερός παρά τις δυσκολίες του έτους 2020. Ο μέσος όρος του κύκλου του συνόλου των φορέων ανήλθε στα €55.971 το 2019 έναντι €54.355 το 2020. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2020, το Βόρειο Αιγαίο και η Κεντρική Μακεδονία παρουσιάζουν το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο κύκλο εργασιών.

- Όσον αφορά τους τομείς δραστηριότητας των φορέων, υπάρχει πλήθος κύριων δηλωθέντων δραστηριοτήτων και σημαντική επικάλυψη μεταξύ τους, που δεν επιτρέπει μια σαφή απεικόνιση των φορέων και των δραστηριοτήτων τους. Σε κάθε περίπτωση, παρατηρείται πολύ μεγαλύτερη ενασχόληση με τον τριτογενή παρά με τον δευτερογενή ή τον πρωτογενή τομέα, σχετικά με στον αριθμό των φορέων που απασχολούνται σε κάθε οικονομικό τομέα, και στον κύκλο εργασιών τους.
- Από το σύνολο των 1.729 «ενεργών» φορέων του Γενικού Μητρώου Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., οι 1.612 (93,2%) εντάσσονταν στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, ενώ οι 117 (6,8%) στο Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Στο Μητρώο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας η πλειοψηφία (1.514 φορείς, 93,9%) ήταν φορείς με τη νομική μορφή της Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας, ενώ σχετικά περιορισμένος ήταν ο αριθμός των λοιπών νομικών μορφών (Κοι.Σ.Π.Ε., Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων, Συνεταιρισμοί Εργαζομένων και Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων).
- Στο Ειδικό Μητρώο Άλλων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. οι περισσότεροι φορείς (66,6%) ήταν Αστικές Εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ., και η δεύτερη μεγαλύτερη κατηγορία ήταν τα Σωματεία (αρ.78 επ. Α.Κ.), με μικρότερη συμμετοχή των Αστικών Συνεταιρισμών του Ν. 1667/1986, λοιπών νομικών μορφών, και Αγροτικών Συνεταιρισμών του Ν. 4673/2020.

Πίνακας 3: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Μητρώου Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (31/8/2022)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Κοιν.Σ.Επ. Συλλογικής και Κοινωνικής Ωφέλειας	1.514	93,9
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ευάλωτων Ομάδων	34	2,1
Κοι.Σ.Π.Ε	29	1,8
Συνεταιρισμοί Εργαζομένων	18	1,1
Κοιν.Σ.Επ. Ένταξης Ειδικών Ομάδων	17	1,1
ΣΥΝΟΛΟ	1.612	100

Πίνακας 4: Κατανομή ανά νομική μορφή των «ενεργών» φορέων του Ειδικού Μητρώου Άλλων Φορέων Κ.Α.Λ.Ο. (31/8/2022)

ΝΟΜΙΚΗ ΜΟΡΦΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
Αστικές εταιρίες των αρ. 741 επ. Α.Κ.	78	66,6
Σωματεία (αρ.78 επ. Α.Κ.)	22	18,8
Αστικοί Συνεταιρισμοί του ν.1667/1986	8	6,8
Λοιπές νομικές μορφές	7	6,0
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί των ν.4384/2016 και ν. 4673/2020	2	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	117	100

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τη Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο., 46% των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. έχουν πάνω από 50% συμμετοχή γυναικών στα μέλη τους. Σε 82% των φορέων συμμετέχει έστω και μια γυναίκα στο Όργανο Διοίκησης, ενώ στο 44% των περιπτώσεων οι γυναίκες κατέχουν θέση Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής, του Διοικητικού Συμβουλίου ή είναι Διαχειρίστριες. Την ίδια στιγμή, στο 57% των φορέων συμμετέχουν στη διοίκηση πάνω από 1 μέλη από ευάλωτες/ειδικές ομάδες¹⁰. (Στο υπόλοιπο 43% των φορέων δεν συμμετέχει κανένα μέλος από ευάλωτη/ειδική ομάδα στη διοίκησή τους.)

5.2.2 Το Εθνικό Πλαίσιο

5.2.2.1 Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο

Η θεσμική οργάνωση της Κοινωνικής Οικονομίας στη χώρα ξεκίνησε με τον Ν. 4019/2011. Στην συνέχεια, ο Νόμος 4430/2016 με τίτλο *Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και ανάπτυξη των φορέων της και άλλες διατάξεις* (ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016) επικαιροποιεί τον προηγούμενο και επιχειρεί να προωθήσει τη δημιουργία ενός ευνοϊκού και σταθερού περιβάλλοντος που θα διευκολύνει την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή όσων πολιτών το επιθυμούν σε οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες αναπτύσσονται με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον και οργανώνονται με δημοκρατία, ισότητα και αλληλεγγύη μεταξύ των συμμετεχόντων ως παραγωγών ή και καταναλωτών του πλούτου και των τοπικών κοινωνιών.

Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Ν. 4430/2016, τα τελευταία χρόνια και ειδικά την περίοδο της οικονομικής κρίσης εμφανίζονται επιτακτικά στην ελληνική επικράτεια

¹⁰ Σημειώνεται πως αυτό το ποσοστό προκύπτει από έρευνα που διεξάχθηκε από τη Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο., και ενδεχομένως οι απαντήσεις των φορέων στο ερωτηματολόγιο να είναι υπερεκτιμημένες, καθώς είναι πιθανόν να μην λαμβάνονται πλήρως υπόψη τα κριτήρια που θέτει ο ν.4430/2016 ως προς τον ορισμό των κατηγοριών.

πρακτικές αλληλεγγύης και κοινωνικής αυτενέργειας. Η δημιουργία συνεργατικών παραγωγικών μονάδων καθώς και η δημιουργία δομών κοινωνικής αλληλεγγύης, αποτελούν κοινωνικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ανάγονται σε βάθος της ιστορικής διαδρομής της ελληνικής κοινωνίας και αναλόγως των εκάστοτε κοινωνικοοικονομικών συνθηκών, διαδραμάτισαν και εξακολουθούν να διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο για την κάλυψη παραγωγικών και κοινωνικών αναγκών.

Οι προαναφερόμενες δραστηριότητες, που διεθνώς περιγράφονται ως «Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία» (Κ.ΑΛ.Ο.), περιλαμβάνουν συνεταιριστικές και συνεργατικές μορφές παραγωγής προϊόντων ή προσφοράς υπηρεσιών, οι οποίες αναπτύσσονται είτε στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς είτε μεταξύ δικτύωσεων εκτός της τυπικής ιδιωτικής αγοράς. Περιλαμβάνουν, επίσης, δραστηριότητες που αναπτύσσονται από ενώσεις προσώπων σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες με την εθελοντική προσφορά των συμμετεχόντων επιδιώκουν να καλύψουν μη ικανοποιούμενες, από το κράτος ή την ιδιωτική αγορά, κοινωνικές ανάγκες των ατόμων που συμμετέχουν στις προαναφερθείσες ενώσεις, διεκδικώντας παράλληλα την αυξανόμενη κοινωνική συμμετοχή σε αυτές ή την ενεργή κρατική υποστήριξη είτε προς τις ίδιες είτε προς τις κοινωνικές ανάγκες που επιδιώκουν να καλύψουν.

Ως Κ.ΑΛ.Ο., λοιπόν, περιγράφεται στον νόμο το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων που στηρίζονται σε μια δημοκρατική, ισότιμη, αλληλέγγυα και συνεργατική μορφή οργάνωσης των σχέσεων παραγωγής, διανομής, κατανάλωσης και επανεπένδυσης, οι οποίες αναπτύσσονται με απόλυτο σεβασμό στο φυσικό περιβάλλον και την αξία του ανθρώπου.

Υπό αυτή την οπτική, η στήριξη της ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο. κρίνεται απαραίτητη καθώς:

1. Τα χαρακτηριστικά της Κ.ΑΛ.Ο., σύμφωνα και με την διεθνή εμπειρία, την καθιστούν προνομιακό φορέα παραγωγικής ανασυγκρότησης όχι με την έννοια της επαναφοράς ενός οικονομικού μοντέλου που στηρίζεται στην ευημερία των λίγων, αλλά σαν ένα νέο τρόπο που μετασχηματίζει τις οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις. Ιδίως, υπό συνθήκες αποεπένδυσης των ιδιωτικών κεφαλαίων και περιορισμένων δυνατοτήτων δημοσίων αναπτυξιακών παρεμβάσεων, η Κ.ΑΛ.Ο. έχει αποδείξει ότι μπορεί να κινητοποιεί κοινωνικούς πόρους με μεγάλη αποδοτικότητα όσον αφορά τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την ενδογενή ανάπτυξη παραγωγικού ιστού.
2. Το κοινωνικο-οικονομικό οικοσύστημα που δημιουργεί η Κ.ΑΛ.Ο. διακρίνεται από σταθερότητα, διαχρονικότητα και μεγάλη ανθεκτικότητα σε εξωτερικές κρίσεις. Η επένδυση στην Κ.ΑΛ.Ο., δηλαδή, δεν αποσκοπεί σε μια προσωρινή και εύθραυστη άμβλυνση των συνεπειών της κρίσης, αλλά στην θωράκιση των κοινωνικών στρωμάτων που θα εμπλέξει απέναντι σε ένα εξαιρετικά ασταθές και αβέβαιο διεθνές περιβάλλον.

3. Συγκροτεί οικονομικά περιβάλλοντα που επιφέρουν πολλαπλά οφέλη σε όλους τους εμπλεκόμενους (χειραφετημένη και ασφαλής εργασία, παροχή αποκλειστικά επωφελούς κοινωνικού έργου, υψηλή ποιότητα παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, σεβασμός στο κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον, άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και φαινομένων αποκλεισμού). Έτσι, δημιουργεί και επεκτείνει διεθνώς τη βάση από την οποία θα μπορούσε να προκύψει η μετάβαση σε ένα πιο δίκαιο, περιβαλλοντικά βιώσιμο και δημοκρατικό οικονομικό σύστημα.

5.2.2.2 Το Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

Το 2013, διαμορφώνεται το πρώτο Στρατηγικό Σχέδιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, με σκοπό:

- τη διαμόρφωση ενός πλαισίου υποστήριξης και ανάπτυξης των Κοιν.Σ.Επ.
- την παροχή των απαραίτητων κεφαλαίων εκκίνησης για την στήριξη των Κοιν.Σ.Επ. στα πρώτα τους βήματα.
- την εξασφάλιση των υπηρεσιών χρηματοδοτικής υποστήριξης σε βραχυπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με σκοπό την περαιτέρω επέκταση και ανάπτυξη των Κοιν.Σ.Επ.
- την άρση των νομικών και διοικητικών εμποδίων και την δημιουργία ευνοϊκών προϋποθέσεων για την ανάπτυξη των Κοιν.Σ.Επ.
- την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τα οφέλη που προκύπτουν από την κοινωνική επιχειρηματικότητα
- την ανάπτυξη δράσεων διακρατικότητας για την καλύτερη αξιοποίηση της εμπειρίας άλλων κρατών μελών.

Οι Άξονες Δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου ήταν οι ακόλουθοι:

Άξονας δράσης 1. Υποστήριξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας

Δράση 1. Δημιουργία ενός Μηχανισμού Υποστήριξης για την ανάπτυξη και προώθηση των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και άλλων πρωτοβουλιών Κοινωνικής Οικονομίας

Δράση 2. Εθνικό Παρατηρητήριο για την Κοινωνική Οικονομία και την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα

Δράση 3. Δημιουργία Περιφερειακών Μηχανισμών για την υποστήριξη των Κοιν.Σ.Επ. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Δράση 4. Συντονιστικός Φορέας πολιτικών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας (ΕΥ ΚΕΚΟ)

Άξονας δράσης 2: Οικονομική υποστήριξη για την έναρξη δραστηριότητας των Κοιν.Σ.Επ.

Δράση 5. Prestart-up Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων

Δράση 6. Vouchers υποστήριξης των Κοιν.Σ.Επ. με υπηρεσίες τύπου θερμοκοιτίδας

Δράση 7. Κατάρτιση εργαζομένων σε Κοιν.Σ.Επ

Δράση 8. Επιχορήγηση των αρχικών επιχειρησιακών σχεδίων των Κοιν.Σ.Επ. για αγορά εταιρικών μεριδίων από εργαζόμενους

Δράση 9. Επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση των δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης

Άξονας δράσης 3: Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση των Κοιν.Σ.Επ.

Δράση 10. Συμπληρωματική επιστρεπτέα επιχορήγηση

Δράση 11. Προπαρασκευαστικές ενέργειες για την σύσταση φορέα μικροπιστώσεων (Micro Finance Institution)

Στη συνέχεια, η ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ σε συνεργασία με την ΕΓ Κ.ΑΛ.Ο. εκπόνησε Σχέδιο Δράσης για τη ΣΠ 4: Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα, το οποίο τον 7/2017 έλαβε έγκριση από την Ε.Ε. Στο Σχέδιο αυτό προβλέπονται 6 δέσμες δράσεων:

1. Προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση
2. Αξιοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς
3. Σύστημα Χορήγησης Κινήτρων για τη δημιουργία και λειτουργία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Προβλέπεται σύσταση του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας για την παροχή των απαραίτητων Χρηματοδοτικών Εργαλείων προς περαιτέρω ανάπτυξη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
4. Εθνικό Επικοινωνιακό Σχέδιο προβολής Κ.ΑΛ.Ο.
5. Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο.
6. Περιφερειακός Σχεδιασμός Κ.Α.ΛΟ.

Επιπλέον έγιναν προτάσεις νομοθετικών παρεμβάσεων για την εφαρμογή των Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς, για τις οποίες η Επιτελική Δομή βρίσκεται σε συνεργασία με τη Γεν. Γραμματεία Εμπορίου και τις λοιπές αρμόδιες Υπηρεσίες (ΕΑΑΔΗΣΥ κ.ά.) με σκοπό την αναθεώρηση του Ν.4412/16 και την έκδοση των σχετικών ΠΔ.

5.2.2.3 Το ελληνικό οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας

Στο οικοσύστημα της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα ανήκουν εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. με διαφορετικές νομικές μορφές, π.χ. τα ιδρύματα, οι Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρίες (ΑΜΚΕ), οι συνεταιρισμοί, τα σωματεία και άλλα, που θεσμοθετούνται από άλλους νόμους, δεν αναγνωρίζονται άμεσα ως μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά έμμεσα, μέσω εκπλήρωσης ορισμένων προϋποθέσεων όπως αναφέρονται στον Νόμο 4430/2016. Τα παρακάτω ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) συμμετέχουν στο οικοσύστημα:

- Το κράτος: φορείς του Δημόσιου Τομέα (εθνικές αρχές, περιφερειακές αρχές, ΟΤΑ Α' βαθμού, ευρύτερος δημόσιος τομέας)
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)
- Ιδρύματα
- Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
- Κοινωνικές επιχειρήσεις
- Ιδιωτικός τομέας
- Θερμοκοιτίδες/Επιταχυντές
- Ακαδημαϊκοί/ερευνητικοί φορείς
- Ενδιάμεσοι φορείς, συμβουλευτικοί οργανισμοί
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Πολίτες (γενικός πληθυσμός)

Μια επισκόπηση των κυριότερων ευρημάτων ανά ομάδα ενδιαφερόμενων μερών ακολουθεί. Η συμβολή όλων των ενδιαφερόμενων μερών είναι κρίσιμη στην ανάπτυξη μιας ρεαλιστικής και εφαρμόσιμης Στρατηγικής¹¹.

- **Εθνικές αρχές.** Μέσω των δραστηριοτήτων τους, οι φορείς Κ.Α.Λ.Ο. μπορούν να επιλύσουν ζητήματα ή/και να προσφέρουν υπηρεσίες σε τομείς και κοινωνικές ομάδες όπου διαπιστώνονται κενά στις υπηρεσίες που προσφέρονται από τον κρατικό μηχανισμό, και ως εκ τούτου, το κράτος το ίδιο μπορεί να θεωρηθεί άμεσος ή/και έμμεσος ωφελούμενος της Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία.

Συνολικά 6 υπουργεία εμπλέκονται στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο.: το Υπ. Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το Υπ. Εσωτερικών, το Υπ. Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το

¹¹ Μια πρόσφατη και εμπειρισταωμένη έκθεση που συμπεριλαμβάνει περιγραφή των μελών του οικοσυστήματος ΚΟ είναι το "SOCIAL ENTERPRISES AND THEIR ECOSYSTEMS IN EUROPE, Country report: GREECE", Angelos Varvarousis & Georgios Tsitsirigkos, 2019.

Υπ. Υγείας, το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

Το Υπ. Εργασίας έχει τον συνολικό συντονισμό του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Στην Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων υπάγεται η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας που ασχολείται με την Κ.ΑΛ.Ο. και διατηρεί το σχετικό Μητρώο, θεσμοθετώντας, χρηματοδοτώντας και υποστηρίζοντας τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. Η ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ¹². διατηρεί την Πλατφόρμα Δικτύωσης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (<https://foreis-kalo.gr/>). Σε άλλα υπουργεία εντάσσονται αντίστοιχα μητρώα αντίστοιχων οργανώσεων (π.χ. το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης διατηρεί το Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών) τα οποία λειτουργούν στα πλαίσια του εκάστοτε υπουργείου, γεγονός που εντείνει τη σύγχυση στη θεσμική αναγνώριση και την εν γένει αναγνωρισιμότητα της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα.

Το Υπ. Ανάπτυξης είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση όλων των οικονομικών προγραμμάτων και εργαλείων που άπτονται της χρηματοδότησης αλλά και των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. Συμμετέχει στις διαδικασίες των δημόσιων συμβάσεων μαζί με τα υπουργεία Εσωτερικών και Δικαιοσύνης, και την ΕΑΑΔΗΣΥ.

Το Υπ. Εσωτερικών είναι συν-υπεύθυνο για τις δημόσιες συμβάσεις και για την παραχώρηση δημόσιων κτιρίων (δημόσιας ιδιοκτησίας) σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. Το Υπ. Υγείας είναι υπεύθυνο για την λειτουργία των ΚΟΙΣΠΕ. Το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης είναι υπεύθυνο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και τους γυναικείους συνεταιρισμούς. Τέλος, το Υπ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας είναι αρμόδιο για τις ενεργειακές κοινότητες.

Οι εθνικές αρχές ακολουθούν τις **Ευρωπαϊκές πολιτικές** και στρατηγικές όσον αφορά στους στόχους, στο ρυθμιστικό πλαίσιο και στη διάθεση χρηματοδότησης για την κοινωνική οικονομία. Οι αρμόδιες Διευθύνσεις είναι επιφορτισμένες με την προσαρμογή των Ευρωπαϊκών πολιτικών ώστε να βρίσκουν αποτελεσματική εφαρμογή στην Ελλάδα.

- **ΟΤΑ Β' βαθμού:** Μέσω της διαχείρισης των ΠΕΠ, οι Περιφέρειες έχουν τη δυνατότητα να αναλάβουν ενεργό ρόλο στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο., μέσω χρηματοδοτήσεων (κατανομή των κονδυλίων της ΕΕ), χρήση ΚΥΔΣ, και της ανάπτυξης θετικού περιβάλλοντος για τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο.
- **ΟΤΑ Α' βαθμού:** Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. έρχονται σε επαφή με τους δήμους κυρίως κατά τη διεξαγωγή κοινωνικά υπεύθυνων δημόσιων συμβάσεων και τη σύναψη

¹² Από τις 1/11/2022 η ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ανέλαβε τις αρμοδιότητες της ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΑπΚΟ.

προγραμματικών συμβάσεων. Επιπλέον, οι ΟΤΑ Α' βαθμού έχουν τη δυνατότητα δημιουργίας υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τα εγχειρήματα Κ.Α.Ο., εφόσον έχουν τους πόρους και τη βούληση να αναλάβουν σχετική δράση.

- **Ευρύτερος δημόσιος τομέας:** Άλλοι δημόσιοι ή ημι-δημόσιοι οργανισμοί που εμπλέκονται στο οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας συμπεριλαμβάνουν φορείς όπως: τα Κέντρα Στήριξης Κ.Α.Ο. , η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ), η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), κ.α. Οι οργανισμοί αυτοί επηρεάζουν το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο αναπτύσσεται η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα, με τις ρυθμίσεις και τους κανόνες που θεσπίζουν, με την συμπερίληψη της Κ.Α.Ο. στον προγραμματισμό και τις στρατηγικές τους, ακόμα με την εκπαίδευση των στελεχών τους σε ζητήματα που αφορούν την Κ.Α.Ο.
- **Σύλλογοι/Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις ΜΚΟ:** Οι σύλλογοι ήταν το πιο ανεπτυγμένο τμήμα του 3ου τομέα για δεκαετίες, με πολλές τοπικές πρωτοβουλίες σε όλη τη χώρα κυρίως στους τομείς του πολιτισμού, και της ανάπλασης του περιβάλλοντος. Υπάρχουν επίσης πολλές ΜΚΟ, οι περισσότερες πολύ μικρές με τοπικό πεδίο δράσης, και μερικές μεγαλύτερες με εθνική κάλυψη. Δραστηριοποιούνται σε πλήθος τομέων: παιδιά, υγεία, μετανάστες, περιβάλλον, νεολαία, κλπ. Η προβολή τους είναι υψηλή και ο ρόλος τους στην κοινωνική καινοτομία είναι επίσης υψηλός. Εν τούτοις, ο χώρος παραμένει αποσπασματικά ελεγχόμενος, ενώ, συχνά, στον δημόσιο διάλογο ανακύπτουν προβληματικές πρακτικές.
- **Ιδρύματα:** Υπάρχουν αρκετά ιδρύματα που χρηματοδοτούν την κοινωνική οικονομία και τις κοινωνικές δράσεις γενικότερα. Είναι φορείς ιδιαίτερα δραστήριοι στη χρηματοδότηση καινοτόμων δράσεων και συνεργάζονται κυρίως με ΜΚΟ αλλά και με φορείς Κ.Α.Ο. Ορισμένα ιδρύματα αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες για την ενίσχυση του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας, τη χρηματοδότηση θερμοκοιτίδων ή την παροχή κατάρτισης στους φορείς της Κ.Α.Ο. Η προβολή τους είναι πολύ υψηλή ενώ δρουν και ως πολλαπλασιαστές γνώσης, και στην ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών εντός και εκτός του οικοσυστήματος. Ιδρύματα όπως το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Ίδρυμα Λάτση, Ίδρυμα Μποδοσάκη, κ.α. προσφέρουν βοήθεια σε οργανισμούς της Κ.Α.Ο.
- **Χρηματοπιστωτικά ιδρύματα:** Οι τράπεζες επηρεάζουν την πρόσβαση των οργανισμών Κ.Α.Ο. σε χρηματοδότηση είτε του δημοσίου είτε άμεσα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Οι συστημικές τράπεζες δεν διαθέτουν προϊόντα που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των φορέων Κ.Α.Ο. και παράλληλα οι φορείς Κ.Α.Ο. δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις προσδοκίες που έχουν τα παραδοσιακά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα από τους πελάτες τους. Την ίδια στιγμή, οι τράπεζες υλοποιούν προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, και διατηρούν συνεργασίες με μεγάλους οργανισμούς του 3ου τομέα.

Σε αντίθεση, οι λίγες συνεταιριστικές τράπεζες της χώρας (π.χ. Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, κ.α.) δραστηριοποιούνται πολύ πιο ενεργά στην χρηματοδότηση του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο, αν και συχνά, λόγω της φύσης και στόχευσής τους σε τοπική/περιφερειακή εμβέλεια.

Παράλληλα, δραστηριοποιούνται άλλοι φορείς σε αυτόν τον τομέα, όπως η Act for Greece (πλατφόρμα crowdfunding που διαχειρίζεται από την Εθνική Τράπεζα και συγκεντρώνει κονδύλια για την υποστήριξη έργων κοινωνικής στόχευσης), η Caritas Hellas (το πρόγραμμα ELBA προωθεί και χρηματοδοτεί έργα κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας), η Ashoka Greece, η Action Finance Initiative (AFI, προσφορά μικρο-δανεισμού), το People's Trust, καθώς και ιδρύματα (βλ. παραπάνω).

- **Κοινωνικές επιχειρήσεις:** Ο όρος «κοινωνική επιχείρηση» είναι σχετικά νέος στην ελληνική πραγματικότητα, ενώ αξίζει να σημειωθεί ότι απουσιάζει τελείως από την ελληνική νομοθεσία. Σύμφωνα με τον ορισμό των κοινωνικών επιχειρήσεων της ΕΕ, η πλειονότητα των κοινωνικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα λειτουργεί υπό συνεταιριστική νομική μορφή (κοινωνικός ή γυναικείος συνεταιρισμός). Υπάρχουν, βέβαια, κοινωνικές επιχειρήσεις με άλλες συνεταιριστικές μορφές, όπως οι ενεργειακές κοινότητες, ή ακόμα οι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες (ΑΜΚΕ).
- **Συνεταιρισμοί:** Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες εθελοντικές ενώσεις προσώπων, οι οποίες συγκροτούνται στη βάση των επτά Συνεταιριστικών Αρχών και επιδιώκουν την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή των μελών τους, μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης συνεταιριστικής επιχείρησης¹³. Οι συνεταιρισμοί που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας διακρίνονται σε αγροτικούς και οι αστικούς.
- **Ιδιωτικός τομέας:** Τα προγράμματα **Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ)** που εφαρμόζουν - μεγάλες, συνήθως - ιδιωτικές εταιρείες υποστηρίζουν ενεργά επιλεγμένους φορείς κοινωνικής οικονομίας. Παρατηρείται μια όλο και πιο δομημένη προσέγγιση ως προς την συνεργασία τους με ΜΚΟ και κοινωνικές επιχειρήσεις. Τα προγράμματα ΕΚΕ επίσης συχνά χρηματοδοτούν πρωτοβουλίες κοινωνικής καινοτομίας, ανάλογα με τον τομέα τους. Πρόσφατα ιδρύονται νέες μικρές ιδιωτικές εταιρείες (νεοφυείς επιχειρήσεις) που ενσωματώνουν μια προσέγγιση που προσιδιάζει στις αρχές της κοινωνικής οικονομίας στο επιχειρηματικό τους μοντέλο, πχ συμμετοχή στην κυκλική οικονομία, την προστασία του περιβάλλοντος, την ψηφιοποίηση, κλπ. Στο πλαίσιο αυτό, η σημασία των Περιβαλλοντικών, Κοινωνικών και σχετικών με τη Διακυβέρνηση παραγόντων

¹³ Ορισμός της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας

(Environmental, Social, Governance ESG) εντείνεται όλο και περισσότερο όσον αφορά στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

- **Ιδιωτικός τομέας:** Στον ιδιωτικό τομέα (εκτός από τις τράπεζες, τις θερμοκοιτίδες και τους επιταχυντές) συμπεριλαμβάνονται και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, για παράδειγμα τα επιμελητήρια, ιδιωτικές επιχειρήσεις που συναλλάσσονται με οργανισμούς της Κ.Ο., και οι ιδιώτες που καταναλώνουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της Κ.Ο. Ταυτόχρονα, η επιχειρηματική δραστηριότητα των οργανισμών Κ.Ο. τους εντάσσει στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς: πρέπει να λειτουργήσουν σύμφωνα με τους κανόνες της αγοράς, έχοντας πρόσβαση, π.χ. στις υπηρεσίες των επιμελητηρίων και άλλων φορέων του ιδιωτικού τομέα.
- **Θερμοκοιτίδες/επιταχυντές:** Λειτουργούν κάποιες θερμοκοιτίδες και επιταχυντές στην Ελλάδα (έχουν καταμετρηθεί 13 συνολικά¹⁴), αρκετοί από τους οποίους έχουν ιδρυθεί σχετικά πρόσφατα και είναι μικροί οργανισμοί. Παρέχουν χρήσιμες και αναγκαίες υπηρεσίες όπως εκπαιδευτικά σεμινάρια, πρακτική καθοδήγηση και συμβουλές σε σειρά θεμάτων (π.χ. οικονομική διαχείριση, νομικά ζητήματα, μάρκετινγκ και επικοινωνία, διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, ευκαιρίες δικτύωσης κ.α.). Οι θερμοκοιτίδες και οι επιταχυντές δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας και της καινοτομίας γενικότερα.
- **Ακαδημαϊκοί φορείς:** Η Κοινωνική Οικονομία πρόσφατα έχει αρχίσει να εμφανίζεται σε Πανεπιστημιακά προγράμματα, με σχετικά μαθήματα να συμπεριλαμβάνονται σε προγράμματα σπουδών όπως π.χ. στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών «Επιχειρηματικότητα και Συμβουλευτική στον Αγροτικό Χώρο» του ΓΠΑ, και «Βιώσιμη Ανάπτυξη» του Χαροκόπειου Πανεπιστημίου. Το πρώτο μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία λειτουργεί με επιτυχία στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, ενώ υπάρχει και ένα δι-ιδρυματικό μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την κοινωνική καινοτομία και στρατηγικές ανάπτυξης στο Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου σε συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ). Το Πανεπιστήμιο Κρήτης επίσης ανακοίνωσε δι-ιδρυματικό πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών σε συνεργασία με το ΕΛΜΕΠΑ, με τίτλο «Κοινοτική Εργασία και Κοινωνική Οικονομία». Σημειώνονται δύο κέντρα δια βίου μάθησης, καθώς και το Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κ.ΑΛ.Ο. "UnivSSE Coop" και η Εκπαιδευτική Πλατφόρμα Κ.ΑΛ.Ο. (<https://kalomathe.gr>). Από τα ΑΕΙ θα μπορούσαν δυνητικά να προκύψουν τεχνοβλαστοί στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. (social spin-offs). Τα ερευνητικά ιδρύματα έχουν επίσης ορισμένα προγράμματα για την κοινωνική

¹⁴ Ashoka Greece, Κέντρο Επιχειρηματικότητας & Καινοτομίας ΟΠΑ, Θερμοκοιτίδα Υποστήριξης Νεοφυών Επιχειρήσεων (Θ.Ε.Α.) ΕΒΕΑ, Κέντρο Καινοτομίας Περιφέρεια Αττικής, Κέντρο Εργάνη, Higgs, Impact Hub Greece, INNOVATHENS, Militos Consulting S.A., Orange Grove, Social Dynamo – Ίδρυμα Μποδοσάκη, Solidarity Mission, Athens Makerspace. SOCIAL ENTERPRISES AND THEIR ECOSYSTEMS IN EUROPE, Country report: GREECE, Angelos Varvarousis & Georgios Tsitsirigkos, 2019, σελ. 62

καινοτομία που χρηματοδοτούνται από διάφορα μέσα της ΕΕ. Τέλος, στην Ελλάδα, στο αντικείμενο, δραστηριοποιείται το Heinrich Böll Stiftung και το British Council.

- **Οργανισμοί που τεκμηριώνουν την κοινωνική αξία των επιχειρημάτων Κ.Ο.:** Πρόκειται για σχετικά πρόσφατες πρωτοβουλίες που συμπεριλαμβάνουν την ετήσια Έκθεση Κ.ΑΛ.Ο. (διοργανώνεται από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο.), το Social Impact Award (SIA - έναν διεθνή διαγωνισμό για την προώθηση κοινωνικών επιχειρήσεων που στην Ελλάδα συντονίστηκε από το Impact Hub), την καμπάνια Fruits of Solidarity (που οργανώνεται από το Dock και έχει εξελιχθεί σε δίκτυο ελληνικών και ευρωπαϊκών κοινωνικών επιχειρήσεων και ΜΚΟ), την Δημοτική Αγορά Κυψέλης – το πρώτο τέτοιο εγχείρημα στην Ελλάδα, και άλλα.
- **Διαχειριστές επιχειρηματικών σχέσεων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικών επιχειρήσεων:** Δεν υπάρχουν πολλοί οργανισμοί που γεφυρώνουν την Κ.ΑΛ.Ο. με την ιδιωτική επιχειρηματική πρωτοβουλία. Η Ashoka Greece συνεργάστηκε με την Leroy Merlin Greece για την προώθηση κοινωνικής επιχειρηματικότητας, το Impact Hub Greece αναλαμβάνει σχετικές δραστηριότητες, και η CSR Hellas προωθεί την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και την βιωσιμότητα στον ιδιωτικό τομέα, φέρνοντας σε επαφή κοινωνικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις. (Varvarousis & Tsitsirigkos, 2019)
- **Συμβουλευτικοί οργανισμοί:** Έχουν δημιουργηθεί σχετικά πρόσφατα για την προσφορά υποστήριξης, και είναι ενσωματωμένα στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. Συμπεριλαμβάνουν, για παράδειγμα, το DOCK (ΑΜΚΕ), τον Άνεμο Ανανέωσης, το Παρατηρητήριο Κοινωνικής Οικονομίας (στο ΕΚΚΕ), το Δίκτυο ΚΑΠΑ, την PROSKALO. Τα «Κέντρα Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας» που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ για 30 μήνες λειτουργίας, επίσης συγκαταλέγονται σε αυτούς τους φορείς. Αντίστοιχα, προβλέπονται «Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων ΚΑΛΟ» στο Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027.
- **Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.:** Το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχει αναδείξει πολλές πρωτοβάθμιες ή δευτεροβάθμιες ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχει η τάση δικτύωσης μεταξύ οργανισμών του ίδιου τομέα ενασχόλησης, παρά ίδιου νομικού χαρακτήρα, αλλά οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τη δυνατότητα ενεργής συμμετοχής σε ενώσεις (έλλειψη πόρων αλλά και δυσκολιών που θέτει το νομικό πλαίσιο). Λειτουργούν η Πανελλήνια Ομοσπονδία των ΚΟΙΣΠΕ (δευτεροβάθμιο συλλογικό όργανο των Κοι.Σ.Π.Ε.), και η Πανελλήνια Ένωση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (αν και η ονομασία της παραπέμπει σε 3βάθμιο όργανο, εντούτοις εκπροσωπεί, απλώς, τα μέλη της και ενδεχομένως τις Κοιν.Σ.ΕΠ. που έχει δημιουργηθεί με την υποστήριξη του επονομαζόμενου Ανεξάρτητου Κέντρου Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.). Ιδιαίτερα δραστήριες ενώσεις αναπτύσσονται τελευταία σε

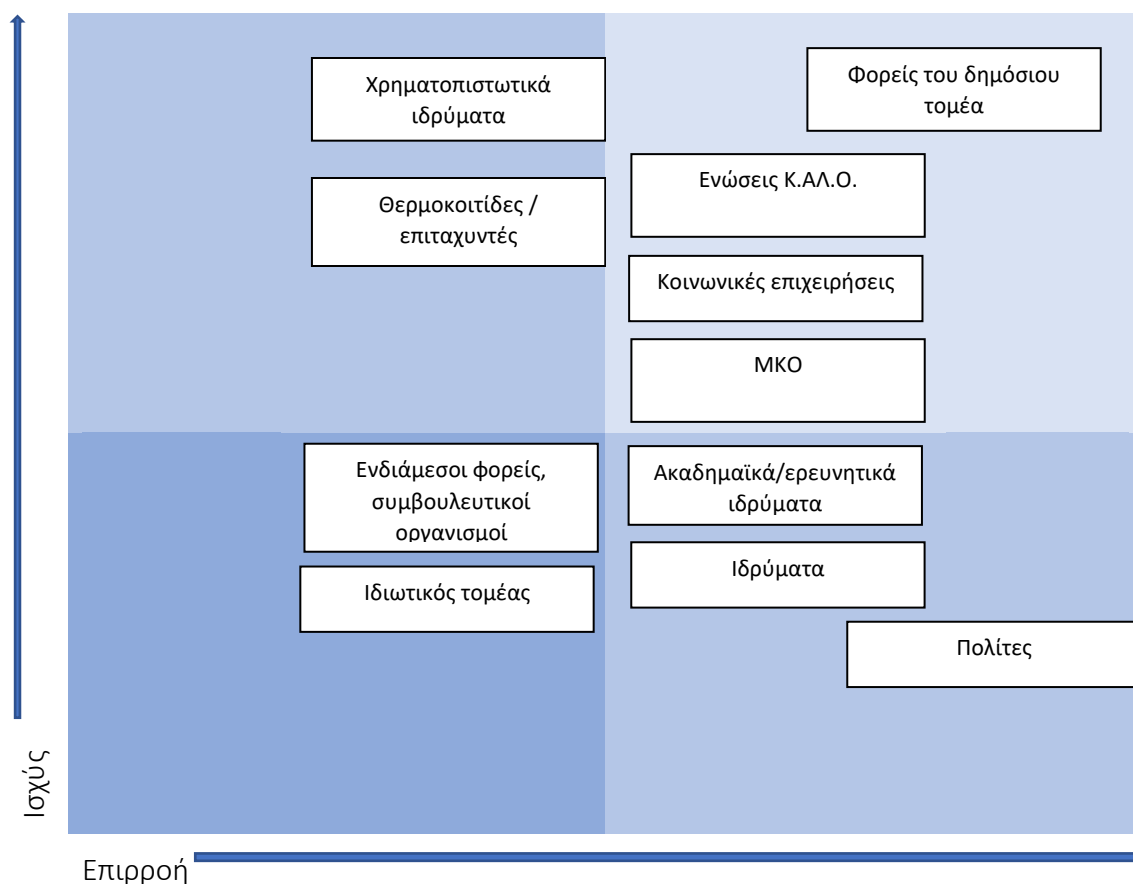
αρκετές Περιφέρειες, όπως πχ. Βορείου και Νοτίου Αιγαίου, Ηπείρου, Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης.

- **Πολίτες:** Υπάρχουν πολλές δραστηριότητες πολιτών που συγκαταλέγονται στο πλαίσιο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, αλλά δεν έχουν επισημοποιηθεί με την ίδρυση κάποιου νομικού σχήματος. Τέτοιες πρωτοβουλίες άνθισαν κατά την περίοδο της πρόσφατης οικονομικής κρίσης, αλλά έκτοτε δεν ωρίμασαν αρκετά ώστε να αποκτήσουν νομική μορφή ή πιο συγκεκριμένο επιχειρηματικό μοντέλο – λειτούργησαν σαν απάντηση σε άμεσες και ορατές ανάγκες, σε επίπεδο βάσης, με εθελοντική προσφορά εργασίας (π.χ. διανομή τροφίμων και ρουχισμού, βοήθεια στους αστέγους, τράπεζες χρόνου, κλπ.). Οι πολίτες εξακολουθούν να είναι κρίσιμα ενδιαφερόμενα μέρη στην κοινωνική οικονομία, είτε με την εμπλοκή τους σε πρωτοβουλίες του χώρου (είτε ως μέλη φορέων κοινωνικής οικονομίας, είτε ως αποδέκτες δραστηριοτήτων Κ.ΑΛ.Ο., είτε ως εθελοντές).

Ο εθελοντισμός είναι οριζόντιο φαινόμενο, παρών σε κάθε πεδίο αναγκών της τοπικής, εγχώριας, διακρατικής και παγκόσμιας κοινωνίας, και ο εθελοντής χαρακτηρίζεται από ανιδιοτέλεια, κοινωνική προσφορά και ελευθερία βούλησης. Ο Ν. 4430/ 2016 κατέστη δυνατή τη θεσμική κάλυψη του **εθελοντισμού** στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα, καθορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να λειτουργήσει η παροχή του εθελοντισμού, στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που εγγράφονται ως επιχειρήσεις στο σχετικό Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο.

Ο αυξημένος προσανατολισμός της Κ.ΑΛ.Ο. προς την αγορά και η αυξανόμενη εμπλοκή της στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, σημαίνει πως και **οι πολίτες ως καταναλωτές** μπορούν να θεωρηθούν ωφελούμενοι της Κ.ΑΛ.Ο.: οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. διαθέτουν προϊόντα και υπηρεσίες (π.χ. στον τομέα της ενέργειας, του ηθικού εμπορίου, της κοινωνικής καινοτομίας, κλπ.) με μειωμένο περιβαλλοντικό κόστος και αυξημένα οφέλη για την κοινωνία.

Πίνακας 5: Χαρτογράφηση ενδιαφερόμενων μερών

5.2.2.4 Η χρηματοδότηση των εγχειρημάτων της Κοινωνικής Οικονομίας στην Ελλάδα

Έως και σήμερα, η χρήση εργαλείων σε σχέση με τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. από τον τραπεζικό τομέα, βρίσκεται σε αρχικό στάδιο ενώ είναι διαχρονικό το πρόβλημα της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. με κριτήρια που εφαρμόζονται σε κάθε άλλου είδους επιχείρηση.

Η σημασία της πρόσβασης των μελών του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. σε διάφορες μορφές χρηματοδότησης αναδείχθηκε στο Διεθνές Συνέδριο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας: Ένα εργαλείο για την τοπική ανάπτυξη, την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών και της ανεργίας των νέων, το 2014. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συνεδρίου: μέρος ενός βιώσιμου οικοσυστήματος κοινωνικής επιχειρηματικότητας αποτελεί και ο ιδιαίτερα κρίσιμος τομέας της χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το ΙΝΕ ΓΕΣΕΕ (Κοινωνική Οικονομία στην Ελλάδα: Συγκλίσεις και Αποκλίσεις με την ΕΕ, 2020), βασικά προβλήματα στην ανάπτυξη των φορέων της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα παραμένουν η πρόσβαση στα χρηματοδοτικά εργαλεία, η γραφειοκρατία της διοίκησης και η έλλειψη πληροφόρησης (Varvarousis and Tsitsirigkos, 2019· Αδάμ κ.ά., 2018· British Council, 2017). Πολλά χρηματοδοτικά εργαλεία δεν έχουν ακόμη προσαρμοστεί ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν από τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας (Bouchard et al., 2017) και για άλλα δεν υπάρχει η απαραίτητη πληροφόρηση (Λιαργκόβας κ.ά., 2019). Υπάρχει αδυναμία προσέλκυσης παραδοσιακών επενδυτών, αφού οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας δεν έχουν από το νόμο δυνατότητα έκδοσης μετοχών/μερίδων οι οποίες να συμμετέχουν στην κερδοφορία. Ταυτόχρονα, ως ΜΜΕ, αντιμετωπίζουν προβλήματα που έχουν να κάνουν με πιστωτικούς περιορισμούς καθώς και με την πρόσβαση σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις (Mendell and Barbosa, 2013· Maietta and Sena, 2010). Από τους κοινωνικούς εταίρους μέσα από τις γνώμες της ΕΟΚΕ όσο και από τους συντάκτες της έκθεσης OECD-EU έχουν κατατεθεί προτάσεις για το πώς μπορούν οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας να αναπτυχθούν και πώς μπορούν να έχουν ανεμπόδιστη πρόσβαση στα διάφορα χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΟΚΕ, 2017· OECD-EU, 2017).

Σύμφωνα με την Έκθεση για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία στην Ελλάδα (2018) του Βρετανικού Συμβουλίου, μέχρι και σήμερα, βασικές πηγές χρηματοδότησης αποτελούν οι κατωτέρω:

	Ποσοστό ΟΛΩΝ όσων ανταποκρίθηκαν	Ποσοστό κατηγορίας Α Φορείς εγγεγραμμένοι στο ΜΗΤΡΩΟ του ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α.	Ποσοστό κατηγορίας Β Φορείς μη- εγγεγραμμένοι στο ΜΗΤΡΩΟ του ΥΠ.Ε.Κ.Α.Α.
Άλλο (διάφορα)	37%	40%	29%
Επιχορήγηση για συγκεκριμένο πρόγραμμα/ δράση	26%	21%	43%
Δωρεά σχετιζόμενη με τους γενικότερους στόχους του φορέα	21%	15%	40%
Χρηματοδότηση σε είδος	18%	17%	21%
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	10%	11%	7%
Δε γνωρίζω/ δεν απαντώ	9%	9%	10%
Δάνειο	7%	6%	12%
Υποθήκη	1%	1%	2%
Πίστωση με μορφή υπερανάλιψης	1%	1%	0%

Ο αριθμός των δωρεών και των επιχορηγήσεων είναι αυξημένος, αλλά απαιτείται πρόσβαση και σε άλλες μορφές χρηματοδότησης (π.χ. από εγγυοδοτικούς μηχανισμούς, έως ομόλογα κοινωνικού αντικτύπου - social impact bonds) τόσο για να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των φορέων της Κ.Α.Ο. όσο και για να αναπτυχθούν και να ευδοκιμήσουν στο μέλλον (για

παράδειγμα, οι επενδύσεις υπό την μορφή δανείων είναι μια σχετικά μικρή πηγή χρηματοδότησης συγκριτικά με τις άλλες).

Διαφαίνεται ότι, για την κοινωνική επένδυση απαιτείται ένας συνδυασμός βιωσιμότητας και κοινωνικής επίδοσης. Απαιτούνται, κατά συνέπεια, σύγχρονοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί για την υποστήριξη της επώασης και τη χρηματοδότηση της εκκίνησης κοινωνικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, όπως:

- Μηχανισμοί Εγγυοδοσίας, Κοινωνικοί Επενδυτές, Προγράμματα Επενδύσεων Προθέρμανσης, Δάνεια και Συστήματα Μικροπιστώσεων, Επιχειρηματικά Κεφάλαια Social VC, και Κεφάλαια Σποράς σε κοινωνικές επιχειρήσεις και δίκτυα, υπό το σύνθημα: «Ας επενδύσουμε στις Επιπτώσεις».

Τα ανωτέρω, θα μπορούσαν να αποτελούν αντικείμενο και υπηρεσίες ενός ειδικού λογαριασμού για την ΚΟ και ΚΚ του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας (χρηματοδοτικό εργαλείο). Σημειώνεται ότι, το αντίστοιχο εργαλείο που προβλεπόταν θεσμικά (Ν.4430/2016, Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας), με σκοπό τη χρηματοδότηση προγραμμάτων και δράσεων για την ενίσχυση των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., με πόρους που προέρχονται από τον προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (εθνικό ή/και συγχρηματοδοτούμενο σκέλος), καθώς και από άλλες πηγές χρηματοδότησης, δεν έχει ακόμη ενεργοποιηθεί, παρά το γεγονός ότι αποτελεί πάγιο αίτημα των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο.

5.2.3 Ο σχεδιασμός της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

5.2.3.1 Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 και η Κοινωνική Οικονομία

5.2.3.1.1 Οι στόχοι και η διάρθρωση του προγράμματος

Όραμα του ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 ήταν η συμβολή, με το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων απασχόλησης, κατάρτισης, εκπαίδευσης και διά βίου μάθησης, στην επίτευξη των εθνικών στόχων για την απασχόληση, την καταπολέμηση της φτώχειας και την εκπαίδευση, υποστηρίζοντας έτσι το συνολικό όραμα της χώρας για τη αναγέννηση της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.

Στόχοι του ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020 ήταν:

- Ανάπτυξη και αξιοποίηση ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας
- Αντιμετώπιση της ανεργίας και αύξηση της βιώσιμης απασχόλησης για όλους
- Βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας όλων των βαθμίδων του εκπαιδευτικού συστήματος

- Ανάπτυξη της Διά Βίου Μάθησης και βελτίωση της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας

Οι παρεμβάσεις του Ε.Π. αποσκοπούν στην **κάλυψη των ακόλουθων αναγκών**:

- Καταπολέμηση της ανεργίας, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, ενίσχυση της απασχόλησης και ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας με βραχυπρόθεσμα μέτρα σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας για το σύνολο του εργατικού δυναμικού, κυρίως σε ομάδες με μεγάλα ποσοστά ανεργίας (μακροχρόνια άνεργοι, άνεργοι με μειωμένα τυπικά προσόντα, γυναίκες, άνεργοι 30-44 ετών)
- Ανάπτυξη των γνώσεων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, ιδίως ατόμων μειωμένων τυπικών προσόντων, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξή τους στην αγορά εργασίας
- Μείωση της ανεργίας των νέων 15-29 ετών, ιδιαίτερα εκείνων εκτός εργασίας, δομών εκπαίδευσης ή κατάρτισης, με τη διευκόλυνση της εισόδου στην αγορά εργασίας και ενίσχυσης των δεξιοτήτων τους
- Εκσυγχρονισμός και περαιτέρω ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας
- Εναρμόνιση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής
- Ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας ωφελουμένων στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής του «Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος»
- Ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων (ΕΚΟ), μέσω και της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας
- Μείωση της σχολικής διαρροής, ιδιαίτερα σε περιοχές με υψηλά ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου (ΠΕΣ)
- Αναβάθμιση και διασύνδεση των συστημάτων Τεχνικής-Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με την αγορά εργασίας
- Προώθηση της έγκαιρης ολοκλήρωσης των σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης
- Ενδυνάμωση των δεσμών της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και τον επιχειρηματικό κόσμο
- Ενίσχυση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας και της ενδυνάμωσης του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού.
- Αναβάθμιση του συστήματος Διά Βίου Μάθησης και αύξηση της συμμετοχής σε αυτήν

Ενδεικτικές Δράσεις /Παρεμβάσεις του Τομέα Εργασίας ήταν:

Συστημικές παρεμβάσεις των θεσμών της εργασίας και της πρόνοιας

- Σύστημα Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας
- Θεσμική και επιχειρησιακή ενδυνάμωση των κοινωνικών εταίρων
- Ενδυνάμωση του Εθνικού Αναπηρικού Κινήματος

- Βελτίωση Προοπτικών Απασχόλησης και Ανάπτυξης Δεξιοτήτων Ανθρώπινου Δυναμικού
- Προώθηση απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα
- Προγράμματα δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα για ανέργους και ειδικές ομάδες ανέργων
- Απασχόληση ανέργων σε κλάδους αιχμής
- Προγράμματα Κατάρτισης ανέργων ναυτικών και παροχή επαγγελματικής πιστοποίησης
- Κατάρτιση, πρακτική άσκηση και πιστοποίηση ανέργων σε κλάδους αιχμής
- Προγράμματα για την εναρμόνιση της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής
- Λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών της ανάπτυξης & προώθησης των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων
- Υποστήριξη της απασχόλησης σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
- Υποστήριξη της απασχόλησης ΑΜΕΑ σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις

Σε συνέχεια της αναθεώρησης του 2019 [C(2019)9420/19.12.2019], ο συνολικός προϋπολογισμός του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (ΕΠ ΑΝΑΔΕΔΒΜ) ανερχόταν σε 3.311,8 εκ. ευρώ (ΔΔ), εκ των οποίων τα 2.361,9 εκ. ευρώ προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), τα 255,1 εκ. ευρώ από την Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων (ΠΑΝ) και τα 694,8 εκ. ευρώ από Εθνικούς Πόρους. Το μέσο ποσοστό συγχρηματοδότησης ανερχόταν σε 79, 02%.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» λειτούργησε συμπληρωματικά με τα υπόλοιπα τομεακά και περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020.

5.2.3.1.2 Η Επενδυτική Προτεραιότητα 9ν και η Κοινωνική Οικονομία & Επιχειρηματικότητα

Το ΕΠ ΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ 2014-2020, στο πλαίσιο του Θ.Σ. 9 Ε.Π.9ν - Προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση, περιλάμβανε τους ακόλουθους ενδεικτικούς τύπους δράσεων:

1. «Κέντρα Στήριξης Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας».

Χρηματοδότηση της σύστασης και της λειτουργίας Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας για την υποστήριξη της δημιουργίας/ ανάπτυξης υφιστάμενων/νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και την παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής σε δυνητικούς και υφιστάμενους κοινωνικούς επιχειρηματίες και φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Οι παραπάνω φορείς θα είχαν ως καταστατικό σκοπό, μεταξύ άλλων, ενδεικτικά τα ακόλουθα:

- την ενημέρωση και πληροφόρηση προς κάθε ενδιαφερόμενο για ζητήματα Κ.ΑΛ.Ο.
- την υποστήριξη της δημιουργίας, λειτουργίας και ανάπτυξης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- την ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., μέσω της παροχής υπηρεσιών συμβουλευτικής

Τα Κέντρα Στήριξης θα παρείχαν:

1. υπηρεσίες δημοσιότητας που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για τα ζητήματα της Κ.ΑΛ.Ο., όπως επίσης και σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες (α' δέσμη ενεργειών) και
2. υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής σε υφιστάμενους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. ή/και σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την ίδρυση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (β' δέσμη ενεργειών).

Με βάση την τελευταία αναθεώρηση του Προγράμματος, η δράση στοχευόταν:

- τον δείκτη εκροής: 11302 Αριθμός Κέντρων Στήριξης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Πρόκειται για ειδικό δείκτη εκροών και η τιμή του ανέρχεται στα 11 Κέντρα Στήριξης. Στο ανώτερο πλαίσιο υπάρχουν μόνο 11 Κέντρα Στήριξης που ταυτίζονται με τις επιχειρήσεις.
- τον δείκτη αποτελέσματος: 11303 Αριθμός υποστηριζόμενων υφιστάμενων και νέων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά την λήξης της παρέμβασης στοχευτεί την τιμή 7, με βάση αναφοράς 694 επιχειρήσεις εγγεγραμμένες στο Μητρώο , το 2014

2. «Ενίσχυση υφιστάμενων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.»

Η δράση «Επιχορήγηση Υφισταμένων Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.)» αφορούσε σε υποστήριξη υφιστάμενων και εγγεγραμμένων φορέων κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και αποσκοπούσε:

- στη βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας
- στην ενίσχυση της βιωσιμότητας και της ανταγωνιστικότητας τους
- στη μεγέθυνση της κοινωνικής ωφέλειας που δημιουργούν
- στην ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας.

3. Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω προσλήψεων ΑμΕΑ από Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

4. Σύσταση και λειτουργία Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας

Στην επικαιροποιημένη εκ των προτέρων αξιολόγηση (Νοέμβριος 2016) είχε γίνει εκτίμηση των κενών της αγοράς, προτάθηκαν συγκεκριμένες παρεμβάσεις προκειμένου οι όποιες

ανάγκες να καλυφθούν (δράσεις τύπου επιδότησης επιτοκίου δανείου, risk sharing δανειακών προϊόντων με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, κάλυψης εγγυήσεων για την παροχή δανείου), ενώ ειδικά ο τομέας της κοινωνικής οικονομίας ονοματίζονταν ως ο κατεξοχήν τομέας για την εφαρμογή μικροπιστώσεων στη χώρα. Μέσω του Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας θα σχεδιαζόταν και θα παρέχονταν Μέσα Χρηματοοικονομικής Τεχνικής προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

5. Άλλες δράσεις

Υλοποίηση δράσεων που θα αφορούσαν σε χρηματοδοτική ενίσχυση της λειτουργίας κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω επιχορηγήσεων για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, την ενίσχυση για αγορά εξοπλισμού, την επιδότηση αγοράς εταιρικών μεριδίων. Άλλες δράσεις αφορούσαν την υποστήριξη κοινωνικών επιχειρηματιών μέσω voucher, την ενίσχυση της κατανάλωσης προϊόντων και υπηρεσιών κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω της χορήγησης κοινωνικών voucher, την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εργαζομένων σε κοινωνικές επιχειρήσεις, την κατάρτιση ανέργων / εργαζομένων στην διοίκηση Φορέων Κ.ΑΛ.Ο., την πρακτική άσκηση / τοποθέτηση νέων πτυχιούχων σε Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

Σε περιφερειακό επίπεδο θα επιδιώκονταν η υλοποίηση συμπληρωματικών δράσεων, όπως:

- Λειτουργία «λαϊκών» αγορών και εκθετηρίων προϊόντων κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Συνομολόγηση και υλοποίηση Τοπικών Οικονομικών Συμφωνιών ανάπτυξης της Κοινωνικής Οικονομίας μεταξύ φορέων Ο.Τ.Α., ιδιωτικού τομέα και κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Δημιουργία Ενώσεων Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Δημιουργία Φορέων Παροχής Μικροπιστώσεων.
- Μόχλευση εναλλακτικών/συμπληρωματικών κεφαλαίων και εύρεση παρόχων κεφαλαίου.
- Δημιουργία Περιφερειακών Ταμείων ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας.
- Εφαρμογή μηχανισμών συναλλακτικής διευκόλυνσης-διατακτικών πληρωμής από ΟΤΑ με αποδέκτες τους δημότες αυτών με στόχο την ενθάρρυνση της κατανάλωσης υπηρεσιών και προϊόντων Κοινωνικών Επιχειρήσεων.

5.2.3.1.3 Η υφιστάμενη εμπειρία από την υλοποίηση της ΕΠ 9ν

Σύμφωνα με την αποτίμηση της ΕΥΔ ΕΠΑΝΑΔ-ΕΔΒΜ, η υλοποίηση δράσεων για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας ήταν περιορισμένης κλίμακος. Παρατηρήθηκαν προβλήματα τόσο στο σχεδιασμό των δράσεων όσο και στην υλοποίηση. Στις δράσεις που προκηρύχθηκαν παρατηρήθηκε περιορισμένη συμμετοχή φορέων λόγω και της δυσκολίας εξασφάλισης εγγυήσεων μέσω του τραπεζικού συστήματος.

5.2.3.2 Τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα και η Κοινωνική Οικονομία στο πλαίσιο του Θεματικού Στόχου 9 και της Ε.Π. 9ν

Ο Θεματικός Στόχος 9 και η Επενδυτική Προτεραιότητα 9ν συμπεριλήφθηκε στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020. Με τον τρόπο αυτό, και με διαφορετικές χρηματοδοτικές κατανομές, προβλέφθηκαν δράσεις στο σύνολο των 13 Περιφερειών για την κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα. Οι βασικές κατηγορίες δράσεων που προβλέφθηκαν, κατά περίπτωση, ήταν οι ακόλουθες:

- Τοπικές Πρωτοβουλίες Απασχόλησης στην Κοινωνική Οικονομία με την υλοποίηση ολοκληρωμένων δράσεων για τη δημιουργία και την υποστήριξη της λειτουργίας των κοινωνικών επιχειρήσεων κάθε μορφής σε τοπικό επίπεδο
- Ενίσχυση Επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (start up)
- Δράσεις εκκόλαψης πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- Δικτύωση επιχειρήσεων Κοινωνικής Οικονομίας (social clustering)
- Ενίσχυση υφιστάμενων και δημιουργία νέων κοινωνικών επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη θερμοκοιτίδων κοινωνικών επιχειρήσεων
- Ανάπτυξη νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων Κοινωνικών Συνεταιρισμών Περιορισμένης Ευθύνης (Κοι.Σ.Π.Ε.)
- Κατάρτιση στελεχών κοινωνικών επιχειρήσεων
- Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Υποστήριξης της ανάπτυξης και προώθησης των Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.) και ευρύτερα πρωτοβουλιών της Κοινωνικής Οικονομίας
- Συστήματα, εργαλεία και παρεμβάσεις ενίσχυσης και υποστήριξης της δημιουργίας νέων και αναδιάρθρωσης της λειτουργίας των υφιστάμενων Κοι.Σ.Π.Ε.
- Υποστήριξη κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων
- Ενημέρωση, κινητοποίηση, υποστήριξη για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων / μεταφορά καλών πρακτικών
- Χρηματοδοτικά εργαλεία (Επιχορήγηση κεφαλαίου στη βάση δημιουργούμενων θέσεων απασχόλησης, Επιστρεπτές επιχορηγήσεις, Διευκόλυνση της πρόσβασης σε πιστωτικά προϊόντα κλπ.) - Χορήγηση μικροδανείων

Παρά την αρχική στόχευση, αρκετές αναθεωρήσεις που ακολούθησαν, περιόρισαν τη σχετική δράση σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω των ΠΕΠ.

5.2.3.3 Αρμόδιοι φορείς του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων (2014-2020)

5.2.3.3.1 Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας

Η Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων έχει επιχειρησιακό στόχο τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών που αφορούν στην Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, καθώς και τις αναγκαίες ενέργειες για την προώθηση και στήριξη του θεσμού.

Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο συγκροτείται από πέντε Τμήματα με τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

 Τμήμα Πολιτικών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία Έχει ως αρμοδιότητες τη χάραξη και εποπτεία υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία. Αναλαμβάνει το σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προβολής σε εθνικό επίπεδο και τον σχεδιασμό και την προώθηση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων προς τους Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.	 Τμήμα Ανάπτυξης Διακρατικών Συνεργασιών και Δικτύωσης Έχει ως αρμοδιότητες την παρακολούθηση των ευρωπαϊκών και διεθνών εξελίξεων που αφορούν την κοινωνική οικονομία και τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων διεθνούς εμβέλειας. Αναλαμβάνει επίσης τη δικτύωση και διασύνδεση των Φορέων της Κ.ΑΛ.Ο με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού.	 Τμήμα Έρευνας και Μελετών για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία Έχει ως αρμοδιότητες τον σχεδιασμό, διεξαγωγή και παρακολούθηση ερευνητικών δραστηριοτήτων και μελετών για την Κ.ΑΛ.Ο. Την δημιουργία ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και βιβλιοθήκης μελετών και ερευνών προσβάσιμες σε όλους. Τέλος την υλοποίηση εργαλείων μέτρησης του κοινωνικού αντίκτυπου.
 Τμήμα Μητρώου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Έχει ως αρμοδιότητες την παροχή πληροφοριών σε πολίτες για τη γενική λειτουργία του Γενικού Μητρώου Φορέων και την εποπτεία για την σωστή του λειτουργία. Καθώς και την έγκριση σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Συνεταιρισμών Εργαζομένων.	 Τμήμα Παρακολούθησης και Ελέγχου Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Έχει ως αρμοδιότητες την καταγραφή και παρακολούθηση της δραστηριότητας των φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Όπως επίσης και την εποπτεία και παρακολούθηση του Ταμείου Κοινωνικής και Αλληλέγγυας	

Το μητρώο Φορέων Κοινωνικής & Αλληλέγγυας Οικονομίας

Το Γενικό Μητρώο Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (εφεξής «Μητρώο») θεσπίστηκε με το άρθρο 4 του Ν.4430/2016. Είναι η βάση δεδομένων που τηρείται σε ηλεκτρονική μορφή από το Τμήμα Μητρώου της Διεύθυνσης Κ.ΑΛ.Ο., στην οποία εγγράφονται οι Φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.

5.2.3.3.2 Η Επιτελική Δομή Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων-Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014 - 2020, η Επιτελική Δομή Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων-Τομέας Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας ήταν αρμόδιο για θέματα Κ.Α.Λ.Ο. (Κ.Υ.Α. 58994/04.06.2019, ΦΕΚ 2343/Β/18.06.2019)

Σύμφωνα με την νομοθεσία, οι ακριβείς αρμοδιότητες της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ, του Τομέα Απασχόλησης και της Κοινωνικής Οικονομίας, ορίστηκαν ως εξής: «.... Υποστηρίζει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων στην ανάληψη, την ιεράρχηση και την εξειδίκευση των αναγκών στους τομείς «Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης» και «Κοινωνική Οικονομία», υποστηρίζει τη διοικητική ικανότητα του Υπουργείου σε σχέση με τα συγχρηματοδοτούμενα Ε.Π. και τα προγράμματα του ΕΣΠΑ που χρηματοδοτούνται από άλλους πόρους. Ειδικότερα, είναι υπεύθυνη για:

1. Σχεδιασμό ενεργών πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής οικονομίας,
2. Προγραμματισμό, εξειδίκευση, προετοιμασία και υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2014-2020, καθώς και οποιωνδήποτε άλλων συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων από άλλους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς της ΕΕ ή/και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (Ε.Ο.Χ.)
3. Συντονισμό και διαχείριση των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση για την περίοδο 2014-2020
4. Σχεδιασμό, διαχείριση, παρακολούθηση, χρηματοδότηση, υλοποίηση οποιασδήποτε δράσης ή/και προγράμματος, δράσεων ή/και έργων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους στους τομείς της ενεργού πολιτικής απασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας.

5.2.3.4 Το Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας και το έργο SEED

Το SEED - Social innovation EcosystEm Development, είναι ένα έργο που ξεκίνησε στο πλαίσιο της πρόσκλησης για τη δημιουργία κέντρων ικανοτήτων για κοινωνική καινοτομία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Απασχόληση και την Κοινωνική Καινοτομία (EaSI).

Το έργο έχει διακρατικό χαρακτήρα και υλοποιείται στην Ελλάδα, τη Σλοβενία, τη Ρουμανία και την Ιταλία, υπό την ηγεσία της πόλης του Τορίνο στην Ιταλία.

Ο ειδικός στόχος του SEED είναι να τονώσει και να υποστηρίξει την ίδρυση 4 Κέντρων Ενίσχυσης Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας στην Ιταλία, την Ελλάδα, τη Ρουμανία και τη Σλοβενία. Ερευνητές, επαγγελματίες του χώρου, υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και δημόσιοι

υπάλληλοι συνεργάζονται για να δημιουργήσουν δημόσιες και ανοιχτές υποδομές και εργαλεία ικανά να βοηθήσουν τις εθνικές διαχειριστικές αρχές του ΕΚΤ να ενισχύσουν το τοπικό οικοσύστημα κοινωνικής καινοτομίας.

Το ελληνικό τμήμα του έργου είναι το Ελληνικό Κέντρο Κοινωνικής Καινοτομίας (ΕΚΚΚ) που έχει σχεδιαστεί από μια ομάδα οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων φορέων της δημόσιας, ιδιωτικής και κοινωνικής οικονομίας, υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Γενική Διεύθυνση Εργασιακών Σχέσεων.

Το ΕΚΚΚ σχεδιάζεται στο πλαίσιο του έργου SEED, χρησιμοποιώντας μηχανισμούς συμπαραγωγής και συνδιαμόρφωσης σε στενή συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς που είτε ενεργούν επί του παρόντος ως κοινωνικά καινοτόμοι είτε έχουν την ικανότητα και το ενδιαφέρον να ενεργήσουν ως τέτοιοι, ή λειτουργούν ως καταλύτες και ενεργοποιητές για το οικοσύστημα στην Ελλάδα.

5.2.3.5 Ανάπτυξη εργαλείου αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου

Τα εργαλεία αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου για φορείς Κ.Α.Λ.Ο. επιτρέπουν την καταγραφή του αντικτύπου που έχει η δραστηριότητά τους (θετικού ή αρνητικού) κατά την πάροδο των χρόνων. Το Υπ. Εργασίας έχει εγκρίνει και παρέχει ένα ψηφιακό εργαλείο αποτύπωσης κοινωνικού αντικτύπου μέσω της ιστοσελίδας της Δ/σης Κ.Α.Λ.Ο. (<https://koinonikosantiktupos.gov.gr/#!/>). Απαντώντας σε μια σειρά από ποιοτικές και ποσοτικές ερωτήσεις οι φορείς μπορούν να υπολογίσουν τον κοινωνικό τους αντίκτυπο, λαμβάνοντας μάλιστα μετρήσιμα αποτελέσματα. Η χρήση το εργαλείου είναι απλή και φιλική προς τον χρήστη, ενώ επιτρέπει δυνατότητες σύγκρισης και εξαγωγής αποτελεσμάτων.

Το εργαλείο έχει σχεδιασθεί συγκεκριμένα για το ελληνικό οικοσύστημα Κ.Α.Λ.Ο. από τον συνεταιρισμό εργαζομένων Sociality μαζί με το Βρετανικό Συμβούλιο¹⁵, το οποίο ανέλαβε το πρόγραμμα «Τεχνική βοήθεια για την ανάπτυξη του σχεδίου Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα» (χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ), που προέβλεπε την ενίσχυση των ελληνικών ενδιαφερομένων φορέων προκειμένου να τεθούν σε εφαρμογή οι ισχυρές υποστηρικτικές δομές που απαιτούνται για την ανάπτυξη ενός διευρυμένου και επιτυχημένου τομέα Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Λ.Ο.).

¹⁵ <https://sociality.gr/case/social-impact-tool/>

5.2.4 Ο νέος σχεδιασμός για την περίοδο 2021-2027

Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία αποτελεί στρατηγική προτεραιότητα και για την Ελληνική πολιτεία, κι ακόμη περισσότερο στην μετα - covid περίοδο, όπου αναδεικνύεται ο ρόλος που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. για την κοινωνική και οικονομική ανάκαμψη χωρίς αποκλεισμούς.

Αποσκοπώντας στην ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας στη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναπτύσσονται πρωτοβουλίες για την κοινωνική επιχειρηματικότητα που στοχεύουν στη δημιουργία δομών συμβουλευτικής και υποστήριξης υφιστάμενων, νέων και δυνητικών επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο., τη δημιουργία θερμοκοιτίδων για την ενίσχυση δημιουργίας νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., την υποστήριξη των υφιστάμενων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., την αξιοποίηση της τεχνογνωσίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων στον σχεδιασμό και την παραγωγή καινοτόμων και χρηστικών προϊόντων – ιδεών.

Στο ίδιο πλαίσιο θα προωθηθούν δράσεις χρηματοδότησης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για την υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων και δράσεων, στοχευμένες παρεμβάσεις σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση για την κάλυψη τοπικών αναγκών, την παραγωγή και προώθηση τοπικών προϊόντων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε μικρές ή/και απομακρυσμένες κοινότητες, την αξιοποίηση ακαλλιέργητων εκτάσεων, την ανακύκλωση και, ευρύτερα, την κυκλική οικονομία, την υποστήριξη της γυναικείας επιχειρηματικότητας, καθώς και των ευάλωτων και ειδικών ομάδων, την κοινωνική και εργασιακή ένταξη ατόμων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας (δικαιούχοι ΚΕΑ), τη διευκόλυνση πρόσβασης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδοτικά εργαλεία (παροχή εγγυήσεων, μικροπιστώσεις, κ.α.), τη στήριξη της εξωστρέφειας και την παροχή κινήτρων για τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο., κυρίως στα πρώτα στάδια ανάπτυξής τους με στόχο τη δυναμική παρουσία τους στην αγορά.

Στην περίοδο 2021-2027, υφίστανται προβλέψεις για την ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας.

5.2.4.1 ΕΠ “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” προβλέπεται η χρηματοδότηση δράσεων για την ανάπτυξη, υποστήριξη και προώθηση της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας: οριζόντιες παρεμβάσεις ανάπτυξης πλαισίου κινήτρων και διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, σχεδιασμός χρηματοδοτικών εργαλείων, θεσμικές ρυθμίσεις για τη δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για την περαιτέρω ανάπτυξη του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο., ενέργειες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των φορέων της δημόσιας διοίκησης, του κοινού και όλων των εν γένει εμπλεκόμενων φορέων μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων, δράσεων δημοσιότητας και

κοινωνικού διαλόγου. Στην παρέμβαση προβλέπεται επίσης η δημιουργία μόνιμου μηχανισμού και ανάπτυξη ολοκληρωμένου συστήματος συντονισμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας.¹⁶

Στο Πρόγραμμα προβλέπεται παρέμβαση για την ενίσχυση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (Χρηματοδοτικά εργαλεία –ενίσχυση δομών και ικανοτήτων – εξωστρέφεια) με ενδεικτικούς τύπους δράσεων τους ακόλουθους¹⁷:

- Χρηματοδότηση clusters για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας.
- Ανάπτυξη Περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Θερμοκοιτίδες στήριξης κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Προγράμματα κατάρτισης με στόχο την απόκτηση/αναβάθμιση δεξιοτήτων των εργαζομένων σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.ΑΛ.Ο σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διασυνοριακές ανταλλαγές.
- Ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην πράσινη και ψηφιακή οικονομία, στην αγροδιατροφή και στον αγροτικό τομέα, στην κυκλική οικονομία καθώς και σε τομείς οικονομίας που παρουσιάζουν ζήτηση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με στόχευση σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, γυναίκες και νέους, όπως ενδεικτικά, πέραν των ανωτέρω:

- το «Ανοικτό» πρόγραμμα ένταξης γυναικών στην αγορά εργασίας το οποίο περιλαμβάνει συμβουλευτική και κατόπιν τη δυνατότητα επιλογής: ίδρυσης νέων επιχειρήσεων/ ως αυτοαπασχολούμενη/κοινωνική οικονομία
- δράσεις Κοινωφελούς Εργασίας για τη στήριξη των μακροχρόνια ανέργων χαμηλών προσόντων, συνδυαζόμενες με δράσεις συμβουλευτικής υποστήριξης, επαγγελματικής κατάρτισης, πιστοποίησης γνώσεων και δεξιοτήτων σε ΤΠΕ και άλλα διευρυμένα αντικείμενα κατάρτισης και κατά περίπτωση διασύνδεσή τους με κίνητρα απασχόλησης στην κοινωνική οικονομία

Οι παρεμβάσεις που θα σχεδιασθούν θα είναι σε άμεση συνάρτηση με τις κατευθυντήριες οδηγίες του σχεδίου δράσης για την Κοινωνική Οικονομία της ΕΕ, καθώς επίσης θα εξεταστούν και συνέργειες με άλλα προγράμματα που πρόκειται να εκδοθούν από την ΕΕ ή υποδείγματα άλλων εργαλείων ή / και χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. Invest EU).

¹⁶ ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027, 2.1. Προτεραιότητες εκτός της τεχνικής βοήθειας: ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1 – ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ / ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, Ειδικός στόχος: ESO4.2.

¹⁷ Οι κατωτέρω δράσεις συμβάλλουν στη επίτευξη των στόχων του προγράμματος ενισχύοντας την εύρεση εργασίας από τους συμμετέχοντες εντός έξι μηνών από τη λήξη της συμμετοχής τους (EECR05).

Η Προτεραιότητα 4 του Προγράμματος αφορά σε δράσεις Κοινωνικής Καινοτομίας: θα χρηματοδοτηθούν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας και κοινωνικών πειραματισμών, με προσέγγιση «από τη βάση στις την κορυφή», καθώς και βασισμένες σε εταιρικές σχέσεις στις οποίες θα συμμετέχουν, ενδεικτικά, δημόσιες αρχές, ο ιδιωτικός τομέας, κοινωνικοί εταίροι, η κοινωνία των πολιτών, με στόχευση την εξυπηρέτηση των κοινωνικών αναγκών.

Το Πρόγραμμα στοχεύει στη χρηματοδότηση δράσεων οι οποίες από τη μία θα αφορούν την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων ιδεών για την ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών αλλά και τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού συστήματος για τη δημιουργία σχετικής κουλτούρας αλλά και την ενθάρρυνση των αντίστοιχων πρωτοβουλιών για την ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας. Οι δράσεις που προβλέπεται να ενταχθούν θα περιλαμβάνουν διάφορες θεματικές ενότητες, όπως: κοινωνική, ψηφιακή, πράσινη, πολιτισμού, κ.α., καθώς και το πρόγραμμα ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve).

Διάγραμμα 2: Προτεραιότητες ΕΠ ΕΠΑΝΑΔ 2021-2027

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΑΝΑΔ, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε θέματα κοινωνικής καινοτομίας καθώς έχει διαμορφωθεί διακριτή προτεραιότητα για αυτόν τον τομέα, με προϋπολογισμό 25 εκατ. ευρώ¹⁸. Για την υποστήριξη της ενδυνάμωσης της ΚΚ, προβλέπεται η σύσταση του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ) (ΕΠ Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027, Προτεραιότητα 4 Κοινωνική Καινοτομία, Ε.Σ.4.β), το οποίο θα λειτουργεί ως Επιχειρησιακός Πολλαπλασιαστής των εθνικών προσπάθειών για τη συστηματική ανάπτυξη της εθνικής καινοτομίας στη χώρα.

Πλαίσιο 4: Το Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ

Το ΕΚΙΚΚ θα υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής καινοτομίας, του κοινωνικού πειραματισμού και των νέων μεθοδολογιών στη χώρα μέσω της παροχής πληροφοριών και τεχνογνωσίας, μέσω της παροχής συμβουλών, καθοδήγησης και κατάρτισης, και μέσω της οργάνωσης της δικτύωσης και της αμοιβαίας μάθησης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και αναμένεται να υποβοηθήσει το Πρόγραμμα μέσω της στήριξης καινοτόμων έργων και δημόσιων αρχών στο πλαίσιο του ΕΚΤ+.

Υποστηρικτικό ρόλο στην ανάπτυξη της Κοινωνικής Καινοτομίας στη χώρα, θα διαδραματίσει και το εθνικό σημείο επαφής EaSI το οποίο θα λειτουργήσει ως κοινοπραξία μεταξύ της ΕΥΣΕΚΤ, ΕΔ ΕΣΠΑ και ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.

5.2.4.2 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα 2021-2027

Σχετικές προβλέψεις περιλαμβάνονται και στα ΠΕΠ της περιόδου 2021-2027, όπου δίνεται βάση στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας (ΕΚΤ+) (Ε.Σ.ΕΣΟ4.1).

Στο ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας, αναμένονται έμμεσες συνέργειες στον τομέα του Πολιτισμού, του Τουρισμού και της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας με επίκεντρο την ανάπτυξη της Ασημένιας και της Πράσινης Οικονομίας. Η αποτελεσματικότερη διασύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς με την οικονομική ανάπτυξη μέσω του τουρισμού και άλλων κλάδων όπως η έρευνα, η δημιουργική οικονομία, η σύγχρονη εκπαίδευση, η κοινωνική οικονομία, η αγροδιατροφή και η προώθηση των προϊόντων είναι στρατηγικής σημασίας για την ανάπτυξη της Περιφέρειας. Προβλέπονται δράσεις που στηρίζουν υφιστάμενες ή νέες κοινωνικές επιχειρήσεις Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση,

¹⁸ Προβλέπεται η ενίσχυση τουλάχιστον 24 δράσεων κοινωνικής καινοτομίας (PSO396), και η εφαρμογή τουλάχιστον 10 εξ' αυτών έναν χρόνο μετά (PSR396).

ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.) στην Κεντρική Μακεδονία. Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων Κ.ΑΛ.Ο., αυτές δύναται να συνοδεύονται από ενέργειες συμβουλευτικής για την καλύτερη προετοιμασία των ενδιαφερόμενων.

Στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας, περιλαμβάνονται υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης για την ενθάρρυνση δημιουργίας νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και τη διατήρησή τους, με έμφαση και στις δράσεις στήριξης της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας.

Το ΠΕΠ Ηπείρου αναφέρει πως κατά την ΠΠ14-20 υπήρξε περιορισμένη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας στην Περιφέρεια (μόλις τον Δεκέμβριο 2021 εντάχθηκαν στο ΠΕΠ Ηπείρου 14-20 για τη χρηματοδότηση 14 φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας). Για την ΠΠ21-27 αποτελεί βασική προτεραιότητα του Περιφερειακού Προγράμματος η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη και το Σχέδιο Δράσης της ΕΕ για την κοινωνική οικονομία.

Στο ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου περιλαμβάνεται η παρέμβαση «Ενίσχυση νεοσύστατων επιχειρήσεων στους τομείς των ΤΠΕ, των βιολογικών τροφίμων, της κοινωνικής οικονομίας, της κυκλικής οικονομίας ή άλλων κλάδων αιχμής με τη συνεργασία ερευνητικών εργαστηρίων, θερμοκοιτίδων & κέντρων επιχειρηματικότητας & καινοτομίας.». Σημειώνεται ότι κατά τις περιόδους 2007-2013 & 2014-2020 δεν υπήρξαν παρεμβάσεις ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας λόγω καθυστέρησης διευθέτησης θεσμικών, διοικητικών & διαχειριστικών ζητημάτων σε εθνικό επίπεδο. Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων & λαμβάνοντας υπ' όψη ότι τα Τομεακά Προγράμματα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή» & «Ανταγωνιστικότητα» θα χρηματοδοτήσουν οριζόντιες παρεμβάσεις για την αγορά εργασίας & την επιχειρηματικότητα αντίστοιχα & με τη διευθέτηση των ζητημάτων που υπήρξαν σε εθνικό επίπεδο για την ενίσχυση της Κοινωνικής Οικονομίας, το Πρόγραμμα της Περιφέρειας θα εστιάσει σε δράσεις διερεύνησης και ανάπτυξης/ενδυνάμωσης της κοινωνικής οικονομίας, με υποστήριξή της σε όλο το φάσμα δραστηριοτήτων της. Προβλέπεται ενίσχυση υφιστάμενων κοινωνικών επιχειρήσεων για πρόσληψη ανέργων ή οικονομικά μη ενεργών που ανήκουν σε κοινωνικά ευάλωτες ομάδες, με αυξημένη ένταση της ενίσχυσης, έναντι αντίστοιχων παρεμβάσεων για επιχειρήσεις εκτός της κοινωνικής οικονομίας. Συμπεριλαμβάνεται επίσης τύπος δράσεων για την ενίσχυση της λειτουργίας μηχανισμού προώθησης της Κοινωνικής Οικονομίας, που αναφέρεται στην ενίσχυση τοπικών κοινωνικών ή/και εκπροσώπων του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας για έναρξη και συνέχιση της λειτουργίας θερμοκοιτίδας ή άλλου μηχανισμού προώθησης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Για την ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, γίνεται αναφορά στην προώθηση της κοινωνικής οικονομίας, μεταξύ άλλων.

Κάτω από τον Στόχο Πολιτικής 4/ΕΚΤ+ «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη», το ΠΕΠ Κρήτης συμπεριλαμβάνει την ενίσχυση την απασχόληση, αυτοαπασχόληση ανέργων, ΡΟΜΑ,

μεταναστών, κλπ. μέσω ολοκληρωμένων δράσεων απασχόλησης, την κοινωνική επιχειρηματικότητα συμπληρωματικά με το πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή. Το Πρόγραμμα σημειώνει ότι η κοινωνική επιχειρηματικότητα δεν έχει επιτύχει τα επιθυμητά επίπεδα στην Κρήτη, αν και στην περιφερειακή οικονομία καταγράφονται σημαντικές ευκαιρίες. Ο ρυθμός μεταβολής των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην Κρήτη, την περίοδο 2019-2021 παρουσίασε αυξητικές τάσεις αλλά παραμένει χαμηλότερος του Μ.Ο. της Χώρας (7%). Συνεπώς καθίσταται αναγκαία η ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας στην Κρήτη. Ο Ειδικός Στόχος ESO4.1. θα υποστηρίξει την ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων των Κ.ΑΛ.Ο., μέσω grants/vouchers σε τομείς προτεραιότητας της ΕΣΕΕ, λαμβάνοντας υπόψιν την Εθνική Πολιτική Κ.ΑΛ.Ο. και το Περιφερειακό Σχέδιο Δράσης Κοινωνικής Οικονομίας.

Το ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου περιλαμβάνει τη δράση «Επιχορήγηση φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) στη Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου», η οποία στοχεύει στην ενίσχυση παραγωγικών εγχειρημάτων αυτοδιαχείρισης και συλλογικής κοινωνικής επιχειρηματικότητας, στη μείωση της ανεργίας κυρίως ευάλωτων και ειδικών ομάδων του πληθυσμού και στην ενίσχυση της απασχόλησης με τη δημιουργία μιας τουλάχιστον νέας θέσης εργασίας ανά φορέα.

Το ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης προβλέπει δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων (Κ.ΑΛ.Ο.), συμπεριλαμβανομένων ενεργειών υποστήριξης/συμβουλευτικής/mentoring για τις νέες επιχειρήσεις για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά τους.

Στις δράσεις κοινωνικής οικονομίας του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, ενισχύονται δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας, υπηρεσιών εκπαίδευσης, οργάνωσης επιστημονικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων, προώθησης του τουρισμού, αθλητικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων διασκέδασης και ψυχαγωγίας, δημιουργικών δραστηριοτήτων και τεχνών, υπηρεσιών εστίασης, προώθησης τοπικών παραδοσιακών προϊόντων, υπηρεσιών καθαριότητας, ανακύκλωσης και επαναχρησιμοποίησης υλικών, κ.α. Θα υπάρξει συντονισμός σε κεντρικό επίπεδο, ώστε ο διαχωρισμός των δράσεων μεταξύ του περιφερειακού προγράμματος και του τομεακού προγράμματος Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνικής Συνοχής να γίνεται από το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας και να εξασφαλιστεί η μη ύπαρξη επικαλύψεων και η επίτευξη συνέργειας / συμπληρωματικότητας μεταξύ των προγραμμάτων. Στις ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ένταξης των Ρομά στην αγορά εργασίας που προβλέπει το Πρόγραμμα, συγκαταλέγονται ενεργητικά μοντέλα επιχειρηματικότητας μικρής κλίμακας και κοινωνικής οικονομίας.

Το ΠΕΠ Θεσσαλίας αναφέρεται στην ανάγκη ενδυνάμωσης της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια όπου ήδη καταγράφεται σημαντικός αριθμός κοινωνικών επιχειρήσεων, μέσω της ενίσχυσης της συνέχισης, επιχειρηματικής αναβάθμισης αλλά και της ανάδειξης νέων σχετικών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών. Η

κοινωνική επιχειρηματικότητα δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, συνιστώντας ένα εξόχως ανθεκτικό επιχειρηματικό μοντέλο, καθώς και στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης. Το ΠΕΠ συμπεριλαμβάνει τη δράση «Δημιουργία αναγκαίων υποδομών και εξοπλισμού για τη λειτουργία των κοινωνικών επιχειρήσεων», καθώς και τη δράση «Δράσεις ενίσχυσης των υφιστάμενων και νέων φορέων Κοινωνικής Οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.), με επικέντρωση στις ευάλωτα κοινωνικά ομάδες πληθυσμού των ΟΧΕ και στόχευση στους τομείς έξυπνης εξειδίκευσης και «πράσινης» Ευρώπης».

Το ΠΕΠ Ιονίων Νήσων περιλαμβάνει τη διευκόλυνση της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης και αυτό-απασχόλησης κυρίως στο πλαίσιο της RIS και της κοινωνικής οικονομίας, σαν πολιτική της διασφάλισης της κοινωνικής συνεκτικότητας. Μέσω ενεργητικών δράσεων απασχόλησης, το ΠΕΠ επιδιώκει την υποστήριξη των ανέργων της Περιφέρειας σε συνέργεια με Τοπικές Στρατηγικές Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης (ΟΧΕ-ΒΑΑ/ΠΕΠ και ΤΑΠΟΤΟΚ/ΠΑΑ) με κατά προτεραιότητα εστίαση σε τομείς της RIS και, σε συμπληρωματικότητα και συνέργεια με το Τομεακό Πρόγραμμα (π.χ προώθηση απασχόλησης γενικά για τον πληθυσμό ή / και στοχευμένες δράσεις για τους Νέους εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης ή Κατάρτισης) και το ΕΣΑΑ (π.χ. ΚΠΑ). Επίσης έμφαση δίνεται και στην στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας σαν δράση που επιδιώκει την προώθηση στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού.

Στο ΠΕΠ Πελοποννήσου, η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση ενίσχυση της προβλέπει δράσεις στήριξης υφιστάμενων ή νέων κοινωνικών επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. (επιχορήγηση για δημιουργία θέσεων εργασίας, για ίδρυση νέων επιχειρήσεων, δικτύωση, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη λειτουργίας θερμοκοιτίδων, κλπ.) Οι δράσεις Κ.ΑΛ.Ο. προβλέπεται να πλαισιωθούν από παρεμβάσεις συμβουλευτικής υποστήριξης, ενδυνάμωσης, mentorship, coaching.

Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ) συντονίζει την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) παρεμβάσεων στην Ελλάδα. Είναι ο αρμόδιος φορέας για (α) την παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών του ΕΚΤ μέσω των δράσεων που υλοποιούνται στη χώρα από 4 Τομεακά και 13 Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ, και (β) τον συντονισμό του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της αξιολόγησης των δράσεων αυτών.

5.2.4.3 Αρμόδιοι φορείς εμπλεκόμενοι στον σχεδιασμό και συντονισμό δράσεων κοινωνικής καινοτομίας για την περίοδο 2021-2027

Ειδική Υπηρεσία Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΕΥ ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ)

Από την 1/11/2022¹⁹, συγχωνεύτηκαν τρεις υφιστάμενες Ειδικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (συγκεκριμένα οι: «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέα Απασχόλησης και Κοινωνικής Οικονομίας», «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης» και «Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Τομέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης»).

Η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ανέλαβε τις αρμοδιότητές τους, και ως εκ τούτου είναι υπεύθυνο για τον τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. εκ μέρους του Υπουργείου. Σύμφωνα με το Άρθρο 2 της ΚΥΑ, η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ είναι οργανωμένη σε τρεις Υποδιευθύνσεις και μία οριζόντια Μονάδα Γ:

- Υποδιεύθυνση Ι: Απασχόλησης, Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και Κοινωνικής Καινοτομίας:
- Αρμόδια δράσεων Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης, Εργασιακών Σχέσεων, Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, Κοινωνικών Ασφαλίσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+, καθώς και δράσεων Διακρατικών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών της Ε.Ε., του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (ΕΤΠ), του ΕΟΧ και του ALMA.
- Υποδιεύθυνση ΙΙ: Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας των Φύλων:
- Αρμόδια δράσεων Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Πρόνοιας, Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής, Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ+, καθώς και δράσεων Διακρατικών Προγραμμάτων και Προγραμμάτων Άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών της Ε.Ε., του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (Ε.Τ.Π.) και του Ε.Ο.Χ.
- Υποδιεύθυνση ΙΙΙ: Συντονισμού, Ωρίμανσης, Υλοποίησης και Υποστήριξης της Υλοποίησης Έργων Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ):
Αρμόδια για συντονισμό, τον σχεδιασμό, την ωρίμανση και την υποστήριξη της υλοποίησης των σχετικών δράσεων και έργων αρμοδιότητας του Υπουργείου και των εποπτευόμενων φορέων του, που έχουν συμπεριληφθεί στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ) και χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ).

¹⁹ ΚΥΑ Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αρ. 99520/17.10.2022 κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Σύσταση και Διάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας "Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων" και κατάργηση των υπό στοιχεία 58994/ΕΥΘΥ/18.6.2019 (Β' 2343), 88239/ΕΥΘΥ812/31.8.2016 (Β' 2733), 83071/ΕΥΘΥ781/ 25.8.2016 (Β' 2643) και υπ' αρ. 237/2020 (Β' 1610) κοινών υπουργικών αποφάσεων» (Β' 5417). (ΦΕΚ 5597, 1/11/2022)

- Μονάδα Γ: Οργάνωσης και Διοικητικής Υποστήριξης, τεχνικής βοήθειας, πληροφόρησης και δημοσιότητας.

Οι αρμοδιότητες της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ περιγράφονται αναλυτικά στο Άρθρο 3 της ΚΥΑ.

Η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπ. Εργασίας εξακολουθεί να είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό, τον συντονισμό, την παρακολούθηση και αξιολόγηση των πολιτικών Κ.ΑΛ.Ο. (βλ. ανωτέρω).

Η ΕΥΣΕΚΤ επίσης, εξακολουθεί να είναι ο αρμόδιος φορέας για τον συντονισμό των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (βλ. ανωτέρω).

6 SWOT ANALYSE

6.1 Ευρήματα της ανάλυσης SWOT

Δυνατά Σημεία-STRENGTHS

- Οι φορείς της ΚΟ δείχνουν προθυμία να ενημερώνονται για τις νομοθετικές ρυθμίσεις, και βρίσκονται στην 'πρώτη γραμμή' όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή των νόμων, και συνεπώς μπορούν να συμμετέχουν εποικοδομητικά σε διάλογο για την περαιτέρω επικαιροποίηση της νομοθεσίας. Το πεδίο αλλά και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. έχουν προετοιμάσει προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο. Έτσι, **υπάρχουν οι προϋποθέσεις να ξεκινήσει άμεσα νέος διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του σχετικού νόμου.**
- Ακολουθώντας τη στρατηγική της ΕΕ, **υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα**, ενώ επίσης, σταδιακά ενθαρρύνονται οι Κοινωνικά Υπεύθυνες Δημόσιες Συμβάσεις (ΚΥΔΣ).
- Ορισμένες Περιφέρειες έχουν ενεργά ενθαρρύνει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, λειαιίνοντας την πρόσβαση των φορέων της Κ.Ο. σε χρηματοδοτήσεις (π.χ. Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας, Ηπείρου, Δυτ. Μακεδονίας). **Οι εμπειρίες αυτών των Περιφερειακών αρχών μπορούν να θεωρηθούν παραδείγματα καλών πρακτικών για άλλες περιοχές.**
- Οι ΚΟΙΣΠΕ αναγνωρίζονται ως καλό παράδειγμα που δύναται να αξιοποιηθεί περαιτέρω
- **Υπάρχουν μοντέλα χρηματοδότησης** που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος. Η εμπειρία των Συνεταιριστικών Τραπεζών θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη σε αυτή την κατεύθυνση.
- Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αυξημένα κίνητρα να αναζητήσουν εκπαίδευση σε σειρά θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας τους, αρκεί η εκπαίδευση αυτή να εστιάζει στη λύση πρακτικών δυσκολιών και να είναι εύκολα προσβάσιμη, όχι μόνο όσον αφορά το κόστος συμμετοχής, αλλά και όσον αφορά τη διάρκεια και την προσβασιμότητα π.χ. σε άτομα με ειδικές ανάγκες ή σε απομακρυσμένες περιοχές.
- Κάποιοι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αρκετή εμπειρία ώστε να μπορούν **να αναλάβουν και οι ίδιοι, τον σχεδιασμό και την εκτέλεση εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων.**
- Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν δημιουργήσει μια πρώτη θετική εντύπωση στο οικοσύστημα της ΚΟ και υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές, ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος αλλά και ενίσχυσης της αναγνωρισιμότητας του πεδίου.
- Είναι ενθαρρυντικός ο βαθμός ευαισθητοποίησης τοπικών και εθνικών αρχών και άλλων δημόσιων φορέων, ως προς την ανάθεση έργων σε εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ.

προμήθεια υπηρεσιών καθαρισμού, κηπουρικής, τροφοδοσίας (catering), κ.α. σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο).

- Σύμφωνα με τις αρμόδιες δημόσιες αρχές (Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο.), οι διαδικασίες σύστασης έχουν μειωθεί και απλοποιηθεί σημαντικά σε σχέση με το παρελθόν, λαμβάνοντας υπόψιν τα σχόλια των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Κάποιες διαδικασίες, απαραίτητες για την διασφάλισης της εύρυθμης λειτουργίας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και την ουσιαστική λειτουργία τους ως φορείς Κοινωνικής Οικονομίας, διατηρούνται. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα e-kafo διευκολύνει τις διαδικασίες και η ίδια η Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. προσφέρει υποστήριξη στους ίδιους τους φορείς σε σχετικά θέματα, ενθαρρύνοντας την εντρύφησή τους σε διαδικαστικά θέματα, όπως προϋποθέτει η αρχή της συμμετοχικότητας, της δημοκρατικότητας και της διαφάνειας που διέπει την Κ.ΑΛ.Ο.
- Έχει γίνει προεργασία από το Υπ. Εργασίας για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social» η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. Μια τέτοια καμπάνια θα ήταν πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση των πολιτών – αν και τα άμεσα αποτελέσματα ίσως να είναι περιορισμένα.

Αδυναμίες-WEAKNESSES

- Ο Ν. 4430/2016 υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα, ενώ ταυτόχρονα σε σημεία του διαπιστώνονται ασάφειες στην ερμηνεία και την εφαρμογή του. Σαν αποτέλεσμα, ο νόμος είναι συχνά μη λειτουργικός για τα ενεργά -και δυνητικά- μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. και επιδρά περιοριστικά στη λειτουργία του οικοσυστήματος.
- Έχει ουσιαστικά ενεργοποιηθεί μερίδα διατάξεων που προβλέπει ο νόμος, ενώ ορισμένες σε πλήρη ενεργοποίηση και εφαρμογή δυσχεραίνουν τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και δρουν περιοριστικά, όπως ο αριθμός των μελών που ορίζει ο νόμος, τα έσοδα από το δημόσιο, κλπ. Επίσης, προβλέψεις του νόμου για τη χρηματοδότηση των εγχειρημάτων, όπως το Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, δεν έχουν ενεργοποιηθεί
- Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες συναλλαγής με δημόσιους φορείς και υπηρεσίες, που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίοι συχνά λειτουργούν με περιορισμένους πόρους. Οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι ενίοτε χρονοβόρες και φαίνονται περίπλοκες για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., αποθαρρύνοντας την εφαρμογή τους. Χωρίς ελάφρυνση της γραφειοκρατίας, φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις.

- **Μερίδα δημόσιων υπηρεσιών δεν έχουν απαραίτητες γνώσεις σχετικά με το καθεστώς των οργανισμών της Κ.ΑΛ.Ο., ούτε σε βάθος κατανόηση του χώρου της κοινωνικής οικονομίας.** Αυτό δυσκολεύει τη συνεργασία τους με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- **Υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά στην συμπερίληψη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης.** Επιπλέον, οι δημόσιες υπηρεσίες σε κάποιες περιπτώσεις δεν έχουν την κατάλληλη γνώση να εξυπηρετήσουν τις αιτήσεις των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. για χρηματοδότηση. Οι ασάφειες του θεσμικού πλαισίου λειτουργούν επίσης περιοριστικά προς αυτό. Για την **περίοδο 2014-2020**, ουσιαστικά δεν υπήρξε ενεργοποίηση των έργων που είχαν, έστω και σε μικρό βαθμό, προκριθεί (χαμηλή προτεραιότητα/χαμηλός βαθμός ωριμότητας).
- **Η έρευνα πεδίου (βλ. Παράρτημα Α) ανέδειξε διαφορετικές ανάγκες χρηματοδότησης:** για λειτουργικές δαπάνες, για έξοδα έργου (επιχορηγήσεις), για εγγυήσεις, για κεφάλαια κίνησης, για φοροαπαλλαγές/φορο-ελαφρύνσεις, για επιχορηγήσεις δημιουργίας θέσεων εργασίας σε άτομα από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.α.
- **Τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν επιχειρηματική κατάρτιση,** γεγονός που δυσχεραίνει πολύ τη λειτουργία τους. Σε αρκετές περιπτώσεις, **τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν γνώσεις για την «κοινωνική οικονομία»,** έχοντας ξεκινήσει τα εγχειρήματά τους ωθούμενοι από την επιθυμία επίλυσης ενός συγκεκριμένου κοινωνικού προβλήματος.
- **Λογιστές, δικηγόροι, και άλλοι επαγγελματίες** συχνά δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να καθοδηγήσουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. στις απαραίτητες διαδικασίες ίδρυσης/λειτουργίας τους.
- Η έλλειψη εμφανούς δομής ή κρίσιμων συνεργειών αποτρέπει τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να ασχοληθούν ή να επενδύσουν τον χρόνο τους στη δικτύωση του οικοσυστήματος. Πολλοί μικροί **οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο.**
- Η έρευνα πεδίου ανέδειξε κατηγορηματικά την **ανάγκη αλλαγής ‘κουλτούρας’ στην Ελληνική κοινωνία:** υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να συμμετέχουν σε αυτούς, να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς.

Ευκαιρίες-OPPORTUNITIES

- Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης δημιουργούν σαφή θετική δυναμική, ενώ παράλληλα ωριμάζουν μηχανισμούς στήριξης της Κ.Α.Λ.Ο.
- Το Υπ. Εργασίας μπορεί, βασισμένο στην εμπειρία που έχει σε κοινωνικά θέματα, και σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης το οποίο έχει εμπειρία στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σαν εργαλείο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων. Η τοπική αυτοδιοίκηση Α' και Β' βαθμού μπορεί, επίσης, να συνδράμει σε αυτό.
- Η δυνατότητα στόχευσης σε συγκεκριμένες ομάδες στόχους και ιδίως στους νέους θα δημιουργήσει ενδεχομένως μεγαλύτερη αποδοχή καθώς οι νέοι αναπτύσσουν συχνότερα νέες ιδέες που υλοποιούν μέσω συνεργατικών σχημάτων. Ομοίως, **στόχευση σε συγκεκριμένες θεματικές** (π.χ πράσινη κοινωνική επιχειρηματικότητα) μπορεί να έχει σημαντικό θετικό αποτέλεσμα στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος.
- Η επικαιροποίηση του ρυθμιστικού/κανονιστικού πλαισίου μπορεί να διευκολύνει τη συμμετοχή των εγχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. σε συγχρηματοδοτούμενα έργα (επιλεξιμότητα). Επίσης, η βελτίωση των γνώσεων και ικανοτήτων και η ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των ΕΥΔ ΠΕΠ θα συνέβαλλε στην μεγαλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων ΕΣΠΑ που προορίζονται για την Κ.Α.Λ.Ο. (π.χ. ενημερωμένοι οδηγοί, παραδείγματα, templates, εκπαίδευση, κλπ.).
- Το κενό χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο. μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη προώθηση της σύνδεσης Κ.Α.Λ.Ο. και αγοράς. Υπάρχουν παραδείγματα όπου οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο., αδυνατώντας να βρουν χρηματοδότηση από αλλού, συνάπτουν συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για να καλύψουν τις ανάγκες ανάπτυξής τους.
- Υπάρχουν συνεταιριστικές τράπεζες που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα, οι οποίες θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο., έχοντας μια καλύτερη επίγνωση του τομέα. Ομοίως, η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση.
- Ο δημόσιος τομέας διαθέτει ήδη τον απαραίτητο μηχανισμό επιμόρφωσης των υπαλλήλων του. **Υπάρχει η δυνατότητα να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα, θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία** και την αρτιότερη λειτουργία της στην Ελλάδα. Ενδεικτικά το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης ΙΝΕΠ του ΕΚΔΔΑ θα μπορούσε να συμβάλλει, δημιουργώντας ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχετικά με την Κ.Α.Λ.Ο. για τους δημόσιους υπαλλήλους των κεντρικών και περιφερειακών διοικήσεων, και των

ΟΤΑ, ενδεχομένως και για στελέχη του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ώστε να μπορούν να χειριστούν αρτιότερα τις συναλλαγές του δημοσίου με τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο.

- Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει (εν είδει πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ιδίας βιωσιμότητας.
- Η Κοινωνική Οικονομία μπορεί να γίνει ευρύτερα γνωστή και η αναγνωρισιμότητά της να ενισχύσει περαιτέρω τη δυναμική της (κοινωνική κουλτούρα). Δράσεις σε τοπικό επίπεδο ή/και στην εκπαίδευση μπορούν να συμβάλλουν θετικά.
- Η ευρεία αναγνώριση της κοινωνικής επένδυσης ως συνδυασμού βιωσιμότητας και κοινωνικής επίδοσης και η υιοθέτηση κοινωνικών προτύπων και περιβαλλοντικών προτύπων (ESG) μπορεί να λειτουργήσει πολλαπλασιαστικά.

Απειλές-THREATS

- Η πολύ μεγάλη ποικιλία των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (ως προς τη νομική τους μορφή, τον τομέα δραστηριότητας, ακόμα και το μέγεθος, τη γεωγραφική εμβέλεια, τον κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.
- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία), όμως αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: δεν υπάρχει αναγνώριση ότι υπάρχουν άλλα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα.
- Οι υφιστάμενες ασάφειες στο θεσμικό πλαίσιο δυσχεραίνουν τη συνεργασία φορέων λήψης απόφασης και χρηματοδότησης (κριτήρια επιλεξιμότητας).
- Εντοπίζονται εμπόδια στον τρόπο ανάθεσης έργων από τον δημόσιο τομέα σε οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχουν οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αλλά η πλειοψηφία αδυνατεί να συμμορφωθεί με τις απαιτήσεις των διαδικασιών. Επιλογές που ήδη υπάρχουν, όπως οι ΚΥΔΣ ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις, δεν αξιοποιούνται επαρκώς.
- Οι ιδιαιτερότητες των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικά, μη-στοχευμένα, εκπαιδευτικά/επιμορφωτικά προγράμματα, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς/ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού (π.χ. ΑΜΕΑ, αποφυλακισμένοι, ΡΟΜΑ, άστεγοι, κλπ.)

- **Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού, ενδεχομένως να εξακολουθήσουν να δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους πόρους.** Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.
- Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται **εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο.** Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής αξιοποίηση και θέσπιση αξιόπιστων εργαλείων μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου²⁰, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.
- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν αναμένουν να διαμορφωθεί ένας τομέας εξαρτημένος από κρατικές επιδοτήσεις, καθώς αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανεξαρτησίας/ αυτονομίας στην κοινωνική οικονομία. **Η μη ανάπτυξη εναλλακτικών τρόπων πρόσβασης σε χρηματοδότηση** αποτελεί απειλή για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

6.2 Οι διαφαινόμενες ανάγκες του τομέα

Όπως προκύπτει από την παραπάνω ανάλυση, οι ελλείψεις του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας είναι συγκεκριμένες, και έχουν εντοπισθεί από τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. αλλά και από τις υπεύθυνες δημόσιες αρχές που εμπλέκονται στον τομέα.

Καθώς δεν έχει ολοκληρωθεί η αξιολόγηση των δράσεων που υλοποιήθηκαν βάση της προηγούμενης Στρατηγικής, και δεν υπάρχουν συνεπώς τεκμηριωμένα (evidence-based) συμπεράσματα σχετικά με τον βαθμό επιτυχίας των προηγούμενων πρωτοβουλιών στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο, η ανάλυση των αναγκών βασίζεται στην εκτίμηση των μελών του οικοσυστήματος όπως αυτή καταγράφηκε στη διαβούλευση που ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο 2022 (βλ. Παράρτημα Α). Διαπιστώνεται ότι ανάγκες που οδήγησαν στην προηγούμενη Εθνική Στρατηγική, εξακολουθούν να παραμένουν επίκαιρες, και θα τροφοδοτήσουν τις δράσεις του προτεινόμενου Σχεδίου Δράσης.

Το θέμα της βιωσιμότητας παραμένει κρίσιμο: μεγάλη ανάγκη αφορά στη βιωσιμότητα των επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. και των δραστηριοτήτων τους, το οποίο σχετίζεται άμεσα με την ανάγκη διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματο-οικονομικές και μη-χρηματοοικονομικές υπηρεσίες με στόχο την μακροχρόνια βιωσιμότητά τους.

²⁰ Όπως, ενδεικτικά, το εργαλείο που προτείνει το Υπ. Εργασίας μέσω της ιστοσελίδας της Δ/σης Κ.ΑΛ.Ο. το οποίο υλοποιήθηκε σε συνεργασία με το Βρετανικό Συμβούλιο στα πλαίσια έργου συγχρηματοδοτούμενο από την ΕΕ για την παροχή τεχνικής βοήθειας της Κ.ΑΛ.Ο. στην Ελλάδα.

Οι διαφαινόμενες ανάγκες του τομέα ακολουθούν:

- **Αναθεώρηση/ Επικαιροποίηση του θεσμικού/κανονιστικού πλαισίου:** Το πλαίσιο ορίζεται μέσω του Ν. 4430/2016, ο οποίος όμως έχει αρκετές ασάφειες και αντιφάσεις με την υπόλοιπη νομοθεσία. Παρατηρούνται δυσκολίες στην εφαρμογή του, λόγω της υπερ-ρύθμισης που προσπαθεί να εφαρμόσει στο οικοσύστημα. Μερίδα διατάξεων είναι περιοριστικές για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. καθώς είτε δεν λαμβάνουν υπόψη την ειδική νομοθεσία βάσει της οποίας συστάθηκαν (πχ αγροτικοί και γυναικείοι συνεταιρισμοί) είτε αντίκεινται στη συνεταιριστική θεωρία (πχ διάκριση πλεονάσματος-κέρδους) είτε, τέλος, αδυνατούν να διακρίνουν την στόχευση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο και την σημασία τους, άμεσα ή/και έμμεσα, στην δημιουργία ποιοτικών θέσεων απασχόλησης. Το θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετό γραφειοκρατικό φορτίο για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. όσον αφορά κυρίως τις εμπορικές τους δραστηριότητες, που λειτουργούν με περιορισμένους πόρους, αποθαρρύνοντας έτσι την εφαρμογή των προβλεπόμενων διαδικασιών αλλά και την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Διατυπώθηκε παράλληλα η αναγκαιότητα διεύρυνσης του υφιστάμενου Μητρώου φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να εγγράφονται σε αυτό (και να συστήνονται) όλοι οι φορείς, ανεξάρτητα από την πιθανή εγγραφή τους σε επιμέρους μητρώα άλλων Υπουργείων. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο, θα οδηγούσε σε πληρέστερη απεικόνιση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα, διευκολύνοντας τη σύγκριση στοιχείων με άλλες χώρες αλλά και τη χάραξη στοχευμένων πολιτικών.
- **Διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση:** Το πεδίο τονίζει τη δυσκολία πρόσβασης σε σταθερά ανοικτή διαδικασία πρόσβασης σε (συγ)χρηματοδότηση (omni channel funding), και την αντιμετώπιση της γενικότερης έλλειψης πόρων χρηματοδότησης στο Ελληνικό οικοσύστημα. Το θεσμικό/ρυθμιστικό πλαίσιο είναι ένας από τους παράγοντες που επηρεάζει δυσμενώς την πρόσβαση των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στην τρέχουσα χρηματοδότηση (π.χ. παρατηρούνται μεγάλες καθυστερήσεις στην έκδοση αναγκαιών εγγράφων από δημόσιους φορείς, συχνά οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. αποκλείονται εμμέσως από κρατικές χρηματοδοτήσεις λόγω έλλειψης στοχευμένης προσέγγισης για τον συγκεκριμένο τομέα, κ.α.). Άλλοι παράγοντες συμπεριλαμβάνουν την απροθυμία των χρηματοπιστωτικών οργανισμών να εμπλακούν με την κοινωνική οικονομία, κυρίως διότι οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο δεν πληρούν τους όρους που απαιτούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ταυτόχρονα, η αγορά δεν διαθέτει προϊόντα και εργαλεία διαμορφωμένα για τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο., ενώ οι οργανισμοί που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στη χρηματοδότηση, είναι λίγοι και τοπικής/περιφερειακής εμβέλειας. Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. αντιμετωπίζουν δυσκολίες στη συμμετοχή σε ΚΥΔΣ, καθώς ο δημόσιος τομέας δεν έχει εμπειρία στη διενέργεια αντίστοιχων διαγωνισμών. Επισημαίνεται επίσης η δυσκολία σύνδεσης των κοινωνικών

- επιχειρήσεων με δυνητικούς καταναλωτές των προϊόντων/υπηρεσιών που παράγουν, εν μέρει διότι δεν υπάρχει ενημέρωση των πολιτών για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο.
- **Ανάγκη ενίσχυσης ικανοτήτων** των μελών του οικοσυστήματος της κοινωνικής οικονομίας: Τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν επιχειρηματική ικανότητα, γεγονός που τους εμποδίζει να εκμεταλλευτούν τις δυνατότητες ουσιαστικής επιχειρηματικής ανάπτυξης. Για παράδειγμα, δεν έχουν την απαραίτητη γνώση για την κατάρτιση κοινωνικού επιχειρηματικού σχεδίου, την οικονομική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων τους, τον σχεδιασμό κοινωνικής καμπάνιας μάρκετινγκ, ή ακόμα τον εντοπισμό σχετικών πηγών χρηματοδότησης όπου υπάρχουν και, στη συνέχεια, την αποτελεσματική συνομιλία με τους δυνητικούς χρηματοδότες. Σε άλλες περιπτώσεις, τα μέλη των φορέων δεν έχουν γνώσεις για τις αρχές και τον χαρακτήρα της κοινωνικής οικονομίας, που εμποδίζει την επίτευξη των στόχων τους. Διαπιστώνεται ανάγκη ενίσχυσης της παροχής υπηρεσιών προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από μια σημαντική μερίδα έμπειρων επαγγελματιών οι οποίοι θα επενδύσουν στην ανάπτυξη του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. Οι δημόσιες αρχές, ο ευρύτερος δημόσιος τομέας, ακόμα και οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, δεν έχουν την κατάλληλη κατάρτιση ώστε να μπορούν να συναλλάσσονται αποτελεσματικά με οργανισμούς της κοινωνικής οικονομίας.
 - **Ανάγκη δικτύωσης:** Το οικοσύστημα της κοινωνικής οικονομίας δεν έχει ακόμα ανεπτυγμένη δικτύωση. Υπάρχουν δυσκολίες στην δημιουργία ενώσεων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., οι οποίοι, όντας επί το πλείστον, μικροί οργανισμοί, δεν μπορούν να διαθέσουν πόρους για την δικτύωσή τους. Υπάρχει έντονη η εντύπωση ενός διασπασμένου οικοσυστήματος, καθώς οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. έχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ τους (μεγέθους, τομέα δραστηριοποίησης, γεωγραφικής εμβέλειας, κλπ.). Το φαινόμενο οργανισμών που μόνο κατ' όνομα και επιφανειακά ανήκουν στον χώρο της Κ.Ο. έχει επηρεάζει αρνητικά τη διάθεση συνεργασίας μεταξύ φορέων. Η απουσία ισχυρών ενώσεων δυσχεραίνει τις σχέσεις του κράτους με την κοινωνική οικονομία. Η έλλειψη δικτύωσης της ελληνικής Κ.Ο. σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο θέτει περιορισμούς στην βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα, καθώς ο τελευταίος στερείται ευκαιρίες για ανταλλαγή πληροφοριών, τεχνογνωσίας και καλών πρακτικών, ευκαιριών για εύρεση νέων συνεργασιών και, ευκαιριών για τη δημιουργία νέων συνεργιών.
 - **Ανάγκη ευρείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης:** Όλες οι ανωτέρω δυσκολίες και ανάγκες, θα μπορούσαν να αμβλυνθούν με μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση της κοινωνίας σχετικά με την κοινωνική οικονομία. Με τη σωστή ενημέρωση των πολιτών και ιδίως των νέων καθώς και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων για τους στόχους και την λειτουργία της Κ.ΑΛ.Ο., τις αρχές της κοινωνικής

επιχειρηματικότητας και το όφελος ύπαρξης ενός δυναμικού τομέα Κ.ΑΛ.Ο. που απαντά δυναμικά σε κοινωνικές ανάγκες, τα μέρη του οικοσυστήματος θα κατανοούσαν τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο. και θα μπορούσαν να διευκολύνουν την ανάπτυξη του τομέα. Η ανάδειξη και του καινοτόμου κοινωνικού της χαρακτήρα θα μπορούσε να συνεισφέρει προς αυτό.

7 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

7.1 Το όραμα της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία

Το Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής δύναται να συνοψισθεί στο ακόλουθο:

«...η Εθνική Στρατηγική υποστηρίζει την εδραίωση και ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. ώστε αυτή να καταστεί δυναμικός χώρος σχεδιασμού και εφαρμογής, με συμμετοχικό τρόπο, ενεργητικών πολιτικών που προσφέρουν λύσεις σε δυσεπίλυτα κοινωνικά προβλήματα, εμπλέκοντας τις άμεσα ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες...»

7.2 Προκλήσεις της Εθνικής Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική καλείται να ενισχύσει το οικοσύστημα και τους οργανισμούς της ΚΟ, ώστε ο τομέας να αναπτυχθεί δυναμικά και βιώσιμα, οδηγώντας στα οφέλη που μπορεί να προσφέρει η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα. Βασισμένη στα ευρήματα της μελέτης, την υφιστάμενη κατάσταση και τον προσανατολισμό της σχετικής Ευρωπαϊκής στρατηγικής, η Εθνική Στρατηγική εστιάζει στις εξής προκλήσεις:

α) **Αναθεώρηση του θεσμικού/ρυθμιστικού πλαισίου** της Κ.ΑΛ.Ο., ώστε να αντιμετωπισθούν οι ασάφειες του νόμου που έχουν πλέον αναγνωρισθεί, και να επιτευχθεί η άρτια εφαρμογή του νόμου, σε πλήρη ευθυγράμμιση με την τρέχουσα πραγματικότητα στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. Παράλληλα, το θεσμικό πλαίσιο που αφορά στο ενιαίο Μητρώο φορέων Κ.ΑΛ.Ο. θα πρέπει να αναβαθμιστεί, για την υποχρέωση περίληψης όλων φορέων, ανεξάρτητα από την εγγραφή τους σε επιμέρους μητρώα), οδηγώντας με τον τρόπο αυτό σε πληρέστερη χαρτογράφηση του οικοσυστήματος.

β) **Υποστήριξη της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση:** διευκολύνοντας την πρόσβαση σε υπάρχουσα χρηματοδότηση (είτε κρατική, π.χ. ΚΥΔΣ, ή ευρωπαϊκή, π.χ. πόροι ΕΣΠΑ και άλλα προγράμματα συγχρηματοδότησης, είτε από τον ιδιωτικό τομέα, κλπ.), προωθώντας τη δημιουργία και διάθεση χρηματοδοτικών προϊόντων/εργαλείων από τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ενθαρρύνοντας τη δράση μεσαζόντων, κλπ.

γ) **Ενίσχυση των ικανοτήτων των εμπλεκόμενων μερών** του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Τα στελέχη του δημόσιου τομέα (σε όλες τις βαθμίδες, και συμπεριλαμβανομένων όλων των φορέων του δημοσίου) δεν έχουν επαρκή γνώση/κατάρτιση για την κοινωνική οικονομία, το κοινωνικό επιχειρείν και την κοινωνική καινοτομία. Στους ίδιους τους φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. παρατηρείται έλλειψη

(i) επιχειρηματικών και συχνά τομεακών γνώσεων αλλά και (ii) γνώσεων για τον χαρακτήρα της «κοινωνικής οικονομίας».

δ) **Υποστήριξη της δικτύωσης του οικοσυστήματος.** Το networking αλλά και η δημιουργία ενώσεων και συνεργασιών είναι μια bottom-up απαίτηση και τάση. Το κράτος μπορεί να διευκολύνει και να ενθαρρύνει αυτή τη ζύμωση του οικοσυστήματος, δημιουργώντας «χώρους» (φυσικούς, όπως τις Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. ή διαδικτυακούς), όπου οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συναντηθούν και να αναπτύξουν συνεργασίες και συνέργειες.

ε) **Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία της ιδέας και αξίας της κοινωνικής οικονομίας.** Υπάρχει μια αναγνωρισμένη ανάγκη ενημέρωσης των πολιτών σχετικά με την ύπαρξη και τα οφέλη της Κ.ΑΛ.Ο. Η κοινωνία είναι θετική ως προς τις αρχές της Κ.ΑΛ.Ο., όμως λείπει η γνώση για την κοινωνική επιχειρηματικότητα σαν επιχειρηματικό μοντέλο, και η κατανόηση της λειτουργίας της Κ.ΑΛ.Ο.

7.3 Βασικές αρχές της Εθνικής Στρατηγικής

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Οικονομία οφείλει να στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης της Κ.ΑΛ.Ο., επιλύοντας πρωτίστως τα ζητήματα που εντοπίστηκαν στο Ελληνικό οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο., λαμβάνοντας παράλληλα υπόψιν τις διεθνείς εξελίξεις στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. και διασφαλίζοντας ότι εναρμονίζεται με τις πολιτικές και τους στόχους της ΕΕ. Οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται, είναι

- **Ο συμμετοχικός σχεδιασμός** της Στρατηγικής, αποτέλεσμα της διαβούλευσης που θα ολοκληρωθεί πριν την οριστικοποίηση της Στρατηγικής. Η έρευνα πεδίου που διεξάχθηκε κατά την μελέτη επικαιροποίησης τροφοδοτεί τον σχεδιασμό της Στρατηγικής με πληροφορίες από το πεδίο κατά την τρέχουσα περίοδο.
- **Συμπερίληψη/ενσωμάτωση** (inclusivity) ομάδων, θεμάτων και προσεγγίσεων, διασφαλίζοντας ότι ικανοποιούνται οι ανάγκες σε κοινωνικό επίπεδο χωρίς αποκλεισμούς. Επιπλέον, αυτή η βασική αρχή διασφαλίζει ότι όλα τα ζητήματα αντιμετωπίζονται με δημοκρατικό τρόπο, χωρίς αποκλεισμούς, αντικατοπτρίζοντας τις βασικές αρχές της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.
- Η ανάγκη για την ενίσχυση της **ανθεκτικότητας** (resilience) του τομέα έχει ενσωματωθεί στη Στρατηγική, καθώς έχουν ληφθεί υπόψιν όλα τα θέματα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία και ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, και προτείνονται βήματα που ορθολογικά θα οδηγήσουν στην επίλυσή τους. Η υποστήριξη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και των ενδιαφερόμενων μερών της κοινωνικής οικονομίας θα εξασφαλισθεί μέσω της συμμετοχής τους στο σχεδιασμό της

Στρατηγικής: Θα έχουν εύλογο συμφέρον να υποστηρίξουν την εφαρμογή της Στρατηγικής, καθώς αυτή θα εξυπηρετεί τις πραγματικές τους ανάγκες.

- Η αξία της Κοινωνικής Οικονομίας ως **εργαλείου ενεργητικής πολιτικής για την επίλυση κοινωνικών προβλημάτων**, ανταποκρινόμενη στους τελικούς ενδιαφερόμενους και ωφελούμενους με τον πιο άμεσο τρόπο. Ο διττός χαρακτήρας της ΚΟ προσφέρει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης της κοινωνίας, κάτι που γίνεται ολοένα και πιο αντιληπτό.
- Η **ενσωμάτωση του τρίπτυχου: green-digital-social** ως διάσταση που διατρέχει οριζόντια την στρατηγική, σε σχέση με τα θεματικά πεδία επιχειρηματικότητας που μπορεί να χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ 2021-2027. Ταυτόχρονα, η **οριζόντια διάσταση της κοινωνικής καινοτομίας** διατρέχει την εξειδίκευση των δράσεων της.

7.4 Στρατηγικοί Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής (πυλώνες)

Η Εθνική Στρατηγική έχει πέντε στρατηγικούς στόχους, που αναλύονται ως πυλώνες της Στρατηγικής, και εναρμονίζονται με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1: Επικαιροποίηση του Θεσμικού/ Κανονιστικού Πλαισίου

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2: Ανάπτυξη στοχευμένων Χρηματοδοτικών Εργαλείων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3: Ενίσχυση Ικανοτήτων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4: Ενίσχυση της Δικτύωσης και των Συνεργασιών

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5: Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

Η κοινωνική καινοτομία αποτελεί οριζόντια συνιστώσα της τρέχουσας Στρατηγικής. Όλοι οι άξονές της είτε έχουν ως εγγενές στοιχείο την κοινωνική καινοτομία είτε την προωθούν/αξιοποιούν για την επίτευξη των στόχων της και το (συν)σχεδιασμό. Κατανοώντας ότι η κοινωνική καινοτομία αποτελεί τη νέα αναγκαιότητα, οι δράσεις της Στρατηγικής θα αξιοποιούν υπόβαθρα και μηχανισμούς για την ανάπτυξη και υλοποίηση νέων ιδεών, ώστε να ευνοούν την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών ως μια συστηματική διεργασία, η οποία περιλαμβάνει μια διαρκή και οργανωμένη αναζήτηση ευκαιριών για εισαγωγή αλλαγών.

Στο πλαίσιο αυτό, η κοινωνική επιχειρηματικότητα υποστηρίζεται επίσης οριζόντια στην ανάπτυξη της σε όλους τους στρατηγικούς στόχους, πρωτίστως ως εργαλείο για την κοινωνική ένταξη, αλλά όχι μόνο. Η επιλογή αυτή, ως προς την αποτελεσματική εφαρμογή της, θα απαιτήσει έναν ορισμένο βαθμό συντονισμού μεταξύ των συνεργατικών ειδικών στόχων και δράσεων οι οποίες σχετίζονται με την ανάπτυξη των κοινωνικών επιχειρήσεων, όπως κοινά κριτήρια και απαιτήσεις σχεδιασμού, μεθοδολογική καθοδήγηση και συνεκτικούς μηχανισμούς ενσωμάτωσης της διάστασης της κοινωνικής καινοτομίας σε αυτές.

Ως οριζόντια συνιστώσα, η πρόβλεψη για κοινωνική καινοτομία θα στηρίζεται σε μηχανισμούς 4πλης έλικας, έτσι ώστε η Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα να είναι συνεχώς εξελισσόμενες και να συνεισφέρουν στην ενεργό συμμετοχή και την εταιρικότητα για τη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

7.5 Οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής

Οι Στρατηγικοί Στόχοι εξειδικεύονται σε Ειδικούς ως ακολούθως:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου
	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ
	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

Οι συνέργειες μεταξύ των ειδικών στόχων της Στρατηγικής καταγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 6. Συνέργειες μεταξύ των Ειδικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής

ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και ενεργίωση του θεσμικού/Κανονιστικού πλαισίου	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάταξης της Κ.Α.Α.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε επιχειρηγίες και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.Α.Α.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπεριφορές	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων του οικοσυστήματος Κ.Α.Α.Ο.	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Α.Ο.
1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και ενεργίωση του θεσμικού/Κανονιστικού πλαισίου	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάταξης της Κ.Α.Α.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓
2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓
2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Α.Ο. σε επιχειρηγίες και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓
3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.Α.Α.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπεριφορές		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων του οικοσυστήματος Κ.Α.Α.Ο.					✓	✓	✓	✓	✓	✓
5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Α.Ο.	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

7.6 Ομάδες Στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Καινοτομία

Οι ωφελούμενοι μιας δυνατής και αναπτυσσόμενης Κοινωνικής Οικονομίας και Καινοτομίας είναι όλοι οι πολίτες, τα μέλη της κοινωνίας, καθώς οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δημιουργούνται για να ανταποκριθούν άμεσα στις δυσκολίες ή τις απειλές που αντιμετωπίζει η κοινωνία - κυρίως όσον αφορά στα πιο αδύναμά της μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, οι ομάδες στόχος της Εθνικής Στρατηγικής είναι τα μέλη της κοινωνίας που θα ωφεληθούν άμεσα από τις δράσεις:

- **Μέλη ευπαθών/ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.**
 - χωρίς πρόσβαση στην αγορά εργασίας που επωφελούνται από τη συμμετοχή τους στην ίδρυση και λειτουργία μιας επιχείρησης Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. άτομα με ειδικές ανάγκες, μειονότητες, μετανάστες, πρώην φυλακισμένοι, γυναίκες) αλλά και οι νέοι που απέχουν από κάθε διαδικασία εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης («NEETs»).
 - ομάδων που αντιμετωπίζουν ένα κοινωνικό πρόβλημα, που δεν έχει λυθεί από τις υπάρχουσες κρατικές δομές ή διαδικασίες (π.χ. μέλη ευάλωτων/ευπαθών ομάδων, παιδιά, νέοι, άτομα με ειδικές ανάγκες, συνταξιούχοι, μετανάστες, και άτομα που δέχονται διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο) και αποτελούν τους χρήστες των υπηρεσιών και προϊόντων που παρέχονται από τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.

Η κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα είναι μέσο για την μείωση της ανεργίας των κοινωνικών ομάδων που δεν έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, λόγω συγκεκριμένων κοινωνικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν καθώς δύνανται να διευκολύνουν αποτελεσματικά την ένταξη/επανένταξή τους στην αγορά εργασίας.

- **Άνεργοι**, άντρες και γυναίκες, οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, για σειρά λόγων (π.χ. αδυναμία πρόσβασης σε κατάρτιση για την απόκτηση/βελτίωση απαραίτητων δεξιοτήτων, κ.α.). **Συμπεριλαμβάνονται οι μακροχρόνια άνεργοι**, που θεωρούνται όσοι είναι εκτός εργασίας για συνεχόμενο διάστημα πλέον των 12 μηνών.
- **Κάτοικοι μιας συγκεκριμένης περιοχής με γεωγραφικούς περιορισμούς (απομακρυσμένες, νησιωτικές, κλπ.)**, οι οποίοι αντιμετωπίζουν ένα συγκεκριμένο κοινωνικό, οικονομικό ή/και περιβαλλοντικό πρόβλημα και η κοινωνική επιχειρηματικότητα επιλύει το πρόβλημα αυτό.

Σημειώνεται ότι, σε σχέση με τις ευπαθείς/ευάλωτες **Ομάδες Στόχο**, η Εθνική Στρατηγική στοχεύει **ιδίως** σε:

- Γυναίκες
- ΑΜΕΑ
- Νέους έως 29 ετών
- Άτομα με ψυχο-κοινωνικά προβλήματα
- Κατοίκους απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών
- Ρομά
- Αποφυλακισθέντες
- Αστέγους
- Ανέργους, Μακροχρόνια άνεργους/ες
- Μετανάστες / πρόσφυγες

8 ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Οι Ειδικοί Στόχοι της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνικής και Αλληλέγγυα Οικονομία αναλύονται σε συγκεκριμένες δράσεις, για τις οποίες παρέχεται λεπτομερής περιγραφή, ώστε να προετοιμαστούν περαιτέρω για έγκριση και εφαρμογή από τις αρμόδιες αρχές.

Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στην Στρατηγική διαμορφώνονται με βάση τα κριτήρια: **συνάφεια, καταλληλότητα και συνοχή**. Η συσχέτιση πραγματοποιείται σε επίπεδο Στρατηγικού Στόχου, καθώς η συσχέτιση με τους Ειδικούς Στόχους δεν είναι γραμμική, ήτοι μια δράση δύναται να εξυπηρετεί περισσότερους του ενός ειδικούς στόχους.

Οι δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής ομαδοποιούνται σε δύο (2) κατηγορίες: η πρώτη είναι δράσεις άμεσης προτεραιότητας, οι οποίες μπορούν να ξεκινήσουν έως του πρώτου τριμήνου του 2024. Η δεύτερη είναι δράσεις που εκτιμάται ότι μπορούν να υλοποιηθούν μεσοπρόθεσμα, ξεκινώντας μετά το δεύτερο εξάμηνο του 2024, αφού ωριμάσουν περισσότερο οι συνθήκες υλοποίησής τους και ολοκληρωθεί ο σχεδιασμός τους από την ΕΔ. Όλες οι δράσεις έχουν ορίζοντα υλοποίησης το τέλος του 2027.

Δράσεις άμεσης προτεραιότητας

Στις δράσεις της άμεσης προτεραιότητας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δράσεις:

ΑΜΕΣΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ
ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα Χρηματοδοτήσεων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς

Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.Α.Λ.Ο.
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.Α.Λ.Ο. και την κοινωνική οικονομία
Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων
Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.Α.Λ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

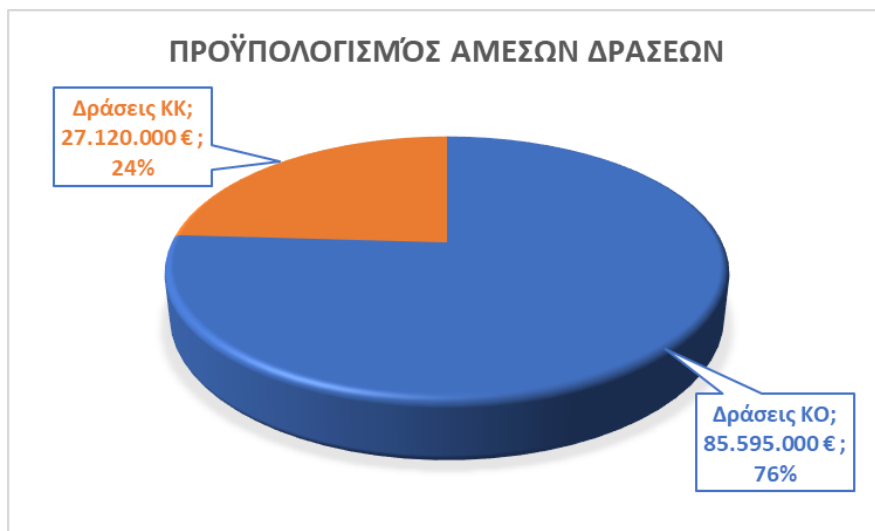
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο

Μεσοπρόθεσμες Δράσεις

Στις δράσεις της μεσοπρόθεσμης προτεραιότητας περιλαμβάνονται οι ακόλουθες δράσεις:

ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	
1.	Ανάπτυξη αλυσίδων αξίας φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με βιομηχανικές επιχειρήσεις (industrial symbiosis)
2.	Έλεγχος φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση δυνητικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης
3.	Θέσπιση προβλέψεων για την ένταξη των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ
4.	Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές της ικανότητες και οι ικανότητες για δραστηριοποίησή τους στην αγορά
5.	Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα
6.	Ανάπτυξη μηχανισμού σηματοδότησης των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.
7.	Δορυφόρος Λογαριασμός Κοινωνικής Οικονομίας

Ο συνολικός προτεινόμενος προϋπολογισμός των δράσεων Κοινωνικής Οικονομίας (ΚΟ) και Κοινωνικής Καινοτομίας (ΚΚ) εκτιμάται στα 112.715.000 €.

Ακολουθεί η ανάλυση των Δράσεων και του προτεινόμενου προϋπολογισμού.

8.1 Ανάλυση των Δράσεων άμεσης προτεραιότητας για την Κοινωνική Οικονομία

Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.	
Στρατηγικός Στόχος: ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	Ειδικός Στόχος: 1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου
Στρατηγικός Στόχος: ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	Ειδικός Στόχος: 2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
Στρατηγικός Στόχος: ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	Ειδικός Στόχος: 4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: ■ Αναθεώρηση – επικαιροποίηση του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου, σε σχέση με τους περιορισμούς που αποδείχθηκαν στην πράξη ανασταλτικοί για την ενίσχυση του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. ■ Θεσμική «κατοχύρωση» του διττού επιχειρηματικού μοντέλου που διέπει το οικοσύστημα που περιλαμβάνει τόσο την επιχειρηματική δράση με σκοπό το συλλογικό ή/και κοινωνικό συμφέρον, όσο και την κοινωνική δράση όπου το κέρδος ή/και το πλεόνασμα επαν-επενδύεται στην επιχείρηση ή/και σε κοινωνικό σκοπό. ■ Ευθυγράμμιση της αρμονικής λειτουργίας του ειδικού κανονιστικού πλαισίου με άλλους συναφείς νόμους και το ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο στο οποίο δρα η Κ.ΑΛ.Ο. για αποφυγή μελλοντικής έκδοσης ερμηνευτικών εγκυκλίων. Επικύρωση του συστήματος εγγραφής των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στο ΓΕΜΗ. ■ Ανάλυση της φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση ενδεχόμενων τροποποιήσεων στη βάση των προτάσεων του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία (ιδιαίτερα ως κίνητρα για την χρηματοδότηση της Κ.ΑΛ.Ο.). ■ Μελέτες περίπτωσης από άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ σχετικά με αντίστοιχα θεσμικά/κανονιστικά πλαίσια, οδηγώντας σε μελέτη συγκριτικής αξιολόγησης (benchmarking study). Εκτεταμένη διαβούλευση της αναθεώρησης-επικαιροποίησης του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου τόσο εντός του Δημόσιου Τομέα (με άλλα Υπουργεία) όσο και εκτός (με το οικοσύστημα) με τρόπους και μέσα τα οποία θα επιλέξει το Υπουργείο Εργασίας.	

Τα εξής θέματα/ασάφειες αναμένεται να προκύψουν ως σημεία εστίασης κατά την αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου:

- Αποσαφήνιση όρων όπως, ενδεικτικά: συλλογική ωφέλεια, κοινωνική ωφέλεια, κοινωνική καινοτομία, κλπ.
- Άρση του αποκλεισμού μερίδας φορέων Κ.ΑΛ.Ο. από την εγγραφή τους στο Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (αγροτικοί και καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, ενεργειακές κοινότητες)
- Περιορισμοί που θέτει ο Νόμος σχετικά με τα ποσοστά εργαζομένων μελών και μη μελών καθώς και με υποχρέωση απόδοσης μέρους του κύκλου εργασιών
- Διευκρινήσεις και διευκολύνσεις στη σύσταση ΚΟΙΝΣΕΠ Ένταξης
- Αποσαφήνιση του χαρακτήρα των ΚΟΙΝΣΕΠ ως υβριδικού και όχι κερδοσκοπικού φορέα
- Απλοποίηση των διαδικασιών εγγραφής και παρακολούθησης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο

Αυτά τα θέματα εντοπίστηκαν από τις αρμόδιες δημόσιες Υπηρεσίες και από το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. κατά την εφαρμογή του Νόμου και μέσω της διερεύνησης – διαβούλευσης που πραγματοποίησε η Δ/νση Κ.ΑΛ.Ο. (Νοέμβριος 2019 και Μάιος 2022).

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Ενώσεις ή/και συμπράξεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Οι δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι, κ.α.) - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
--------------------	--

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Τροποποιήσεις του νομικού και κανονιστικού πλαισίου προς όφελος της Κ.ΑΛ.Ο., μεγαλύτερη εναρμόνιση με το ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο επιχειρηματικότητας - Τροποποιήσεις στη φορολογική νομοθεσία - Μείωση συγκρουόμενων ρυθμίσεων και εφαρμοστικών ζητημάτων, απλούστερο και λιγότερο κατακερματισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο - Εναρμόνιση της νομοθεσίας με τις προτάσεις του ευρωπαϊκού σχεδίου δράσης για την κοινωνική οικονομία - Θεσμική αναγνώριση της Κ.ΑΛ.Ο. στο σύνολό της - Διευκόλυνση της ίδρυσης/λειτουργίας οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Μειωμένο γραφειοκρατικό φόρτο για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και τις δημόσιες αρχές - Ομαλότερη και περισσότερο αποδοτική λειτουργία του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
---------------------------------	---

	- Ομαλότερη και περισσότερο αποτελεσματική λειτουργία του δημόσιου τομέα (δημόσιες αρχές που συνεργάζονται με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.) - Αυξημένη αναγνώριση των επιχειρηματικών μοντέλων της Κ.ΑΛ.Ο. από τη δημόσια διοίκηση
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος αλλαγών (τροποποιήσεων, νέων προσθηκών κλπ.) στον Νόμο 4430/2016 και σε άλλους οικείους νόμους - Μειωμένο πλήθος ερμηνευτικών εγκυκλίων στο επόμενο διάστημα (6μηνο - 12μηνο - 18μηνο) - Πλήθος τροποποιήσεων στην φορολογική νομοθεσία για ενσωμάτωση οικείων διατάξεων - Διεξαγωγή διαβούλευσης για την αναθεώρηση του νόμου (αρ. φυσικών και διαδικτυακών συναντήσεων, αρ. αναρτημένων ερωτήσεων/σχολίων)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)²¹	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	16 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2023-6/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	35.000 € (τεχνική εμπειρογνωμοσύνη και υποστήριξη διαβούλευσης)
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Εθνικοί Πόροι
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Σύσταση Ομάδας Εργασίας/ Εμπειρογνωμοσύνη

²¹ Το επίπεδο ωριμότητας προκύπτει από την εφαρμογή σειράς κριτηρίων: βαθμός προεργασίας που έχει προηγηθεί, βαθμός γνωστικής συνάφειας των εμπλεκομένων, βαθμός συνθετότητας της δράσης (αρ. εμπλεκομένων, πλήθος παράλληλων παρεμβάσεων, πλήθος αλληλοσχετίσεων με άλλες παρεμβάσεις, κ.λπ.), νομοθετικές αλλαγές που απαιτούνται και ο βαθμός ολοκλήρωσής τους, απαιτούμενος χρόνος υλοποίησης της δράσης, εάν έχουν υλοποιηθεί ή επιχειρηθεί η υλοποίηση παρόμοιων παρεμβάσεων και εάν υπάρχουν καλές πρακτικές για την μελλοντική υλοποίησή τους, η διασφάλιση απαραίτητων πόρων για την υλοποίησή τους.

Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Δημιουργία εργαλείων μέτρησης/αξιολόγησης του κοινωνικού αντικτύπου, με αξιοποίηση/αναβάθμιση των υφιστάμενων
- Ανάπτυξη μεθόδων αξιολόγησης και σύγκρισης του κοινωνικού αντικτύπου των δραστηριοτήτων των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο., σαν μετρήσιμο αποτέλεσμα της λειτουργίας τους και του αντίκτυπου στο περιβάλλον δραστηριοποίησής τους
- Διαβούλευση με το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο.²² και πιλοτική εφαρμογή τους σε εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο., ώστε η μέτρηση/αξιολόγηση κοινωνικού αντικτύπου στη συνέχεια να ενσωματωθεί στις διαδικασίες αξιολόγησης ενός εγχειρήματος

Η δράση θα λάβει υπόψη τις σχετικές μεθοδολογίες που θα δημοσιεύσει για την Ευρώπη ο ΟΟΣΑ στην αρχή του 2024.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

²² Ως οικοσύστημα, θεωρούνται όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στην Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία (ανεξάρτητα από το βαθμό εμπλοκής τους). Βλ. Επικαιροποιημένο Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία (Οκτ. 2022)

	- Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Δημιουργία και χρήση εργαλείων μέτρησης του κοινωνικού αντικτύπου, διαθέσιμα προς χρήση και αποδεκτά από το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Ανάπτυξη μεθοδολογίας benchmarking - Μέτρηση κοινωνικού αντικτύπου των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. ως μέρος της αξιολόγησης του έργου τους τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο (ενίσχυση της ταυτότητας και αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο) - Αυξημένη αναγνώριση των επιχειρηματικών μοντέλων της Κ.ΑΛ.Ο. από τη δημόσια διοίκηση - Διευκόλυνση της πρόσβασης των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη δημόσια και ιδιωτική αγορά
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος εργαλείων μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου που (α) προτείνονται και (β) υιοθετούνται από τη Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. και το οικοσύστημα - Πλήθος φορέων-χρηματοοικονομικών οργανισμών που αξιοποιούν εργαλεία μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου (αναφορά στις οδηγίες που εφαρμόζονται σε σχέση με τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	21 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	4/2023-12/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	75.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία Σύναψη Προγραμματικής Σύμβασης με Επιστημονικό Φορέα

Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Καθορισμό απαιτήσεων και σχεδιασμό του πλαισίου για τον Μηχανισμό Συντονισμού και Παρακολούθησης Δημόσιων Πολιτικών (εμπλεκόμενοι φορείς, αρμοδιότητες, διαδικασίες, λογισμικό υποστήριξης), σύμφωνα με όσα προβλέπονται από το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.
- Εκπόνηση του κανονιστικού πλαισίου λειτουργίας του Μηχανισμού, με πρόβλεψη για την περιοδική δημοσίευση των ευρημάτων και συμπερασμάτων της συνεχούς παρακολούθησης, και την εξαγωγή προτάσεων βελτίωσης (α) του μηχανισμού και (β) των δημόσιων πολιτικών όπου βρίσκει εφαρμογή.
- Δραστηριότητες ενημέρωσης των δημόσιων φορέων σχετικά με τους στόχους και τις διαδικασίες που θα ακολουθήσει ο μηχανισμός.
- Ενημέρωση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τους στόχους και τη λειτουργία του μηχανισμού.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς άσκησης πολιτικής
- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

- Λειτουργία του Μηχανισμού Συντονισμού και Παρακολούθησης Δημόσιων Πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.
- Συνεργασία του οικοσυστήματος με τον μηχανισμό και ευρεία αποδοχή των ευρημάτων και συμπερασμάτων της παρακολούθησης των δημόσιων πολιτικών
- Χρήση των ευρημάτων του Μηχανισμού στην χάραξη μελλοντικής δημόσιας πολιτικής για την Κ.ΑΛ.Ο. οδηγώντας σε evidence-based διαμόρφωση πολιτικής

	- Βελτιωμένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών και γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο., (α) στο περιβάλλον (δημόσιος τομέας, ιδιωτικός τομέας) και (β) στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Θέσπιση και λειτουργία Μηχανισμού Συντονισμού (περιγραφή απαιτήσεων, προβλέψεις για την λειτουργία του στα καταστατικά των αρμόδιων φορέων, διάθεση πόρων για την λειτουργία του μηχανισμού) - Πλήθος κανονιστικών διατάξεων που σχετίζονται με τη σύσταση και λειτουργία του μηχανισμού - Πλήθος εκθέσεων / αναφορών που παράγονται από τα ευρήματα του μηχανισμού συντονισμού και παρακολούθησης - Πλήθος ενημερωτικών δραστηριοτήτων σχετικά με τον μηχανισμό (δελτία τύπου, αναρτήσεις στο διαδίκτυο, ενημερωτικές συναντήσεις)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ΕΥΣΕΚΤ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	12 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	10/2023-9/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	90.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Πρόγραμμα “Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	1. Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία 2. Σύσταση Ομάδας Εργασίας

Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα χρηματοδοτικών εργαλείων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.Α.Ο.

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.Α.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη χρηματοδοτικών εργαλείων όπως (ενδεικτικά):

- Κεφάλαιο κίνησης επιχορηγούμενου επιτοκίου,
- Μικροχρηματοδοτήσεις με χαμηλό επιτόκιο (<25 000 €) που παρέχονται από Τράπεζες και Ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων,
- Seed Capital μέχρι 15 000 € για έναρξη επιχείρησης,
- Εγγυοδοτικό εργαλείο με διττή στόχευση (εγγυήσεις δανείων -capped queantees- χορηγούμενων από τράπεζες/ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων και αντεγγυήσεις -counter guarantee- για συμμετοχή σε διαγωνισμούς του Δημοσίου και Διεθνών Οργανισμών, Εγγυητικές επιστολές καλής εκτέλεσης)
- Σχεδιασμός και πιλοτική λειτουργία σε ενδεδειγμένο χωρικό επίπεδο αναφοράς Social Impact Bonds με χρονικό ορίζοντα 3ετίας,
- Δημιουργία πλαισίου κινήτρων για Social Impact Venture Capital Funds.

Στο πλαίσιο της δράσης μπορεί να διερευνηθούν συνεργασίες της Αναπτυξιακής Τράπεζας με άλλους δημόσιους ή και ιδιωτικούς φορείς για την ανάπτυξη προϊόντων χρηματοδότησης, καθώς και οι κατευθύνσεις σχετικών ομάδων εμπειρογνομόνων (πχ GECES, ευρωπαϊκών οργανισμών ηθικής χρηματοδότησης, Global Steering Group (GSG) για την προώθηση των επενδύσεων κοινωνικού αντίκτυπου, κ.λπ.).

Η δράση θα έχει χαρακτηριστικά «Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας και Επιχειρηματικότητας», σύμφωνα με τις πρακτικές που έχουν ήδη δοκιμαστεί από Επιχειρησιακά Προγράμματα της περιόδου 2014-2020 και σύμφωνα με τις προβλέψεις του νόμου 4430/2016, άρθρο 10.

Η δράση προϋποθέτει την ex-ante αξιολόγηση και μελέτες ωρίμανσης για την ανάπτυξη και εξειδίκευση των εργαλείων αυτών με στόχο την κάλυψη των αναγκών χρηματοδότησης της Κ.ΑΛ.Ο σε όλα τα στάδια του κύκλου ζωής επιχείρησης/οργανισμού.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Προσφορά νέων/προσαρμοσμένων χρηματοδοτικών εργαλείων και χρήση τους από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένο ενδιαφέρον τραπεζών/ιδρυμάτων για χρηματοδότηση ή και για ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς για την ανάπτυξη προϊόντων εργαλείων χρηματοδότησης για τον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. - Ανάπτυξη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σαν αποτέλεσμα της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία - Αυξημένη συμμετοχή φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημοσίου / διεθνείς διαγωνισμούς - Περαιτέρω εκσυγχρονισμός του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα και καλύτερη εναρμόνιση με την Ευρωπαϊκή εμπειρία όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών προς την Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ενημέρωση και γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. στο τραπεζικό σύστημα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΩΝ	- Υλοποίηση εκ των προτέρων αξιολόγησης και υλοποίηση μελετών ωρίμανσης σχετικά με τα χρηματοδοτικά εργαλεία, αριθμός δημοσιεύσεων για τα ευρήματα των μελετών Πλήθος νέων ή αναμορφωμένων χρηματοδοτικών εργαλείων διαθέσιμα για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ύψος χρηματοδοτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. (μελλοντικά στοιχεία) - Πλήθος εγγυοδοτικών εργαλείων σε λειτουργία - Πλήθος Social Impact Bonds διαθέσιμων προς αξιοποίηση - Σχεδιασμός και εφαρμογή πλαισίου κινήτρων για Social Impact Venture Capital Funds

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Αναπτυξιακή Τράπεζα
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2023-12/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	60.000 € για την ex ante αξιολόγηση των εργαλείων 140.000 € για τις μελέτες ωρίμανσης 15.500.000 € για εγγυήσεις και μικροδάνεια: 10.000.000 € εγγυήσεις/αντεγγυήσεις 5.500.000 € μικροδάνεια Σύνολο: 15.700.000* € <i>* ο ανωτέρω προϋπολογισμός είναι ο ελάχιστος εκτιμώμενος και δύναται να επικαιροποιηθεί μετά τις σχετικές μελέτες</i>
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανταγωνιστικότητα” Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία Μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής

Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.Α.Λ.Ο.

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην εκπόνηση μελέτης για:

- Δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος (επικαιροποίηση κανονιστικού πλαισίου, πρόβλεψη για παροχή κινήτρων, πρόβλεψη για άρση εμποδίων στη χρηματοδότηση, πρόβλεψη για την ανάπτυξη πλαισίου για ειδικού τύπου δανειοδοτήσεις, κλπ.) για τη συνεργασία κοινωνικού-διασυνεταιριστικού- δημόσιου-ιδιωτικού κεφαλαίου
- Υποστήριξη δράσεων ανάπτυξης συνεταιριστικών ταμείων (δανειοδότησης, δανειοδότησης μειωμένης εξασφάλισης λειτουργία οιονεί ιδίων κεφαλαίων που δεν απαιτεί την απόκτηση μετοχών matching fund²³, υβριδικής χρηματοδότησης, πρώτης επένδυσης, κλπ.) ανακυκλούμενου κεφαλαίου, μικροπίστωσης, κλπ.

Η δράση θα περιλαμβάνει επίσης:

1. Έλεγχο νομοθετικού πλαισίου και προσαρμογές εάν είναι απαραίτητο, ώστε να διευκολυνθεί η δημιουργία/λειτουργία συνεταιριστικών ταμείων
2. Έλεγχο νομοθετικού και φορολογικού πλαισίου ώστε να διευκολυνθεί η ανάπτυξη συνεργασιών κοινωνικού/διασυνεταιριστικού-δημόσιου κεφαλαίου

²³ καθώς οι φορείς της κοινωνικής οικονομίας δεν έχουν τη νομική δυνατότητα να εκδώσουν μετοχές που συμμετέχουν στην κερδοφορία.

3.	Εντοπισμό και ανάδειξη παραδειγμάτων συναφών εργαλείων σε άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ, άντληση καλών πρακτικών και προτάσεις προσαρμογής/εφαρμογής στην Ελλάδα. Εξειδίκευση των προτεινόμενων νέων προϊόντων και υπηρεσιών
4.	Διερεύνηση διακρατικών συνεργασιών με ενδιαμέσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που παρέχουν επιστρεπτέα χρηματοδότηση σε κοινωνικές επιχειρήσεις σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. ²⁴
5.	Διαβούλευση με χρηματοοικονομικούς φορείς (π.χ. Αναπτυξιακή Τράπεζα, ιδιωτικές και συνεταιριστικές τράπεζες) και φορείς της Κ.Α.Λ.Ο. και ανάδειξη της ανάγκης ενίσχυσης αυτών των πρωτοβουλιών και της δημιουργίας/λειτουργίας χρηματοδοτικών εργαλείων
6.	Πρόταση για την 'ανάπτυξη δικτύου' συνεταιριστικών ταμείων
7.	Χρηματοδότηση των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στη βάση των χρηματοδοτικών εργαλείων που θα προταθούν
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	
	- Φορείς Κ.Α.Λ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ανάπτυξη και χρήση χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών, αυξημένη γνώση για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση ευκαιριών χρηματοδότησης από φορείς Κ.Α.Λ.Ο., αυξημένος αριθμός φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που αξιοποιεί χρηματοδοτικά εργαλεία - Πρόταση για δημιουργία ευνοϊκού πλαισίου για την ανάπτυξη των ως άνω προϊόντων/υπηρεσιών - Υποστήριξη της προσέλκυσης επενδυτών - Συμβολή στον εκσυγχρονισμό του χρηματοοικονομικού τομέα στην Ελλάδα και καλύτερη εναρμόνιση με τον Ευρωπαϊκό τομέα όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών προς την Κ.Α.Λ.Ο. - Συμβολή και ωρίμανση νέων υπηρεσιών και προϊόντων που παρέχονται από χρηματοοικονομικούς φορείς
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος βελτιώσεων στις σχετικές νομοθετικές και φορολογικές ρυθμίσεις, ευνοώντας την ανάπτυξη συνεταιριστικών ταμείων - Πλήθος συνεργασιών για την ανάπτυξη κοινωνικού-διασυνεταιριστικού- δημόσιου κεφαλαίου
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλεγγύης Οικονομίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	

²⁴ Ενδεικτικά: Inpulse από την ΒΕ, FASE από τη Γερμανία, MAZE στην Πορτογαλία, Διασυνεταιριστικά Ταμεία στην Ιταλία, Ηθικές/Συνεταιριστικές Τράπεζες στην Ευρώπη, κ.λπ.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	135.000 € μελέτη 2.000.000 € χρηματοδότηση η οποία θα επιμεριστεί στα εργαλεία που θα προταθούν από την μελέτη
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.Α.Ο.

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.Α.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.Α.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η νομοθεσία ήδη προσδιορίζει την εφαρμογή των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η δράση προβλέπει:

- την ενίσχυση της ΕΑΔΗΣΥ για:
 - τον εντοπισμό παραδειγμάτων αξιοποίησης ΚΥΔΣ σε άλλες χώρες-μέλη της ΕΕ για την άντληση καλών πρακτικών και προτάσεων προσαρμογής/εφαρμογής τους στην Ελλάδα,
 - τη διερεύνηση του τρόπου εισαγωγής κοινωνικής ρήτηρας στην εκτέλεση των Γενικών Δημοσίων Συμβάσεων και τη διαμόρφωση ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου για τις Δημόσιες Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς, καθώς υφίσταται περιορισμένη δυνατότητα συμμετοχής στη βάση ικανοποίησης των οικονομικών όρων που τίθενται για τους φορείς Κ.Α.Ο.,
 - την ανάπτυξη πρότυπων τευχών για ειδικές κατηγορίες συμβάσεων,
- την εκπόνηση Στρατηγικού Σχεδίου για την εφαρμογή των ΚΥΔΣ,
- την ενίσχυση της ΕΑΔΗΣΥ για την ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού και την παροχή εκπαίδευσης στους Δημοσίους Αγοραστές (σχεδιασμό και την παροχή ταχύρρυθμων προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών του δημόσιου τομέα, παροχή ενημερωτικού υλικού (εντύπου και online) για την εφαρμογή τους) σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του ΕΚΔΔΑ και την ΕΕΤΑΑ,
- την προώθηση και διάχυση του Οδηγού "Buy Social" και των 71 καλών πρακτικών που προβάλλει για τις κοινωνικές συμβάσεις

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Δημόσιοι φορείς-Αναθέτουσες Αρχές
- Φορείς Κ.Α.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένος αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχει σε ΚΥΔΣ - Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας Αναθετουσών Αρχών στην υλοποίηση δημόσιων έργων μέσω ΚΥΔΣ
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος πρότυπων τευχών ΚΥΔΣ που θεσπίζονται - Πλήθος υλοποιηθεισών επιμορφωτικών ενεργειών (καταρτίσεις, ενημερωτικό υλικό) για τα στελέχη του δημόσιου τομέα - Πλήθος ερωτήσεων/απαντήσεων που υποβάλλονται για τις δημόσιες συμβάσεις
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΑΑΔΗΣΥ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	18 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2023-6/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	150.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος, ώστε να βελτιωθεί η ικανότητα των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. να επωφεληθούν από τις δημόσιες συμβάσεις, λαμβάνοντας μέρος σε δημόσιους διαγωνισμούς με επιτυχία. Η δράση λαμβάνει υπόψη την Πράξη για την «Αξιοποίηση Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς MIS 5075934» της τρέχουσας Συστημικής Παρέμβασης που προβλέπει τη δημιουργία συμβουλευτικής δομής υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και αναθετουσών αρχών, όσον αφορά στις διαδικασίες ανάθεσης Δημοσίων Συμβάσεων Κοινωνικής Αναφοράς. Περιλαμβάνει επίσης τη συνεργασία της ΕΑΔΗΣΥ με τη Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. και το Μητρώο για τη "γνώση" του πεδίου και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

Η δράση αναφέρεται επίσης στον σχεδιασμό και στην παροχή επιμόρφωσης των μελών των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (demand-based), παροχή ενημερωτικού υλικού (εντύπου και online, π.χ. μέσω ενός Helpdesk), με δυνατότητα υποβολής ερωτήσεων στις δημόσιες αρχές υπεύθυνες για τις δημόσιες συμβάσεις.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

- Αυξημένος αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχει σε ΚΥΔΣ
- Αυξημένη γνώση και εμπειρία φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη συμμετοχή σε δημόσιους διαγωνισμούς και την υλοποίηση δημόσιων έργων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος εκπαιδευόμενων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., που συμμετέχουν / ολοκληρώνουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα - Πλήθος ενημερωτικού/εκπαιδευτικού υλικού που παράγεται και διανέμεται σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος ερωτήσεων/απαντήσεων που υποβάλλονται από φορείς Κ.ΑΛ.Ο. στις δημόσιες αρχές υπεύθυνες για τις δημόσιες συμβάσεις - Πλήθος επισκέψεων στο Helpdesk
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Συνεργαζόμενοι φορείς: 1. Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας 2. ΕΑΔΗΣΥ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	24 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	12/2023-11/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	90.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027”
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε Ανάδοχο-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Προώθηση και ενίσχυση των Κοινωνικών Αγορών. Ανάπτυξη και υλοποίηση ενεργειών προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (καμπάνια «buy social»). Η δράση θα αξιοποιήσει συνέργειες με το ΠΕ6 του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. της τρέχουσας Συστημικής Πράξης MIS 5039873 της ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ, που αφορά εθνική καμπάνια ενίσχυσης της αγοράς προϊόντων και υπηρεσιών Κοιν.Σ.Επ. και άλλων φορέων Κ.ΑΛ.Ο από φορείς του Δημοσίου, Ο.Τ.Α., Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., επιχειρήσεις, ιδιώτες και το ευρύ κοινό, τύπου 'buy social', το οποίο είναι υπό υλοποίηση.
- Ενίσχυση των ικανοτήτων των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. να αποκτήσουν σταθερή πρόσβαση στις αγορές (είτε B2B, B2C, C2C, πρόσβαση σε ΕΚΕ(CSR)), πχ. σύντομα επιμορφωτικά σεμινάρια στην προετοιμασία σχεδίων μάρκετινγκ.
- Προώθηση της δημιουργίας ψηφιακής αγοράς για την κοινωνική οικονομία (social digital market place)
- Ενίσχυση των βραχείων εφοδιαστικών αλυσίδων που προσφέρουν ποιοτικότερα προϊόντα, με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, και ανάδειξης του ρόλου της Κ.ΑΛ.Ο. στο σχεδιασμό και διαμόρφωση τέτοιων αλυσίδων, κυρίως στον αγροδιατροφικό τομέα.
- Επικαιροποίηση του θεσμικού/ρυθμιστικού πλαισίου που διέπει την πώληση/διακίνηση προϊόντων και υπηρεσιών, ώστε να εξασφαλισθεί η ομαλή πρόσβαση σε κοινωνικές αγορές και η ομαλή λειτουργία των εφοδιαστικών αλυσίδων τους.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν
- Επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα
- Πολίτες-Καταναλωτές

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση ευκαιριών χρηματοδότησης από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένες γνώσεις των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη σύλληψη ιδεών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών - Αυξημένες γνώσεις επιχειρηματικότητας στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Διευκόλυνση της πρόσβασης στις αγορές: αυξημένη προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΣΗ	- Πλήθος ενεργειών που πραγματοποιούνται κατά την καμπάνια προώθησης 'buy social' - Πλήθος προωθητικών ενεργειών σχετικών με τις κοινωνικές αγορές - Πλήθος επιμορφωτικών σεμιναρίων που υλοποιούνται για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.-Πλήθος συμμετεχόντων - Πλήθος επιμορφωτικού υλικού - Πλήθος υπηρεσιών που αναπτύσσονται στο πλαίσιο της ψηφιακής αγοράς για την κοινωνική οικονομία
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	30 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	9/2023-2/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	450.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» Πρόγραμμα Ψηφιακός Μετασχηματισμός Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε αναδόχους-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- Συμπερίληψη των νομικών μορφών της Κ.ΑΛ.Ο. στα προγράμματα επιχειρηματικότητας (συμπεριλαμβανομένου του Elevate Greece²⁵ για τη Καινοτομία, των ενισχύσεων ΜμΕ, και του αναπτυξιακού νόμου) λαμβάνοντας υπόψιν το μέγεθος και τη δυναμική των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ένταξη δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας σε Τομεακά Προγράμματα της περιόδου 2021-2027.
- Σχεδιασμό σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο προγραμμάτων επιχορηγήσεων για χρηματοδότηση συγκεκριμένων έργων σε ειδικούς τομείς κοινωνικής καινοτομίας (ΚΚ), με βάση τους ακόλουθους κύκλους και με επαρκές διάστημα προαναγγελίας:
 - Μια «ανοιχτή πρόσκληση» χρηματοδότησης (open call) συμπράξεων τριπλής/τετραπλής έλικας με 6-μηνιαίες αξιολογήσεις (κατά τα πρότυπα αντιστοίχων της Ε.Ε.), με επιχορηγήσεις από 5 000 € μέχρι 50 000 € για προτάσεις ΚΚ (να δίνεται η δυνατότητα χρηματοδότησης ολοκληρωμένου έργου ή μέρος έργου που είναι υπό εκτέλεση μέσω άλλων χρηματοδοτήσεων και να προβλέπονται απλοποιημένα κόστη).

²⁵ Να διερευνηθεί το κατά πόσο απαιτείται θεσμική διαβούλευση για αυτό-και πιθανώς νομοθετική διάταξη, καθώς το ELEVATE GREECE είναι ΑΕ του δημοσίου.

- Τουλάχιστον 2 προσκλήσεις ανά περιφέρεια στην επόμενη προγραμματική περίοδο για χρηματοδότηση προτάσεων έργων από την Κ.Α.Λ.Ο. σε στοχευμένους από την περιφέρεια τομείς (ενδεικτικά: πολιτισμός, τουρισμός, κοινωνική φροντίδα κλπ.). Δυνατότητα συμμετοχής εγχειρημάτων απ' όλη την επικράτεια με δράσεις όμως στη περιφέρεια, δυνατότητα και επιβράβευση συνεργασιών μεταξύ εγχειρημάτων και scaling up έργων.
- Τουλάχιστον μία Πρόσκληση αντιστοιχεί με αυτήν της «Ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης δικαιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (2017)» για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων από νέους κοινωνικούς επιχειρηματίες.
- Μικρές χρηματοδοτήσεις για pre-seed, seed, early stage/start up, scale up, σε επιλεγμένους τομείς ανάλογα με τις ανάγκες (π.χ. ενεργειακή φτώχεια, αστεγία, δημογραφική ενίσχυση, βιώσιμου τουρισμού, ασημένιο τουρισμού, πράσινης οικονομίας, γαλαζίας οικονομίας, ψηφιακού μετασχηματισμού, αγροδιατροφής, δημιουργικής βιομηχανίας κ.α.)

Το σύνολο των παραπάνω δράσεων θα μπορούν να υλοποιηθούν είτε στο πλαίσιο Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), είτε μέσω σχετικών προσκλήσεων που αφορούν στοχευμένα στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS). Στόχος των δράσεων είναι η στήριξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, της αυτοαπασχόλησης και της ανάπτυξης δεξιοτήτων των εργαζομένων με αποτέλεσμα την βελτίωση της απασχολησιμότητας και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δράση προβλέπεται να υλοποιηθεί διακριτά για τις περιοχές που πλήττονται από την απολιγνιτοποίηση μέσω της διάθεσης σχετικών πόρων με στοχευμένη χωρική κατανομή από το Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση.

Η δράση αναμένεται να υλοποιηθεί α) σε εθνικό επίπεδο και β) με διαφορετικό τρόπο ανά Περιφέρεια, ανάλογα με τις στοχεύσεις, διαθέσιμους πόρους, και την επιχειρησιακή ικανότητα των αρμοδίως εμπλεκόμενων φορέων, αξιοποιώντας πόρους των Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021-2027

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.Α.Λ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Ενώσεις φορέων Κ.Α.Λ.Ο. - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας - Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς - Μέλη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Διευκόλυνση της πρόσβασης φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε προγράμματα χρηματοδότησης - Αυξημένες γνώσεις για τον εντοπισμό και την αξιοποίηση ευκαιριών χρηματοδότησης

	- Αυξημένες γνώσεις επιχειρηματικότητας στους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και αυξημένη ικανότητα συμμετοχής σε προγράμματα επιχειρηματικότητας - Αυξημένες γνώσεις του δημόσιου τομέα σχετικά με την επιχειρηματική δραστηριότητα φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και τη συμμετοχή των φορέων σε προγράμματα επιχειρηματικότητας
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος προσκλήσεων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχουν (μεμονωμένα ή σε κοινοπραξία) σε σχετικά προγράμματα - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που λειτουργούν 3/5 έτη μετά τη λήψη της επιχορήγησης/ενίσχυσης - Ύψος χρηματοδοτήσεων που θα απορροφηθούν από τον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. μέσω σχετικών προγραμμάτων
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	42 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2023-8/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	30.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Ενισχύσεις

Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην υποστήριξη της δημιουργίας βιώσιμων συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, για παράδειγμα, ενισχύοντας Β2Β σχέσεις μεταξύ των επιχειρήσεων, εντοπίζοντας ευκαιρίες για στοχευμένες συνεργασίες, δημιουργώντας συμπράξεις ή άλλες μορφές συνεργασιών για την ανάπτυξη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών ή τη συμμετοχή σε εθνικούς/διεθνείς διαγωνισμούς, κ.λπ. Η δράση προβλέπει την ενίσχυση εταιρικών σχέσεων μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα κατά μήκος των αλυσίδων αξιών. Η συμβολή των κοινωνικών επιχειρήσεων στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας δύναται να ευαισθητοποιήσει ανάλογα τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα, προωθώντας την υιοθέτηση σχετικών πρακτικών.

Η δράση έχει συνέργειες με τις δράσεις δικτύωσης και ενημέρωσης, καθώς η συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα θα αναπτυχθεί μέσω επαφών που θα δημιουργηθούν εν μέρη και μέσω των δραστηριοτήτων δικτύωσης και διάχυσης πληροφοριών όπως περιγράφονται στις ανάλογες δράσεις.

Συγκεκριμένες δραστηριότητες συμπεριλαμβάνουν

- τη διάθεση χώρου και χρόνου στις δράσεις δικτύωσης, για την διευκόλυνση/ανάπτυξη επαφών Β2Β
- την στοχευμένη ενημέρωση επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα για τα πλεονεκτήματα συνεργασίας με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- την στοχευμένη ενημέρωση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. για τα πλεονεκτήματα συνεργασίας με επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα
- την ευαισθητοποίηση επιμελητηρίων και άλλων φορέων/ενώσεων για τον ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν
- Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Συνεργασίες B2B επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα - Συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος επίσημων επιχειρηματικών συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα - Πλήθος συνεργασιών που συνεχίζουν να υφίστανται 2-4 έτη μετά την αρχική τους σύσταση - Πλήθος συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων Κ.ΑΛ.Ο. και ιδιωτικού τομέα
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Συμμετοχή συλλογικών φορέων ιδιωτικού επιχειρηματικού τομέα (π.χ. Επιμελητήρια)
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	10/2023-9/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση - Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην παροχή χρηματοδοτικής υποστήριξης για τη δημιουργία συστάδων εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίες ενισχύουν την Κοινωνική Επιχειρηματικότητα. Σημειώνεται ότι ο συνήθης τρόπος οργάνωσης συστάδων, όπου όλα τα μέλη είναι ισότιμα αλλά και ανεξάρτητα, είναι πλήρως συμβατός με την ΚΑΟ. Η δομή των συστάδων συνάδει με την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης, τη συνεργασία και την αλληλοϋποστήριξη μεταξύ των εγχειρημάτων και τις συνέργειες με θεσμικούς και επιστημονικούς φορείς σε καινοτόμες οικονομικές και κοινωνικές πρωτοβουλίες.

Ενδεικτικά πλεονεκτήματα συμμετοχής σε συστάδα είναι:

- η άμεση διάχυση γνώσης και έγκυρων πληροφοριών, καλών πρακτικών, κλπ.
- η επίτευξη οικονομικών κλίμακας (κοινές υποδομές, logistics, αποθήκες / άλλες εγκαταστάσεις, κλπ.) και η μείωση των εξόδων παραγωγής
- η διευκολυμένη πρόσβαση σε πόρους (εξασφάλιση χρηματοδότησης, εξειδικευμένου προσωπικού, κλπ.)
- το βελτιωμένο περιβάλλον για την ανάπτυξη έρευνας και ανάπτυξης (R&D), ενίσχυση της καινοτομίας
- η διευκόλυνση της εξωστρέφειας, η βελτιωμένη ανταγωνιστικότητα.

Οι συστάδες επιταχύνουν την δημιουργία «κοινωνικού κεφαλαίου», συμβάλλουν στην ανάπτυξη τοπικών οικονομιών, επαναπροσδιορίζοντας το αναπτυξιακό μοντέλο μιας περιοχής, ενώ διευρύνονται συνεχώς με την ενσωμάτωση νέων εταίρων.

Προτείνεται ο σχεδιασμός και η θέσπιση χρηματοδοτικών μέσων προώθησης της δημιουργίας συστάδων (clusters) οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.

Τα clusters μπορούν να είναι τόσο οριζόντια πάνω στην αλυσίδα αξίας, όσο και κάθετα με συνένωση ομοειδών κοινωνικών επιχειρήσεων. Η δράση, παράλληλα με την ενίσχυση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, θα ενισχύσει και την δημιουργία δικτύων φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και την ευρύτερη επικοινωνία της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις ανάμεσα στις κοινωνικές επιχειρήσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τον τρόπο λειτουργίας των συστάδων - Ανάπτυξη οικονομιών κλίμακας και συνεργασιών στην αλυσίδα αξίας - Υποστήριξη στον τρόπο λειτουργίας τους - Αξιοποίηση σύγχρονων επιχειρηματικών πρακτικών - Διευκόλυνση της πρόσβασης των συστάδων σε χρηματοδότηση
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος κοινωνικών επιχειρήσεων που συστήνουν συστάδες μέσω των προγραμμάτων χρηματοδότησης - Πλήθος συστάδων κοινωνικών επιχειρήσεων που λειτουργούν 3/5 έτη μετά τη λήψη της επιχορήγησης/ενίσχυσης - Ύψος χρηματοδοτήσεων που θα απορροφηθούν από μελλοντικά clusters
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	42 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2023-8/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	3.000.000
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Πρόγραμμα Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Ενισχύσεις

Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην υλοποίηση πιλοτικών παρεμβάσεων/προγραμμάτων που θα προωθούν τη σύσταση και λειτουργία επιχειρήσεων για ευάλωτες ομάδες στόχους όπως: μακροχρόνια άνεργους/άνεργες, NEETs, ΡΟΜΑ, αστέγους, γυναίκες-θύματα βίας, ΑΜΕΑ, πρόσφυγες, κλπ.

Η δράση προβλέπεται να ενισχύσει και τον οικείο υποστηρικτικό μηχανισμό εμπλέκοντας φορείς που υποστηρίζουν τις ομάδες.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.: νεοϊδρυθέντες οργανισμοί, φορείς που ήδη λειτουργούν
- Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
- Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Βελτίωση της απασχολησιμότητας μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

	- Συμβολή στην κοινωνική ένταξη μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, μέσω προώθησης στην απασχόληση και στην επιχειρηματικότητα
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος πράξεων (πιλοτικών και μη) για τη σύσταση επιχειρήσεων από/για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες - Πλήθος επιχειρήσεων που ιδρύονται/λειτουργούν από/για ευάλωτες ομάδες στόχους - Πλήθος μελών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων που συμμετέχουν / επωφελοούνται από στοχευμένες δράσεις Κ.Α.Λ.Ο. (π.χ. μακροχρόνια άνεργοι/άνεργες, NEETs, ΡΟΜΑ, άστεγοι, γυναίκες-θύματα βίας, ΑΜΕΑ, πρόσφυγες, κλπ.)
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	24 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2027” Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Ενίσχυση

Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Λ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται:

- στην λειτουργία περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Οι δομές θα παρέχουν ενημέρωση, συμβουλές και εκπαίδευση στο οικοσύστημα, στοχεύοντας σε αναπτυσσόμενες συνεργασίες σε τοπικό επίπεδο, ενώ θα αξιοποιούν δίκτυα μεντόρων, για την παροχή υποστήριξης και συμβουλών προς τα μέλη του οικοσυστήματος
- στη δημιουργία δικτύου δομών που υποστηρίζουν την ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κ.Α.Λ.Ο.
- στην ανάπτυξη εργαλείων για την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των δομών
- στην εκπαίδευση των στελεχών τους

Η δράση θα ευθυγραμμισθεί με τις προβλεπόμενες δράσεις του Ειδικού Στόχου 4 (α) των ΠΕΠ 2021-2027 όχι μόνο όσον αφορά το πεδίο παρέμβασης 138 (Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων) αλλά και λοιπά συναφή πεδία).

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
- Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς

	- Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.) - Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Παροχή υπηρεσιών υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο - Βελτιωμένη δικτύωση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Αύξηση του πλήθους των κοινωνικών επιχειρήσεων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΣΗ	- Πλήθος περιφερειακών μηχανισμών υποστήριξης φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος εργαλείων που σχεδιάζονται/ χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των δομών Πλήθος υπηρεσιών που παρέχονται από τις δομές προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που επωφελούνται από τους περιφερειακούς μηχανισμούς υποστήριξης
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	36 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	9/2023-8/2026
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	15.000.000
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	- Επιχορήγηση - ΟΧΕ – ΒΑΑ - ΤΑΠΤΟΚ

Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- σχεδιασμό μέτρων ανάπτυξης και υποστήριξης της λειτουργίας (νέων) Θερμοκοιτίδων που στηρίζουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. (συνθετική προσέγγιση για την ανάπτυξη θερμοκοιτίδων στοχευμένων στην Κ.ΑΛ.Ο και για ανάπτυξη αντίστοιχων γνώσεων/ικανοτήτων σε συμβατικές θερμοκοιτίδες υποστήριξης επιχειρηματικότητας).
- σχεδιασμό πλαισίου κινήτρων για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να συνεργαστούν με τις κατάλληλες Θερμοκοιτίδες.
- σχεδιασμός υποστηρικτικών μέτρων οδηγώντας στην δημιουργία και υποστήριξη εξειδικευμένων θερμοκοιτίδων με εθνική εμβέλεια, στοχεύοντας στην ανάπτυξη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που εργάζονται για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη ευάλωτων ομάδων.

Ενδεικτικές υπηρεσίες που παρέχονται από θερμοκοιτίδες είναι:

- τεχνογνωσία, συμβουλευτικές υπηρεσίες
- εκπαίδευση, καθοδήγηση
- χώροι, εξοπλισμός, υποδομές, υπηρεσίες γραμματειακής υποστήριξης
- δίκτυο επαφών με πελάτες και προμηθευτές,

προσαρμοσμένες στις ανάγκες των νέων αναπτυσσόμενων επιχειρήσεων.

Η δράση μπορεί να απευθύνεται σε υφιστάμενες θερμοκοιτίδες που υποστηρίζουν επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα με την προϋπόθεση της επέκτασης των υπηρεσιών τους και σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο., ή/και σε θερμοκοιτίδες που εστιάζουν στην υποστήριξη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιθυμούν να επεκτείνουν τις υπηρεσίες τους σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα ώστε να μεταφέρουν στοιχεία του τομέα Κ.ΑΛ.Ο. - όπως προτείνεται και από το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Καινοτομία.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Θερμοκοιτίδες / επιταχυντές, άλλοι υποστηρικτικοί μηχανισμοί και φορείς

	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Μέλη ευάλωτων ομάδων - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών των θερμοκοιτίδων/επιταχυντών προς τα εγχειρήματα Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος νέων θερμοκοιτίδων/επιταχυντών - Πλήθος υπηρεσιών που παρέχονται από τις θερμοκοιτίδες - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που υποστηρίζονται - Πλήθος και μορφή συνεργασιών της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	7.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση

Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης

ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- επικαιροποίηση των οδηγιών και εργαλείων της ΔΥΠΑ, ώστε να υποστηρίζονται υπηρεσίες που αφορούν στην Κ.ΑΛ.Ο.
- ανάπτυξη επιπρόσθετου επιμορφωτικού υλικού και εργαλείων για τα στελέχη της ΔΥΠΑ, και για χρήση από τους συμμετέχοντες Συμβούλους Απασχόλησης στα εκπαιδευτικά/ενημερωτικά προγράμματα για θέματα όπως, π.χ. τις αρχές Κ.ΑΛ.Ο., διαδικασίες έναρξης ενός οργανισμού Κ.ΑΛ.Ο. κ.α.
- συνεργασία της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας της Κ.ΑΛ.Ο για την ευρύτερη κατεύθυνση και την αξιοποίηση της γνώσης και των δεξιοτήτων τους.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- ΔΥΠΑ
- Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ανάπτυξη γνώσεων στελεχών ΔΥΠΑ για θέματα Κ.ΑΛ.Ο. - Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών της ΔΥΠΑ προς υποψήφια μέλη φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ενσωμάτωση θεμάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε δράσεις ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος επικαιροποιημένων εργαλείων/οδηγών/υπηρεσιών - Πλήθος αναθεωρημένου/ επικαιροποιημένου επιμορφωτικού υλικού για θέματα Κ.ΑΛ.Ο.

	- Πλήθος Συμβούλων Απασχόλησης που χειρίζονται αποτελεσματικά υπηρεσίες προς υποψήφια μέλη Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος και μορφή συνεργασιών της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΔΥΠΑ Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	21 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	10/2023-6/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται σε: ■ εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για την ίδρυση και λειτουργία θερμοκοιτίδας κοινωνικών επιχειρήσεων για αποφοίτους των Σχολών Μαθητείας ■ ίδρυση και λειτουργία θερμοκοιτίδας κοινωνικών επιχειρήσεων για αποφοίτους των Σχολών Μαθητείας (ανάπτυξη διαδικασιών, ανάπτυξη εργαλείων, σχεδιασμός υπηρεσιών, στελέχωση, υποδομές κλπ.) για διάστημα τριών ετών ■ εκπαίδευση στελεχών για την παροχή υπηρεσιών προς τις κοινωνικές επιχειρήσεις	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- ΔΥΠΑ - Μέλη ευάλωτων ομάδων που επιθυμούν να αναπτύξουν επιχειρηματική δραστηριότητα ως οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών της ΔΥΠΑ προς υποψήφια μέλη φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος υπηρεσιών που παρέχονται από τις θερμοκοιτίδες - Πλήθος φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που υποστηρίζονται - Πλήθος και μορφή συνεργασιών της ΔΥΠΑ με φορείς της κοινότητας Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΔΥΠΑ Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	1/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	1.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- σχεδιασμό και παροχή σύντομων εκπαιδευτικών διαδικτυακών σεμιναρίων (5-8 ωρών) για εργαζόμενους στους δημόσιους φορείς, π.χ. εφορίες, δήμοι, περιφέρειες, εργαζόμενοι στη ΔΥΠΑ, για την καλύτερη κατανόηση του επιχειρηματικού μοντέλου του οικοσυστήματος και την ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας.

Ενδεικτικό περιεχόμενο θα μπορούσε να περιλαμβάνει θέματα που αφορούν σε: κρατικές ενισχύσεις, φορολογία, κοινωνικές επενδύσεις, μεταβιβάσεις επιχειρήσεων σε εργαζόμενους, ετικέτες και συστήματα πιστοποίησης, μέτρηση κοινωνικού αντίκτυπου, κλπ.

Τα σεμινάρια μπορούν να γίνουν σε συνεργασία με (ή από τους) αντίστοιχους οργανισμούς π.χ. ΕΕΤΑΑ, ΚΕΔΕ. Ο σχεδιασμός των προγραμμάτων επιμόρφωσης για δημόσιους φορείς θα λάβει υπόψιν την πρόοδο της Πράξης για την προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση (MIS 5074789), το οποίο απευθύνεται σε στελέχη Περιφερειών και ΟΤΑ²⁶.

- αντιστοίχως, σχεδιασμός και παροχή σύντομων εκπαιδευτικών σεμιναρίων για εργαζόμενους στον ιδιωτικό τομέα οι οποίοι παρέχουν υποστήριξη στις δημόσιες υπηρεσίες, π.χ. παρέχοντας πιστοποιήσεις και αδειοδοτήσεις, τράπεζες, λογιστές, δικηγόροι, κ.α. Τα σεμινάρια μπορούν να

²⁶ Οι άλλες ομάδες-στόχος της Πράξης είναι (ι) εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού και Σχολικοί Σύμβουλοι, στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης του Υπουργείου Παιδείας «Εργαστήρια Δεξιοτήτων», και (ιι) στελέχη φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

γίνουν σε συνεργασία με (ή από τους) φορείς εκπροσώπησης, επαγγελματικούς φορείς π.χ. Συνεταιριστικές Τράπεζες, Ένωση Εφοριακών, Σύλλογος Λογιστών, Δικηγορικός Σύλλογος.

Τα σεμινάρια μπορούν να είναι ασύγχρονα, μειώνοντας κατά πολύ το κόστος, και επιτρέποντας την ευρεία διάδοσή τους (βλ. ΚαλοΜαθε, Μαθεσις κ.α.).

Τα σεμινάρια θα σχεδιασθούν και θα υλοποιηθούν στη βάση σύγχρονων τεχνικών εκπαίδευσης ενηλίκων, με βάση την υφιστάμενη εμπειρία και παρεχόμενες υπηρεσίες του ΙΝΕΠ. Κρίνεται σημαντικό, να αναβαθμιστεί το υφιστάμενο περιεχόμενο, και να επικοινωνηθούν και να παρασχεθούν τα προγράμματα επιμόρφωσης με τέτοιο τρόπο που να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των ομάδων-στόχου καθώς και να υλοποιηθούν με καινοτόμους τρόπους εκπαίδευσης. Τέλος, θα πρέπει να περιλαμβάνουν αξιολόγηση από τους συμμετέχοντες για την πληρότητα, επάρκεια, χρησιμότητα, εκπαιδευτική διαδικασία, οργάνωση και υποστήριξή τους.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι κ.α.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτίωση της επιχειρησιακής ικανότητας των δημοσίων λειτουργιών στο να παρέχουν υπηρεσίες σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας παροχής υπηρεσιών προς τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένα επίπεδα εμπιστοσύνης στην έννοια της Κ.ΑΛ.Ο. - Διευκόλυνση της ανάπτυξης δημόσιου διαλόγου με την Κ.ΑΛ.Ο., μέσω δικτύων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος επιμορφωτικών προγραμμάτων - Πλήθος στελεχών που αποκτούν ενισχυμένη ικανότητα στη συνδιαλλαγή τους με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	6/2023-5/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	300.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία ΕΚΔΔΑ

Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο. για την προώθηση του θεσμού της Κ.ΑΛ.Ο., προσφέροντας ένα μόνιμο πλαίσιο διαλόγου, την παρουσίαση επιτυχημένων εθνικών και διακρατικών πρακτικών, τον εντοπισμό προβλημάτων, την ανταλλαγή εμπειριών και ιδεών και τη διατύπωση προτάσεων για την ανάπτυξη του τομέα
- στοχευμένες συνεργασίες και επικοινωνίες με προγράμματα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ), με κοινωφελή ιδρύματα, και με δίκτυα του εξωτερικού (π.χ. μέσω Ευρωπαϊκών προγραμμάτων όπως Interreg κ.α.)
- στοχευμένες συνεργασίες και επικοινωνίες με επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών back to back procurement
- συνεργασίες με φορείς για τη δημιουργία συμπράξεων που θα λειτουργούν στο πλαίσιο ανάπτυξης δράσεων κοινωνικής καινοτομίας και της ανάπτυξης και λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων
- ένταξη των προπαρασκευαστικών δράσεων για τη δημιουργία δικτύων στο οικοσύστημα, σε δράσεις χρηματοδότησης, (π.χ. συναντήσεις και ημερίδες, προγράμματα ανταλλαγής εργαζομένων μεταξύ όμορων δραστηριοτήτων, προγράμματα οργανωμένων επισκέψεων study visits σε χώρες εξωτερικού π.χ. σε Ιταλία, Γαλλία, Σλοβενία, κ.α.)
- σχεδιασμό και παροχή εκπαίδευσης σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. σε θέματα δικτύωσης.

Η δράση θα λάβει υπόψιν την Πράξη Εθνικό Θεματικό Δίκτυο Κ.ΑΛ.Ο. (MIS 5074615) της Συστημικής Παρέμβασης 2014-2020 (προς το παρόν υπό ένταξη στο ΕΠΑΝΑΔ), η οποία προβλέπει την εκπόνηση Οδηγού Λειτουργίας Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο., την συνομολόγηση Σχεδίου Δράσης Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο. (σε αντιστοιχία με το Πρόγραμμα Δράσης του

Ευρωπαϊκού Δικτύου Κοινωνικής Οικονομίας-SEN), συνεργασία με θεματικούς εμπειρογνώμονες και την υλοποίηση Δράσεων Εθνικού Θεματικού Δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Δημόσιοι φορείς που συνεργάζονται με οργανισμούς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Χρηματοοικονομικοί οργανισμοί - Ακαδημαϊκός τομέας - Επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα Κ.ΑΛ.Ο. (λογιστές, δικηγόροι, κ.α.) - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένη δικτύωση και συνεργασίες μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ενίσχυση της εκπροσώπησης της Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ανταλλαγή εμπειριών/πληροφοριών εντός οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Διευκόλυνση της ανάπτυξης δημόσιου διαλόγου με την Κ.ΑΛ.Ο., μέσω δικτύων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος συνεργασιών/συμπράξεων που δημιουργούνται μεταξύ φορέων - Δημιουργία και λειτουργία εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο., πλήθος πρωτοβουλιών του δικτύου: Πλήθος φορέων που συμμετέχουν στο δίκτυο, γεωγραφική κάλυψη και τομεακή κατανομή - Πλήθος συνεργασιών με προγράμματα ΕΚΕ, με κοινωνικά ιδρύματα, με δίκτυα εκτός Ελλάδας
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	4/2023-3/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	450.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Οικονομία

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε

- Στην δημιουργία Δικτύου με σκοπό την ενημέρωση και τη στήριξη των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ Βαθμού για την αξιοποίηση και ενίσχυση της Κ.ΑΛ.Ο., της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και της κοινωνικής καινοτομίας ως βασικών μοχλών για την Τοπική Ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.
- Αξιοποίηση της ΕΕΤΑΑ ως βασικού φορέα παροχής επιστημονικής και Τεχνικής Υποστήριξης της Αυτοδιοίκησης για τον συντονισμό, την παροχή υποστήριξης και ενημερωτικού υλικού
- Διευκόλυνση συμμετοχής σε διακρατικά προγράμματα και συνεργασίες των ΟΤΑ καθώς και τη συμμετοχή σε αντίστοιχα ευρωπαϊκά δίκτυα Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Καινοτομία.
- Προώθηση και στήριξη συνεργασιών των ΟΤΑ με τα τοπικά οικοσυστήματα Κ.ΑΛ.Ο. μέσα από συμπράξεις, προγραμματικές συμβάσεις κλπ
- Στήριξη και ενημέρωση των ΟΤΑ για την αξιοποίηση των θεσμικών παροχών που προβλέπονται (παραχώρηση χώρων – ακινήτων σε φορείς Κ.ΑΛ.Ο., Συμβάσεις Κοινωνικής Αναφοράς, προγραμματικές Συμβάσεις κλπ.)
- Εκπόνηση Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο. και την Κοινωνική Καινοτομία.

Προτείνεται, επίσης, η εισαγωγή του Θεσμού της «Πρωτεύουσας της Κ.ΑΛ.Ο.»: Η δράση αναφέρεται στην επιλογή ανά εξάμηνο ή έτος μιας πόλης που επιδεικνύει χωρική ή θεματική ωριμότητα σε δραστηριότητα ή/και αντικείμενα της Κ.ΑΛ.Ο. Στόχος είναι η ανάδειξη καλών πρακτικών και ευκαιριών αμοιβαίας μάθησης, η δημιουργία προϋποθέσεων ανάδυσης και ενίσχυσης δικτύων σε πολλαπλά επίπεδα αρμοδιοτήτων και δραστηριότητας, καθώς και η προώθηση και δικτύωση του θεσμού σε επίπεδο Ε.Ε.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- ΟΤΑ Α΄ και Β΄ Βαθμού
- Δημότες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο - Αξιοποίηση και ουσιαστική συμμετοχή του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. σε δράσεις που συμβάλλουν στην Τοπική Ανάπτυξη και την Κοινωνική Συνοχή - Αξιοποίηση διακρατικών συνεργασιών και υλοποίηση καινοτόμων δράσεων
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος ενεργειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης για την υλοποίηση των περιφερειακών επικοινωνιακών στρατηγικών για την προβολή και ενημέρωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (πλήθος ενεργειών που πραγματοποιούνται) - Πλήθος συνεργασιών που προκύπτουν - Πλήθος τοπικών/περιφερειακών σχεδίων δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος και ποικιλία υλικού που διανέμεται στους Περιφερειακούς Μηχανισμούς και τις τοπικές αρχές για την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας Συντονισμός με: - την ΕΕΤΑΑ - την ΚΕΔΕ - την Ένωση Περιφερειών Ελλάδας - ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	4
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	5/2023-4/2027

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	720.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση - Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία Φορέας Διαχείρισης η ΕΕΤΑΑ (με μνημόνιο συνεργασίας μεταξύ ΥΠΕΚΥΠ – ΕΕΤΑΑ – ΕΝΠΕ – ΚΕΔ) – Συντονιστική Επιτροπή Σχεδιασμού και Υλοποίησης (ΕΕΤΑΑ – ΥΠΕΚΥΠ)

Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- υποστήριξη της ανάπτυξης τεχνογνωσίας εγχειρημάτων για τη δημιουργία και λειτουργία δικτύων αντιπροσώπευσης φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
 - σχεδιασμό και παροχή εκπαίδευσης σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. με αναγνώριση και αποδοχή από το οικοσύστημα, σε θέματα δικτύωσης (μεθοδολογία δημιουργίας δικτύων και ενώσεων)
 - διάχυση πληροφοριών μεταξύ και μη οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη δημιουργία/λειτουργία ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων
 - εντοπισμό και ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών για τη δημιουργία και λειτουργία των δικτύων και ενώσεων αυτών μεταξύ των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα
- υποστήριξη στο σχεδιασμό ανταποδοτικών υπηρεσιών των δικτύων και ενώσεων αυτών για την παροχή τους προς τα μέλη τους
- σχεδιασμό πλαισίου κινήτρων για τη συμμετοχή οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε δίκτυα και ενώσεις αντιπροσώπευσης
- ανάπτυξη πλαισίου κριτηρίων για την αξιολόγηση του έργου των δικτύων και ενώσεων αυτών σχετικά με την προστιθέμενη αξία του ανταποδοτικού τους χαρακτήρα

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

- Βελτιωμένη δικτύωση και αποτελεσματική συνεργασία φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ανάπτυξη γνώσης σχετικής με λειτουργία ανταποδοτικών δικτύων

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος υλοποιηθεισών επιμορφωτικών ενεργειών (εκπαιδεύσεις, ενημερωτικό υλικό) για φορείς Κ.Α.Λ.Ο. σε θέματα δικτύωσης - Πλήθος συμμετεχόντων φορέων στις επιμορφώσεις, γεωγραφική κάλυψη και τομεακή κατανομή - Πλήθος νέων συμμετοχών φορέων Κ.Α.Λ.Ο. σε δίκτυα και σε πρωτοβουλίες αντιπροσώπευσης - Αύξηση των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. που συμμετέχουν σε δίκτυα - Αύξηση των δικτύων φορέων Κ.Α.Λ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	24 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	9/2023-8/2025
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	200.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές

ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία

5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται

(α) σε:

- προσδιορισμό των ομάδων-στόχων και ανάπτυξη της οικείας Στρατηγικής Επικοινωνίας
- ανάπτυξη υλικού κατάλληλα προσαρμοσμένου στην εκάστοτε ομάδα-στόχο και διάχυση της ενημέρωσης μέσω των κατάλληλων καναλιών ανά ομάδα-στόχο
- υλοποίηση καμπάνιας επικοινωνίας μέσω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης για το ευρύ κοινό και για ομάδες στόχους όπως νέοι, φοιτητές, θεσμικούς καταναλωτές κ.λπ., συμβάλλοντας στην ανάπτυξη 'κουλτούρας' για την αναγνώριση και προώθηση της προστιθέμενης αξίας της Κ.ΑΛ.Ο., ήτοι:
 - σχεδιασμό εκστρατείας ευαισθητοποίησης κοινού (General Public Awareness Campaign) στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
 - σχεδιασμό εκστρατείας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης (Media Publicity Plan), αρθρογραφία και συνεντεύξεις.
 - σχεδιασμό ηλεκτρονικών φυλλαδίων για την Κ.ΑΛ.Ο. για 3 ομάδες στόχους (ευρύ κοινό, ιδιωτικός τομέας, δημόσιος τομέας).
 - σχεδιασμό και διάθεση εκπαιδευτικού υλικού, διαμορφωμένο ανάλογα με την ομάδα-στόχο (φοιτητές, μαθητές), το οποίο θα ενσωματώνεται στο πρόγραμμα σπουδών της κάθε βαθμίδας, για χρήση από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Ταχύρρυθμα σεμινάρια προς τους εκπαιδευτικούς σχετικά με τις βασικές αρχές της Κ.ΑΛ.Ο. και τη χρήση του εκπαιδευτικού υλικού. Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα λάβει υπόψιν την πρόοδο της Πράξης για την προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση (MIS 5074789). Η Πράξη συμπεριλαμβάνει την εκπόνηση εκπαιδευτικών εγχειριδίων σε μαθητές σχολείων που θα ενταχθούν στην πιλοτική δράση του Υπουργείου Παιδείας, καθώς και την οργάνωση ημερίδων για στελέχη Περιφερειών, ΟΤΑ και Φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

(β) σε:

λειτουργία ενιαίας πλατφόρμας ενημέρωσης για τα εγχειρήματα με συμπερίληψη στην πλατφόρμα ενημέρωσης τμήματος με ομάδα στόχο τους πολίτες, και τμήματος με ομάδα στόχο τον ιδιωτικό τομέα.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο. - Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας - Πολίτες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο. - Ακαδημαϊκοί φορείς/φορείς εκπαίδευσης
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. στις ομάδες-στόχο - Αυξημένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών/γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντας σε αυτή από το περιβάλλον και από το ίδιο το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη εμπλοκή μελών της Κ.ΑΛ.Ο. σαν (α) πολλαπλασιαστές μηνυμάτων, (β) παραδείγματα προς μίμηση - Αυξημένη ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος και μορφές ενημερωτικού υλικού προσαρμοσμένο ανά ομάδα-στόχο - Πλήθος πρωτοβουλιών ενημέρωσης και διάχυσης πληροφοριών - Πλήθος νέου εκπαιδευτικού υλικού που ενσωματώνεται στα προγράμματα σπουδών κάθε βαθμίδας - Πλήθος ταχύρρυθμων σεμιναρίων για εκπαιδευτικούς που πραγματοποιούνται, Πλήθος συμμετεχόντων σε αυτά - Πλήθος επισκεπτών στην πλατφόρμα ενημέρωσης, πλήθος υλικού αναρτημένο στην πλατφόρμα
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ Υπ. Παιδείας & Θρησκευμάτων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	2
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	11/2023- 10/2027

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	800.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε:

- σχεδιασμό επιλεκτικών δράσεων που συμβάλλουν στην προβολή, προώθηση και καθιέρωση της Κ.ΑΛ.Ο., όπως πχ. συναντήσεις και ημερίδες, συνέδρια, εκθέσεις, προγράμματα οργανωμένων επισκέψεων (study visits) κ.α.
- ετήσιες Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. (με αναθεωρημένο πλαίσιο στη βάση κόστους/οφέλους)
- ετήσιο Συνέδριο για την Κ.ΑΛ.Ο. με φυσική και διαδικτυακή παρουσία (web streaming), που θα ακολουθεί την διοργάνωση περιφερειακών ημερίδων, ως μέσου ενίσχυσης της διαβούλευσης του οικοσυστήματος.
- ΕΧΡΟ που θα διοργανώσει η ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ σε συνέχεια των αντίστοιχων ΕΧΡΟ (2017 και 2018) και που μπορούν να θεωρηθούν ως καλές πρακτικές
- ετήσιους διαγωνισμούς και επιβράβευση καινοτόμων ιδεών και υλοποιηθεισών δράσεων σημαντικού αντίκτυπου
- εμφιασμένη συμμετοχή της Κ.ΑΛ.Ο. στο περίπτερο του Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων στην ΕΧΡΟ Θεσσαλονίκης, με παροχή χώρου για τα βραβευμένα εγχειρήματα.
- καμπάνια ευρείας κλίμακας που απευθύνεται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
- Πολίτες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ακαδημαϊκοί φορείς/φορείς εκπαίδευσης

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών/γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντας σε αυτή από το περιβάλλον και από το ίδιο το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη εμπλοκή μελών της Κ.ΑΛ.Ο. σαν (α) πολλαπλασιαστές μηνυμάτων, (β) παραδείγματα προς μίμηση - Αυξημένη ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο.
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος και ποικιλία δράσεων προβολής και προώθησης της Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος συναντήσεων, ημερίδων, συνεδρίων, εκθέσεων, study visits κλπ., και πλήθος συμμετεχόντων σε αυτά - Πλήθος εκθετών και πλήθος επισκεπτών στις ετήσιες Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος συμμετεχόντων στο ετήσιο Συνέδριο Κ.ΑΛ.Ο. - Πλήθος ετήσιων διαγωνισμών καινοτόμων ιδεών, Πλήθος συμμετεχόντων σε αυτούς - Πλήθος υλικού και δράσεων της Κ.ΑΛ.Ο. στα πλαίσια της EXPO Θεσσαλονίκης, Πλήθος επισκεπτών στο περίπτερο του Υπουργείου που ενδιαφέρονται για την Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων Διεύθυνση Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	48 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	5/2023-4/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	2.500.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα “Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027” Ίδιοι πόροι και χορηγίες φορέων Κ.Α.Λ.Ο. Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορηγήσεις-Ενισχύσεις-Προκλήσεις

Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς

ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται σε

- σχεδιασμό επικοινωνιακής στρατηγικής και οδικού χάρτη για την προβολή και ενημέρωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό επίπεδο, με εντοπισμό κατάλληλων διαύλων επικοινωνίας (επικοινωνιακή στρατηγική) σε περιφερειακό επίπεδο ανά γεωγραφική περιοχή, λαμβάνοντας υπόψιν τα χαρακτηριστικά των τοπικών οικοσυστημάτων Κ.ΑΛ.Ο.
- παροχή υποστήριξης και ενημερωτικού υλικού στους Περιφερειακούς Μηχανισμούς και στις τοπικές αρχές, για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης
- υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και προβολής με βάση τις περιφερειακές επικοινωνιακές στρατηγικές,
- υλοποίηση ανοικτών συμμετοχικών εργαστηρίων σε 8 πόλεις της περιφέρειας
- οργάνωση και υλοποίηση τοπικών περιφερειακών εκθέσεων
- δημιουργία και λειτουργία «Χώρων Διαβούλευσης», είτε φυσικών (εκθέσεις, συνέδρια, κ.α.) είτε διαδικτυακών
- υλοποίηση περιφερειακών ημερίδων ως προπαρασκευαστικών για το ετήσιο Συνέδριο (βλ. Δράση 22)
- περιφερειακή προβολή δράσεων

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ

- Φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Ιδιωτικός επιχειρηματικός τομέας
- Πολίτες/Καταναλωτές/Χρήστες υπηρεσιών φορέων Κ.ΑΛ.Ο.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Βελτιωμένα επίπεδα ενημέρωσης και κατανόησης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο - Αυξημένη ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών/γνώση για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντας σε αυτή από το περιβάλλον και από το ίδιο το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. - Αυξημένη ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος ενεργειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης για την υλοποίηση των περιφερειακών επικοινωνιακών στρατηγικών για την προβολή και ενημέρωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (πλήθος ενεργειών που πραγματοποιούνται) - Πλήθος και ποικιλία υλικού που διανέμεται στους Περιφερειακούς Μηχανισμούς και τις τοπικές αρχές για την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο. - Αριθμός λειτουργικών «Χώρων Διαβούλευσης», αριθμός φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που συμμετέχουν ενεργά σε αυτούς τους χώρους.
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ ΕΥΔ ΠΕΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	16 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	5/2023-8/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	900.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Περιφερειακά Προγράμματα 2021-2027 Ίδιοι πόροι και χορηγίες φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε ανάδοχο-Διαγωνιστική Διαδικασία

8.2 Ανάλυση των Δράσεων για την Κοινωνική Καινοτομία

Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)	
ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ	
Η δράση αναφέρεται στην υποβολή δομημένης πρότασης για τη σύσταση του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ το οποίο θα υποστηρίζει την ανάπτυξη της Κοινωνικής Καινοτομίας, του κοινωνικού πειραματισμού και των νέων μεθοδολογιών, και των ικανοτήτων για το σχεδιασμό και υλοποίηση καινοτόμων έργων Κ.ΑΛ.Ο. στο πλαίσιο του ΕΚΤ+. Ειδικότερα, το ΕΚΙΚΚ: ■ θα βοηθά τις διαχειριστικές αρχές να σχεδιάζουν και να υλοποιούν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας, ενώ θα παρέχει στήριξη στις περιφερειακές/τοπικές αρχές με δράσεις ανάπτυξης ικανοτήτων και δικτύωσης, ■ θα παρέχει συνεχή ενημέρωση και εφαρμογή οδηγιών που εκδίδονται από τις αρμόδιες αρχές της ΕΕ σχετικά με την ανάπτυξη της ΚΚ, ■ θα υποστηρίζει την ανάπτυξη επαφών με άλλα Εθνικά Κέντρα Ικανοτήτων εντός ΕΕ, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών, ■ θα διευκολύνει τη διερεύνηση διμερών συνεργασιών (πχ study visits) μεταξύ των Κέντρων	

■ Θα διευκολύνει την ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς (πχ social startups, spin-offs, κλπ.) Η δράση αναφέρεται στην εκπόνηση της μελέτης σκοπιμότητας για τη σύσταση, οργάνωση, λειτουργία και διεθνοποίηση του ΕΚΙΚΚ. Σημειώνεται ότι για τη σύσταση του Κέντρου απαιτείται σχετική θεσμική κανονιστική πρόβλεψη.	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία - Διαχειριστικές Αρχές - Φορείς σχετικοί με την καινοτομία που διαμορφώνουν το πλαίσιο της τετραπλής έλικας - Οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις του δημόσιου τομέα σχετικά με την ΚΚ - Ενίσχυση της ΚΚ στη χώρα μέσω πρωτοβουλιών και αποτελεσματικής υποστήριξης του ΕΚΙΚΚ - Βελτιωμένη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τον τομέα της κοινωνικής καινοτομίας
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΩΝ	- Πλήθος μελετών ωρίμανσης του Κέντρου
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	9 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	6/2023-2/2024
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	120.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση-Προσφυγή σε αναδόχους-Διαγωνιστική διαδικασία

Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στην υποστήριξη της λειτουργίας του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ. Ειδικότερα, η δράση θα υποστηρίξει:

- Την έκδοση του κανονισμού και καταστατικού λειτουργίας του Κέντρου (έκδοση ΚΥΑ / ΥΑ)
- Την οργάνωση, τον εξοπλισμό και τη στελέχωση του Κέντρου
- Την ανάπτυξη των διαδικασιών και των ροών εργασιών
- Την ανάπτυξη εργαλείων και μέσων για τη μεταφορά τεχνογνωσίας
- Την πιστοποίηση του Κέντρου και την παροχή υπηρεσιών προς δημόσιους φορείς
- Την ανάπτυξη συνεργασιών και τη δικτύωση του Κέντρου
- Την υλοποίηση ενεργειών διάχυσης και τη λειτουργία infohub

Η δράση αναφέρεται επίσης στην υποστήριξη της δικτύωσης του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία-ΕΚΙΚΚ με αντίστοιχα Ευρωπαϊκά Κέντρα. Ειδικότερα, η δράση θα υποστηρίξει:

■ Τη διεθνοποίηση και εξωστρέφεια του ΕΚΙΚΚ ■ Τη δικτύωση με άλλα ευρωπαϊκά Κέντρα ■ Την ανταλλαγή πρακτικών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας ■ Την ανάπτυξη συνεργασιών και τη δικτύωση του Κέντρου σε ευρωπαϊκό επίπεδο	
ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Εθνικό Κέντρο Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία - Διαχειριστικές Αρχές - Φορείς σχετικοί με την καινοτομία που διαμορφώνουν το πλαίσιο της τετραπλής έλικας (δημόσιος τομέας - ιδιωτικός τομέας – ακαδημαϊκός τομέας – φορείς Κ.Α.Λ.Ο.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Αυξημένες γνώσεις του δημόσιου τομέα σχετικά με την ΚΚ - Ενίσχυση της ΚΚ στη χώρα μέσω πρωτοβουλιών και αποτελεσματικής υποστήριξης του ΕΚΙΚΚ - Βελτιωμένη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τον τομέα της κοινωνικής καινοτομίας
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος στελεχών που συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα του ΕΚΙΚΚ - Πλήθος πρωτοβουλιών του ΕΚΙΚΚ που προτείνονται/εγκρίνονται και υλοποιούνται - Πλήθος συνεργασιών με φορείς της δημόσιας διοίκησης για την ανάπτυξη δράσεων κοινωνικής καινοτομίας - Πλήθος συνεργασιών μεταξύ ΕΚΙΚΚ και άλλων Εθνικών Κέντρων Ικανοτήτων - Πλήθος κοινών δράσεων που αναλαμβάνονται μεταξύ Εθνικών Κέντρων Ικανοτήτων
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΕΚΙΚΚ Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	46 μήνες
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2024-12/2027

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	6.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» Προγράμματα άμεσης χρηματοδότησης της Ε.Ε.
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση

Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο

ΣΣ1 Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον
ΣΣ2 Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς 2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα. 2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε επιχορηγήσεις και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα
ΣΣ3 Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος 3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπράξεις
ΣΣ4 Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συνιστωσών του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΣ5 Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.ΑΛ.Ο

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΗΣ

Η δράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και υλοποίηση συμμετοχικών πρωτοβουλιών/ έργων Κοινωνικής Καινοτομίας.

Η δράση σχετίζεται με την ανάπτυξη Προγράμματος και κύκλων Προσκήσεων προς φορείς για τη διαμόρφωση εταιρικών σχημάτων που θα υλοποιήσουν έργα και πρωτοβουλίες σε νέα πεδία, για την εφαρμογή καινοτομιών και πιλοτικών λύσεων που θα απαντούν στην κάλυψη σύγχρονων κοινωνικών αναγκών. Η δράση αποσκοπεί στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών καλύπτοντας το μέγιστο δυνατό φάσμα των δυνητικών Δικαιούχων. Οι προτάσεις που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο της δράσης μπορούν να υποβάλλονται από ομάδες φορέων Κ.ΑΛ.Ο. σε συμπράξεις με επιχειρήσεις/ερευνητικούς οργανισμούς/τοπικούς φορείς.

Ειδικότερα, η δράση θα περιλαμβάνει:

- Σχεδιασμό σε εθνικό επίπεδο Προγράμματος Επιχορήγησης προς εταιρικά σχήματα για χρηματοδότηση συγκεκριμένων ολοκληρωμένων έργων σε ειδικούς θεματικούς τομείς κοινωνικής καινοτομίας (ΚΚ), με βάση μια πρόσκληση χρηματοδότησης δύο (2) κύκλων

- Τα εταιρικά σχήματα/συμπράξεις θα πρέπει να είναι τριπλής/τετραπλής έλικας και οι επιχορηγήσεις θα κυμαίνονται από 200 000 € μέχρι 1.000.000 € για προτάσεις ΚΚ που απαντούν στην επίλυση κοινωνικών αναγκών. Ο συμμετοχικός σχεδιασμός και ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών θα αποτελεί εγγενές στοιχείων των έργων που θα χρηματοδοτηθούν. Τα εταιρικά σχήματα, θα πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνουν φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Η κάθε Πρόσκληση θα περιλαμβάνει δύο (2) στάδια:
 - α) στο πρώτο στάδιο θα περιγράφεται η ανάγκη και τεκμηριωμένα η 'ιδέα' για την κάλυψή της από το εταιρικό σχήμα, καθώς και η αιτιολόγηση/τεκμηρίωση της σύνθεσης του εταιρικού σχήματος και του τρόπου συμμετοχής των εταιρών,
 - β) στο δεύτερο στάδιο, το εταιρικό σχήμα θα πρέπει να παρουσιάσει ένα αναλυτικό Σύμφωνο Συνεργασίας και ένα Σχέδιο Δράσης με βάση το οποίο θα επιτευχθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα του έργου.

Τα αποτελέσματα των έργων, υπό τη μορφή πιλοτικών, θα πρέπει να έχουν εφαρμογή και αξιολόγηση από τους τελικούς χρήστες. Ενδεικτικοί τομείς/θεματικές μπορεί να είναι οι ακόλουθοι:

- Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση της φτώχειας
- Κοινωνική Φροντίδα/Υγεία
- Δια βίου εκπαίδευση
- Αστικό περιβάλλον/Διαχείριση φυσικών πόρων
- Προσβασιμότητα
- Αειφορία και τοπική ανθεκτικότητα
- Ψηφιακή ένταξη
- Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Διακυβέρνηση
- κλπ.

Η Πρόσκληση μπορεί να αξιοποιήσει την αντίστοιχη εμπειρία που αποκτήθηκε από την υλοποίηση της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL.

ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΟΙ	- Φορείς άσκησης πολιτικής - Φορείς σχετικοί με την καινοτομία που διαμορφώνουν το πλαίσιο της τετραπλής έλικας (δημόσιος τομέας - ιδιωτικός τομέας – ακαδημαϊκός τομέας – φορείς Κ.ΑΛ.Ο.)
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	- Ενίσχυση της ΚΚ στη χώρα μέσω πρωτοβουλιών και αποτελεσματικής υποστήριξης του ΕΚΙΚΚ

ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ / ΕΚΡΟΩΝ	- Πλήθος έργων που χρηματοδοτούνται - Πλήθος εταίρων που συμμετέχουν σε σχήματα που υλοποιούν δράσεις κοινωνικής καινοτομίας - Πλήθος νέων υπηρεσιών/προϊόντων που δημιουργούνται - Πλήθος θεματικών/τομέων πολιτικής που καλύπτονται
ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης, Υπ. Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΔ ΕΣΠΑ ΥΠΕΚΥΠ
ΕΠΙΠΕΔΟ ΩΡΙΜΟΤΗΤΑΣ (1-λίγο, 5-πολύ)	3
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	46 μήνες (σε 2 κύκλους Προσκήσεων)
ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΗ ΕΝΑΡΞΗ	3/2024-12/2027
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	21.000.000 €
ΠΙΘΑΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027»
ΠΙΘΑΝΟΙ ΤΡΟΠΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Επιχορήγηση σε εταιρικά σχήματα

8.3 Μεσοπρόθεσμες Δράσεις

Ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση των μεσοπρόθεσμων δράσεων, η εξειδίκευση των οποίων προσδιορίζεται στον 12/2023.

1. Ανάπτυξη αλυσίδων αξίας φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με βιομηχανικές επιχειρήσεις (industrial symbiosis)

Η δράση αναφέρεται στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών για τη διασύνδεση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. με φορείς της βιομηχανίας ώστε να αναπτυχθεί μια πιο πράσινη οικονομία, στο πλαίσιο της βιομηχανικής συμβίωσης. Η βιομηχανική συμβίωση είναι μία συνεργασία μεταξύ βιομηχανιών και επιχειρήσεων όπου οι δευτερογενείς πόροι και τα υποπροϊόντα μιας επιχείρησης μετατρέπονται σε πρώτες ύλες για μία άλλη. Αυτή η διαδικασία έχει θετικά αποτελέσματα τόσο για το περιβάλλον, όσο και για τις ίδιες τις εταιρείες. Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε αυτήν την διαδικασία προάγουν την κυκλική οικονομία, χρησιμοποιώντας βιώσιμους τρόπους διαχείρισης των υλικών και δημιουργώντας ανταγωνισμό στην αγορά. Μπορεί ακόμη να περιλαμβάνει την συμμετοχή φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη γραμμή παραγωγής, δραστηριότητες κυκλικής οικονομίας, συνεργασίες και συγκέντρωση πόρων για επενδύσεις και καινοτομία για τη διασφάλιση δίκαιης μετάβασης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

Η δράση ευθυγραμμίζεται με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κ.ΑΛ.Ο.

2. Έλεγχος φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση δυνητικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης

Η δράση αναφέρεται στην διερεύνηση της ανάπτυξης πλαισίου κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, για συνεργασία με οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο.

Προβλέπεται εμπλοκή του Υπουργείου Οικονομικών, καθώς η δράση συγκαταλέγεται στις αρμοδιότητες του Υπουργείου, και διαβούλευση υψηλού επιπέδου με συναρμόδια Υπουργεία λόγω της συνθετότητας της δράσης.

3. Θέσπιση προβλέψεων για την ένταξη των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ

Η ρυθμιστική παρέμβαση αναφέρεται στην προετοιμασία για την συμπερίληψη των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ της Ελλάδας σαν ενδιαφερόμενο μέλος του κοινωνικού διαλόγου και της διαμόρφωσης κοινά αποδεκτών θέσεων για θέματα που απασχολούν την κοινωνία (<http://www.oke.gr/el/o-thesmos-ton-oke>), π.χ. διαβούλευση με όλους τους

εμπλεκόμενους φορείς (ΟΚΕ, οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.) για την επιλογή των εκπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο., για την ένταξη της Κ.ΑΛ.Ο. στην ΟΚΕ, κλπ. Προβλέπεται σύνταξη προτάσεων αναθεώρησης του ρυθμιστικού πλαισίου του θεσμού της ΟΚΕ, όπου αυτό απαιτείται. Η αντιπροσώπευση είναι σύνθετο θέμα, καθώς για παράδειγμα, δεν είναι υποχρεωτική η εγγραφή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στο Μητρώο Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. (εκτός από Κοιν.Σ.Επ. και Συν.Εργαζομένων).

4. Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές τους ικανότητες και οι ικανότητες για δραστηριοποίησή τους στην αγορά

Η δράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και παροχή στοχευμένης δια βίου εκπαίδευσης από ΑΕΙ της χώρας προς τους φορείς του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο., σε:

- ζητήματα διαχείρισης κοινωνικής επιχειρηματικότητας (συνεργατικά μοντέλα, τον τρόπο δημιουργίας μιας επιχείρησης Κ.ΑΛ.Ο., τον τρόπο ανάπτυξης ενός κοινωνικού επιχειρηματικού σχεδίου, ζητήματα ηγεσίας, ζητήματα εντοπισμού προβλημάτων, επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων, κλπ.)
- εξειδικευμένα τεχνικά ζητήματα στους τομείς που δραστηριοποιείται η Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (π.χ. ενεργειακές κοινότητες, κυκλική οικονομία, περιβαλλοντική και κοινωνική καινοτομία, κοινωνική ένταξη, συνεργατική παραγωγή στον αγροδιατροφικό τομέα, γνώση για συλλογικές διαδικασίες, κ.α.).

Προτείνονται σύντομα (20-50 ώρες) διαδικτυακά μαθήματα, οργανωμένα από το Ε.Α.Π. ή/και τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης των Πανεπιστημίων με χρήση eclass/mooc, περιλαμβάνοντας εκπαιδευτές από το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο. Η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων μπορεί να γίνει μέσω ενός συστήματος voucher με ολική χρηματοδότηση για τουλάχιστον μια σειρά μαθημάτων ανά εργαζόμενο σε Κ.ΑΛ.Ο. και μερική χρηματοδότηση για παραπάνω από μια σειρά μαθημάτων. Θα αξιοποιηθεί η εμπειρία και τα εργαλεία επιμόρφωσης που ήδη υπάρχουν, για παράδειγμα στα Πανεπιστημιακά ιδρύματα που προσφέρουν σχετική επιμόρφωση στον τομέα ενώ αναμένεται και η ενδεχόμενη επικαιροποίηση προγραμμάτων σπουδών των ΑΕΙ που αφορούν στο ανωτέρω θέμα.

5. Ολοκληρωμένες δράσεις για την προαγωγή της Κ.ΑΛ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα

Η δράση αναφέρεται σε ενίσχυση της εξωστρέφειας των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και της διευκόλυνσης της συμμετοχής οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε Ευρωπαϊκά δίκτυα ή σε προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας για την ενσωμάτωση της διάστασης της κοινωνικής καινοτομίας.

Η δράση αφορά επίσης στη δημιουργία μόνιμου πλαισίου θεματικού διαλόγου, ανταλλαγής εμπειριών, καλών πρακτικών, εξορθολογισμού και εκσφαλμάτωσης υλοποιούμενων πολιτικών και επιχειρησιακών δράσεων μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. στη χώρα και φορέων Κ.ΑΛ.Ο., ως αντίστοιχου του Ευρωπαϊκού Θεματικού Δικτύου για την Κοινωνική Οικονομία, στο οποίο η χώρα μας συμμετέχει ενεργά.

6. Ανάπτυξη μηχανισμού σηματοδότησης των επιχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.

Η δράση αναφέρεται σε εκπόνηση μελέτης για μελλοντική σηματοδότηση Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, προετοιμάζοντας, έως το τέλος του 2025, το έδαφος για την υιοθέτηση του ενιαίου Ευρωπαϊκού Σήματος Κ.ΑΛ.Ο. που συμπεριλαμβάνεται στο Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε.

Ενδεικτικά, η δράση αφορά στη

- διερεύνηση της δυνατότητας να αναπτυχθεί και εφαρμοστεί ένας μηχανισμός σηματοδότησης στο εσωτερικό της ΚΑΟ
- διασύνδεση με υπηρεσίες μητρώου / υποστηρικτικές δημόσιες υπηρεσίες
- συγκριτική μελέτη παρόμοιων προγραμμάτων σηματοδότησης στα Κράτη-Μέλη και αναζήτηση καλών πρακτικών για την υιοθέτηση τέτοιου μηχανισμού, καθώς και την ευθυγράμμιση του μηχανισμού με την κοινή Ευρωπαϊκή προσέγγιση.

7. Δορυφόρος Λογαριασμός Κοινωνικής Οικονομίας

Η δράση αναφέρεται στην εκπόνηση μελέτης σχετικά με τη θέσπιση δορυφόρου λογαριασμού κοινωνικής οικονομίας, σε συνεργασία με την ΕΛΣΤΑΤ. Ο δορυφόρος λογαριασμός (Δ.Λ.) είναι ένα εργαλείο για την οργάνωση όλης της ποσοτικής πληροφόρησης που σχετίζεται και απορρέει από το συγκεκριμένο πεδίο παραγωγής και διάθεσης προϊόντων και υπηρεσιών, με σκοπό τη διαμόρφωση ενός συνεκτικού

γνωσιακού συστήματος σχετικά με τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά του πεδίου της Κ.ΑΛ.Ο. και τη διασύνδεση της ανάλυσης του με το συνολικό οικονομικό και κοινωνικό σύστημα της χώρας και ενδεχόμενα και των Περιφερειών.

Σημειώνεται ότι, το γενικότερο πλαίσιο και η λογική συγκρότησης των Δορυφόρων Λογαριασμών έχει ενταχθεί ως αναπόσπαστο πλέον στοιχείο του Ευρωπαϊκού Λογιστικού Συστήματος (Ε.Λ.Σ.).

Η βελτίωση της συλλογής δεδομένων αποτελεί μείζονα στόχο του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την κοινωνική οικονομία, καθώς εντοπίζονται ελλείψεις σε σημαντικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με το μέγεθος, το ανθρώπινο δυναμικό, την ανάπτυξη και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο τομέας Κ.ΑΛ.Ο. σε αρκετά Κράτη-Μέλη²⁷.

²⁷ SEAP, σελ. 20: «Η ύπαρξη σχετικών δεδομένων και στατιστικών είναι επίσης καίριας σημασίας για την καλύτερη κατανόηση των επιχειρηματικών μοντέλων της κοινωνικής οικονομίας και τη διασφάλιση τεκμηριωμένης πολιτικής. Ωστόσο, τα υφιστάμενα στοιχεία για την κοινωνική οικονομία είναι συχνά σπάνια, ελλιπή και δύσκολο να συγκριθούν. Για παράδειγμα, λίγα μόνο Κράτη-Μέλη έχουν προσαρμόσει τα εθνικά λογιστικά τους συστήματα για τη συλλογή συμπληρωματικών δεδομένων («δορυφορικοί λογαριασμοί») σχετικά με την κοινωνική οικονομία, παρά τους πόρους που διατίθενται από τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Ως αποτέλεσμα, λείπουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με το μέγεθος, το εργατικό δυναμικό, την ανάπτυξη και τις προκλήσεις της κοινωνικής οικονομίας».

8.4 Προϋπολογισμός και Χρονοδιάγραμμα Δράσεων Στρατηγικής

Ο προϋπολογισμός των δράσεων της Στρατηγικής ανέρχεται σε **112.715.000 €**.

Ο προϋπολογισμός των δράσεων Κοινωνικής Καινοτομίας αντιπροσωπεύει το 24% περίπου των δράσεων του Σχεδίου.

Δράσεις Ενίσχυσης της Κοινωνικής Οικονομίας	Προϋπολογισμός
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.	35.000 €
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)	75.000 €
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.	90.000 €
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα χρηματοδοτικών εργαλείων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.	15.700.000 €
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.ΑΛ.Ο.	2.135.000 €
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.	150.000 €
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις	90.000 €
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)- Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων	450.000 €
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς	30.000.000 €
Δράση 10 ^η : Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα	2.000.000 €
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας	3.000.000 €
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο.	1.500.000 €

(στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)	
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών	15.000.000 €
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές	7.500.000 €
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης	500.000 €
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)	1.500.000 €
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς	300.000 €
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.	450.000 €
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την κοινωνική οικονομία	720.000 €
Δράση 20η: Εκπαίδευση ηγετικών εγχειρημάτων στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων	200.000 €
Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.ΑΛ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)- Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές	800.000 €
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθιέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών κλπ.)	2.500.000 €
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς	900.000 €
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	85.595.000 €

Δράσεις Ενίσχυσης της Κοινωνικής Καινοτομίας	Προϋπολογισμός
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)	120.000 €
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο	6.000.000 €
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο	21.000.000 €
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	27.120.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ	112.715.000 €

Ακολουθεί το προτεινόμενο Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων.

		2023												2024												2025												2026												2027											
ΑΜΕΣΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	Διάρκεια (μήνες)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#	1	2	3	4	5	6	7	8	9	#	#	#												
ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ																																																													
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.	16																																																												
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)	21																																																												
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.ΑΛ.Ο.	12																																																												
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα Χρηματοδοτήσεων ειδικών για το οικοσύστημα Κ.ΑΛ.Ο.	48																																																												
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.ΑΛ.Ο.	48																																																												
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο.	18																																																												
Δράση 7η: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις	24																																																												
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων	30																																																												
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς	42																																																												
Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα	48																																																												
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας	42																																																												
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)	24																																																												
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.ΑΛ.Ο., αναβάθμιση του θεσμικού των περιφερειακών μηχανισμών	36																																																												
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτιδιών Στήριξης Επιχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. / κίνητρα για ενσωμάτωση της Κ.ΑΛ.Ο. σε συμβατικές θερμοκοιτίδες/επιταχυντές	48																																																												
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.ΑΛ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης	21																																																												
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μαθητείας)	48																																																												
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς	48																																																												
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλικα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.ΑΛ.Ο.	48																																																												
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.ΑΛ.Ο. και την κοινωνική οικονομία	48																																																												
Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ενώσεων	24																																																												

8.5 Πίνακας συνάφειας Ειδικών Στόχων και Δράσεων

Στον Πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται η διαφαινόμενη συνάφεια των δράσεων με τους Ειδικούς Στόχους της Εθνικής Στρατηγικής. Από την αποτύπωση διαφαίνεται η μη γραμμική σχέση και η συνεισφορά των δράσεων σε περισσότερους του ενός στόχους.

Πίνακας 8. Πίνακας συνάφειας των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής με του Ειδικούς Στόχους

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5
	Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.		Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση				Απόκτηση ικανοτήτων ώστε οι οργανισμοί Κ.Α.Λ.Ο. και οι δημόσιοι φορείς να συνεργάζονται αποτελεσματικά στην επίλυση κοινωνικών προβλημάτων		Διεύρυνση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ				ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ		ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ
	1.1 Επικαιροποίηση, διεύρυνση και εναρμόνιση του Θεσμικού/ Κανονιστικού πλαισίου	1.2 Ενσωμάτωση της κανονιστικής διάστασης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον	2.1 Διευκόλυνση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία/προϊόντα και μηχανισμούς	2.2 Ενίσχυση της συμμετοχής οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε δημόσιους διαγωνισμούς	2.3 Βελτίωση της πρόσβασης οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο αλλά και τον ιδιωτικό τομέα.	2.4 Ενίσχυση της συμμετοχής των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σε επιχειρηματικές και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα	3.1 Ενίσχυση των ικανοτήτων των μελών εντός και εκτός οικοσυστήματος	3.2 Συνεργασία μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα, υποστηριζόμενη από κοινή δικτύωση και συμπτρξεις	4.1 Ενίσχυση και βελτίωση της δικτύωσης και συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών συστημάτων του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.	5.1 Αύξηση της αναγνωρισιμότητας της Κ.Α.Λ.Ο
Δράση 1η: Εκσυγχρονισμός θεσμικού / κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο.	✓		✓	✓		✓			✓	
Δράση 2η: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντικτύπου (σε συνεργασία με το πεδίο)		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓
Δράση 3η: Ανάπτυξη μηχανισμού για το συντονισμό και την παρακολούθηση των δημόσιων πολιτικών για την Κ.Α.Λ.Ο.	✓			✓						✓
Δράση 4η: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Τράπεζα Χρηματοδοτήσεων ειδών για το οικοσύστημα Κ.Α.Λ.Ο.		✓	✓	✓	✓	✓				
Δράση 5η: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.Α.Λ.Ο.		✓	✓		✓	✓			✓	
Δράση 6η: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔΣ) στην ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.			✓	✓	✓		✓		✓	
Δράση 7η: Ενημέρωση των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις			✓	✓	✓		✓			
Δράση 8η: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων		✓			✓		✓			✓
Δράση 9η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς		✓			✓	✓	✓		✓	✓
Δράση 10η: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα					✓		✓	✓	✓	
Δράση 11η: Χρηματοδότηση clusters (συστάδων) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας			✓			✓	✓		✓	
Δράση 12η: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. (στοχευμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πλοιακό χαρακτήρα)		✓				✓			✓	✓
Δράση 13η: Ενίσχυση της ικανότητας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., αναβάθμιση του θεσμού των περιφερειακών μηχανισμών			✓			✓	✓		✓	✓
Δράση 14η: Ανάπτυξη και λειτουργία Θερμοκοιτίδων Στήριξης Επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. / κέντρα για ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. σε συμβατικές Θερμοκοιτίδες/επιταχυντές		✓	✓				✓			
Δράση 15η: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΠΑ) για την ενσωμάτωση της διάστασης της Κ.Α.Λ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενημέρωσης και προώθησης της απασχόλησης						✓	✓			✓
Δράση 16η: Θερμοκοιτίδες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΥΠΑ-Σχολές Μοδητείας)		✓	✓				✓			
Δράση 17η: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς		✓		✓	✓	✓				✓
Δράση 18η: Ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. και άλλων μελών του οικοσυστήματος (τριπλή-τετραπλή έλκυα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.Α.Λ.Ο.							✓	✓	✓	✓
Δράση 19η: Δίκτυο Πόλεων και Περιφερειών για την Κ.Α.Λ.Ο. και την κοινωνική οικονομία							✓		✓	✓
Δράση 20η: Εκπαίδευση φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας στατιστικών δικτύων και ενώσεων							✓		✓	
Δράση 21η: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.Α.Λ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο)-Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές										✓
Δράση 22η: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργασιών για την προβολή, προώθηση και καθέρωση του τομέα (Εκθέσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)								✓	✓	✓
Δράση 23η: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλεκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς.								✓	✓	✓
Δράση 24η: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ)		✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Δράση 25η: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΙΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΙΚΚ σε διεθνές επίπεδο		✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓
Δράση 26η: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
1. Ανάπτυξη αλυσίδων αξίας φορέων Κ.Α.Λ.Ο. με βιομηχανικές επιχειρήσεις (industrial symbiosis)					✓		✓	✓	✓	
2. Έλεγχος φορολογικής νομοθεσίας και αξιολόγηση δυνατικών κοινών στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	✓			✓		✓				
3. Ολοσχεπ προβλέψεων για την ένταξη των εκπροσώπων της Κ.Α.Λ.Ο. στην ΟΚΕ		✓	✓	✓					✓	
4. Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές τους ικανότητες και οι ικανότητες για δραστηριοποίηση τους στην αγορά		✓					✓		✓	✓
5. Ολοκληρωμένες δράσεις για την προώθηση της Κ.Α.Λ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα						✓		✓	✓	✓
6. Ανάπτυξη μηχανισμού σηματοδότησης των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.					✓		✓			✓
7. Δορυφόρος Λογαριασμός Κοινωνικής Οικονομίας	✓									

8.6 Πίνακας βαθμού συνεργειών Δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής

Στον Πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται οι διαφαινόμενες συνέργειες των δράσεων που συνδυαστικά μεγιστοποιούν το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Πίνακας 9. Πίνακας συνάφειας και συνεργειών των δράσεων της Εθνικής Στρατηγικής

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ		Δράση 1α: Ενισχυτικός θεσμικό / οικονομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 2α: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)	Δράση 3α: Ανάπτυξη μηχανισμών για την υλοποίηση των δράσεων Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 4α: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Ακαδημία Τρίτης Χρηματοδότησεων ειδικών για το οικονομικό Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 5α: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 6α: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔ) στην ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 7α: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις	Δράση 8α: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων	Δράση 9α: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρηματιών Κ.Α.Λ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς	Δράση 10α: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα	Δράση 11α: Χρηματοδότηση clusters (συντάξεις) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας	Δράση 12α: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρηματιών Κ.Α.Λ.Ο. (ποσειμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)	Δράση 13α: Ενίσχυση της καινοτομίας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., ανάβαση του θεσμικού των περιφερειακών μηχανισμών	Δράση 14α: Ανάπτυξη και λειτουργία Θεμακοπιδίων Στήριξης Επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. / κέντρα για ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. σε συμβατικές θεμακοπιδίες/επιταγόντες	Δράση 15α: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΙΤΠΑ) για την ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενσωμάτωσης και προώθησης της απασχόλησης	Δράση 16α: Θεμακοπιδίες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΙΤΑ-Σχολές Μαθητείας)	Δράση 17α: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς	Δράση 18α: Ανάπτυξη συνεργασίας και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. και άλλων μελών του οικονομικού τομέα (πληθ-τετραπλη έλκυα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 19α: Δίκτυο Πόλων και Περιφερειών για την Κ.Α.Λ.Ο. και την κοινωνική οικονομία	Δράση 20α: Εκπαίδευση φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ρυθίστων	Δράση 21α: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.Α.Λ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο) Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές	Δράση 22α: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργειών για την προβολή, προώθηση και καθήλωση του τομέα (Εκδόσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)	Δράση 23α: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς	ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ		Δράση 24α: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Καινοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΚΚ)	Δράση 25α: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Καινοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΚΚ σε διεθνές επίπεδο	Δράση 26α: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο	ΜΕΣΟΠΡΟΒΛΕΪΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ		1. Ανάπτυξη αλυσιδών αξίας φορέων Κ.Α.Λ.Ο. με βιομηχανικές επιμερίσεις (industrial symbiosis)	2. Έλεγχος φορολογικής νομιμότητας και αξιολόγηση δυναμικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	3. Θεσπίση προβλέψεων για την ενταξη των εκπροσώπων της Κ.Α.Λ.Ο. στην ΟΣΕ	4. Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές τους καινοτητές και οι ικανότητες για δραστηριοποίηση τους στην αγορά	5. Ολοκληρωμένες δράσεις για την προσαγωγή της Κ.Α.Λ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα	6. Ανάπτυξη μηχανισμοί σφρατοδότησης των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.	7. Διορυφός οργανισμός Κοινωνικής Οικονομίας	μεγάλη συνάφεια	μικρή συνάφεια	όχι συνάφεια
ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ		Δράση 1α: Ενισχυτικός θεσμικό / οικονομικό πλαίσιο για την ανάπτυξη των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 2α: Ανάπτυξη Εργαλείων Μέτρησης Κοινωνικού Αντίκτυπου (σε συνεργασία με το πεδίο)	Δράση 3α: Ανάπτυξη μηχανισμών για την υλοποίηση των δράσεων Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 4α: Ανάπτυξη σε συνεργασία με την Ακαδημία Τρίτης Χρηματοδότησεων ειδικών για το οικονομικό Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 5α: Ενίσχυση των πρωτοβουλιών στο πεδίο για τη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων/μηχανισμών στο εσωτερικό της Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 6α: Αξιοποίηση των Κοινωνικά Υπεύθυνων Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΥΔ) στην ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 7α: Επιμόρφωση των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. σχετικά με το πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις	Δράση 8α: Ενίσχυση της πρόσβασης στις αγορές (Access to Market)-Ενίσχυση των κοινωνικών αγορών και των εφοδιαστικών τους αλυσίδων	Δράση 9α: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρηματιών Κ.Α.Λ.Ο. σε συγκεκριμένους τομείς	Δράση 10α: Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα	Δράση 11α: Χρηματοδότηση clusters (συντάξεις) για την προώθηση πρωτοβουλιών Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας	Δράση 12α: Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων δράσεων επιχειρηματικότητας για την ενίσχυση των επιχειρηματιών Κ.Α.Λ.Ο. (ποσειμένες δράσεις για ευάλωτες ομάδες στόχους, με πιλοτικό χαρακτήρα)	Δράση 13α: Ενίσχυση της καινοτομίας των υποστηρικτικών μηχανισμών να παρέχουν υπηρεσίες για την ανάπτυξη της Κ.Α.Λ.Ο. - Περιφερειακοί μηχανισμοί υποστήριξης υφιστάμενων και νέων φορέων Κ.Α.Λ.Ο., ανάβαση του θεσμικού των περιφερειακών μηχανισμών	Δράση 14α: Ανάπτυξη και λειτουργία Θεμακοπιδίων Στήριξης Επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. / κέντρα για ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. σε συμβατικές θεμακοπιδίες/επιταγόντες	Δράση 15α: Ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΙΤΠΑ) για την ενσωμάτωση της Κ.Α.Λ.Ο. στο ατομικό σχέδιο δράσης και στα λοιπά εργαλεία ενσωμάτωσης και προώθησης της απασχόλησης	Δράση 16α: Θεμακοπιδίες Κοινωνικών Επιχειρήσεων (ΔΙΤΑ-Σχολές Μαθητείας)	Δράση 17α: Σχεδιασμός και παροχή προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς	Δράση 18α: Ανάπτυξη συνεργασίας και δικτύων μεταξύ οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. και άλλων μελών του οικονομικού τομέα (πληθ-τετραπλη έλκυα), υλοποίηση εθνικού θεματικού δικτύου Κ.Α.Λ.Ο.	Δράση 19α: Δίκτυο Πόλων και Περιφερειών για την Κ.Α.Λ.Ο. και την κοινωνική οικονομία	Δράση 20α: Εκπαίδευση φορέων Κ.Α.Λ.Ο. στη μεθοδολογία σύστασης και λειτουργίας ανταποδοτικών δικτύων και ρυθίστων	Δράση 21α: Υλοποίηση στοχευμένων ενεργειών ενημέρωσης για την Κ.Α.Λ.Ο. σε διαφορετικά κοινά και ομάδες στόχους (ανά ομάδα στόχο) Ανάπτυξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων για νέους, φοιτητές και μαθητές	Δράση 22α: Ανάπτυξη προγράμματος συνεργειών για την προβολή, προώθηση και καθήλωση του τομέα (Εκδόσεις, Συνέδρια, Δίκτυα, ανταλλαγή καλών πρακτικών, κλπ.)	Δράση 23α: Ανάπτυξη επικοινωνιακού σχεδίου δράσης και ενιαίου οδικού χάρτη για την υλοποίηση δράσεων προβολής και ενημέρωσης σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, εμπλέκοντας τους Περιφερειακούς Μηχανισμούς	ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ		Δράση 24α: Μελέτη και ανάλυση προδιαγραφών για τη σύσταση Εθνικού Κέντρου Καινοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΚΚ)	Δράση 25α: Οργάνωση και λειτουργία του Εθνικού Κέντρου Καινοτήτων για την Κοινωνική Καινοτομία (ΕΚΚΚ), ανάπτυξη συνεργασιών και δικτύωση του ΕΚΚΚ σε διεθνές επίπεδο	Δράση 26α: Ενίσχυση των δράσεων της Κοινωνικής Καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο	ΜΕΣΟΠΡΟΒΛΕΪΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ		1. Ανάπτυξη αλυσιδών αξίας φορέων Κ.Α.Λ.Ο. με βιομηχανικές επιμερίσεις (industrial symbiosis)	2. Έλεγχος φορολογικής νομιμότητας και αξιολόγηση δυναμικών κινήτρων στον τομέα της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης	3. Θεσπίση προβλέψεων για την ενταξη των εκπροσώπων της Κ.Α.Λ.Ο. στην ΟΣΕ	4. Σχεδιασμός και παροχή επιμόρφωσης για τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. ώστε να βελτιωθούν οι επιχειρηματικές τους καινοτητές και οι ικανότητες για δραστηριοποίηση τους στην αγορά	5. Ολοκληρωμένες δράσεις για την προσαγωγή της Κ.Α.Λ.Ο. σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με έμφαση στις διαπεριφερειακές ή/και διασυνοριακές ανταλλαγές και τα δίκτυα	6. Ανάπτυξη μηχανισμοί σφρατοδότησης των επιχειρημάτων Κ.Α.Λ.Ο. στη βάση των προβλέψεων του Σχεδίου Δράσης της Ε.Ε.	7. Διορυφός οργανισμός Κοινωνικής Οικονομίας	μεγάλη συνάφεια	μικρή συνάφεια	όχι συνάφεια

9 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

9.1 Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής

Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Στηρίζεται στη διαδικασία διαβούλευσης που διεξάγεται από τους κοινωνικούς εταίρους συνήθως χωρίς την παρέμβαση του κράτους. Περιλαμβάνει τις συζητήσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, τις κοινές ενέργειές τους και τις τυχόν διαπραγματεύσεις τους, καθώς και τις συζητήσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και των κρατικών οργάνων. Η κεντρική θέση που κατέχει η έννοια του κοινωνικού διαλόγου ενσωματώνεται στο σχεδιασμό και τη λειτουργία του μηχανισμού για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας ενώ αποτελεί και βασική διαδικασία του Συστήματος Διακυβέρνησής της.

Το ίδιο το Σύστημα Διακυβέρνησης του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. είναι επίσης κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη της Στρατηγικής, καθώς ο αριθμός των εμπλεκόμενων φορέων είναι σημαντικός και ο βαθμός εμπλοκής διαφορετικός. Η δομή και η ποιότητα της διακυβέρνησης είναι βασικοί παράγοντες που θα καθορίσουν το σχεδιασμό και την επιτυχία εφαρμογής της Στρατηγικής. Για το λόγο αυτό, και για την ανάλυση του οικείου Συστήματος Διακυβέρνησης θα πραγματοποιηθούν οι ακόλουθες ενέργειες:

1. Καταγραφή όλων εμπλεκόμενων/ενδιαφερόμενων φορέων του ρόλου και των αρμοδιοτήτων τους
2. Περιγραφή των σχέσεων των φορέων και των πιθανών επικαλύψεων ή εφαρμοσμένων συνεργασιών
3. Ανάλυση της εμπλοκής των συμμετεχόντων σε θεσμικά όργανα και επιτροπές που σχετίζονται με την εφαρμογή της Στρατηγικής αλλά και τη λήψη απόφασης
4. Καθορισμός των απαιτήσεων πληροφορίας που απαιτεί η εφαρμογή της Στρατηγικής
5. Καθορισμός διαδικασιών επικοινωνίας, ανάληψης ενεργειών, λήψης απόφασης

Σε συνέχεια των ανωτέρω, για την επίτευξη των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής καθορίζεται το Σύστημα Διακυβέρνησης στο οποίο συμμετέχουν ως επιτελικός φορέας σχεδιασμού η **Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων** και οι αναφερόμενοι σε κεντρικό επίπεδο φορείς:

- Η Γενική Γραμματεία Ενίσχυσης της Απασχόλησης
- Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμησης της Φτώχειας
- Η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΚΤ
- Η Ειδική Υπηρεσία Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

- Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Δράσεων ΕΚΤ

καθώς και εκπρόσωπος των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. που θα καθορισθεί προς αυτό, με πρωτοβουλία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, με διαβούλευση με το πεδίο και τους εκπροσώπους του.

Την ενεργοποίηση, συντονισμό και λειτουργία του Συστήματος Διακυβέρνησης της Στρατηγικής έχει η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. ως ο καθ' ύλην αρμόδιος φορέας για τον συντονισμό και την παρακολούθηση των πολιτικών σχετικά με την Κοινωνική Οικονομία σε εθνικό επίπεδο. Σε όλα τα επίπεδα και όργανα διακυβέρνησης της Στρατηγικής διασφαλίζεται η συμμετοχή και η διαβούλευση με εκπροσώπους των Οργανισμών Κοινωνικής Οικονομίας και της Κοινωνίας των Πολιτών.

Σε επίπεδο υλοποίησης και εφαρμογής ανά πυλώνα (Στρατηγικό Στόχο) της Στρατηγικής στο σύστημα διακυβέρνησης συμμετέχουν (πλέον των ανωτέρω) τα εμπλεκόμενα υπουργεία (ως φορείς άσκησης τομεακής πολιτικής και φορείς υλοποίησης) και οι υπηρεσίες, φορείς, οργανισμοί που από αυτά ορίζονται (ως φορείς υλοποίησης).

Ειδικότερα, η λειτουργία του Συστήματος Διακυβέρνησης θα έχει ως αντικείμενο:

- το συντονισμό και την παρακολούθηση των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης και αναθεώρησης τόσο του Σχεδίου Δράσης όσο και του Οδικού Χάρτη για την υλοποίηση της Στρατηγικής,
- το συντονισμό των διαδικασιών διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς που συμμετέχουν στο σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση,
- τη διαμόρφωση εδάφους διαλόγου για την αποτελεσματικότερη και ουσιαστικότερη εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης,
- την ενεργοποίηση και το συντονισμό των υποστηρικτικών διαδικασιών για την ωρίμανση δράσεων,
- την υποστήριξη στην ανάπτυξη και λειτουργία άτυπων δικτύων και μηχανισμών εξειδίκευσης των σχετικών δράσεων
- τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αναγκαία πληροφόρηση προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και δικαιούχους,
- την εισαγωγή διαδικασιών περιοδικής επικαιροποίησης των αναγκών που ανακύπτουν σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις,
- τη διαμόρφωση πλαισίου συλλογής στοιχείων και πληροφοριών για την παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης των επιμέρους δράσεων, την αποτίμηση και αξιολόγηση των υλοποιούμενων δράσεων και την εκτίμηση του αντίκτυπου τους και μέσω συστήματος δεικτών,
- την ανατροφοδότηση και τη συμβολή στον ανασχεδιασμό και την προσαρμογή των προγραμματιζόμενων δράσεων στις ιδιαιτερότητες που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση,

- την αξιοποίηση των δεδομένων στη διερεύνηση των συνιστωσών της βιωσιμότητας των δράσεων που άπτονται χρηματοδότησης από Εθνικούς Πόρους,
- τη συνδυαστική αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης για τη μεγιστοποίηση της συνέργειας και της στόχευσης στην υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής.

Οι βασικές υποθέσεις πάνω στις οποίες προτείνεται να αναπτυχθεί το σύστημα είναι:

- η μεγιστοποίηση της δυνατότητας κινητοποίησης και ενεργού συμμετοχής των εμπλεκόμενων στο Σχέδιο Δράσης φορέων και Υπηρεσιών,
- η αποφυγή αύξησης της πολυπλοκότητας στο σύστημα διακυβέρνησης,
- η αποφυγή των επικαλύψεων στις αρμοδιότητες,
- η αξιοποίηση υφιστάμενων οργάνων και δομών,
- η αξιοποίηση της υφιστάμενης εμπειρίας, θετικής και αρνητικής,
- η πολλαπλασιαστικότητα της συνέργειας των διατιθέμενων πόρων.

Υπό το πρίσμα αυτό, προτείνεται η δομή ενός ολοκληρωμένου συστήματος διακυβέρνησης με πέντε διακριτά επίπεδα λειτουργιών (ακολουθούν το 'κύκλο ζωής' της πολιτικής):

1. Διαβούλευση,
2. Αναγνώριση στρατηγικών επιδιώξεων και εξειδίκευση πολιτικών-λεπτομερής σχεδιασμός
3. Εφαρμογή της στρατηγικής
4. Παρακολούθηση της στρατηγικής/Αξιοποίηση της διαθέσιμης τεκμηρίωσης και διάγνωση/ Ανατροφοδότηση
5. Αξιολόγηση

Τα όργανα που προβλέπεται να εμπλέκονται στο Σύστημα Διακυβέρνησης είναι:

1. Συντονιστική Επιτροπή

Η Συντονιστική Επιτροπή αποτελείται από 7 μέλη. Ασκεί τις αρμοδιότητες:

- συντονισμού και παρακολούθησης των διαδικασιών σχεδιασμού, υλοποίησης και αναθεώρησης τόσο του Σχεδίου Δράσης όσο και του Οδικού Χάρτη για την υλοποίηση της Στρατηγικής
- συντονισμού των διαδικασιών διαβούλευσης με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς που συμμετέχουν στο σχεδιασμό, τη χρηματοδότηση και την υλοποίηση
- υποστήριξης στην ανάπτυξη και λειτουργία άτυπων δικτύων και μηχανισμών εξειδίκευσης των σχετικών δράσεων
- διευκόλυνσης της πρόσβασης στην αναγκαία πληροφόρηση προς όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και δικαιούχους
- περιοδικής επικαιροποίησης των αναγκών που ανακύπτουν σε σχέση με τις στρατηγικές επιδιώξεις
- ανατροφοδότησης και προσαρμογής της Στρατηγικής στις ιδιαιτερότητες που ανακύπτουν κατά την υλοποίηση
- τη συνδυαστική αξιοποίηση πηγών χρηματοδότησης για τη μεγιστοποίηση της συνέργιας και της στόχευσης στην υλοποίηση των δράσεων της Στρατηγικής

Δύο από τα 7 μέλη της Επιτροπής είναι εκπρόσωποι εγχειρημάτων της Κ.Α.Λ.Ο.

2. Θεματικές Ομάδες Εργασίας

Οι Θεματικές Ομάδες Εργασίες συστήνονται και λειτουργούν ανά πυλώνα της Στρατηγικής. Παρέχουν επιστημονική καθοδήγηση σε ζητήματα που άπτονται του σχεδιασμού και της ωρίμανσης του πλαισίου εφαρμογής (ενδεικτικά: Ομάδα αναθεώρησης του θεσμικού πλαισίου). Σε όλες τις Θεματικές Ομάδες Εργασίας συμμετέχουν εκπρόσωποι εγχειρημάτων της Κ.Α.Λ.Ο.

Τα ανωτέρω όργανα συστήνονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών υποθέσεων και Ανάπτυξης.

9.2 Μηχανισμός Παρακολούθησης

Ανά διετία συντάσσεται η αντίστοιχη Έκθεση Προόδου της Στρατηγικής από τη Διεύθυνση Κ.Α.Λ.Ο. Η παρακολούθηση αφορά στην πρόοδο υλοποίησης της επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής και της προόδου υλοποίησης των οικείων παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης. Η Διεύθυνση συλλέγει στοιχεία τόσο από τις

αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς που αναφέρονται στο Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής, όσο και από επιμέρους στοιχεία φορέων που δύναται να τηρούν στοιχεία (βλέπε ΜΗΤΡΩΟ ΦΟΡΕΩΝ Κ.ΑΛ.Ο, ΟΠΣ, ΕΛΣΤΑΤ, κλπ.).

Η Έκθεση Προόδου περιλαμβάνει αναφορά:

- στην πρόοδο επίτευξης των στόχων της Στρατηγικής,
- στην πρόοδο υλοποίησης των δράσεων της Στρατηγικής,
- στην αναγνώριση προβλημάτων που παρουσιάστηκαν κατά την υλοποίηση και του τρόπου επίλυσής τους,
- στον τρόπο με τον οποίο οι παρατηρήσεις της διαβούλευσης με τα ανωτέρω όργανα λήφθηκαν υπόψη για τη βελτίωση της υλοποίησης.

Η Έκθεση Προόδου υποβάλλεται ανά δύο (2) έτη στον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και παρουσιάζεται στην Μόνιμη Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής.

9.3 Πλαίσιο Αξιολόγησης της Εθνικής Στρατηγικής

Η αξιολόγηση της Εθνικής Στρατηγικής είναι εξωτερική, ενώ αρμόδια για τις σχετικές απαιτούμενες ενέργειες είναι η Διεύθυνση Κ.ΑΛ.Ο. Η εξωτερική αξιολόγηση της Στρατηγικής προβλέπεται να διενεργηθεί σε δύο περιόδους: το 2024 (1^η ενδιάμεση αξιολόγηση) και το 2027 (expost αξιολόγηση).

Στόχος της εξωτερικής αξιολόγησης είναι η διερεύνηση της συνεισφοράς της Στρατηγικής στις επιδιωκόμενες αλλαγές σχετικά με την ανάπτυξη του οικοσυστήματος της ΚΟ. Επίσης, στόχος της αξιολόγησης είναι:

1. η επιβεβαίωση, η ανάλυση και η αποτίμηση των αιτιών για τις οποίες τα αποτελέσματα της Στρατηγικής επιτυγχάνονται ή αποκλίνουν,
2. ο καθορισμός των αναγκαίων διορθωτικών παρεμβάσεων που θα διασφαλίσουν την επίτευξη των στόχων.

Τα βασικά ερωτήματα που θα απαντηθούν στις εκθέσεις αξιολόγησης θα αφορούν α) στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας υλοποίησης, β) στην αποτίμηση της συνεχιζόμενης ορθότητας και συνέπειας της Στρατηγικής και γ) στην εκτίμηση των επιπτώσεων από την υλοποίηση των παρεμβάσεων του Σχεδίου Δράσης της.

Οι εκθέσεις αξιολόγησης δημοσιοποιούνται με ευθύνη της Διεύθυνσης σε όλους τους φορείς που συμμετέχουν στο Σύστημα Διακυβέρνησης της Στρατηγικής. Οι εκθέσεις τροφοδοτούν τη λήψη αποφάσεων σχετικά με βελτιωτικές προσαρμογές τόσο στο σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των δράσεων.

9.4 Πηγές χρηματοδότησης της Εθνικής Στρατηγικής

Η χρηματοδότηση των μέτρων και επιμέρους δράσεων της Στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί πρωτίστως από εθνικούς και ενωσιακούς πόρους. Για την υλοποίηση των δράσεων που προκαλούν δαπάνη, θα αξιοποιηθούν, τόσο οι πόροι του τακτικού προϋπολογισμού και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων, όσο και οι πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) 2014-2020 και 2021-2027.

Η συμπληρωματικότητα των δράσεων που περιλαμβάνονται στην παρούσα Στρατηγική αποτελεί εγγύηση της βέλτιστης αποτελεσματικής και αποδοτικής αξιοποίησής τους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των μέτρων και δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας Εθνικής Στρατηγικής, ενδεικτικά, μπορεί να αποτελέσουν οι κάτωθι:

- Εθνικοί πόροι τόσο στο πλαίσιο του τακτικού προϋπολογισμού όσο και στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (πόροι τακτικού προϋπολογισμού εμπλεκόμενων Υπουργείων).
- Πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων 2014-2020 και 2021-2027 (ΕΔΕΤ και ιδίως Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ΕΚΤ+, πόροι του ΤΑΑ, πόροι του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης).
- Πόροι που διατίθενται στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ –Ε.Α.Α. Grants).
- Ιδιωτικοί πόροι οι οποίοι μπορεί να προέρχονται από τη διαχείριση κληροδοτημάτων, Διεθνείς Οργανισμούς.

Σημειώνεται ότι για την υλοποίηση της Εθνικής Στρατηγικής θα πρέπει να προβλεφθούν και δράσεις στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η διαχείριση του προϋπολογισμού της Στρατηγικής διέπεται από τις ακόλουθες αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης:

α. Αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

β. Αρχή της υπευθυνότητας και της λογοδοσίας.

γ. Αρχή της διαφάνειας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: Ταυτότητα Έρευνας Πεδίου

Κατά την επικαιροποίηση του Σχεδίου Δράσης για την κοινωνική οικονομία και καινοτομία, διεξάχθηκε έρευνα της τρέχουσας κατάστασης της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Ελλάδα. Πραγματοποιήθηκε έρευνα γραφείου και διαβούλευση με το πεδίο (έρευνα πεδίου), ώστε να αποκτηθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα της Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και ίσως λύσεις προτεινόμενες από τους ίδιους τους εμπλεκόμενους φορείς. Οι πληροφορίες που αντλήθηκαν (ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα) συμβάλλουν στην επικύρωση του Σχεδίου Δράσης και τη διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων για την περαιτέρω ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και καινοτομίας.

Έρευνα Γραφείου

Η Δ/ση Κ.Α.Ο. είναι πηγή εμπειριστατωμένων πληροφοριών για τον τομέα της κοινωνικής οικονομίας και καινοτομίας (δεδομένα για την τρέχουσα κατάσταση στον τομέα, εκθέσεις, μελέτες, κλπ.), και μεγάλο μέρος του υλικού είναι αναρτημένο στις ιστοσελίδες του Υπ. Εργασίας.

Διαπιστώνεται ότι υπάρχει ικανοποιητικός όγκος υλικού διαθέσιμος σχετικός με την Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα: πηγές συμπεριλαμβάνουν δημοσιεύσεις φορέων Κ.Α.Ο., ακαδημαϊκές μελέτες, αρθρογραφία, μελέτες ερευνητών όπως και αναφορές/εκθέσεις έργων και προγραμμάτων που υλοποιήθηκαν στον τομέα αυτό στη χώρα (στα ελληνικά αλλά και στην αγγλική γλώσσα).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελούν σημαντική πηγή πληροφοριών για την κοινωνική οικονομία και καινοτομία και τις δυνητικές μελλοντικές εξελίξεις στον τομέα, ενίοτε με συγκεκριμένες αναφορές και μελέτες για την τρέχουσα κατάσταση στον τομέα στην Ελλάδα. Οι ιστοσελίδες άλλων διεθνών οργανισμών (π.χ. ΟΟΣΑ, ΟΗΕ, κ.α.) επίσης διαθέτουν πολλές πληροφορίες για το γενικότερο πλαίσιο της Κ.Α.Ο.

Έρευνα Πεδίου

Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη του οικοσυστήματος Κ.Α.Ο. στην Ελλάδα. Στάλθηκαν προσκλήσεις στους σχετικούς φορείς/οργανώσεις, ορίστηκαν συναντήσεις είτε δια ζώσης είτε διαδικτυακά, και διεξάχθηκαν οι συζητήσεις κατά το διάστημα 9/2022-10/2022.

Ολοκληρώθηκαν συνολικά 41 συνεντεύξεις με αντιπροσώπους των ακόλουθων τύπων φορέων/οργανώσεων που εμπλέκονται στον τομέα Κ.Α.Ο.:

- Κρατικοί φορείς:
 - Υπουργικό επίπεδο (συμπ. ΕΥΔ Ε.Π. Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία (ΕΠΑΝΕΚ), Διαχειριστική Αρχή (Ειδική Γραμματεία ΕΣΠΑ), κ.α.),
 - Περιφερειακές αρχές,
 - ΟΤΑ Β' βαθμού, ΟΤΑ Α' βαθμού,

- ευρύτερος δημόσιος τομέας (π.χ. Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), ΔΥΠΑ),
- Κέντρα Στήριξης Κ.ΑΛ.Ο.
- Ιδρύματα
- Επιταχυντές
- Κοιν.Σ.Ε.Π.
- Κοι.Σ.Π.Ε.
- ΑΜΚΕ
- Συνεταιρισμοί Εργαζομένων
- ΕΠΑΝΟΔΟΣ Ν.Π.Ι.Δ.
- Ενώσεις φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Ακαδημαϊκά / Ερευνητικά ιδρύματα
- Σύμβουλοι Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) και Κ.ΑΛ.Ο.

Οι συμμετοχικές, μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις συμβάλλουν στην υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ΣΒΑ (Sustainable Development Goals SDGs) του ΟΗΕ σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς οι δραστηριότητες της ΚΟ καταπολεμούν τη φτώχεια, οδηγούν σε αειφόρες πόλεις και κοινότητες, στην υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση και στη βιώσιμη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών.

Το πρόσφατο Position Paper του Inter-Agency Task Force on Social and Solidarity Economy του ΟΗΕ (2022) αναλύει τη σημασία της Κ.ΑΛ.Ο. στην επίτευξη όλων των ΣΒΑ.²⁸

ΣΒΑ1 – Μηδενική πείνα ΣΒΑ2 – Μηδενική φτώχεια	Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. είναι καταλύτες στην κοινωνική διαμόρφωση μέσω της ενίσχυσης των παραγωγικών ικανοτήτων των ευάλωτων και ευπαθών ομάδων και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών στα οποία έχουν πρόσβαση, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη των Στόχων. Η Κ.ΑΛ.Ο. αποφέρει οφέλη που σχετίζονται όχι μόνο με τη φτώχεια και την επισιτιστική ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένου του εισοδήματος, των περιουσιακών στοιχείων όπως η γη και της πρόσβασης σε τρόφιμα και την κοινωνική προστασία, αλλά και δημιουργεί πρόσφορες συνθήκες που διευρύνουν τις επιλογές των ανθρώπων.
ΣΒΑ 3 - Καλή υγεία και ευημερία ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση	Είτε μέσω της άμεσης παροχής υπηρεσιών είτε μέσω της αντιμετώπισης των κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων που καθορίζουν την υγεία και την εκπαίδευση, η Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να διαδραματίσει βασικό ρόλο στην επίτευξη των ΣΒΑ, με στόχο τη διασφάλιση υγείας για όλους, ποιοτικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς και ευκαιριών διά βίου μάθησης.
ΣΒΑ 5- Ισότητα των φύλων ΣΒΑ 10 – Λιγότερες ανισότητες	Αυτοί οι ΣΒΕ αφορούν θέματα ανισότητας, όπου έχει γίνει η λιγότερη πρόοδος στα τελευταία έτη. Μέσω της απασχόλησης και της βελτιωμένης πρόσβασης σε οικονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες, η Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπίσει πολλαπλές μορφές «οριζόντιας» ανισότητας, που σχετίζονται με την εθνικότητα, τη φυλή, τη θρησκεία, το φύλο και την ηλικία, όπως καθώς και «κάθετης» ανισότητας που σχετίζεται με το εισόδημα και τον πλούτο. Ο ΣΒΑ 10 επίσης αναφέρεται στην κατάσταση των μεταναστών και των ανθρώπων που εκτοπίζονται βίαια από τις πατρίδες τους.

²⁸ Advancing the 2030 Agenda through the Social and Solidarity Economy, 2022, έκδοση του ILO

ΣΒΑ 8 – Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη ΣΒΑ 9 – Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	Η επίτευξη των στόχων των ΣΒΑ θα οδηγήσει στην αλλαγή των προτύπων οικονομικής ανάπτυξης που χαρακτηρίζονται από περιβαλλοντική καταστροφή, αυξανόμενη ανισότητα και επισφαλή απασχόληση. Οι στόχοι των ΣΒΑ 8 και 9 και σχετίζονται με τη δημιουργία απασχόλησης, τη μετάβαση από την άτυπη οικονομία, την καινοτομία και την εκβιομηχάνιση χωρίς αποκλεισμούς και με βιωσιμότητα. Άλλοι στόχοι ΣΒΑ είναι επίσης σημαντικοί, πχ. εκείνοι που σχετίζονται με τους ΣΒΑ 1, 3, 5 και 16, όπως της κοινωνικής προστασίας (1.3), της καθολικής υγειονομικής κάλυψης (3.8), των διακρίσεων κατά των γυναικών (5.2) και του κοινωνικού διαλόγου (16.6, 16.7).
ΣΒΑ 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση ΣΒΑ 11 - Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	Συνεταιρισμοί, κοινωνικές επιχειρήσεις και φορείς Κ.ΑΛ.Ο. διαθέτουν σημαντικές δυνατότητες για την οικοδόμηση βιώσιμων πόλεων και οικισμών και την εξασφάλιση μεγαλύτερης κυκλικότητας στην οικονομία.
ΣΒΑ 7 – Φτηνή και καθαρή ενέργεια ΣΒΑ12 – Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή ΣΒΑ13 – Δράση για το κλίμα	Η βιώσιμη ανάπτυξη και η προστασία του πλανήτη βασίζονται στην αλλαγή των προτύπων της κατανάλωσης και παραγωγής. Αυτός είναι ο κεντρικός σκοπός του ΣΒΑ 12, στον οποίο συνεισφέρουν και οι ΣΒΑ 7 και 13. Η Κ.ΑΛ.Ο. έχει πολλά να προσφέρει στις προσπάθειες ανάπτυξης της πράσινη οικονομίας και της «δίκαιης μετάβασης». Ο ρόλος της Κ.ΑΛ.Ο. στις αλλαγές προς μια πιο πράσινη οικονομία, και η εμπλοκή των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. στις διαδικασίες ανάπτυξης πολιτικής είναι πολύ σημαντικοί παράγοντες αυτών των ΣΒΑ, καθώς ο τρόπος λειτουργίας των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. χαρακτηρίζεται από ελάχιστη επιβάρυνση στο περιβάλλον (light environmental footprint).
ΣΒΑ 14 – Ζωή στο νερό ΣΒΑ 15 – Ζωή στη στεριά	Τα φυσικά συστήματα δεν επιβάλλουν απλώς όρια στην οικονομική και κοινωνική ζωή που πρέπει να διαχειριστούν. Αντιθέτως, τα κοινωνικά και φυσικά συστήματα είναι ενσωματωμένα το ένα στο άλλο, κάτι που απεικονίζεται στις δραστηριότητες και μορφές οργάνωσης της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτή η προοπτική δημιουργεί νέες δυνατότητες για την επίτευξη δίκαιων μεταβάσεων, καθώς επικεντρώνεται όχι μόνο στην αξία της φύσης για τις οικονομικές δραστηριότητες, αλλά και στις αξίες που σχετίζονται με τις διαπροσωπικές σχέσεις και τις σχέσεις μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών, που αντιπροσωπεύουν την Κ.ΑΛ.Ο.
ΣΒΑ 16 – Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί ΣΒΑ 17 - Συνεργασία για τους στόχους	Μια σημαντική εξέλιξη των τελευταίων δύο δεκαετιών είναι η εμφάνιση χωρών όπου οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις και οι μεταρρυθμίσεις δημόσιας πολιτικής έχουν τοποθετήσει την Κ.ΑΛ.Ο. πιο κεντρικά ως μέσο εφαρμογής της Ατζέντας 2030, και επίτευξης των ΣΒΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: Ανάλυση SWOT

α) Θεσμικό/Ρυθμιστικό πλαίσιο

Πρόσφατη μελέτη²⁹ δείχνει ότι παρά τις καλές προθέσεις, ο Ν. 4430/2016 δεν έχει καταφέρει να ενώσει τις διαφορετικές νομικές οντότητες, που απαρτίζουν τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. σε ένα κοινό πλαίσιο, για δύο κυρίως λόγους: (α) υπάρχει εσωτερική απόκλιση του ν.4430/2016 σχετικά με τις διαφορετικές διατάξεις των νομικών προσώπων που αυτομάτως θεωρούνται φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και άλλων νομικών προσώπων που δικαιούνται το νομικό καθεστώς φορέα Κ.ΑΛ.Ο., και (β) υπάρχει εξωτερική απόκλιση μεταξύ των κριτηρίων που επιβάλλει ο Ν. 4430/2016 και των νομικών πλαισίων άλλων νομικών προσώπων που ανήκουν στην παραδοσιακή Κ.ΑΛ.Ο. (ενώσεις, ΑΜΚΕ, αγροτικοί συνεταιρισμοί). Αυτό οδηγεί στην απόκλιση νομικών οντοτήτων από την Κ.ΑΛ.Ο., συμβάλλοντας στη διάσπαση του χώρου. Εκτός από την ανάγκη εναρμόνισης της νομοθεσίας με διεθνείς αρχές της Κ.Ο., είναι σημαντικό να αναθεωρηθεί το νομικό πλαίσιο στην Ελλάδα ώστε να ανανεωθεί το ενδιαφέρον και να προστατευθούν οι ιδιαιτερότητες των συνεταιριστικών επιχειρηματικών μοντέλων. Το ζητούμενο είναι οι φορείς και τα δίκτυα Κ.ΑΛ.Ο. να ευδοκιμήσουν, να δημιουργήσουν αυτόνομους μηχανισμούς παρακολούθησης και να ενισχυθεί ο διάλογος σχετικά με τις αξίες, τις αρχές και τις επιχειρησιακές κατευθυντήριες γραμμές τους μέσα από διαδικασίες δημοκρατικής διαβούλευσης.

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Υπάρχει ήδη ένας νόμος (Ν. 4430/2016) που αφορά την κοινωνική οικονομία, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει σαν βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω νομοθεσίας.
- Επιτυχία του ισχύοντος νόμου η υλοποίηση των Κέντρων Στήριξης, τα οποία κατά γενική ομολογία των εμπλεκόμενων στην Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αρκετά βοηθητική δράση.
- Οι φορείς της Κ.ΑΛ.Ο. έχουν εμπειρική γνώση της πρακτικής εφαρμογής του υπάρχοντος νόμου, και μπορούν να συμμετέχουν εποικοδομητικά σε διάλογο πάνω στην περαιτέρω εξέλιξη της νομοθεσίας.
- Σε σύγκριση με προηγούμενα χρόνια, οι γνώσεις για τον χώρο της κοινωνικής οικονομίας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, είναι ευρύτερες (δημοτικές αρχές, εφορία, ΕΦΚΑ, κλπ). Οι πρώτες ΚΟΙΣΠΕ που ιδρύθηκαν, άνοιξαν το δρόμο για τους μετέπειτα οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο..

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Ο Ν. 4430/2016 υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα ενώ ταυτόχρονα σε σημεία του διαπιστώνονται ασάφειες στην ερμηνεία και την εφαρμογή του. Σαν αποτέλεσμα, ο νόμος είναι συχνά μη λειτουργικός για τα ενεργά μέλη της Κ.ΑΛ.Ο και επιδρά περιοριστικά στη λειτουργία του οικοσυστήματος.

²⁹ Legal Provisions for Social and Solidarity Economy Actors. The Case of Law 4430/2016 in Greece, Adam Sofia, Heinrich Boell Foundation, Hellenic Open University, 2019

- Έχει ουσιαστικά ενεργοποιηθεί μερίδα διατάξεων που προβλέπει ο νόμος, ενώ ορισμένες σε πλήρη ενεργοποίηση και εφαρμογή δυσχεραίνουν τη λειτουργία των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. και δρουν περιοριστικά, όπως ο αριθμός των μελών που ορίζει ο νόμος, τα έσοδα από το δημόσιο, κλπ. Επίσης, προβλέψεις του νόμου για τη χρηματοδότηση των εγχειρημάτων, όπως το Ταμείο Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας, δεν έχουν ενεργοποιηθεί.
- Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.Α.Λ.Ο. οι οποίοι συχνά λειτουργούν με περιορισμένους πόρους. Οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη λειτουργία των φορέων Κ.Α.Λ.Ο. είναι ενίοτε χρονοβόρες και φαίνονται περίπλοκες για τους φορείς Κ.Α.Λ.Ο., αποθαρρύνοντας την εφαρμογή τους. Χωρίς ελάφρυνση της γραφειοκρατίας, φορείς Κ.Α.Λ.Ο. που δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις.
- Μερίδα δημόσιων υπηρεσιών (π.χ. τμήματα προμηθειών) δεν έχουν απαραίτητες γνώσεις σχετικά με το καθεστώς των οργανισμούς της Κ.Α.Λ.Ο., ούτε σε βάθος κατανόηση του χώρου της κοινωνικής οικονομίας. Αυτό δυσκολεύει τη συνεργασία τους με φορείς Κ.Α.Λ.Ο. Για παράδειγμα, τα κριτήρια συμμετοχής σε δημόσιους διαγωνισμούς αναφέρονται σε συμβατικές επιχειρήσεις και δεν λαμβάνεται υπόψιν ότι οι επιχειρήσεις της Κ.Α.Λ.Ο. έχουν άλλα κριτήρια αξιολόγησης της λειτουργίας και της βιωσιμότητάς τους.
- Παρατηρούνται ελλείψεις όσον αφορά τους ελέγχους που θα έπρεπε να γίνονται.
- Έχει δοθεί όλη η προσοχή στον κοινωνικό σκοπό και τα κοινωνικά αποτελέσματα της Κ.Α.Λ.Ο. και λιγότερο στην «επιχειρηματικότητα» των οργανισμών.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Το πεδίο έχει προετοιμάσει έναν νόμο-πλαίσιο που να αφορά όλες τις μορφές Κ.Α.Λ.Ο., και η Δ/ση Κ.Α.Λ.Ο. του Υπουργείου έχει επίσης προετοιμάσει προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο. Δηλαδή, υπάρχουν οι προϋποθέσεις να ξεκινήσει άμεσα νέος διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του σχετικού νόμου.
- Θα ήταν εποικοδομητικό να εξεταστεί η μεθοδολογία συμπερίληψης των μη-κυβερνητικών οργανισμών (ΜΚΟ) στον χώρο της κοινωνικής οικονομίας, καθώς συχνά πληρούν τα κριτήρια μιας 'κοινωνικής επιχείρησης' και προσφέρουν έργο προς όφελος της κοινωνίας.
- Το Υπ. Εργασίας μπορεί, βασισμένο στην εμπειρία που έχει σε κοινωνικά θέματα, και σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης το οποίο έχει εμπειρία στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας ως μέσου επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων. Οι περιφέρειες επίσης μπορούν να συνδράμουν προς αυτό.
- Να εξεταστούν οι προϋποθέσεις που θα επιτρέψουν διαφορετικές νομικές μορφές να μπορούν να αναγνωριστούν ως φορείς Κ.Α.Λ.Ο. (να μην απαιτείται να περιβληθεί στον νομικό τύπο του συνεταιρισμού). Μεγαλύτερη εμπλοκή του Υπ. Ανάπτυξης στον τομέα της Κ.Α.Λ.Ο. -μία αντίστοιχη διεύθυνση κοινωνικής επιχειρηματικότητας με ρητά καθιερωμένες αρμοδιότητες. Προτείνεται αυτόνομο θεσμικό πλαίσιο για την κοινωνική καινοτομία και παράλληλη ή διακριτή Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Καινοτομία σε πλήρη συνάφεια με την Στρατηγική για την Κ.Α.Λ.Ο..

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Η πολύ μεγάλη ποικιλία των επιχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (ως προς τη νομική τους μορφή, τον τομέα δραστηριότητας, ακόμα και το μέγεθος, τη γεωγραφική εμβέλεια, τον κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας.
- Οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. αδυνατούν να συμμετέχουν σε ενώσεις (οποιουδήποτε βαθμού) λόγω έλλειψης χρόνου/ανθρώπινων πόρων, και λόγω του περίπλοκου τοπίου που αντιλαμβάνονται. Χωρίς δυναμικές και συλλογικές ενώσεις, καθυστερεί η ωρίμανση του οικοσυστήματος.
- Η μεταβλητότητα συνθηκών (π.χ. συχνές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο) αποτελεί απειλή για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, καθώς δύναται να περιορίσει τη δυνατότητα δυναμικής προσαρμογής του μακροχρόνιου σχεδιασμού των φορέων ΚΑΛΟ.

β) Χρηματοδοτικά Εργαλεία

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Ακολουθώντας τη στρατηγική της ΕΕ, υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα. Επίσης, ενθαρρύνονται οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις.
- Υπάρχει εμπειρία στην χρηματοδότηση συγκεκριμένων τύπων επιχειρήσεων με ειδικές ανάγκες (π.χ. τις ΜΜΕ). Η εμπειρία αυτή θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ώστε να σχεδιαστούν μέτρα/προϊόντα/εργαλεία για την χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., ανταποκρινόμενα στις ανάγκες τους και στις οικονομικές τους δυνατότητες.
- Ορισμένες Περιφέρειες έχουν ενεργά ενθαρρύνει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, λειαιώνοντας την πρόσβαση των φορέων της Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδοτήσεις (π.χ. Περιφέρεια Δυτ. Ελλάδας, Ηπείρου, Δυτ. Μακεδονίας). Οι εμπειρίες αυτών των Περιφερειακών αρχών μπορούν να θεωρηθούν παραδείγματα καλών πρακτικών για άλλες περιοχές.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Τα κοινωφελή ιδρύματα συχνά δεν κάνουν δωρεές σε οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο., διότι αυτοί δεν εμπίπτουν στους επωφελούμενους όπως ορίζονται από τα καταστατικά των ιδρυμάτων.
- Υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά την συμπερίληψη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. στα εθνικά προγράμματα χρηματοδότησης.
- Τα δημόσια στελέχη συχνά δεν έχουν την κατάλληλη γνώση να εξυπηρετήσουν τις αιτήσεις των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. για χρηματοδότηση (είτε μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης, είτε μέσω δημόσιων συμβάσεων, που κυριαρχεί η ανάθεση σε ιδιωτικές εταιρείες).
- Οι ασάφειες του θεσμικού πλαισίου λειτουργούν επίσης περιοριστικά προς αυτό.
- Οι τράπεζες δεν αναγνωρίζουν τον επιχειρηματικό χαρακτήρα των ΚοινΣΕπ.

- Η έρευνα πεδίου ανέδειξε διαφορετικές ανάγκες χρηματοδότησης: για λειτουργικές δαπάνες, για έξοδα έργου (επιχορηγήσεις), για εγγυήσεις, για κεφάλαια κίνησης, για φοροαπαλλαγές/φορο-ελαφρύνσεις, επιχορηγήσεις δημιουργίας θέσεων εργασίας σε άτομα από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, κ.α. Παρατηρείται έλλειψη θεσμικού πλαισίου για την εισαγωγή της λογικής της 'προσαρμοστικής χρηματοδότησης' (adaptive funding).
- Δεν υπάρχει ακόμα ωριμότητα στην Ελλάδα για να αναπτυχθεί impact fund.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν θα ήθελαν να διαμορφωθεί ένας τομέας εξαρτημένος από κρατικές επιδοτήσεις, καθώς αντιλαμβάνονται τη σημασία της ανεξαρτησίας/αυτονομίας στην κοινωνική οικονομία. Υπάρχει αγωνία να βρεθούν εναλλακτικές σταθερά ανοικτές διαδικασίες πρόσβασης σε (συγ)χρηματοδότηση για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Εναλλακτικά εργαλεία που στήνονται εντός οικοσυστήματος για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. και έχουν ανάγκη για στήριξη υπάρχουν (π.χ. co-fund: <https://co-fund.gr/>)
- Μέσω του διαγωνισμού Green Ideas Greece (<https://greenideasgreece.org/green-ideas-greece-2021-gr-1st-stage/>) με συνδιοργανωτή το HIGGS, δίνονται χρηματοδοτήσεις κυρίως σε Κοιν.Σ.Επ.
- Το μοντέλο των μικροχρηματοδοτήσεων μπορεί να μελετηθεί και να επεκταθεί.
- Τα Κέντρα Στήριξης να συνεχίσουν και να ενδυναμωθούν ως μία έμμεση μορφή χρηματοδότησης του πεδίου.
- Η μικρή απορρόφηση των κονδυλίων που δυνητικά αφορούν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. δεν σημαίνει ότι το πεδίο είναι ανώριμο και δεν μπορεί να αξιοποιήσει την οικονομική βοήθεια που διατίθεται. Είναι ένδειξη ότι οι όροι της χρηματοδότησης δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι για να μπορούν οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. να ανταπεξέλθουν.
- Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν και μικρότερα ποσά χρηματοδότησης. Δεδομένου ότι πολλοί φορείς είναι μικροί, σχεδόν προσωπικοί οργανισμοί, χωρίς τη δυνατότητα μόχλευσης πρόσθετων πόρων, θα ήταν πολύ χρήσιμη μια μικρότερου μεγέθους χρηματοδότηση αλλά με ευνοϊκότερους όρους.
- Το κενό χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προώθηση της σύνδεσης Κ.ΑΛ.Ο. και αγοράς. Υπάρχουν παραδείγματα όπου οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο., αδυνατώντας να βρουν χρηματοδότηση από αλλού, συνάπτουν συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για να καλύψουν τις ανάγκες ανάπτυξής τους.
- Υπάρχουν μοντέλα χρηματοδότησης που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος (π.χ. από εγγυοδοτικούς μηχανισμούς έως ομόλογα κοινωνικού αντικτύπου - social impact bonds). Η εμπειρία των Συνεταιριστικών Τραπεζών που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα (Συνεταιριστική Τράπεζα Καρδίτσας, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, κ.α.) θεωρείται ιδιαίτερα χρήσιμη σε αυτή την κατεύθυνση, και θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. Ομοίως, η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση.

- Ενώ δεν υπάρχει ακόμα ωριμότητα στην Ελλάδα για να αναπτυχθεί impact fund θα μπορούσε να ξεκινήσει μία συζήτηση ακόμα και για να χρηματοδοτηθεί από την Αναπτυξιακή Τράπεζα.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: απλώς είναι άλλα τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα.
- Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας (ως ειδικός λογαριασμός) δεν έχει λειτουργήσει ακόμα, ενώ θα μπορούσε δυνητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. Η απουσία ενός τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
- Το Υπ. Ανάπτυξης επηρεάζει τη ροή χρηματοδότησης προς των χώρο της κοινωνικής οικονομίας. Οι δυσκολίες που υπάρχουν στις διυπουργικές σχέσεις, δυσχεραίνουν τη συνεργασία στον τομέα της χρηματοδότησης.
- Στην αξιοποίηση του κοινωνικού πυλώνα του Ταμείου Ανάκαμψης απουσιάζει η Κ.ΑΛ.Ο.
- Υπάρχουν δυσκολίες στην ανάθεση έργων του δημοσίου προς τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχουν οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αλλά η πλειοψηφία αδυνατεί. Επιλογές που ήδη υπάρχουν, όπως οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις, δεν αξιοποιούνται αρκετά/σωστά. Καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους αποδυναμώνουν περισσότερο την συνεργασία του δημοσίου τομέα με την κοινωνική οικονομία.
- Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν είναι επιλέξιμες από προγράμματα και προσκλήσεις, ενώ ακόμα και στις περιπτώσεις που είναι επιλέξιμες από προγράμματα ΕΣΠΑ κλπ., δε μπορούν να συμμετάσχουν λόγω άλλων εμποδίων, όπως το θέμα των εγγυητικών επιστολών (μόνο μέσω ΤΠΔ, όπου όμως πρέπει να κατατεθούν χρήματα).

γ) Ενίσχυση Ικανοτήτων

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Υπάρχουν φορείς που προσφέρουν εκπαίδευση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. Εκπαιδευτική Πλατφόρμα Κ.ΑΛ.Ο. <https://kalomathe.gr/>). Τα Κέντρα Στήριξης που λειτουργήσαν, επίσης έχουν προσφέρει ενδυνάμωση των ικανοτήτων των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν μεγάλο κίνητρο να αναζητήσουν εκπαίδευση σε σειρά θεμάτων που άπτονται της λειτουργίας τους, αρκεί η εκπαίδευση αυτή να εστιάζει στη λύση πρακτικών δυσκολιών και να είναι εύκολα προσβάσιμη, όχι μόνο όσον αφορά το οικονομικό αντίτιμο, αλλά και όσον αφορά τη διάρκεια, και την προσβασιμότητα σε άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Σημαντικός ο ρόλος των θερμοκοιτίδων/επιταχυντών, παρά το γεγονός ότι είναι λίγες μεμονωμένες περιπτώσεις συστηματοποιημένων κοινωνικών θερμοκοιτίδων στην Ελλάδα

(βλ. για παράδειγμα, την πρωτοβουλία του έργου «AGRO-SEVI», που συμπεριλήφθηκε στο πρόγραμμα EASME της ΕΕ³⁰).

- Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αρκετή εμπειρία ώστε να μπορούν κάποια να αναλάβουν τον σχεδιασμό και την εκτέλεση εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων. Αυτό θα είχε μεγαλύτερη πρακτική αξία από την ανάθεση της εκπαίδευσης σε ανάδοχο του ιδιωτικού τομέα.
- Υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον στον ακαδημαϊκό χώρο για την προσφορά μαθημάτων κοινωνικής οικονομίας και συναφών θεματικών, σε προγράμματα προ- και μεταπτυχιακών σπουδών. Υπάρχει ενδιαφέρον στην ακαδημαϊκή κοινότητα για την μελέτη του χώρου της κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Οι δημόσιοι υπάλληλοι (π.χ. ειδικά των τμημάτων προμηθειών στην επαρχία) δεν έχουν πάντα τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο., ούτε κατανόηση του χώρου της κοινωνικής οικονομίας. Αυτό δυσκολεύει τη συνεργασία του δημοσίου με τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., για παράδειγμα, όσον αφορά την προμήθεια υπηρεσιών/αγαθών από φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Χρειάζονται περισσότερα Κέντρα Στήριξης. Ιδρύθηκαν πολύ λιγότερα από αυτά που προέβλεψε η σχετική προκήρυξη.
- Λείπει μία υποστηρικτική υποδομή που να είναι πολύ κοντά στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν έχουν επιχειρηματική κατάρτιση, γεγονός που δυσχεραίνει πολύ τη λειτουργία τους, πχ όταν καλούνται να συντάξουν επιχειρηματικά σχέδια, στρατηγικές μάρκετινγκ, ή να συναλλάγουν με τις ΔΟΥ, να υποβάλλουν προτάσεις για χρηματοδότηση, κλπ.
- Σε αρκετές περιπτώσεις, τα μέλη των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν γνώσεις για την «κοινωνική οικονομία», έχοντας ξεκινήσει τα εγχειρήματά τους ωθούμενοι από την επιθυμία επίλυσης ενός συγκεκριμένου κοινωνικού προβλήματος.
- Πολλοί από τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο. χρειάζονται εξειδικευμένα προγράμματα ενδυνάμωσης ικανοτήτων, προσανατολισμένα στο εκάστοτε πεδίο δραστηριότητας τους (π.χ. Κοιν.Σ.Επ. που απασχολεί άτομα με τυφλότητα, χρειάζεται να τους προσφέρει ειδική κατάρτιση προκειμένου να τα προσλάβει και να τα εντάξει στην εργασία, ή Κοιν.Σ.Επ. με παραγωγική δραστηριότητα έχει ανάγκη από σεμινάρια ελέγχου ποιότητας, κ.α).
- Λογιστές, δικηγόροι, και άλλοι επαγγελματίες επίσης συχνά δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις για να καθοδηγήσουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. στις απαραίτητες διαδικασίες ίδρυσης/λειτουργίας τους.
- Δεν υπάρχει θεσμική πρόβλεψη, ώστε το Υπ. Εργασίας να συνομιλεί αποτελεσματικά με τις Περιφέρειες για την βέλτιστη αξιοποίηση των χρημάτων του ΕΣΠΑ που προορίζονται για την κοινωνική οικονομία, ούτε εθνικό στρατηγικό πλαίσιο και συντονισμός. Προς το παρόν, μόνο

³⁰ AGROSEVI - «Ανάπτυξη ενός Σχεδίου για τη δημιουργία μιας Εικονικής Θερμοκοιτίδας για την υποστήριξη της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας στον τομέα της Αγρο-Διατροφής»

<https://www.pde.gov.gr/gr/projects/current/item/16412.html>

μερικές Περιφέρειες έχουν πραγματοποιήσει προγράμματα χρηματοδότησης για φορείς εγγεγραμμένους στο Μητρώο Κ.ΑΛ.Ο., αλλά αυτά δεν είναι διαθέσιμα σε όλη την επικράτεια. Η βελτίωση των ικανοτήτων των περιφερειακών αρχών (π.χ. ενημερωμένοι οδηγοί, παραδείγματα, templates, εκπαίδευση, κλπ.) θα βοηθούσε στην μεγαλύτερη αξιοποίηση των κονδυλίων.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Τα μέλη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που επιμένουν να εργάζονται στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. είναι προσηλωμένοι στον στόχο τους, και θα συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, ειδικά εάν αυτά ανταποκρίνονταν στις συγκεκριμένες τους ανάγκες, και ήταν εύκολα προσβάσιμα για αυτούς (ταχύρρυθμα, διαδικτυακά, κλπ).
- Ο δημόσιος τομέας διαθέτει ήδη τον απαραίτητο μηχανισμό επιμόρφωσης των υπαλλήλων του. Απομένει να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία και την αρτιότερη λειτουργία της στην Ελλάδα.
- Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει εννέα Κέντρα (εν είδει πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ιδίας βιωσιμότητας.
- Οριζόντια και κλαδική εκπαίδευση φορέων μπορεί να γίνει από συμπράξεις Πανεπιστημίων με φορείς Κ.ΑΛ.Ο.
- Η εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει σε περιφερειακό επίπεδο, όπου θα μπορούσαν πιο εύκολα να δημιουργήσουν άλλους όρους επιμόρφωσης και ανάπτυξης μέσω παρατηρητηρίων. Τα παρατηρητήρια θα μπορούσαν να είναι ενώσεις που θα υποστηρίζουν την περιφέρεια, σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια. Τα παρατηρητήρια ως ένας ανοιχτός θεσμός με πολλές αρμοδιότητες θα οδηγούσαν σε δικτύωση με τους τοπικούς φορείς.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Οι ιδιαιτερότητες των μελών των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικού σχεδιασμού/στόχευσης εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (π.χ ΑΜΕΑ, αποφυλακισμένοι, ΡΟΜΑ, άστεγοι κλπ).
- Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού, ενδεχομένως να εξακολουθήσουν να δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκής ανθρώπινους πόρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.

δ) Ενίσχυση της Δικτύωσης και των συνεργασιών

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αφήσει καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και εξακολουθεί να υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος.
- Οι ΚΟΙΣΠΕ έχουν οργανωθεί καλά, έχουν λύσει τα θέματα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, και υφίσταται μια πανελλήνια ομοσπονδία ΚΟΙΣΠΕ (<https://pokoispe.gr/>).

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Υπάρχει έλλειψη εμφανούς δομής ή κρίσιμων συνεργειών που αποτρέπει τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. να ασχοληθούν ή να επενδύσουν τον χρόνο τους στη δικτύωση του οικοσυστήματος.
- Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Οι οργανώσεις έχουν καλύτερη δικτύωση μεταξύ οργανισμών του τομέα ενασχόλησής τους, παρά μεταξύ οργανισμών με την ίδια νομική μορφή.
- Καθώς ωριμάζει το οικοσύστημα, γίνεται 'αυτορρύθμιση' και απωθούνται οι μη-γνήσιοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο.
- Η δημιουργία ενώσεων είναι μια (bottom-up) διαδικασία, ένα φυσικό αποτέλεσμα των ζυμώσεων και της ωρίμανσης του οικοσυστήματος. Το κράτος δεν μπορεί να επέμβει ή να καθοδηγήσει αυτή τη διαδικασία, αλλά μπορεί να διαθέσει χώρους για να γίνουν ανοικτές συναντήσεις και συζητήσεις μεταξύ οργανισμών: είτε φυσικούς είτε διαδικτυακούς.
- Υπάρχει μια πρόταση να δημιουργηθούν 13 Περιφερειακά Παρατηρητήρια, που θα είχαν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της δικτύωσης.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Λείπει η γνώση για το clustering.³¹
- Λείπει η ιδέα των εμπορικών δικτύων (συμπράξεις, όχι clusters).

³¹ Cluster ονομάζεται ένας επιχειρηματικός συνεργατικός σχηματισμός που προωθεί την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Τα cluster είναι γνωστά και ως «συστάδες» ή «συσπειρώσεις» ή «εταιρικές συμπράξεις». Με τον όρο clusters αναφερόμαστε σε ομάδες ανταγωνιστικών επιχειρήσεων, συνήθως εγκατεστημένων σε γειτνιάζουσες περιοχές, οι οποίες αλληλεπιδρούν με στόχο: την επίτευξη οικονομιών κλίμακας (κοινές προμήθειες, logistics, αποθήκες κ.ά.), την πρόσβαση σε πόρους (αγορές κεφαλαίων, ανάπτυξη και μεταφορά γνώσης, εξειδικευμένο προσωπικό), την άμεση και έγκαιρη πληροφόρηση, την ανάληψη πρωτοβουλιών για τη μείωση του κόστους παραγωγής, τη βελτίωση της λειτουργίας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων – εταιρών. Τα επιχειρηματικά clusters αποτελούνται από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ίδιο κλάδο (οριζόντια clusters) ή σε διαφορετικούς κλάδους της διαδικασίας παραγωγής, ανήκουν δηλαδή στην ίδια εφοδιαστική αλυσίδα (κάθετα clusters).
<https://www.businessmentor.gr/>

- Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.

ε) Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ - STRENGTHS

- Υπάρχει ένας βαθμός ευαισθητοποίησης τοπικών και εθνικών αρχών και άλλων δημόσιων φορέων, ως προς την ανάθεση έργων σε εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. (π.χ. προμήθεια υπηρεσιών καθαρισμού, κηπουρικής, τροφοδοσίας (catering), κ.α. σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.). Αυτό μπορεί να ενισχυθεί με την θεσμοθέτηση κατάλληλων κινήτρων.
- Υπάρχουν ήδη κάποιες ιστοσελίδες που ενημερώνουν και πληροφορούν για θέματα της κοινωνικής οικονομίας (π.χ. η Πλατφόρμα Δικτύωσης Φορέων Κ.ΑΛ.Ο. του Υπ. Εργασίας <https://foreis-kalo.gr/>).
- Έχει γίνει προεργασία από το Υπ. Εργασίας για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social» η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. Μια τέτοια καμπάνια θα ήταν πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση των πολιτών – αν και τα άμεσα αποτελέσματα ίσως να είναι περιορισμένα.

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ - WEAKNESSES

- Η έρευνα πεδίου ανέδειξε κατηγορηματικά την ανάγκη αλλαγής 'κουλτούρας' στην Ελληνική κοινωνία: υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να συμμετέχουν σε αυτούς, να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς.
- Υπάρχει μεγάλη ανάγκη 'εκπαίδευσης' του γενικού πληθυσμού, ευαισθητοποίηση της κοινωνίας, για τον ακριβή ορισμό της 'κοινωνικής οικονομίας', τους σκοπούς του και τους οργανισμούς του (διαφοροποίηση από τις ΑΜΚΕ, ΜΚΟ, εταιρείες «ηθικού εμπορίου», έμφαση στη δημοκρατική/συμμετοχική διακυβέρνηση, κλπ).
- Οι δημόσιες αρχές (ειδικότερα στην περιφέρεια) έχουν ανάγκη περαιτέρω επιμόρφωσης σε θέματα κατανόησης της Κ.ΑΛ.Ο. (τοπικές αρχές, εφορία, ΕΦΚΑ, κλπ.), καθώς διαπιστώνεται ότι λόγω του μικρότερου αριθμού και της μικρότερης δραστηριότητας φορέων Κ.ΑΛ.Ο., δεν έχουν αποκτήσει πείρα στον χειρισμό τω υποθέσεών τους.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ - OPPORTUNITIES

- Διαπιστώνεται γενικά μια θετική στάση της κοινωνίας έναντι των ιδεωδών της κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα αντιδρούσε θετικά σε μια καμπάνια ενημέρωσης σχετικά με την προώθηση υπηρεσιών/προϊόντων που παράγονται από οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο.
- Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αφήσει καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και εξακολουθεί να υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές, ως μέσο διάχυσης πληροφοριών για τις δραστηριότητές τους.
- Μια επιτυχημένη καμπάνια «Buy social» σε συνδυασμό με ένα αξιόπιστο σήμα «Κ.ΑΛ.Ο.», το οποίο θα συνοδεύεται από ένα αποτελεσματικό και αποδεκτό σύστημα μέτρησης και ελέγχου του κοινωνικού αντικτύπου θα μπορούσε να έχει μεγάλη απήχηση.
- Επαναλαμβανόμενες καμπάνιες και ενέργειες διάχυσης πληροφοριών θα ενισχύσει το μήνυμα και θα δημιουργήσει νέα τάση, νέα κουλτούρα, αναγνώριση, και θα οδηγήσει μέρος της κοινωνίας να ασχοληθεί με την Κ.ΑΛ.Ο., είτε αγοράζοντας προϊόντα και υπηρεσίες είτε εξετάζοντας την δυνατότητα απασχόλησης στην Κ.ΑΛ.Ο.
- Ετήσιο συνέδριο για την Κ.ΑΛ.Ο., συχνότερη δημοσίευση των ετήσιων Εκθέσεων από την αρμόδια διεύθυνση, συμπράξεις με ακαδημαϊκούς φορείς για μεγάλα διεθνή επιστημονικά συνέδρια, έντυπα, μελέτες και επιστημονικές έρευνες.

ΑΠΕΙΛΕΣ - THREATS

- Χωρίς την κατάλληλη ενημέρωση και κατανόηση της Κ.ΑΛ.Ο., υπάρχει κίνδυνος να ιδρύονται οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. χωρίς το σωστό υπόβαθρο, οι οποίοι δεν θα μπορέσουν να λειτουργήσουν αποτελεσματικά.
- Χωρίς την ύπαρξη και χρήση κατάλληλων κριτηρίων και δεικτών κοινωνικού αντίκτυπου των φορέων Κ.ΑΛ.Ο., θα είναι δύσκολο να αναδειχθούν τα επιτυχημένα μοντέλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως παραδείγματα καλών πρακτικών, ως προς τους επιτυχημένους οργανισμούς που αξίζει να υποστηριχθούν από το ευρύτερο περιβάλλον, ως προς την βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα της κοινωνικής οικονομίας.
- Μια καμπάνια «Buy social», όπως και μια καμπάνια για σήμα «Κ.ΑΛ.Ο.», πρέπει να σχεδιαστεί με προσοχή, λαμβάνοντας υπόψιν πολλές παραμέτρους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: Ανάλυση PESTLE

Πολιτικό περιβάλλον (Political)	• Ο σχετικός νόμος χρήζει περαιτέρω εξέλιξης. Το πεδίο αλλά και η Δ/ση Κ.ΑΛ.Ο. του Υπουργείου έχουν προετοιμάσει προτάσεις για νέο/αναθεωρημένο νομοσχέδιο, έτσι υπάρχουν οι προϋποθέσεις να ξεκινήσει άμεσα νέος διάλογος για την περαιτέρω εξέλιξη του νόμου. • Το Υπ. Εργασίας μπορεί, βασισμένο στην εμπειρία που έχει σε κοινωνικά θέματα, και σε συνεργασία με το Υπ. Ανάπτυξης το οποίο έχει εμπειρία στην επιχειρηματική ανάπτυξη οργανισμών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας σαν εργαλείο επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων. Οι περιφέρειες επίσης μπορούν να συνδράμουν προς αυτό. • Το Υπ. Ανάπτυξης επηρεάζει τη ροή χρηματοδότησης προς των χώρο της κοινωνικής οικονομίας. Οι δυσκολίες που υπάρχουν στις διυπουργικές σχέσεις, δυσχεραίνουν τη συνεργασία στον τομέα της χρηματοδότησης. • 1) Οποιαδήποτε νομική μορφή υπό προϋποθέσεις να μπορεί να γίνει φορέας κοινωνικής επιχειρηματικότητας (να μην απαιτείται να περιβληθεί στον νομικό τύπο του συνεταιρισμού), 2) Μεγαλύτερη εμπλοκή του Υπ. Ανάπτυξης στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. που αφορά στην κοινωνική επιχειρηματικότητα-μία αντίστοιχη διεύθυνση κοινωνικής επιχειρηματικότητας με ρητά καθιερωμένες αρμοδιότητες, 3) Προτείνεται αυτόνομο θεσμικό πλαίσιο για την κοινωνική καινοτομία και παράλληλη ή διακριτή Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Καινοτομία σε απόλυτη συνάφεια με την Στρατηγική για την Κ.ΑΛ.Ο. • Ο δημόσιος τομέας διαθέτει ήδη τον απαραίτητο μηχανισμό επιμόρφωσης των υπαλλήλων του. Απομένει να συμπεριληφθούν στα εκπαιδευτικά προγράμματα, θέματα σχετικά με την κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα (για παράδειγμα, στο πρόγραμμα του ΙΝΕΠ «Οικονομία και Δημοσιονομική Πολιτική») • Στην αξιοποίηση του κοινωνικού πυλώνα του Ταμείου Ανάκαμψης απουσιάζει η Κ.ΑΛ.Ο. • Υπάρχουν δυσκολίες στην ανάθεση έργων του δημοσίου προς τους οργανισμούς της Κ.ΑΛ.Ο. Υπάρχουν οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αλλά η πλειοψηφία αδυνατεί. Επιλογές που ήδη υπάρχουν, όπως οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις ή οι κατ' αποκλειστικότητα συμβάσεις, δεν αξιοποιούνται αρκετά/σωστά. Καθυστερήσεις στην εφαρμογή τους αποδυναμώνουν περισσότερο την συνεργασία του δημοσίου τομέα με την κοινωνική οικονομία. • Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν είναι επιλέξιμες από προγράμματα και προσκλήσεις, ενώ ακόμα και στις περιπτώσεις που είναι επιλέξιμες από προγράμματα ΕΣΠΑ κλπ., δε μπορούν να συμμετάσχουν λόγω άλλων εμποδίων, όπως το θέμα των εγγυητικών επιστολών (μόνο μέσω ΤΠΔ, όπου όμως πρέπει να κατατεθούν χρήματα).
---	---

	• Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας (ως ειδικός λογαριασμός) δεν λειτουργήσει, ενώ θα μπορούσε δυνητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. Η απουσία τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. • Τα Κέντρα Στήριξης να συνεχίσουν και να ενδυναμωθούν, ως μία έμμεση μορφή χρηματοδότησης του πεδίου. • Δημόσιοι φορείς (ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο) με ελλείψεις προσωπικού δυσκολεύονται στην εξυπηρέτηση φορέων Κ.ΑΛ.Ο. παρά την όποια εκπαίδευση, διότι δεν διαθέτουν επαρκής ανθρώπινους πόρους. Σε αυτές τις περιπτώσεις η ενδυνάμωση ικανοτήτων συμπεριλαμβάνει μια αναθεώρηση της δομής και των πόρων των φορέων.
Οικονομικό περιβάλλον (Economical)	• Εναλλακτικά εργαλεία που στήνονται εντός οικοσυστήματος για φορείς Κ.ΑΛ.Ο. έχουν ανάγκη για στήριξη (π.χ. co-fund: https://co-fund.gr/) • Μέσω του διαγωνισμού Green Ideas Greece, που έχει πράγματι βοηθήσει (https://greenideasgreece.org/green-ideas-greece-2021-gr-1st-stage/), δίνονται χρηματοδοτήσεις κυρίως σε Κοιν.Σ.Επ. • Το μοντέλο της AFI μπορεί να μελετηθεί και ίσως να επεκταθεί. • Η μικρή απορρόφηση των κονδυλίων που δυνητικά αφορούν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. δεν σημαίνει ότι το πεδίο είναι ανώριμο και δεν μπορεί να αξιοποιήσει την οικονομική βοήθεια που διατίθεται. Είναι ένδειξη ότι οι όροι της χρηματοδότησης δεν είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι για να μπορούν οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. να ανταπεξέλθουν. • Οι φορείς Κ.ΑΛ.Ο. θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν και μικρότερα ποσά χρηματοδότησης (π.χ. crowdfunding, ή/και microcredit). Δεδομένου ότι πολλοί φορείς είναι μικροί, χωρίς τη δυνατότητα μόχλευσης πρόσθετων πόρων, θα ήταν πολύ χρήσιμη μια μικρότερου μεγέθους χρηματοδότηση αλλά με ευνοϊκότερους όρους. • Το κενό χρηματοδότησης που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προώθηση της σύνδεσης Κ.ΑΛ.Ο. και αγοράς. Υπάρχουν παραδείγματα όπου οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο., αδυνατώντας να βρουν χρηματοδότηση από αλλού, συνάπτουν συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρείες για να καλύψουν τις ανάγκες ανάπτυξής τους. • Υπάρχουν συνεταιριστικές τράπεζες που ήδη λειτουργούν στην Ελλάδα, οι οποίες θα μπορούσαν να εμπλακούν πιο ενεργά στην ανάπτυξη εργαλείων και προϊόντων προς όφελος των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., έχοντας μια καλύτερη επίγνωση του τομέα. Ομοίως, η εμπειρία της Αναπτυξιακής Τράπεζας θα μπορούσε να παίξει σημαντικό ρόλο στην διαμόρφωση κατάλληλων εργαλείων και προϊόντων. Καλές πρακτικές άλλων χωρών, επίσης, είναι ιδιαίτερα χρήσιμες σε αυτή την κατεύθυνση. • Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον κύκλο εργασιών ή την κερδοφορία), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή

	με επιτυχία: απλώς είναι άλλα τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα.
Κοινωνικό περιβάλλον (Social)	• Διαπιστώνεται γενικά μια θετική στάση της κοινωνίας έναντι των ιδεωδών της κοινωνικής οικονομίας, η οποία θα αντιδρούσε θετικά σε μια καμπάνια ενημέρωσης σχετικά με την προώθηση υπηρεσιών/προϊόντων που παράγονται από οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. • Λείπει η γνώση για το clustering • Λείπει η ιδέα των εμπορικών δικτύων (συμπράξεις, όχι clusters). • Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα. • Χωρίς την ύπαρξη και χρήση κατάλληλων κριτηρίων και δεικτών κοινωνικού αντίκτυπου των φορέων Κ.ΑΛ.Ο, θα είναι δύσκολο να αναδειχθούν τα επιτυχημένα μοντέλα που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως παραδείγματα καλών πρακτικών, ως προς τους επιτυχημένους οργανισμούς που αξίζει να υποστηριχθούν από το ευρύτερο περιβάλλον, ως προς την βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα της κοινωνικής οικονομίας. • Οι ιδιαιτερότητες των μελών των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δυσχεραίνουν την υπαγωγή τους σε γενικού σχεδιασμού/ στόχευσης εκπαιδευτικών/ επιμορφωτικών προγραμμάτων, όταν, για παράδειγμα, πρόκειται για άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού (π.χ ΑΜΕΑ, αποφυλακισμένοι, ΡΟΜΑ, άστεγοι κλπ.) • Τα μέλη των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. που επιμένουν να εργάζονται στον χώρο της Κ.ΑΛ.Ο. είναι προσηλωμένοι στον στόχο τους, και θα συμμετείχαν σε προγράμματα επιμόρφωσης και εκπαίδευσης, ειδικά εάν αυτά ανταποκρίνονταν στις συγκεκριμένες τους ανάγκες, και ήταν εύκολα προσβάσιμα για αυτούς (ταχύρρυθμα, διαδικτυακά, κλπ.) • Οριζόντια και κλαδική εκπαίδευση φορέων είναι δυνατή, από συμπράξεις Πανεπιστημίων με φορείς Κ.ΑΛ.Ο. • Η εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνει σε περιφερειακό επίπεδο, όπου θα μπορούσαν πιο εύκολα να δημιουργήσουν άλλους όρους επιμόρφωσης και ανάπτυξης μέσω παρατηρητηρίων. Τα παρατηρητήρια θα μπορούσαν να είναι ενώσεις που θα υποστηρίζουν την περιφέρεια, σε συνεργασία με τα πανεπιστήμια. Τα παρατηρητήρια ως ένας ανοιχτός θεσμός με πολλές αρμοδιότητες θα οδηγούσαν σε δικτύωση με τους τοπικούς φορείς.

Τεχνολογικό περιβάλλον (Technological)	- Υπάρχει ήδη ένας νόμος (Ν. 4430/2016) που αφορά την κοινωνική οικονομία, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει σαν βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω νομοθεσίας. - Το παρόν θεσμικό πλαίσιο οδηγεί σε αρκετές γραφειοκρατικές διαδικασίες που επιβαρύνουν τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. οι οποίοι συχνά λειτουργούν με περιορισμένους πόρους. Οι διαδικασίες που προβλέπονται για τη λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο. είναι ενίοτε χρονοβόρες και φαίνονται περίπλοκες για τους φορείς Κ.ΑΛ.Ο., αποθαρρύνοντας την εφαρμογή τους. Χωρίς ελάφρυνση της γραφειοκρατίας, φορείς Κ.ΑΛ.Ο. που δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερική βοήθεια επαγγελματιών (λογιστών, δικηγόρων, κ.α.) δυσκολεύονται να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις. - Ακολουθώντας τη στρατηγική της ΕΕ, υπάρχει το νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη συμμετοχή οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημόσιου τομέα. Επίσης, ενθαρρύνονται οι κοινωνικά υπεύθυνες δημόσιες συμβάσεις
Νομικό περιβάλλον (Legal)	- Οι περισσότεροι οργανισμοί Κ.Ο. αδυνατούν να συμμετέχουν σε ενώσεις (οποιοδήποτε βαθμού) λόγω έλλειψης χρόνου/ανθρώπινων πόρων, και λόγω του περίπλοκου τοπίου που αντιλαμβάνονται. Χωρίς δυναμικές και συλλογικές ενώσεις, καθυστερεί η ωρίμανση του οικοσυστήματος. - Οι (συχνές) αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο είναι απειλή για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας. Όταν αλλάζουν συχνά οι ρυθμίσεις, οι οργανισμοί δεν μπορούν να συντονιστούν και να εφαρμόσουν μακροχρόνιο σχεδιασμό. - Η πολύ μεγάλη ποικιλία των εγχειρημάτων Κ.ΑΛ.Ο. (ως προς τη νομική τους μορφή, τον τομέα δραστηριότητας, ακόμα και το μέγεθος, τη γεωγραφική εμβέλεια, τον κοινωνικό αντίκτυπο, κλπ.) δυσκολεύει την σύνταξη και εφαρμογή ενός νόμου, εκτός εάν αυτός είναι αρκετά περιληπτικός για να καλύψει όλες τις πτυχές της κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας. - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν πληρούν τα ίδια κριτήρια χρηματοδότησης με κεφαλαιουχικές εταιρείες (π.χ. όσον αφορά τον τζίρο ή την κερδοφορία), αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν λειτουργούν με βιωσιμότητα ή με επιτυχία: απλώς είναι άλλα τα κριτήρια αξιολόγησης της ευρωστίας τους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προς το παρόν δεν φαίνεται να έχουν την πρόθεση να προσαρμόσουν τα κριτήριά τους ανάλογα. - Το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας δεν έχει λειτουργήσει ακόμα, ενώ θα μπορούσε δυνητικά να παίξει σημαντικό ρόλο στη χρηματοδότηση των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο.. Η απουσία ενός τέτοιου Ταμείου δυσχεραίνει την λειτουργία των φορέων Κ.ΑΛ.Ο.
Φυσικό περιβάλλον (Environmental)	- Τα Κέντρα Στήριξης θα μπορούσαν να συνεχίσουν το έργο τους, εφόσον έχουν ήδη λειτουργήσει (εν είδη πιλοτικής λειτουργίας), και ίσως στο μέλλον να επιτύχουν έναν βαθμό ιδίας βιωσιμότητας. - Οι οργανώσεις έχουν καλύτερη δικτύωση μεταξύ οργανισμών του τομέα ενασχόλησής τους, παρά μεταξύ οργανισμών με την ίδια νομική μορφή με αυτούς.

	• Η δημιουργία ενώσεων είναι μια (bottom-up) διαδικασία, ένα φυσικό αποτέλεσμα των ζυμώσεων και της ωρίμανσης του οικοσυστήματος. Το κράτος δεν μπορεί να επέμβει ή να καθοδηγήσει αυτή τη διαδικασία, αλλά μπορεί να διαθέσει χώρους για να γίνουν ανοικτές συναντήσεις και συζητήσεις μεταξύ οργανισμών: είτε φυσικούς είτε διαδικτυακούς. • Οι Κοι.Σ.Π.Ε. έχουν οργανωθεί καλά, έχουν λύσει τα θέματα εμπιστοσύνης μεταξύ τους, και υφίσταται μια πανελλήνια ομοσπονδία ΚΟΙΣΠΕ (https://pokoispe.gr/). Οι Κοιν.Σ.Επ. δεν έχουν ακόμα δημιουργήσει αντίστοιχη ομάδα. • Καθώς ωριμάζει το οικοσύστημα, γίνεται 'αυτορρύθμιση' και απωθούνται οι μη-γνήσιοι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. • Υπάρχει μια πρόταση να δημιουργηθούν 13 Περιφερειακά Παρατηρητήρια, που θα είχαν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της δικτύωσης. • Οι Εκθέσεις Κ.ΑΛ.Ο. έχουν αφήσει καλή εντύπωση στο οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. και εξακολουθεί να υπάρχει ενδιαφέρον για συμμετοχή σε αυτές ως μέσο δικτύωσης με άλλους φορείς του οικοσυστήματος. • Η έρευνα πεδίου ανέδειξε κατηγορηματικά την ανάγκη αλλαγής 'κουλτούρας' στην Ελληνική κοινωνία: υπάρχει άγνοια των εναλλακτικών, κοινωνικά-στοχευμένων εγχειρημάτων, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Αυτό εμποδίζει τους πολίτες να ιδρύουν οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο., να συμμετέχουν σε αυτούς, να αγοράζουν προϊόντα και υπηρεσίες, και τα στελέχη του δημοσίου αλλά και του ιδιωτικού τομέα να συναλλάσσονται με αυτούς τους οργανισμούς. • Έχει γίνει προεργασία από το Υπ. Εργασίας για μια ενημερωτική καμπάνια «Buy social» η οποία θα προτρέπει τους καταναλωτές (ιδιώτες και οργανισμούς) να αγοράζουν υπηρεσίες και προϊόντα από επιχειρήσεις Κ.ΑΛ.Ο. Μια τέτοια καμπάνια θα ήταν πολύ χρήσιμη για την ενημέρωση των πολιτών – αν και τα άμεσα αποτελέσματα ίσως να είναι περιορισμένα. • Πολλοί μικροί οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν τον χρόνο ή τους ανθρώπινους πόρους να επιδιώξουν ενεργά τη δικτύωση, ή να συμμετέχουν σε ενώσεις Κ.ΑΛ.Ο.. • Καθώς το οικοσύστημα είναι σε φάση εκκίνησης, αναδεικνύονται εγχειρήματα της Κ.ΑΛ.Ο. που δεν εκπροσωπούν τις αξίες της Κ.ΑΛ.Ο. Αυτό το φαινόμενο δημιουργεί σύγχυση και πιθανόν απωθεί τους 'πραγματικούς' φορείς Κ.ΑΛ.Ο. από το να συμμετέχουν σε δίκτυα είτε τομεακά είτε γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να αποδυναμώνεται η δικτύωση εντός του οικοσυστήματος της Κ.ΑΛ.Ο. Η ελλιπής εφαρμογή της μέτρησης κοινωνικού αντικτύπου, αποτελεί απειλή για τα εγχειρήματα.
--	--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: Ανάλυση Προβλημάτων (Problem Trees)

α) Θεσμικό/Ρυθμιστικό πλαίσιο

Πυλώνας Θ - Θεσμικό/Ρυθμιστικό πλαίσιο

Βασικές αιτίες		- Έλλειψη σαφούς έννοιας / κατανόησης / κοινά αποδεκτού ορισμού της Κ.ΑΛ.Ο. - Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά
Δευτερογενή αίτια		- Μέγεθος γραφειοκρατίας στην δημόσια διοίκηση που αυξάνει τα διοικητικά βάρη των φορέων εις βάρος των κοινωνικών τους στόχων - Περίπλοκο και κατακερματισμένο ρυθμιστικό πλαίσιο (“silo” μεταξύ Υπουργείων, κ.α.) - Γενική έλλειψη αναγνώρισης των επιχειρηματικών μοντέλων της Κ.ΑΛ.Ο. από τη δημόσια διοίκηση
Άμεσες αιτίες		- Το υπάρχον πλαίσιο υπερ-ρυθμίζει το οικοσύστημα, δυσχεραίνοντας την ίδρυση και λειτουργία οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Ύπαρξη συγκρουόμενων ρυθμίσεων με άλλα ρυθμιστικά πλαίσια που οδηγούν σε εφαρμοστικά αδιέξοδα
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Καθυστέρηση στην ωρίμανση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο. - Δημιουργία αντίληψης ότι η ίδρυση και λειτουργία οργανισμού Κ.ΑΛ.Ο. είναι δύσκολη και ανώφελη - Απουσία/μειωμένη συνεργασία μεταξύ δημοσίου και Κ.ΑΛ.Ο.
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Απουσία συμμετοχικών επιχειρηματικών μοντέλων, και ποικιλομορφία εταιρικών μορφών, λιγότερες επιλογές καταναλωτών και περιορισμένη βελτίωση ποιότητας προϊόντων/υπηρεσιών - Περιορισμένη ίδρυση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., περιορισμένη βιωσιμότητα και λιγότερο αποτελεσματική λειτουργία των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Δυσκολίες στη λειτουργία των φορέων του δημοσίου που εμπλέκονται με την Κ.ΑΛ.Ο.
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

β) Χρηματοδοτικά Εργαλεία**Πυλώνας Χ-Χρηματοδοτικά Εργαλεία**

Βασικές αιτίες		- Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά - Οι ιδρυτές επιχειρήσεων ΚΑΟ δεν έχουν επιχειρηματικά (=οικονομικά) κίνητρα - Έλλειψη συνεργασιών μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. (μεγάλων + μικρών) για την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση
Δευτερογενή αίτια		(Α) ΚΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ - Έλλειψη ενημέρωσης & γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. στο τραπεζικό σύστημα - Έλλειψη ευελιξίας και ταχύτητας στις αλλαγές, στο τραπεζικό σύστημα - Έλλειψη ενημέρωσης & γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. στο δημόσιο - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. συχνά δεν πληρούν κριτήρια χρηματοδότησης πχ δεν έχουν περιουσιακά στοιχεία. - Παραμένουν πολύ μικροί οργανισμοί που δεν μπορούν να αξιοποιήσουν χρηματοδότηση (δάνεια, επιχορηγήσεις, διαγωνισμοί δημοσίου, λόγω έλλειψης εγγυήσεων, κλπ) και ούτε να εκτελέσουν στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης. - Έλλειψη γνώσεων για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση υπαρχοντων ευκαιριών χρηματοδότησης ΚΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ - Δυσκολίες στην πρόσβαση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδοτήσεις (όπως τραπεζικά δάνεια, seed & venture capital, κλπ) - Περιορισμένες ευκαιρίες χρηματοροών (κεφάλαια κίνησης, εγγυοδοσίες) (Β) ΚΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ - Έλλειψη γνώσεων για τον εντοπισμό και την εκμετάλλευση υπαρχοντων ευκαιριών χρηματοδότησης - Οι δημόσιες συμβάσεις δεν ευνοούν τη συμμετοχή οργανισμών της Κ.ΑΛ.Ο. - Δυσκολίες στην προσέγγιση και μακροχρόνια εμπλοκή εθελοντών - Χαμηλή ικανότητα συμμετοχής σε προγράμματα επιχορηγήσεων της ΕΕ - Χαμηλή ικανότητα προσέλκυσης δωρεών - Χαμηλή συμμετοχή και διάδραση με προγράμματα CSR - Χαμηλές γνώσεις ανάμεσα σε οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. σχετικά με τη σύλληψη ιδεών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων - Χαμηλές γνώσεις σχετικά με την προετοιμασία και την υποβολή προτάσεων, ειδικότερα στα πιο αδύναμα μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη πόρων που χρειάζονται για την προετοιμασία προτάσεων, ανάμεσα στα μέλη της Κ.ΑΛ.Ο. - Δυσκολίες στην πρόσβαση στις αγορές: στην προσφορά προϊόντων/υπηρεσιών για τα οποία υπάρχει ζήτηση από το δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα. - Δυσκολίες στην υποβολή προτάσεων σε προγράμματα χρηματοδότησης (εθνικά, Ευρωπαϊκά, ιδιωτικού τομέα πχ ιδρύματα, κλπ).
Άμεσες αιτίες		Έλλειψη χρηματοδότησης, δυσκολίες χρηματοροών
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Δύσκολη πρόσβαση σε χρηματοδότηση για οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη κατάλληλων χρηματοπιστωτικών προϊόντων για οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη ευελιξίας σε χρηματοπιστωτικούς φορείς και σχετικούς δημόσιους φορείς στην εξυπηρέτηση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Μη συμμετοχή των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. σε διαγωνισμούς του δημοσίου - Περιορισμένες δυνατότητες των καταναλωτών να προμηθευτούν προϊόντα και υπηρεσίες κοινωνικού σκοπού
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Περιορισμένη ανάπτυξη / βιωσιμότητα των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Καθυστέρηση στην ωρίμανση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

γ) Ενίσχυση Ικανοτήτων

Πυλώνας Ι-Ενίσχυση Ικανοτήτων

Βασικές αιτίες		Περιορισμένη ευαισθητοποίηση για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά
Δευτερογενή αίτια		- Λίγα παραδείγματα επιτυχημένης συνεργασίας οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. και δημόσιου που μπορούν να αντιγραφούν (εντός Ελλάδας) - Οι ιδρυτές οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. δεν έχουν επιχειρηματικά (=οικονομικά) κίνητρα - Έλλειψη γνώσεων επιχειρηματικότητας (business planning, financing-financial planning, marketing HR management, etc) - Έλλειψη γνώσεων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα όσον αφορά τα επιχειρηματικά μοντέλα της Κ.ΑΛ.Ο.
Άμεσες αιτίες		Γνωστικά κενά (ανάγκη επιμόρφωσης)
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Έλλειψη ευελιξίας, προσκόλληση σε συγκεκριμένες διαδικασίες, δυσχεραίνοντας την αποτελεσματική λειτουργία των οργανισμών ΚΟ - Έλλειψη γνώσεων δημοσίων υπαλλήλων ώστε να κατανοήσουν τις ανάγκες της Κ.ΑΛ.Ο.
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Αδυναμία των οργανισμών ΚΟ να προτείνουν λύσεις σε κοινωνικά προβλήματα προς το Δημόσιο τομέα - Αδυναμία των οργανισμών ΚΟ να λειτουργήσουν και επιχειρηματικά - Αδυναμία του δημόσιου τομέα να συνεργαστεί με την Κ.ΑΛ.Ο. προς όφελος της κοινωνίας
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

δ) Ενίσχυση της Δικτύωσης και των συνεργασιών**Πυλώνας Δ-Ενίσχυση της Δικτύωσης και των συνεργασιών**

Βασικές αιτίες		- Φαινομενικά 'χαώδους' τοπίου όσον αφορά τους πολλούς διαφορετικούς τύπους οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., με διαφορετικές προτεραιότητες, ενδιαφέροντα, προβλήματα,... εμποδίζοντας την εμφάνιση συνεργειών. - Υπάρχουν μεγάλες διαφορές (μεγάλη διάσπαση) μεταξύ των οργανισμών ΚΟ: μεγέθους, γεωγραφική εμβέλεια, τομέας δράσης, νομική μορφή, κλπ. - Έλλειψη ομοιομορφίας στις ανάγκες των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Φαινομενικά αναποτελεσματική δραστηριότητα των ενώσεων Κ.ΑΛ.Ο.
Δευτερογενή αίτια		- Δημιουργία clusters ή άλλων μορφών συνεργασίας δεν είναι προτεραιότητα για τους οργανισμούς Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη πληροφόρησης για τις δραστηριότητες άλλων οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη κατάλληλης εκπροσώπησης
Άμεσες αιτίες		Ανεπαρκής δικτύωση του οικοσυστήματος Κ.ΑΛ.Ο.
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Έλλειψη συνεργασιών μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Έλλειψη ανταλλαγής εμπειριών/πληροφοριών εντός του οικοσυστήματος προς όφελος των μικρότερων και όχι μόνο οργανισμών. - Χαμηλή εμπιστοσύνη στην έννοια της Κ.ΑΛ.Ο. (πχ από πλευράς δημόσιου τομέα, χρηματοπιστωτικού τομέα, καταναλωτών), καθώς λείπουν φορείς αντιπροσώπισης - Δυστοκία στην ανάπτυξη δημόσιου διαλόγου με την Κ.ΑΛ.Ο., ελλείψει αντιπροσώπων της Κ.ΑΛ.Ο.
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Δυσκολίες στην ανάπτυξη και κλιμάκωση των δραστηριοτήτων των οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο. - Μη δημιουργία συμμετοχικών επιχειρηματικών μοντέλων, έλλειψη ποικιλομορφίας εταιρικών μορφών, λιγότερες επιλογές καταναλωτών και χαμηλότερης ποιότητας προϊόντα/υπηρεσίες - Αναποτελεσματικός δημόσιος διάλογος με την Κ.ΑΛ.Ο.
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

ε) Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία**Πυλώνας Ε-Ευαισθητοποίηση και Επικοινωνία**

Βασικές αιτίες		Περιορισμένη ευαισθητοποίηση και γνώσεις για το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. γενικά
Δευτερογενή αίτια		- Έλλειψη ενημέρωσης και γνώσεων για την Κ.ΑΛ.Ο. και τους δρώντες σε αυτήν (α) από το περιβάλλον (δημόσιος τομέας, ιδιωτικός τομέας), και (β) από το ίδιο το οικοσύστημα της Κ.ΑΛ.Ο. - Μικρή εμπλοκή μελών της Κ.ΑΛ.Ο. σαν (α) πολλαπλασιαστές μηνυμάτων, (β) παραδείγματα προς μίμηση που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εκστρατεία ενημέρωσης, καθώς και στη διασπορά πληροφοριών - Περιορισμένο, προς το παρόν, ακαδημαϊκό ενδιαφέρον για τον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. - Ανεπαρκής ενημέρωση των νέων για την Κ.ΑΛ.Ο. (ούτε στην 2βάθμια ούτε στην 3βάθμια εκπαίδευση)
Άμεσες αιτίες		Ανεπαρκής ενημέρωση/διάχυση πληροφοριών
Κεντρικό πρόβλημα		ΥΠΟ-ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
Άμεσες συνέπειες		- Χαμηλή ζήτηση για προϊόντα/υπηρεσίες που προέρχονται από την Κ.ΑΛ.Ο. - Χαμηλό επίπεδο ενημέρωσης/κατανόησης (α) μεταξύ οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., (β) σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, (γ) στο δημόσιο τομέα συμπ. δημόσιες συμβάσεις (δ) στον γενικό πληθυσμό
Μακρο-πρόθεσμες συνέπειες		- Περιορισμένη ίδρυση οργανισμών Κ.ΑΛ.Ο., και με μικρή κατανόηση του χώρου της Κ.ΑΛ.Ο. per se - Οι - έστω και λίγες – ευκαιρίες συνεργασίας και βιώσιμης ανάπτυξης στον τομέα της Κ.ΑΛ.Ο. παραμένουν ανεκμετάλλευτες - Δυσκολίες στην υλοποίηση πρωτοβουλιών που απαιτούν πχ συνεργασία με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
Αντίκτυπο		- Απουσία συγκεκριμένων και καινοτόμων απαντήσεων σε προβλήματα που δεν έχουν λύσει ακόμα ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας - Περιορισμένη δημιουργία και εξασφάλιση ποιοτικών θέσεων εργασίας - Περιορισμένη κοινωνική ένταξη και ένταξη στην αγορά εργασίας ευάλωτων/μειονεκτούντων ομάδων, και απουσία ίσων ευκαιριών για όλους - Περιορισμένη αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, απουσία συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στο εθνικό ΑΕΠ - Οι οργανισμοί Κ.ΑΛ.Ο. δεν διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα (Ευρωπαϊκά) συστήματα κοινωνικής πρόνοιας. Δεν υποστηρίζουν την βελτίωση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας (resilience) στην Ευρώπη - Περιορισμός στην ενίσχυση των αγροτικών και υποβαθμισμένων περιοχών - Περιορισμένη συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία, απουσία υποστήριξης των δημοκρατικών θεσμών από την Κ.ΑΛ.Ο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: Σύνδεση Εθνικής Στρατηγικής με συναφείς εθνικές στρατηγικές

ΣΤ.1) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και των κεφαλαίων του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης.

Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Οικονομία	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Επιχειρηματικό περιβάλλον: ...να διασφαλίσει ότι τα πλαίσια της πολιτικής και τα νομικά πλαίσια είναι κατάλληλα για την ευημερία της Κ.ΑΛ.Ο., εξετάζοντας την ποικιλομορφία των νομικών μορφών της καθώς και τη φορολογική πολιτική, τα σήματα ή τα συστήματα πιστοποίησης, τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις.					
Κεφ. 1.1 Ανάπτυξη πολιτικών, και νομικού πλαισίου					
Κεφ. 1.2 Κοινωνική Οικονομία και Κρατικές Ενισχύσεις					
Κεφ. 1.3 Καλύτερη πρόσβαση σε αγορές: ΚΥΔΣ					
Κεφ. 1.4. Προώθηση της ΚΟ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο					
Κεφ. 1.5. Προώθηση της Κ.ΑΛ.Ο. σε διεθνές επίπεδο					
Ευκαιρίες και ανάπτυξη ικανοτήτων: ...βελτιώνει την πρόσβαση της Κ.ΑΛ.Ο. σε χρηματοδότηση, συγκεντρώνει σε ένα σημείο πληροφορίες για την χρηματοδότηση, τις πολιτικές και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ, στηρίζει την κλιμάκωση και μεγιστοποιεί τη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση.					
Κεφ. 2.1. Στήριξη επιχειρήσεων και ενδυνάμωση ικανοτήτων					
Κεφ. 2.2 Βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση					
Κεφ. 2.3. Μεγιστοποίηση της συμβολής της Κ.ΑΛ.Ο. στην πράσινη και ψηφιακή μετάβαση					
Κεφ. 2.4. Ενίσχυση της κοινωνικής καινοτομίας					
Ευαισθητοποίηση και αναγνώριση: ...ενισχύει την προβολή της Κ.ΑΛ.Ο. και αποκτά νέα δεδομένα σχετικά με αυτήν. Πρωθεί τον θετικό αντίκτυπο της κοινωνικής οικονομίας σε νέα κοινό, συμπεριλαμβανομένων των νέων.					
Κεφ. 3 Ενίσχυση της αναγνώρισης της ΚΟ και των δυνατοτήτων της					

VI.2) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη & Μείωση της Φτώχειας 2021-2027

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη.

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Επιχειρησιακός Άξονας 1: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους και βασικά αγαθά					
1.1.: Πρόσβαση σε επαρκείς πόρους					
1.2.: Πρόσβαση σε βασικά αγαθά					
Επιχειρησιακός Άξονας 2: Πρόσβαση σε υπηρεσίες					
2.1.: Υπηρεσίες υποστήριξης και πρόληψης					
2.2.: Πρόσβαση σε υπηρεσίες ανοικτής φροντίδας					
2.3.: Μετάβαση από δομές κλειστής φροντίδας σε δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα ή στο οικογενειακό περιβάλλον					
2.4.: Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και της αποκατάστασης					
2.5.: Υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, αγωγής και εκπαίδευσης					
2.6.: Υπηρεσίες υγείας					
2.7.: Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγη					
2.8.: Πρόσβαση σε λοιπές υπηρεσίες					
Επιχειρησιακός Άξονας 3: Ένταξη στην αγορά εργασίας, βελτίωση της απασχολησιμότητας και πρόσβαση στην απασχόληση					
3.1.: Συμβουλευτική					
3.2.: Επαγγελματική κατάρτιση / εκπαίδευση					
Μέτρο 3.2.1.: Πρόσβαση ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις κοινωνικής επιχειρηματικότητας					
Μέτρο 3.2.3.: Προσαρμογή / επανακατάρτιση ανέργων, εργαζομένων σε κίνδυνο φτώχειας ή/και σε επισημασμένη θέση εργασίας σε τομείς αιχμής					
Μέτρο 3.2.4.: Ανάπτυξη δράσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά					
3.3.: Προγράμματα απασχόλησης					
3.4.: Προγράμματα κοινωνικής οικονομίας					
3.5.: Άλλες υπηρεσίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας					
Επιχειρησιακός Άξονας 4: Διακυβέρνηση της Ε.Σ.Κ.Ε					

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας 2021-2027	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου για την ενίσχυση του οικοσυστήματος Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών Κ.Α.Λ.Ο. στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
4.1.: Θεσμική και επιχειρησιακή ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής					
4.2.: Ηλεκτρονική και ψηφιακή αναβάθμιση των προνοιακών θεσμών, δομών και εργαλείων για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής					

VI.3) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με το Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και του ΕΠΑΝΑΔ.

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Προτεραιότητες, Ειδικοί Στόχοι						
1	ΣΥΣΤΗΜΙΚΕΣ / ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ					
	ESO4.2. Εξσυγχρονισμός των θεσμών και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, ώστε να αξιολογούνται και να προβλέπονται οι ανάγκες σε δεξιότητες και να εξασφαλίζεται η έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια και η στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των μεταβάσεων και της κινητικότητας (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
	ESO4.3. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, ισότιμων συνθηκών εργασίας και καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων ατόμων (ΕΚΤ+)			✓		
	ESO4.5. Βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας (ΕΚΤ+)			✓		✓
	ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
	ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών (ΕΚΤ+)	✓				

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
ESO4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης. (ΕΚΤ+)					✓	✓
2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ & ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ						
ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας· (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓	✓
ESO4.3. Προώθηση της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, ισότιμων συνθηκών εργασίας και καλύτερης ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή φροντίδα παιδιών και εξαρτώμενων				✓		
ESO4.4. Προώθηση της προσαρμογής των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή, της ενεργητικής και υγιούς γήρανσης, καθώς και ενός υγιούς και καλά προσαρμοσμένου περιβάλλοντος εργασίας που αντιμετωπίζει τους κινδύνους για την υγεία (ΕΚΤ+)				✓		✓
ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (ΕΚΤ+)			✓	✓	✓	✓

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ESO4.9. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών (ΕΚΤ+)	✓				
3	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ					
	ESO4.5. Βελτίωση της ποιότητας, της συμμετοχικότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω της επικύρωσης της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, με σκοπό την υποστήριξη της απόκτησης βασικών ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών και ψηφιακών δεξιοτήτων, και με την προώθηση της καθιέρωσης διττών συστημάτων κατάρτισης και μαθητείας (ΕΚΤ+)			✓		✓
	ESO4.6. Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες (ΕΚΤ+)			✓		
	ESO4.7. Προώθηση της διά βίου μάθησης, ιδίως των ευέλικτων ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για όλους, λαμβανομένων υπόψη των επιχειρηματικών και των ψηφιακών δεξιοτήτων, καλύτερη πρόβλεψη των αλλαγών και των νέων απαιτήσεων για δεξιότητες με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, διευκόλυνση των μεταβάσεων σταδιοδρομίας και προώθηση της επαγγελματικής κινητικότητας (ΕΚΤ+)			✓		
4	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ (Δράσεις κοινωνικής καινοτομίας)					
	ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας (ΕΚΤ+)	✓	✓	✓	✓	✓

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ESO4.2. Εκσυγχρονισμός των θεσμών και των υπηρεσιών της αγοράς εργασίας, ώστε να αξιολογούνται και να προβλέπονται οι ανάγκες σε δεξιότητες και να εξασφαλίζεται η έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια και η στήριξη της προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, των μεταβάσεων και της κινητικότητας (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
	ESO4.8. Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων (ΕΚΤ+)		✓	✓	✓	✓
	ESO4.11. Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία , με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης. (ΕΚΤ+)				✓	✓
5	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ (ΕΑΕΚ) (Απασχόληση των νέων)					
	ESO4.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια ανέργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικώς αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας . (ΕΚΤ+)	✓	✓	✓	✓	✓
	ESO4.12. Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών (ΕΚΤ+)					✓
6	ΕΠΙΣΤΙΤΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ & ΥΛΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ					

Επιχειρησιακό ΕΣΠΑ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027		ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
	ΕΠΙΣΤΙΤΙΣΤΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ & ΥΛΙΚΗ ΣΤΕΡΗΣΗ (Στήριξη των απόρων στο πλαίσιο του ειδικού στόχου που καθορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο ιγ) του κανονισμού ΕΚΤ+ (ΕΣΟ.4.13))					
	ΕΣΟ4.13. Αντιμετώπιση της υλικής στέρησης					
7	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ					

VI.4) Σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με την «Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

Συνάφεια μεταξύ προτεινόμενων Στρατηγικών Στόχων της Εθνικής Στρατηγικής και του ΕΠΑ.

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027			ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
Προτεραιότητα / Μέτρο							
Στρατηγικός Άξονας 1: Ενίσχυση της Απασχόλησης και Αντιμετώπιση της Ανεργίας και της Μακροχρόνιας Ανεργίας	1.1	Αύξηση της απασχόλησης και της απασχολησιμότητας για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία.					
		1.1.1. Μείωση της ανεργίας και αύξηση της απορρόφησης των αποφοίτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων από την αγορά εργασίας			✓		
		1.1.2. Στήριξη της αυτοαπασχόλησης και της σύστασης επιχειρήσεων			✓		
		1.1.3. Στήριξη της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων	1.1.3.1. Θέσπιση και λειτουργία του πρώτου Εθνικού Κέντρου Ικανοτήτων Κοινωνικής Καινοτομίας.	✓	✓	✓	✓
			1.1.3.2. Δημιουργία πολιτιστικών κόμβων (hubs) από ανέργους.			✓	
			1.1.3.3. Δημιουργία δομών, μηχανισμών και κόμβων προώθησης των κοινωνικών καινοτομιών.			✓	✓
			1.1.3.4. Θερμοκοιτίδες στήριξης κοινωνικών επιχειρήσεων		✓	✓	
			1.1.3.5. Περιφερειακοί μηχανισμοί στήριξης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.	✓	✓	✓	✓
		1.1.4. Στήριξη της ενεργούς γήρανσης					
	1.2	Μείωση της μακροχρόνιας ανεργίας					
		1.2.1. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των μακροχρόνια ανέργων στην απασχόληση					
	1.3	Μείωση της ανεργίας των γυναικών και αύξηση της απασχόλησής τους					
		1.3.1. Μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας			✓		
		1.3.2. Μέτρα για την προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής.					
	1.4	Μείωση των ενδο- και δια-περιφερειακών ανισοτήτων στην απασχόληση					

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.Α.Λ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
		1.3.3. Ισορροπη περιφερειακή ανάπτυξη και βελτίωση απασχολησιμότητας				✓	✓	
Στρατηγικός Άξονας 2: Ενίσχυση της νεανικής απασχόλησης και διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας	2.1	Μείωση της ανεργίας των νέων (15-29 ετών)						
		2.1.1. Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλους τους νέους που αναζητούν εργασία				✓		
		2.1.2. Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης των νέων				✓		
		2.1.3. Ενίσχυσης της κινητικότητας των νέων για την εξεύρεση απασχόλησης ή την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας ή τη μάθηση				✓	✓	
	2.2	Ενεργοποίηση των νέων ΕΑΕΚ (NEETs) και ένταξή τους στην αγορά εργασίας						
		2.2.1 Χαρτογράφηση, προβολή και προετοιμασία για την ενεργοποίηση των νέων ΕΑΕΚ				✓		✓
Στρατηγικός Άξονας 3: Ανάπτυξη του Εργατικού Δυναμικού και Ενίσχυση της Απασχολησιμότητάς τους		2.2.2. Ένταξη των νέων ΕΑΕΚ στην αγορά εργασίας				✓		
	3.1	Ανάπτυξη των δεξιοτήτων των εργαζομένων, των ανέργων και των αναζητούντων εργασία						
		3.1.1. Ενίσχυση της μετα-σχολικής εκπαίδευσης και κατάρτισης						
		3.1.2. Στήριξη για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων						
		3.1.3. Στήριξη για την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε νέους τομείς της οικονομίας (πχ πράσινη, γαλάζια)				✓		
	3.2	Ενεργοποίηση των δεξιοτήτων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και τη μετάβαση από την ανεργία στην απασχόληση						
		3.2.1. Συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση				✓		
		3.2.2. Ενίσχυση και εμπλουτισμός των δεξιοτήτων των ανέργων				✓		
	3.3	Αντιστοίχιση δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας						
		3.3.1. Ενίσχυση δράσεων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης από επιχειρήσεων				✓		

Εθνική Στρατηγική για τις Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης (ΕΠΑ) και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027				ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1 – Ανάπτυξη ενός ευνοϊκού θεσμικού/ κανονιστικού και λειτουργικού πλαισίου	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2 – Διευκόλυνση της πρόσβασης των οργανισμών ΚΟ στην χρηματοδότηση	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3 – Απόκτηση ικανοτήτων	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 4 - Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ φορέων Κ.ΑΛ.Ο.	ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 5 - Ευαισθητοποίηση και επικοινωνία
		3.3.2. Προσαρμογή των προγραμμάτων συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας				✓		
Στρατηγικός Άξονας 4: Αγορά Εργασίας Χωρίς Αποκλεισμούς	4.1	Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης και αύξηση της απασχολησιμότητας των ευάλωτων ομάδων						
		4.1.1. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις στην απασχόληση						
		1.1.1. Προώθηση της εργασιακής και οικονομικής ένταξης και αύξηση της απασχολησιμότητας υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών/προσφύγων και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας	1.1.1.5. Δράσεις για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας με επίκεντρο στην εργασιακή ένταξη των μεταναστών/προσφύγων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας			✓	✓	✓
		1.1.2. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης στην απασχόληση κοινοτήτων Ρομά						
		1.1.3. Μέτρα για την προώθηση της πρόσβασης στην απασχόληση ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού	1.1.3.3. Ενίσχυση δράσεων για συμμετοχή ατόμων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες στην κοινωνική οικονομία και επιχειρηματικότητα.			✓		
			1.1.3.4. Δράσεις για την ανάπτυξη της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και καινοτομίας με επίκεντρο στην εργασιακή ένταξη ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και ατόμων από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες			✓		
Οριζόντιος Άξονας Α΄: Συστημικές και Θεσμικές Παρεμβάσεις για την αναβάθμιση του πλαισίου άσκησης πολιτικών απασχόλησης								
Οριζόντιος Άξονας Β΄: Διακυβέρνηση της Εθνικής Στρατηγικής για τις ΕΠΑ								